

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Sanat Tarihi Anabilim Dalı

DYO RESİM YARIŞMALARI VE SERGİLERİ

Serra RODOPLU

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2015

DYO RESİM YARIŞMALARI VE SERGİLERİ

Serra RODOPLU

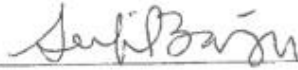
Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Sanat Tarihi Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2015

KABUL VE ONAY

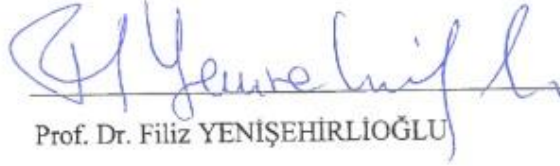
Serra Rodoplu tarafından hazırlanan 'DYO Resim Yarışmaları Ve Sergileri' başlıklı bu çalışma, 12/06/2015 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

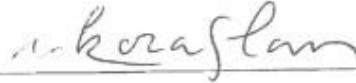
Prof. Dr. Serpil BAĞCI (Başkan)

Yrd. Doç. Dr. Suat ALP (Danışman)

Prof. Dr. Filiz YENİŞEHİRLİOĞLU

Doç. Dr. Murat KOCAASLAN

Doç. Dr. A. Pelin ŞAHİN TEKİNALP

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Yusuf ÇELİK

Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin/raporun tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin/raporumun kağıt ve elektronik kopyalarının Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- ☐ Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.
- ☒ Tezim/Raporum sadece Hacettepe Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- ☐ Tezimin/Raporumun yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

12.05.2015

Serra RODOPLU

TEŞEKKÜR

Çalışma sürecinde benden yardımlarını esirgemeyen, çalışma hakkında görüş ve önerilerini paylaşarak bana destek olan sayın danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Suat Alp'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Tez çalışmamın ilk döneminde bana danışmanlık yapan, değerli önerileri ve katkılarıyla bana yol gösteren, kıymetli hocam Doç. Dr. Zeynep Yasa Yaman'a teşekkürlerimi sunarım.

Sanat tarihi okumaya başladığım günden beri yanımda olan, derslerini büyük bir keyifle izlediğim, bilimsel birikimlerinden ve deneyimlerinden yararlandığım, bana sanat tarihinin çok boyutlu bir disiplin olduğunu gösteren, değerli hocam Prof. Dr. Filiz Yenişehirlioğlu'na teşekkürü borç bilirim.

Tezin bitiminden benim kadar sevinç duyan, burada adını sayamadığım meslektaşlarım ve arkadaşlarıma tezin hazırlık aşamasından itibaren bana verdikleri destek ve gösterdikleri sabır için ayrı ayrı teşekkür ederim iyi ki varsınız...

Çalışmamı hazırladığım sürede yanımda olan, çalışmam için motivasyonumu sağlayan ve her zaman her koşulda yanıbaşımdaya olan beni bu çalışmada yüreklendiren Can Chamlong Taylan'a teşekkür ederim.

Yaşamımın her anında, bana cesaret ve moral veren ve bana inanan aileme, en güzel dostluğu gösteren Senem Rodoplu'ya teşekkürlerimi sunarım.

Bu çalışma boyunca yanımda olduğunuz için ve yardım ettiğiniz için size minnettarım.

Haziran 2015

Serra Rodoplu

ÖZET

Rodoplu, Serra, “*DYO Resim Yarışmaları ve Sergileri*”, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2015.

1923 yılından itibaren, Türkiye Cumhuriyeti Devletinde, devlet, hükümetin geliştirdiği kültür politikaları çerçevesinde plastik sanatların gelişmesinde en etkin güç olmuştur. Devlet, sanatçıları üretime teşvik etmek için resmi sergiler düzenlemiş ve düzenlenen diğer sivil sergilerden de çok sayıda eser almıştır. Sanatın geniş çevrelere yayılması için devlet, banka ve kamu kurumlarının da resim koleksiyonu oluşturmalarını sağlamıştır. Bu dönemde azda olsa aydınları tarafından oluşturulan özel koleksiyonların görülmektedir.

1950–1970 yılları arasındaki dönemin siyasi ve sanatsal alandaki gelişmelerine bakıldığında, 1950 yılında Demokrat Parti’nin iktidara gelmesiyle, devletin sanata verdiği destek büyük oranda azalmıştır. Devletin sanat alanında yarattığı boşluğu özel girişimlerin yarattığı destek ile doldurulmaya başlanmıştır. Maya ve Vakko Sanat Galeri’lerinin açılması; Yapı ve Kredi Bankası’nın ve DYO’nun düzenlediği resim yarışmaları bu desteklerin bir sonucudur. Bu dönemde DYO Resim Yarışmaları ülkemizde geniş çapta ilk özel yarışmalı resim sergisini düzenleyen kurum olarak ve Devlet Resim ve Heykel Sergisi’ne bir alternatif yarattığı için sanat ortamında önemli bir yer edinmiş ve Yaşar grubu resim tarihi açısından önemli bir koleksiyon şturmayı başarmıştır.

Türkiye’de 1980den sonra uygulanmaya başlayan özelleştirme uygulamaları ile özel sektörün görünürlüğü ve etkisi artmış, yatırımları çeşitlenmeye başlamıştır. Devletin giderek azalan sanata destekçiliğine bağlı olarak, ardı ardına özel galeriler açılmış, vakıflar, bankalar, holdingler sanata destek vermeye başlamıştır. Bu doğrultuda kültür ve sanat alanı, özel sektörün yeni yatırım alanı haline gelmiş, koleksiyonlar oluşturulmuş, organizasyonlar desteklenmiş, sergiler yapılmış ve müzeler oluşturulmuştur. Kültür alanının ve sanatın itibar sağlayan, marka değerini ve bilinirliğini artıran araçlar olduğu görülmüştür. Kültür ve sanat alanına yaptıkları yatırımlarla dikkat çeken girişimciler, bu yolla ekonomik güçlerini de meşrulaştırmıştır.

1990’lı ve 2000’li yıllar sanat ortamı birçok sergi çok sergi etkinliği ile dinamik geçmiştir. bazı koleksiyoncular kataloglarını yayınlayarak ve bazıları da kendi müzelerini kurarak, sanat desteklerini kurumsallaştırmışlardır. Bütün bu gelişmelerde öncü nitelikte bir organizasyon olan DYO Resim Yarışmaları öncü niteliğini ve sanat ortamındaki odağını kaybetmiştir.

Anahtar Sözcükler: özel sektör, koleksiyon, koleksiyonerlik, sergiler, sanat yarışmaları, müzecilik

ABSTRACT

Rodoplu, Serra, “ *DYO Painting Competitions and Exhibitions*” Master Thesis, Ankara, 2015.

Since the establishment of Turkish Republic in 1923, government became most dominant power to developed plastic arts by forming cultural policies. State, organized exhibitions for to motivate artists to create works and also bought art works from other exhibitions which were held in the period. For to spread art and culture to large masses, government encourage banks and public institutions to create art collections. Also, in this period it can be rarely seen, private collection formed by intellectuals.

Referring to artistic and political developments in the period between the years 1950-1970, in 1950, when Democrat Party came into power, states’ support of art and cultural events significantly decreased. This gap which was created by state filled by the initiatives of private entrepreneurs’ support. As a result of these supports, private art galleries was established such as; Maya and Vakko Art Galleries and also Yapı and Kredi Bank and DYO Firm held painting competitions. In this period, DYO Painting Competitions was the first extensive art competition in the country. Since this organization created alternative choises among to State Painting and Sculpture Exhibitions it has an important place in art environment. Also, by this organisation, creator of DYO Painting Organisations Yaşar Vakfi, has created an significant art collection.

Privatization policies began to be implemented after 1980s, and this let increasing of visibility and influence of the private sector and so, diversity of investments has started to seen. Depending on gradually decreasing of states’ art support, private art galleries repeatly opened, foundations, banks and holdings started to support art and culture. In this regard, field of art and culture became a new investment area of private sector, so they created art collections, supported to manage organizastions, held exhibitions and established museums.

In 1990s and 2000s art environment got dynamic character due to the many exhbitions. Some art collectors published their catalogue and some of them institutionalise their collections by establishing museums. According to these developments a leading organisation DYO Painting Competitions lost its importance.

Keywords: private enterprise, collection, collectors, exhibitions, art competitions, museums

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY.....	i
BİLDİRİM.....	ii
TEŞEKKÜR.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
KISALTMALAR	viii
RESİM LİSTESİ	ix
GİRİŞ.....	1
KONU ve KAPSAM1	3
AMAÇ	3
ARAŞTIRMA ve YÖNTEM.....	4
KONUYA İLİŞKİN LİTERATÜR	6
SORU VE SORUNLAR... ..	7
1. BÖLÜM.....	9
SANAT DESTEKÇİLİĞİ: MESENLİK ve SPONSORLUK.....	9
1.1. MESENLİK	9
1.2. SPONSORLUK	10
2. BÖLÜM.....	13
TÜRKİYE CUMHURİYETİ’NİN MESENLİK ANLAYIŞI VE KÜLTÜR SANATDESTEĞİ..	13
2.1.CUMHURİYET DÖNEMİ SANAT DESTEKÇİLİĞİ	18
2.1.1. Erken Cumhuriyet Dönemi Sanat Destekçiliği (1923 – 1960).....	14
2.1.2. Türkiye’de 1970 Sonrası Sanat Destekçiliği ve Piyasası	22
3. BÖLÜM.....	28
KÜLTÜR ve SANAT ORTAMINDA GALERİLER VE SERGİLER	28
3.1. GALERİLER.....	29
3.2. SERGİLER.....	40
3.2.1. Devlet Kurumlarının Düzenlediği Sergiler.....	40
3.2.2. Yarı Resmi Kurumlarca Düzenlenen Sergiler	43
3.2.3. Özel Sermayenin Düzenlediği Yarışmalı Sergiler.....	56
4. BÖLÜM.....	64
SANAT KOLEKSİYONLARI VE KOLEKSİYONLARIN PAYLAŞIMI	64
4. 1. BANKA KOLEKSİYONLARI.....	65
4.2. KURUMSAL KOLEKSİYONLAR.....	69
4.3. KİŞİSEL KOLEKSİYONLAR... ..	71
4.4. KOLEKSİYONLARIN PAYLAŞIMI: KATALOGLAR, MÜZELER VE SERGİLER.....	77

5. BÖLÜM.....	84
DYO RESİM YARIŞMALARI VE SERGİLERİ	84
5.1. YAŞAR EĞİTİM VE KÜLTÜR VAKFI.....	84
5.2. DYO/ DURMUŞ YAŞAR VE OĞULLARI RESİM YARIŞMALARI VE SERGİLERİ.....	86
5.2.1. DYO Resim Yarışmaları Tarihsel Süreci.....	87
5.3. DYO RESİM KOLEKSİYONU PAYLAŞIM BİÇİMLERİ: MÜZE ÇALIŞMALARI, SERGİLER VE KATALOGLAR	101
5.3.1. Selçuk Yaşar Müzesi.....	101
5.3.2. Sergiler.....	103
5.3.3. Kataloglar.....	104
5.4. DÖNEMİN GÜNCEL SANAT ORTAMINDA DYO RESİM YARIŞMALARI	104
6. BÖLÜM.....	111
DEĞERLENDİRME VE SONUÇ.....	111
KAYNAKÇA.....	115
EKLER.....	133
EK-I. TABLOLAR.....	133
Tablo-1. İstanbul Sanat Bayramı Yeni Eğilimler Sergileri.....	133
Tablo-2 Günümüz Sanatçıları Yarışmalı Sergileri.....	139
Tablo-3 Esbank Resim Yarışmaları.....	157
Tablo-4 TPAO Resim Yarışmaları.....	161
EK-II. SÖYLEŞİLER.....	164
EK-II.I. Yaşar Eğitim ve Kültür Vakfı Müdürü Sema Kemahlı ile Görüşme.....	164
EK-III. DYO RESİM YARIŞMALARI'NIN SAYISAL DEĞERLENDİRİLMESİ.....	167
Tablo-5 DYO Resim Yarışmaları'nın Yıllara Göre Ödül Dağılımı.....	164
Tablo-6 DYO Resim Yarışmaları'nın Yıllara Göre Katılan Sanatçı Dağılımı.....	164
Tablo-7 DYO Resim Yarışmaları'na Katılan Eserlerin Yıllara Göre Dağılımı.....	165
Tablo-8 DYO Resim Yarışmaları Sonucunda Sergilenen Eserlerin Yıllara Göre Dağılımı.....	165
EK-IV. RESİM LİSTESİ.....	169
EK-V. ETİK KURUL İZİN MUHAFİYETİ FORMU.....	309
EK-VI. ORJİNALLİK RAPORU.....	311

KISALTMALAR

A.B.	Avrupa Birliği
A.B.D.	Amerika Birleşik Devletleri
C.H.P.	Cumhuriyet Halk Partisi
a.g.e.	Adı geçen eser
bkz.	Bakınız
DP	Demokrat Parti
D.R.H.S.	Devlet Resim Heykel Sergileri
D.Y.O.	Durmuş Yaşar ve Oğulları
T.C.	Türkiye Cumhuriyeti
T.P.A.O.	Türkiye Petrol Anonim Ortaklığı
T.R.T.	Türkiye Radyo Televizyonu
U.P.S.D.	Uluslararası Plastik Sanatlar Derneği
Y.Ö.K.	Yükseköğretim Kurumu
A.I.C.A.	Uluslararası Sanat Eleştirmenleri Derneği

RESİM LİSTESİ

Resim 1: Metin Eloğlu, Horoz Dövüşü, 1967	167
Resim 2: Sevin Atatür, Şemsiyeli Kadın, 1968.....	169
Resim 3: JakEdizer, Kompozisyon 2, 1968.....	169
Resim 4: Ünsal Toker, Yeşilli Kompozisyon, 1969.....	170
Resim 5: Zehra Kaptan Portre, 1969.....	172
Resim 6: Nejat Akkan, Gelin Arabası, 1969	172
Resim 7: Aydın Akdeniz, Korkuluğun Korkusu, 1969	173
Resim 8: Adnan Onbaşıoğlu, Keman, 1969.....	173
Resim 9: Balkan Naci İslimyeli, Kader Böyleymiş, 1970.....	175
Resim 10: Bilal Erdoğan, İsimsiz, 1970.....	175
Resim 11: Şeref Bigalı, Meçhul, 1970.....	176
Resim 12: Necati Ayder, Kuruk, 1971.....	178
Resim 13: Adnan Onbaşıoğlu, Sisli Havada Deniz, 1971.....	178
Resim 14: Yalçın Gökçebağ, Çizgi Oynayan Çocuk, 1972.....	180
Resim 15: Kadir Ata, Penceredeki Bahar, 1972.....	180
Resim 16: Cavit Atmaca, Yatanlar, 1972.....	181
Resim 17: Haluk Derben, Kerpiç Konutlar, 1972.....	181
Resim 18: İlknur Tabak, Çaba, 1972.....	182
Resim 19: Filiz Başaran, Horoz Şekerci, 1973.....	184
Resim 20: Özdemir Altan, Çalışkan Robot, 1973.....	184
Resim 21: Kadir Ata, Yalçı Yaman, 1973.....	185
Resim 22: Güngör İplikçi, Kompozisyon, 1973.....	185
Resim 23: Adnan Çoker, Metal Simetri, 1973.....	186
Resim 24: Mehmet Güler, Acı Yığın, 1974.....	188
Resim 25: Gençay Kasapçı, Mavi Kompozisyon, 1974.....	188
Resim 26: Cevat Demir, Doğa ve İnsan, 1974.....	189
Resim 27: Gülsüm Erbil, Pazar Yeri, 1974.....	189

Resim 28: Balkan Naci İslimyeli, Yıkı, 1974.....	190
Resim 29: Mustafa Ayaz, Coşku, 1975.....	192
Resim 30: Nurullah Berk, Dikenler, 1975.....	192
Resim 31: Cavit Atmaca, İzmir Körfezi, 1975.....	193
Resim 32: Filiz Başaran, Sünnet, 1975.....	193
Resim 33: Ali İsmail Türemen, Oluşum, 1975.....	194
Resim 34: Nedret Sekban, Ayaklar 2, 1976.....	196
Resim 35: Ali Rıza Hiti, Karşıyaka'dan İzmir'e, 1976.....	196
Resim 36: Asım İşler, Tirebolu Ezgi, 1976.....	197
Resim 37: Hüsni Koldaş, Ölüm, 1976.....	197
Resim 38: Devrim Erbil, Yörük Düğünü, 1976.....	198
Resim 39: BihretMavitan, Piyanist, 1977.....	200
Resim 40: Mustafa Ayaz, Düş Gibi, 1977.....	200
Resim 41: Bilal Erdoğan, Çerçi, 1977	201
Resim 42: İlhami Ercivan, Analar 1, 1977.....	201
Resim 43: Tülin Göksavar, Oyun, 1977.....	202
Resim 44: Faruk Cimok, Sarı Sıcak İnsanlar, 1978.....	204
Resim 45: Tayfun Erdoğan, Paylaşılan, 1978.....	204
Resim 46: Sefer Öztürk, Çifte Kuzulayan Koyuna Ödül.....	205
Resim 47: Nejat Soyer, Uyku, 1978.....	205
Resim 48: Bekir Sami Çimen, Çizgi Yüzyıl Hacim, 1978.....	206
Resim 49: Fatma Eye, Çifte Bayram, 1979	208
Resim 50: Nusret Dermen, Yarın Sizin Küçüğüm, 1979.....	208
Resim 51: Aleattin Aksoy, Değişim, 1979.....	209
Resim 52: Zahit Büyükişliyen, Yaşantı, 1979.....	209
Resim 53: Veysel Günay, Urga Arabası, 1979.....	210
Resim 54: Yalçın Gökçebağ, Tüllü Resim, 1980.....	212
Resim 55: Hüseyin Bilişik, İsimsiz, 1980.....	212
Resim 56: Alaettin Aksoy, İsimsiz, 1980.....	213
Resim 57: Mustafa Ata, İsimsiz, 1980.....	213

Resim 58: Dinçer Erimez, Unutulmaz Çiçekler 77, 1980.....	214
Resim 59: Aleattin Aksoy, Anılar, 1981.....	216
Resim 60: Zekai Ormancı, Gençliğe Saygı, 1981.....	216
Resim 61: İbrahim Örs, Atatürk, 1981.....	217
Resim 62: Seyfi Arıkan, Atatürk, 1981.....	217
Resim 63: Kasım Koçak, Mustafa Kemal Kağnısı, 1981.....	218
Resim 64: Zafer Gençaydın, Bozkırdaki Olay, 1982.....	220
Resim 65: Mürşide İçmeli, Güneşi Olmayan Plajdakiler, 1982.....	220
Resim 66: Veysel Günay, Odun Taşıyan Kadınlar, 1982.....	221
Resim 67: Attila Tos, Kuşlar, 1982.....	221
Resim 68: Vedat Mavitan, Gri Yuvarlaklar, 1982.....	222
Resim 69: Mahmut Celayir, Bir Yalnızlık Öyküsü, 1983.....	224
Resim 70: Mehmet Güler, Son, 1983	224
Resim 71: Söbütaş Özer, Kahya, 1983.....	225
Resim 72: Necdet Öksüz, İkilem, 1983.....	225
Resim 73: Ekrem Kahraman, Çocukluğumun O En Büyük Çukurova, 1983.....	226
Resim 74: Mehmet Özer, Doğaya Saygı, 1984.....	228
Resim 75: Nihat Kahraman, Sıcak Deniz Soğuk Deniz, 1984.....	228
Resim 76: Mevlüt Akyıldız, Kaptanı Derya, 1984.....	229
Resim 77: Vedat Mavitan, Çocukluğum, 1984.....	229
Resim 78: Hasan Akın, Erdek'te Grup, 1984.....	230
Resim 79: Mustafa Pilevneli, Kompozisyon, 1985.....	232
Resim 80: Cuma Ocaklı, Aldak, 1985.....	232
Resim 81: İsmet Doğan, Adsız, 1985.....	233
Resim 82: Halil Akdeniz, İzmir'den Notlar Görsel Notlar Seri 2, 1985.....	233
Resim 83: Fikri Cantürk, Yanılsama, 1985.....	234
Resim 84: İbrahim Çiftçioglu, Karşı Duvar Dbinde Albümler, 1986.....	236
Resim 85: İhsan Çakıcı, Karşıtlar Tasarımı, 1986.....	236
Resim 86: Abdurrahman Öztoprak, 3 Boyut 4.Boyutta Resim xcv, 1986.....	237
Resim 87: Hayati Misman, Kompozisyon, 1986.....	237

Resim 88: Şükrü Aysan, Urbi et Orbi, 1986.....	238
Resim 89: Habip Aydoğdu, Yağmur, 1987.....	240
Resim 90: Adem Genç, Hara-Kiri Usulü Bir İntiharın Koordinatları, 1987.....	240
Resim 91: Kemal Önsoy, Dağa Tırmanır Gibi, 1987.....	241
Resim 92: Umur Türker, Karşıtların Dengesi, 1987.....	241
Resim 93: Bünyamin Özgültekin, Paralel Proses, 1987.....	242
Resim 94: Hamparsun Demircioğlu, İsimsiz, 1988.....	244
Resim 95: Bilal Erdoğan, Parçalanmalar, 1988.....	244
Resim 96: Devabil Kara, Figured, 1988	245
Resim 97: Temur Köran, Mezar Taşlar, 1988.....	245
Resim 98: Aydemir Kumru, Çay Fincanları, 1988.....	246
Resim 99: Yıldız Çiftçi, Adsız Kompozisyon, 1989.....	248
Resim 100: Ali Özçelik, Adsız Kompozisyon, 1989.....	248
Resim 101: Cengiz Bodur, İsimsiz, 1989.....	249
Resim 102: Alp Tamer Ulukılıç, Kompozisyon, 1989.....	249
Resim 103: Mehmet Yılmaz, Fiskoscular, 1989	250
Resim 104: Sezai Özdemir, Tiziano'luBoyacı, 1990.....	252
Resim 105: Hülya Koçulu, Kapılar, 1990.....	252
Resim 106: Atilla Atar, Dönüşüm, 1990.....	253
Resim 107: Elif Okur, Bidondan Soyuta, 1990....	253
Resim 108 Vural Yurdakul, Ankara'da Zaman, 1990.....	254
Resim 109: Mustafa Horasan, Kımılda Ey Zaman, 1991.....	256
Resim 110: Bilal Erdoğan, Kirlenmeler, 1991.....	256
Resim 111: Alp Tamer Ulukılıç, Batarya Eri Mehmet, 1991.....	257
Resim 112: Zafer Gençaydın, Bir DüşünPsikogramı, 1991.....	257
Resim 113: Mehmet Yılmaz, Tercihli, 1991.....	258
Resim 114: İsmail İlhan, Çevirim, 1991.....	258
Resim 115: Mehmet Güreli, Kaos 2, 1991.....	259
Resim 116:Hasan Pekmezci, İnsanlarımız Üzerine, 1991.....	259
Resim 117: Emin Başaranbilek, Ayasofya Meydanı, 1993.....	261

Resim 118: Bekir Sami Çimen, Çizgi Yüzey Hacim Renk, 1993.....	261
Resim 119: Bilal Erdoğan, Bozunum, 1993.....	262
Resim 120: Özden Işıktaş, İsimsiz 1, 1993.....	262
Resim 121: Ahmet Yeşil, Karpuz 1, 1993.....	263
Resim 122: Ayşen Gürel, Adsız, 1993.....	263
Resim 123: Caner Karavit, Akışkan Bir Öykü, 1993.....	264
Resim 124: Bilgehan Uzuner, Mekanlar 5, 1993.....	264
Resim 125: Adem Genç, Hemera, 1995.....	266
Resim 126: Ferhat Özgür, EglibUsarakNiçi 2, 1995.....	266
Resim 127: Zümrüt Y.Radau, Höyükler-HommagetoFontana, 1995.....	267
Resim 128: Sevil Saygı, Adsız, 1995.....	267
Resim 129: Bilgehan Uzuner, Dünyevi Uhrevi, 1995.....	268
Resim 130: Reyhan Abacıoğlu, Masumiyet Günleri, 1997.....	270
Resim 131: Mustafa Pancar, Sabah, 1997.....	270
Resim 132: Nesrin Sağlam, Otoportre, 1997.....	271
Resim 133: Ilgaz Özgen Topçuoğlu, Yaşananların Anısına, 1997.....	271
Resim 134: Soydan Yılmaz, Sihirbazın Odası, 1997.....	272
Resim 135: Şeniz Aksoy, Everywhere, Yet Nowhere, 1999.....	274
Resim 136: AntonioCosentino, Sirkeci Halkalı, 1999.....	274
Resim 137: Utku Dervent, İsimsiz, 1999.....	275
Resim 138: Semra Göney, İsimsiz, 1999.....	275
Resim 139: Hasan Kıran, Kavarcık is SomewhereYonder, 1999.....	276
Resim 140: H. Yakup Öztuna, İsimsiz, 1999.....	276
Resim 141: Deniz Bayav, Kaybolan, 2002.....	278
Resim 142: Tayyar Eren, Figür, 2002.....	278
Resim 143: Zeynep Özdemir, İsimsiz, 2002.....	279
Resim 144: Rıza Savaş, Korku, 2002.....	279
Resim 145: Ilgım Ververi, The RayInWater, 2002.....	280
Resim 146: Nurhan Altay, Uyku, 2004.....	282
Resim 147: Gülgün Başarır, Merdiven, 2004.....	282

Resim148: Barış Yılmaz, Yaşam ve Ben 1, 2004.....	283
Resim 149: Şuayip Yücel, İsimsiz, 2004.....	283
Resim 150: Hikmet Sever, Bilan'e ... Kitapta Yazdığı Gibi, 2004.....	284
Resim 151:Nadide Acar Karaca, Home Sweet Home, 2006.....	286
Resim 152: Zeynep Özdemir, İsimsiz, 2006.....	286
Resim 153: Ahmet Sarı, Dönüşüm, 2006.....	287
Resim 154: Kudret Türküm, Atölye, 2006.....	287
Resim 155: Murat Ateşli, CenttenPelecanusAccidentalis, 2006.....	288
Resim 156: Mustafa Duymaz, Zaman –Mekan – Olay II, 2008.....	290
Resim 157: Burçin Erdi, Gece Masalları, 2008.....	290
Resim 158: İsmail Özgür Soğancı, Gececeler II, 2008.....	291
Resim 159: M.Kudret Türküm, Uyku, 2008	291
Resim 160: Hasan Kıran, Gösteri II, 2008	292
Resim 161: Mehmet Aslışen, İsimsiz, 2010.....	294
Resim 162: İsmail Ateş, Evren Tasarım –Mavi, 2010.....	294
Resim 163: Mehmet Çevik, Demokrasi, 2010	295
Resim 164: Mehmet Çevik, Porsuk Çayı, 2010.....	295
Resim 165: Ali Can Metin, İsimsiz, 2010.....	296
Resim 166: Şükran Ulucan, Kültür Başkenti, 2010.....	296
Resim 167: M. Yoldan Aktürk, Tanık, 2012.....	298
Resim 168: H. Gül Dirî, Aynadaki İz, 2012.....	298
Resim 169: Ayşegül Doğan, İsimsiz, 2012.....	299
Resim 170: Ali Açıkalm, İsimsiz, 2012.....	299
Resim 171: Cansu Kuzu, Form- art, 2012.....	300
Resim 172: Hasan Kıran, Çatalhöyükte Yaşam I, 2012.....	300
Resim 173: Ayşe Bilir, Nikbin Amnezi, 2014.....	302
Resim 174: Gülveli Kaya, Turist, 2014.....	302
Resim 175: Erdal Kocabey, Eşref-i Mahlûkat– Gelin Kız- I, 2014.....	303
Resim 176: Belit Sak, İd, 2014.....	303
Resim 177: Seyit Mehmet Buçukoğlu, Ortak Alan, 2014.....	304

Resim 178: Necla Tosmur, Manevra, 2014.....	304
Resim 179: Selçuk Yaşar Müzesi.....	305
Resim 180: Yaşar Kültür ve Sanat Vakfı.....	305

GİRİŞ

“DYO Resim Yarışmaları ve Sergileri” başlıklı tezde, mesenlik kavramından yola çıkarak, bu süreç içerisindeki siyasi, ekonomik, sanat ortamı ve kültürel gelişmeler ekseninde sanat ve kültür destekleri incelenmiş ve vaka çalışması niteliğinde olan Türkiye’de öncü DYO Resim Yarışması ve Sergilerine bağlanmıştır.

Osmanlı İmparatorluğu’nda mesenlik kavramı diğer bir ifade ile sanat destekçiliği, erken dönemlerde saray çevresinde gelişirken, gerileme döneminde ortaya çıkan zengin sınıf ile birlikte el değiştirmiştir.

Cumhuriyet Döneminde ise sanat destekçiliği, “Devlet” ve “Özel Sermaye Sanat Destekçiliği” olmak üzere iki ana başlık altında incelenmiştir. Ayrıca, 1923-1950 yılları arasında devlet desteği ile oluşan sanat ortamı, koruyuculuğu ve teşvikleri sayesinde ortaya çıkmış olan kişisel koleksiyonlar incelenmiştir.

1923 yılında kurulan Türkiye Cumhuriyeti Devleti, hükümetin geliştirdiği kültür politikaları çerçevesinde plastik sanatların gelişmesinde en etkin güç olmuştur. Devlet, sanatçıları üretime teşvik etmek için resmi sergiler düzenlemiş ve düzenlenen diğer sivil sergilerden de çok sayıda eser almıştır. Sanatın geniş çevrelere yayılması için devlet, banka ve kamu kurumlarının da resim koleksiyonu oluşturmaları sağlanmıştır. Bu dönemde sayıca az olan özel koleksiyonların ise, dönemin aydınları tarafından oluşturulduğu görülmüştür.

Bununla birlikte, 1950 ve 1970 yılları arasında geçen süreçte, siyasi ve sanatsal alanda yaşanan gelişmeler ve oluşturulan koleksiyonlar incelenmiştir. 1950 yılında Demokrat Parti’nin iktidara gelmesiyle devletin sanata verdiği destek büyük oranda azalmıştır. Bu dönemde, sanatın gelişmesine özel girişimler destek olmuştur. Maya ve Vakko Sanat galerilerinin açılması; Yapı ve Kredi Bankasının ve DYO’nun düzenlediği resim yarışmaları bu desteklere verebileceğimiz önemli örneklerdir. Ayrıca bu sayede, özel koleksiyonların sayısında önceki dönemlere göre artış görülmüştür.

Tezde, 1970’lerle beraber, ticaret burjuvazisinden sanayi burjuvazisine geçişe değinilmiş, bu yeni burjuva sınıfının sanata ilgi duyması ve desteklemesi ile oluşmuş olan 1970’lerden günümüze Türkiye’deki siyasi ve sanatsal gelişmeler içerikli özel koleksiyonlar incelenmiştir. Ayrıca, bu dönemden itibaren gelişen sergiler, yeni sergileme mekanları ve sanatsal etkinlikler de incelenerek sanat ortamının gelişimi gözlenmiştir.

1980'lerdeki liberal ekonomik düzen burjuvazinin daha da gelişmesine yol açmış ve etkinlik kazanmasını sağlamıştır. Bu doğrultuda kültür ve sanat alanı, özel sektörün yeni yatırım alanı haline gelmiştir. Kültür alanının ve sanatın itibar sağlayan, marka değerini ve bilinirliğini artıran araçlar olması dışında; sosyal sermaye kuramı ile açıklanabilen bir rolü de vardır. Kültür ve sanat alanına yaptıkları yatırımlarla kültürü dönüştüren girişimciler, bu yolla ekonomik güçlerini de meşrulaştırmış olmaktadır. Metalaşan sanat ve endüstri haline gelen kültür, artık Türkiye'de de kapitalist üretim ilişkilerinin ayrılmaz parçası haline gelmiştir. Çok uluslu şirketler ve kurumsal şirketler sanata yatırım yaparak önemli koleksiyonlar oluşturmuşlardır. Böylece, bireysel koleksiyonların yerini şirket koleksiyonları almış ve şirketler sanata yaptıkları yatırımlarla prestijlerini arttırmışlardır.

1990'lı ve 2000'li yıllar özel koleksiyonlar için çok dinamik geçirmiştir. Bazı koleksiyonlar kataloglarını yayınlayarak, bazıları da kendi müzelerini kurarak, koleksiyonlarını kurumlaştırmış ve halka sunmuşlardır.

KONU ve KAPSAM

Bu çalışmada, konu ile ilgili temel kavramların tanımlanması, tarihsel süreç içindeki durum ve değerlendirmeleri yapılmıştır.

Sanat destekçiliği kapsamında ele alınan DYO Resim Yarışmaları ve Sergileri etkinliği, Türkiye’deki sanat destekçiliği çalışmaları ele alınarak aktarılmıştır. Cumhuriyet Dönemi sanat destekçiliği konusunun anlaşılabilirliğini sağlamak için bugüne kadar sürdürülen sanat destekçiliği hakkında genel bilgi verilmiş, Cumhuriyet Dönemi’nden itibaren devlet desteğinden bağımsız gelişen sanat ortamının oluşumu aktarılmış ve sanat eserlerinin kurumsallaşması incelenmiştir. Tezin konusu olan dönemle önceki dönem arasındaki siyaset ve kültür/sanat etkileşimi, 1970’den günümüze kadar özellikle özel sektör müdahalesiyle gelişen kültür sanat ortamındaki değişim ve DYO Resim Yarışmaları’nın bugünkü konumu tez kapsamında değerlendirilmiştir.

AMAÇ

Türkiye’de gelişen kültür politikaları ve sanat arasındaki ilişkiyi irdeleyerek, devletten sonra özel aktörlerin sanat ortamında görünürlük kazanması incelenerek, sanat sponsorluğunda öncü bir kurum olan DYO Resim Yarışmasının konumunun aktarılması amaçlanmıştır. 1967 yılından günümüze kadar DYO resim yarışmalarını konu alan bu tezde; serginin amacı, düzenleme koşulları ve yönetmelikler, katılan sanatçılar, sergilenen yapıtlar, sanat ortamında tuttuğu yere ilişkin basında çıkan ve yayınlarda yer alan bilgileri kapsamlı bir içerikle bir araya getirmek ve bu süreçteki görsel birikimi kataloglamak amaçlanmıştır.

DYO Resim Yarışmalarından önce ve etkinlikler sürecinde gerçekleşen organizasyonlar belirtilerek; DYO Resim Yarışmaları’nın diğer etkinliklerle kıyaslanma yapılması amaçlanmıştır.

Ayrıca, DYO Resim Yarışmaları’nın yurt içinde çeşitli illerde gerçekleştirdiği ve yurt dışına da taşımış olduğu sergi etkinliklerinin sanat yaşamında başat bir yer tutması açısından önemi belirtilmesi amaçlanmıştır. Böylece, tezde DYO Resim Yarışmalarını oluşturan faktörler aktarılmak istenmiş ve DYO Resim Yarışmaları ekseninde gelişen sanat ortamı incelenmesi

amaçlanmıştır. Ayrıca, dönemi için öncü ve önemli nitelikte bir etkinlik olan DYO Resim Yarışmalarının bugünkü etkinliklere göre konumunun belirlenmesi amaçlanmıştır.

ARAŞTIRMA ve YÖNTEM

Araştırmada öncelikli olarak veri toplama çalışmaları yapılmış, sonraki aşamada toplanan verilerin değerlendirilmesine, öne çıkan soru ve sorunların belirlenmesine çalışılmıştır.

Dönemin genel yapısını ve sanat ortamını görünür kılabilmek amacıyla pek çok araştırma yapılmıştır. Araştırmaya öncelikli olarak veri toplama çalışmaları yapılmış, sonraki aşamada toplanan verilerin değerlendirilmesine, öne çıkan soru ve sorunların belirlenmesine çalışılmıştır. Ardından, literatür araştırmaları ile müze araştırmaları olmak üzere iki aşamada gerçekleştirilmiştir. Literatür araştırması için konuya benzer tezlerin araştırılması yapılmış ayrıca Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi, Hacettepe Üniversitesi Kütüphanesi, Milli Kütüphane ve İzmir Ahmet Priştina Kent Arşiv Müzesi Kütüphanesi’nde dönemin gazete ve dergine ait arşiv taramaları yapılmıştır.

DYO Resim Yarışmaları hakkında ilk ağızdan bilgi alabilmek için Yaşar Eğitim ve Kültür Vakfı müdürü Sema Kemahlı ile kişisel iletişime geçilmiş, ellerinde bulunan geçmiş açılış kayıtlara, kataloglara, yazılı ve basılı malzemeler ulaşılmıştır. Ayrıca, 2013 ve 2015 yılında Ankara’da gerçekleştirilen DYO Resim Yarışmaları açılışına katılarak daha fazla materyal elde edilmiştir.

Araştırmamızın ikinci aşamasını Selçuk Yaşar Müzesi’nde gerçekleştirilen incelemeler oluşturmuştur. Yaşar Holding yetkilileri ile gerçekleştirilen görüşmeler ve müze ziyaretleriyle, yarışmalar, sergiler ve müze işleyişi hakkında detaylı bilgi alınmıştır.

Yedi ana başlıktan oluşan çalışmamızın ilk bölümü olan “Giriş” bölümünde çalışmanın amaç, yöntem ve konusuna dair kaynak, yayın ve yazarlarına yer verilmiştir.

Tezimizin ikinci bölümü ise, sanat destekçiliğini daha iyi anlaşılabilmesi açısından daha genel bir başlık olan mesenlik kavramı incelenmiş ve sponsorluk kavramına dönüşümü açıklanmıştır.

Üçüncü bölümde, Türkiye’deki sanat destekçiliği incelenmiş, ilk önce Osmanlı İmparatorluğu’daki sanat destekçiliği genel hatlarıyla anlatılmış, ardından DYO Resim

Yarışmalarının oluştuğu ortamı anlayabilme adına Cumhuriyet Dönemi sanat destekçiliği değişen ekonomik ve politik dönüm noktalarına göre; 1923 – 1960 yıllarını kapsayan “Erken Cumhuriyet Dönemi Sanat Destekçiliği” ve “Türkiye’de 1970 Sonrası Sanat Destekçiliği ve Piyasası” olarak iki başlık altında incelenmiştir. Bu şekilde DYO Resim Yarışmalarının oluştuğu ve şekillendiği ortam gösterilmiştir.

Dördüncü bölümde, özel sektörün sanat alanında ki ilişkisini anlayabilmek için devlet desteğinden bağımsız etkinlikler olan galeriler ve sergiler anlatılmış, bu oluşumların sanat ortamını nasıl etkilediği anlatılmıştır. ‘Galeriler’ başlığında Türkiye’de farklı mecralarca sanat ortamının nasıl oluştuğu anlatılmıştır. ‘Sergiler’ kısmındaysa Cumhuriyet Türk Resim Sanatı’nda devlet destekli ve yarı resmi kurumlarca düzenlenen sergi etkinlikleri ele alınmış, vaka çalışmasının resim yarışması olmasından dolayı özellikle devlet desteğinden bağımsız gerçekleştirilen yarışmalı sergiler hakkında detaylı bilgi verilmiştir. Böylece sanat destekçiliği ve sanat ortamındaki yeni gözükmeye başlayan aktörlerin sanat piyasası oluşturmada etkisi incelenmiş, hem de DYO yarışmalarının bugünkü konumunu belirleme de etkili olan oluşumlar aktarılmıştır. Ayrıca ‘Özel Sermayenin Düzenlediği Yarışmalı Sergiler’ alt başlığıyla vaka çalışmasını karşılaştırmalı incelemek için yarışmalı sergiler incelenmiş, DYO Resim Yarışmaları hakkında genel bir bilgi verilip, gelenekselleşen diğer resim yarışmaları, jüri üyeleri ve ödül alan sanatçılar kapsamında incelenmiştir. Tek seferlik gerçekleştirilen yarışmalar hakkında ise genel bilgiler verilmiştir.

Beşince bölümde, sanat destekçiliğinin bir alanı olan sanat koleksiyonculuk geleneği görsel sanat birikimi bağlamında Cumhuriyet’in ilk döneminden günümüze kadar anlatılmıştır. Banka koleksiyonlarına, güncel sanat eserleri barındıran kurumsal koleksiyonlara ve kişisel olarak oluşturulan özel koleksiyonlara değinilmiştir, birikimlerin kurumsallaşması ve halkla paylaşımı adına katalog, sergi ve müze oluşumları incelenmiştir.

Altıncı Bölümde ise tezimizin ana konusunu oluşturan DYO Resim Yarışmaları üzerinde odaklanılmıştır. Başta, organizasyonun 1974 yılından beri bağlı olduğu Yaşar Vakfı hakkında bilgi verilmiştir. DYO Resim Yarışmaları’nın gelişimi jüri üyeleri ve kazanan sanatçıları aktarılmıştır. Ayrıca, koleksiyonun sergilendiği Selçuk Yaşar Müzesi, organizasyonun sergileri ve katalog çalışmaları incelenmiştir. Ayrıca DYO Resim Yarışmaları ile aynı süreçte gerçekleştirilmiş olan kültür sanat ortamındaki yeniliklerle, diğer sergi etkinlikleriyle ve yarışmalı sergilerle karşılaştırılarak döneminin sanat ortamında DYO Resim Yarışmaları’nın

yaratmış olduğu etki ‘Güncel Sanat Ortamı Perspektifinde DYO Resim Yarışmaları’ başlığı altında tartışılmış ve çağdaş eğilimlerle olan bağlantısı incelenmiştir.

Yedinci bölüm olan “Değerlendirme ve Sonuç” bölümünde ise Türkiye’de özel sektör sanat ilişkisi nasıl geliştiği, bu noktada DYO’nun önemi vurgulanmış, ayrıca DYO’nun değişen kültür sanat ortamı içinde günümüzdeki konumu değerlendirilmiştir.

Sekizinci bölümde ise ele alınan dönem içinde düzenlenen yarışmalı sergilerin; seneleri, jüri üyeleri, ödül almış olan sanatçıların listelerinin yer almış olduğu tablolar yer almıştır. Ayrıca, tez konusu olan DYO Resim Yarışmaları’nın da seçici kurul üyeleri, ödül almış olan sanatçıların isimleri, eserinin isimleri ve eserlerin görselleri; boyut, malzeme bilgilerinin yer aldığı ek oluşturulmuştur. Ekde yer alan görsellerin düzenlemesi için Selçuk Yaşar Müzesi ziyaretleri yapılmış; müzedeki eserler kişisel olarak fotoğraflanmış, ayrıca gazete yayınları, ve basılmış kataloğlardan yararlanılmıştır. Eklerde yer alan bütün tablolar, sergilere ait kataloglar, çeşitli yayınlar taranması sonucu derlenen bilgilerden yararlanılarak tarafımda hazırlanmıştır. Ayrıca Yaşar Eğitim ve Kültür Vakfı’ndan toplanan istatistik verilerine göre şemalar düzenlenmiştir.

KONUYA İLİŞKİN LİTERATÜR

Araştırmanın ilk aşamasında, çeşitli kütüphanelerde literatür taraması yapılmıştır. Başta Bilkent Üniversitesi olmak üzere, Milli Kütüphane, Mimar Sinan Üniversitesi kütüphanelerinden, İzmir Ahmet Piriştina Kütüphanes yerli ve yabancı süreli yayınları taranmış, makalelere ulaşılmıştır. Sanat Çevresi, Sanat Dünyamız, Anons, Hürriyet Gösteri, Milliyet Sanat, Yeni Boyut, Kalın, Toplumbilim, Arredamento Mimarlık, Arredamento Dekorasyon, art-ist, RH gibi dergiler ve Cumhuriyet ve Radikal gibi gazeteler ve Ege Bölgesine ait yerel gazete olan Yeni Asır önemli bir veri tabanı olmuşlardır. Ayrıca, görüşme ve belgesel taranması yöntemleri kullanılmıştır.

Dergi gazete yazılarından, sergi kataloglarından, broşürlerden ve kitaplardan ilgili kişilerle yapılan görüşmelerden toplanmıştır.

DYO Resim Yarışmaları konusu ile ilgili doğrudan bir tez yayını yer almamaktadır, ancak YÖK arşivinden ulaşılan, Mehmet Üstünipek’in 1998 yılında Mimar Sinan Üniversitesi’nde

tamamlanmış olan “*Cumhuriyet’ten Günümüze Türkiye’de Sanat Yapıtı Piyasası*” adlı doktora tezi, Türkiye’de ki sanat eseri hareketini anlamamız açısından önemli bir kaynak olarak kullanılmıştır. Ayrıca, Bora Gürdaş’ın 1960 – 1970 dönemindeki sanat ortamını aktaran “*1960 – 1970 Yılları Arasında Türkiye’de Kültür ve Sanat Ortamı*”, Hem ulusal YÖK arşivinden hem de Salt Online veri tabanından erişime açık olan Güler Bek’in 2007 yılında Hacettepe Üniversitesi’nde tamamlanmış olan “*1970 – 1980 Yılları Arasında Türkiye’de Kültürel ve Sanatsal Ortam*” başlıklı doktora tezi ve 2000 yılında bitirilmiş olan “*Bienal Etkinlikleri ve Türk Sanat Ortamına Etkileri*” isimli yüksek lisans tezlerinden dönemin kültür sanat ve siyasi ortamı hakkında bilgi verme adına yararlanılmıştır. Ayrıca, Ayşegül Kaygısız Engin’in 2000 yılında Hacettepe Üniversitesi’nde yayınlanmış olan “*1950- 1960 Yılları Arasında Türk Resminde Konu Yönelimleri*” başlıklı yüksek lisans tezi ile dönemin sergi etkinlikleri açısından ve Meltem İsmet Uşar’ın 2006 yılında Hacettepe Üniversitesi’nde tamamlamış olduğu “*1990 Sonrasında Türkiye’de Video Sanatı ve Kimlik Sorunsalı*” başlıklı yüksek lisans tezinde, 1980 sonrası sergi oluşumları hakkında bilgi verme açısından yararlanılmıştır.

Genel sanat ortamını anlayabilmek ve anlatabilmek için, Doç. Dr. Zeynep Yasa Yaman’ın ‘1950’lerde Kültür ve Sanat Ortamı’ başlıklı makalesinden yararlanılmış ve ‘*Suretin Sireti*’ yayınından yararlanılmıştır. Özel sermayenin sanata ilgisini açıklamak için ufuk açıcı kitap ise Chin-Tao Wu’nun “*Kültürün Özelleştirilmesi*” adlı kitabı olmuştur. Müzecilik kavramına bağlı olarak Shaw Osmanlı Müzeciliği kaynağı kullanılmış, ayrıca aynı kavram için Doç. Dr. Zeynep Yasa Yaman’ın editörlüğünü yaptığı *Resim Heykel Müzesi* eserleri kullanılmıştır. DYO Resim Yarışmaları hakkında bilgi edinebilmek için ise Kaya Özsezzginin metin yazarlığını yaptığı 1997 yılında yayınlanan *DYO Resim Yarışmalarının Katkısı ile Türk Resim Sanatında 30 Yıllık eserinden* yararlanılmıştır. Ayrıca, 1996 yılında Hakan Demir tarafından hazırlanan DYO Resim Yarışmaları başlıklı lisans tezi de teze başlarken yol gösterici kaynak olarak kullanılmıştır.

Yayınlarda bulunamayan, eksikliği görülen konularda internet ortamına da başvurulmuş, kısıtlı da olsa müzelerin, sanat eğitimi veren kurumların, bazı sanatçı ve galerilerin internet sayfalarında (web-site) yer alan bilgilerden yararlanılmıştır.

SORUNLAR VE SORULAR

Araştırmanın başlıca sorunu veri elde etme ve kaynak sorunu olmuştur. Dönemin çoğunlukla süreli yayınlardan elde edilen ve büyük bir kısmı yalnızca haber niteliğinde olan dağınık haldeki bilgilerden yararlanılmış, ancak vaka çalışması olan DYO hakkında ilanlar ve sonuçlar üzerine yazılar olmasına rağmen tatmin edici miktarda bilgilendirici kaynaklar elde edilememiştir. Ayrıca Kurumun müze, galeri ve koleksiyon gösteriminin kurumsal işleyiş düzensizliği nedeniyle ziyaretçilere açık olmaması eser inceleme ve bilgi toplama için yeterli zaman yaratılamamıştır. Kurumun arşiv paylaşımı ve röportaj talebi kısıtlıkları da kataloglama sırasında eksik bilgilerin oluşmasını sağlamıştır.

Ayrıca Yaşar Vakfı'nın değişen yönetimlerle birlikte değişen arşiv tutuma yaklaşımlarından kaynaklı olarak arşiv kaydı eksik tutulmuş, araştırma yapılan kütüphaneler dışında gazete ve dergi bilgilerine ulaşılamamış, ayrıca, yarışmaların kararları sonucu çıkarılan birinci el kaynak olan jüri tutanaklarına erişilememiş, bu yüzden jüri üyeleri ve kazanan eserlerin görselleri gibi bilgiler her yarışma için düzenli girilememiştir.

DYO Resim Yarışmaları'nın sergi etkinlikleri ve özellikle gezici sergilerinin bölgesel etkilerine cevap aranırken kurumun arşiv paylaşımı ve arşiv kayıtlarının düzensizliğinden dolayı gezici sergilere dair çıkan basın çalışmalarına ulaşılamamıştır.

Diğer bir kaynak yetersizliği sorunu ise; dönem içinde gerçekleştirilen diğer yarışmalı sergilerin dökümünü oluştururken de yaşanmış; birçoğu artık düzenlenmeyen bu yarışmalı sergiler incelenirken, bazı dönemlerin jüri üyelerine ve ödül kazanan sanatçılarına ulaşılamamıştır ve tezin ekler kısmında da bu şekilde verilmiştir.

Ulaşılan ve elde edilen veriler ışığında, dönemsel koşullar değerlendirilerek DYO Resim Yarışmaları ve organizasyonun ekseninde gelişen kültür sanat ortamı incelenmiş ve değerlendirilmiştir.

1.BÖLÜM

SANAT DESTEKÇİLİĞİ: MESENLİK VE SPONSORLUK

Eski çağlarda soyluların ve kraliyet ailelerinin herhangi bir beklentileri olmadan, kişi, grup ya da faaliyetleri desteklemeleri mesenlik faaliyetleri içinde değerlendirilmiştir. Sanat destekçiliği anlamında gündeme gelen sponsorluk kavramı, sermayenin kültür ve sanat dünyasına girişinin Antik Çağ’a kadar uzanışı olarak ifade edilebilmektedir (Héritier, 2010, s.86). İktidarda bulunanların, hükümdarın, kraliyet ailesine mensup olanlar ile onlara yakın olan kişilerin ya da soyluların, yeteneklerine güvendikleri sanatçı ya da fikir adamlarını; özellikle sanatsal ve bilimsel çalışmalarını desteklemek amacı ile, koruyup gözetmeleri ise “mesenlik” olarak adlandırılmaktadır (And ve Diğerleri, 1981, s.30).

Bugün, küreselleşme ve artan rekabet ortamıyla birlikte, anlamı farklılaşmış olsa da tarihte mesenlik ve bağışçılık kavramları, sponsorluğun temeli sayılmaktadır.

1.1. MESENLİK

Mesenlik kavramı adını, Roma İmparatoru Augustus’un danışmanı, yakın arkadaşı, şair, yazar ve politikacı olan Gaius Cilnius Maecenas’dan almaktadır. Maecenas’ın adı sonraları, kültür ve sanat ile bilim adamlarını koruma işi olan “himayecilik ya da patronaj” ile özdeşleşerek yerleşik bir terim olarak kullanılmıştır (Héritier, 2010, s. 86.).

Sanat, geçmişten itibaren soylular tarafından desteklenmektedir. Tarihin neredeyse tüm dönemlerinde, siyasi kurumlarla sanat arasında yakın bir bağ olduğu gözlemlenebilir. Bu gerçek, Rönesans İtalya’sında servet kaynağının toprak ve tarım yerine ticaret ve sanayi alanlarına kayması ve yeni zengin burjuva sınıfının feodal derebeylerinin yerini almaya başlamasıyla açıklanabilmektedir (İnalcık, 2005, s.13). Rönesans’ın doğuşuyla parlak ürünlerin verildiği dönemde, Floransa’nın banker ailesi (Okay, 1997, s.282) olan Medici’ler İtalya’da 1434–1737 yılları arasında yaklaşık 300 yıl boyunca sanat, ticaret, siyaset ve din alanlarında çeşitli katkılar sağlamışlardır. İtalya ve Avrupa’da etkin bir saltanat kuran Medici

hanedanı, Rönesans İtalya'sının gelişmesinde, temel yapısının oluşmasında ve işleminde önemli rollere sahip olmuşlardır. Aile, birçok sanatçıyı himayesine almış olup, Michelangelo Rafael, Leonardo gibi dönemin önemli sanatçılarını zirveye çıkartmıştır. Medici'lerin kültürel anlamdaki en büyük katkısı, koleksiyonculuk alanında mesenliği kurumsallaştırarak yaygın hale getirmesidir. Medici Ailesi'nin sanata ve sanatçılara olan yoğun ilgisi, bilinçli koleksiyonculuk anlayışının temellerinin atılmasıyla sonuçlanmıştır (Artun, 2006, s.58 - 62). Medici'lerin bu çalışmaları, modern koleksiyonlar dönemini başlatmıştır. (Aktaran: Çalıkoğlu; Artun, 2009, s. 18 - 22). Bu dönemde, antik eserler yerine çağdaş sanata öncelik veren koleksiyonlar oluşturulmaya başlanmış ve modern bir sanat piyasası doğmuştur. Bu gelişmeler, 19. yüzyılda sergileme olanaklarının oluşmasıyla sanatın, saray, kilise ve akademinin denetiminde siparişe bağlı zanaat ortamından çıkarak özgürleşmesine sebep olmuştur (Artun, 2006, s.64).

1.2. SPONSORLUK

Bilim, sanat, kültür veya spor alanlarında yapılacak herhangi bir etkinliğin maddi yönünü üstlenen kimse veya kurum olarak tanımlanan sponsor¹ kelimesi günümüzde, Rönesans döneminde kullanılan mesen kavramına paralel bir ifade taşımaktadır.

Sanatçı ile kamuoyu, hatta yaratıcı ile eseri arasında bir kültür aracı olarak nitelendirilebilen mesenin (Héritier, 2010, s.94.) günümüzde karşılığına bakıldığında, bireysel bir güdüden kurumsal bir işleyişe doğru gelişen bir süreçte geçildiği ve böylece günümüzde mesenlik kavramının yerini, sosyal sorumlulukla bağlı kurulan sponsorluk kavramına bıraktığı görülmektedir (Héritier, 2010, s.94). Sponsorluk, kurumsal planlamanın bir sonucu olduğu için mesenlikten bazı farkları vardır. Modern çağın yeni korumacılık ya da himaye biçimi olarak da nitelendirilebilecek olan sponsorluk, genellikle kişiler tarafından değil, ticari kuruluşlarca gerçekleştirilmekte, böylece firmalar ve vakıflar tarafından yapılan destekler öne çıkmaktadır. Geleneksel olarak soylu aileler tarafından yapılan mesenliğin yerini sponsorluk almıştır. Firma ve vakıfların daha çok “aile kurumları” olduğu dikkat çekmektedir. Bu ünlü aileler, ‘filantropist’² güdülerle sanatın ve bilimin koruyuculuğunu üstlenmişlerdir.

¹http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5501a591547373.17685339

Erişim: 4 Mart 2014

²Filantropist: hayırseverlik

Sponsorluk, büyük şirketlerin halkla ilişkiler faaliyeti olarak da görülebilmektedir. Bu durumda sponsorluğun amacı; şirketin adını duyurmak, kendine kültürlü ve hayırsever bir kimlik biçmek ve kentin sembolik ekonomisi içerisinde söz sahibi olabilmektir (Wu, 2002, s.209; Yardımcı, 2005, s.94). Şirketler ve kurumlar, sanatta araçsal talepler yaratarak ticaret hacmini artırmak ve sanatı kullanarak, reklamlarla sağlanamayacak marka bağımlılığını oluşturmakta, ayrıca marka imajı yaratmakta ve sanata olan talebi sürekli arttırarak sistemli hale getirmektedir. 2000'lerden itibaren, iş dünyası, müzelerle ve sanatçılarla sürekli ortaklık kurmaktadır (Stallabrass, 2010, s.117-118). Türkiye'de de özel sermaye, sanata ve kültüre yatırım yapmaya önem vermeye başlamıştır³. Birçok Avrupa ülkesinin aksine, Türkiye'de kültür alanına ayrılan kamu bütçesinin çok düşük oranlarda kalması nedeniyle, ekonomi üzerinde etkili olmak isteyen büyük sermaye sahiplerini, bu boşluğu doldurmaya itmiş ve özel sermayenin ekonomik kalkınmasının gelişmesiyle şirketler vakıfları desteklemeye başlamışlar (Asna, 1995, s.3). Diğer yandan, 1990'lı yıllarda özel televizyonların kurulması, medyada gerçekleşen atılımlar, firmaların reklam, tanıtım ve imaj yaratma isteğiyle sponsorluk çalışmaları artmıştır (Bilgin, 2005, s.17 - 20) ⁴.

Mesenlik daha genel bir çerçeveden, tüm toplum için kurum ya da kişi imajına gönderme yaparken; sponsorlukta markanın faaliyetler aracılığıyla alıcı kitle ile ilişki kurma çabası görülmektedir. Ayrıca, yardım içerikli sponsorluklar, sözleşmeli ortaklıklara da dönüşebilmektedir, koleksiyonlar, sanat siparişleri, sergiler ve küratörlük çalışmalarıyla hem özel kurumların hem de sanatçının reklamı yapılmaktadır (Stallabrass, 2009, s.117-118). Mesenlikte, kurum ya da kuruluş açısından ün ya da itibar elde etmek dışında bir fayda ya da tanıtım söz konusu değilken, sponsorluk reklam ve tanıtım amaçlı kullanılmaktadır Sibel Asna; sponsorluğun topluma değer katarken, sponsor olan kurum, kuruluş ya da kişiye de tecimsel anlamda katkı sağladığını ifade etmektedir (Asna, ,1995, s.3). Sponsor kuruluş hizmetinin ya da ürettiği ürünün imaj olarak oluşturulması ve kamuoyunda tanınıp benimsenmesini önemsemektedir (Gezgin, 1997, s.5). Belli bir etkinliğin desteklenmesiyle ürün veya marka hakkında bir imaj yaratmak ve var olan imajı güçlendirmek hedeflenmektedir.

³Özlem Ünsal, ; <http://lebriz.com/pages/lis.asp?lang=TR&sectionID=12&articleID=792> , erişim 29 Nisan 2014

⁴2003'te Avrupa Parlamentosu, şirketlerin sponsorluk yapma amacını, imaj yaratma, sosyal sorumluluk gösterisi, çalışanların motivasyonunu yükseltme, müşterilerle iletişim kurma olarak açıklamıştır. Ayrıca, reklam yapılması yasak olan ürünlerin firmaları da tanıtımlarını yapabilmek için farklı alanlara yönelince, sponsorluk kurumunun gelişimi sağlanmıştır. 2000-2001'de yapılan reklam harcamaları dünyada %5.8 oranında, sponsorluk harcamaları ise %12 oranında artmıştır (Bilgin, 2005, s. 10-11)

2000’lerde, sponsorluk yoluyla kültür ve sanat bireylere, kurumlara, kentlere ve hatta ülkelere ayrıcalıklı bir kimlik, meşrulaşmış bir şöhret, kuşkuya yer vermeyen bir güç ve büyük kârlar sunmaktadır. Dolayısıyla festival ve bienal gibi kültür ve sanat faaliyetlerinin uluslararası platformda çeşitlendiği organizasyonlar, “küreselleşmenin ve ekonomik canlanmanın motorlarından biri” olarak görülmekte ve bu amaçla kullanılmaktadır (Yardımcı, 2005, s.94).

Özel sektördeki kuruluşların bazıları sponsorluğu, kültür ve sanata sağladıkları destekler ile hayırseverlik olarak göstermekte ve bunun bir vatandaşlık görevi olduğunu ifade etmektedir. Şirketlerin adının tanıtılması, şirketin genel imajının iyileştirilmesi, müşterilerin ve nüfuzlu insanların etkilenmesi, yerel toplumla iyi ilişkilerin geliştirilmesi, kaliteli elemanların cezbedilmesi ve korunması, şirket içinde halkla ilişkilerin teşvik edilmesi gibi sebepler sponsorluk nedenleri olarak sayılabilmektedir (Öztürk, 1992, 18-19; Okay ve Okay, 2001, s.574). Temelde, sponsorluğu kapsayan bütün reklamcılık faaliyetlerinin amacı, kârlılığı artırmaktır ve sosyal olarak üstünlük ve güven yaratmaktadır (Zyman, 2002, s.149; Wu, 2002, s.213). Bu bağlamda sponsorluk, genellikle reklamcılık, halkla ilişkiler ya da pazarlama avantajı sağlaması karşılığında yararlananlara (kişi, kurum, vs.) maddi ve benzer destekler şeklinde uygulanmaktadır. Sponsor, hangi sektöre hizmet ediyor olursa olsun, temelde amacı sponsorluk yapan firmaya fayda sağlamaktır (Okay ve Okay, 2001, s.575).

Öte yandan, belli bir toplumda bilim adamı ve sanatçı kendisini, egemen sosyal ilişkiler ve belli bir kültür çerçevesinde ifade etmektedir (İnalçık, 2003, s.9). Yaratıcılık ve konuya hâkimiyet, sponsorluğun avantajlarını artıran etkenlerdir. Dolayısıyla sponsorluk, bu çabayı doğrudan göstererek çıkar elde eder; mesenlikte ise söz konusu çıkar, daha dolaylı yollardan ve maddi değilmişçesine ifade edilir. Sponsorluk kısa ve orta vadelerde, mesenlik ise orta ve uzun vadelerde etkili olmaktadır (Phillips, 2010, s.194).

2.BÖLÜM

TÜRKİYE CUMHURİYETİ’NİN MESENLİK ANLAYIŞI VE KÜLTÜR SANAT DESTEĞİ

Osmanlı İmparatorluğu’ndan günümüze Türkiye’de, devlet, vakıflar, kişiler ve farklı kurumlar kültür ve sanat olaylarına destek olmuştur. Osmanlı İmparatorluğu’nda, birçok şeyin belirleyicisi hükümdar olmuştur, bu yüzden, Osmanlı sanatının belirgin özellikleri arasında, imparatorluk ve saray sanatı olması yer almaktadır. Saray ve saraya bağlı yönetici sınıf, sanatın destekleyicileri ve mesenleri olmuştur (Yenişehirlioğlu, 1999, s.19; İncılık, 2003, s.9). Kültür- sanat destekçiliği, gerileme ile birlikte, Batı’ya açılma, Türk toplumunun kültür ve sanat alanında belli bir değişimi başlamış ve güç kazanan ayan, tüccarlar gibi toplumundaki üst sınıf kişilerine geçmiştir.

Osmanlı Döneminde daha çok sarayla ve üst sınıfla sınırlı olan sanat ortamı, Cumhuriyet döneminde halka açılmış yani kamusallaştırılmıştır.

2. 1. CUMHURİYET DÖNEMİ SANAT DESTEKÇİLİĞİ

Cumhuriyetin ilanıyla sanat, iktidarların denetiminde olmakla birlikte artık saray sanatı olmaktan çıkıp kamusal anlam kazanmış halka açılmıştır. Dönemin rejimi, sanatı bilinçli olarak desteklemiştir. Bu da sanatın tartışıldığı bir ortamı beraberinde getirmiştir. Böylece bir yandan modernleşme denenirken bir yandan da yeni biçimler özgürce kullanılmıştır. Devlet her alanda olduğu gibi plastik sanatlarda da koruyucu ve ilerici bir görev üstlenerek, sanatçıları özgür çalışmaya itici ve özendirici önlemler almış, sanatçıya sahip çıkma işlevini de yerine getirmiştir (Özsezgin, 1986, s.96-97). Yürütülen politikalar, değişen sermaye birikimleri ise sanatın güdümünün yönünü değiştiren etkenlerden olmuştur. İlk dönemlerde devlet güdümlü, sanat destekçiliği gözlemlenirken, 1970-2000 yılları arasında holdingleşme ve batılı devletlerle ilişkilerin artması neticesinde özel sektör güdümlü, sanat destekçiliği ile özel koleksiyonların oluşturulduğu ve büyütüldüğü görülmektedir.

2. 1. 1. Erken Cumhuriyet Dönemi Sanat Destekçiliği (1923 – 1960)

Cumhuriyet Döneminde çeyrek asırlık bir süreçte, kültür ve sanat etkinlikleri devlet tarafından projelendirilmiş ve modern Türkiye'nin yeni kültürel altyapısının oluşturulması açısından önemsenmiştir. Kuruluş döneminde ki, yokluk ve ekonomik sıkıntıya rağmen, Cumhuriyetin ilk otuz yılında Atatürk'ün hedeflediği kültür politikasına CHP, Türkocakları ve Halkevlerince yön verilmiştir (Boratav, 2004, s.39-40; Köker, 2009, s.154).

Türkiye'nin yapısını oluşturan modernleşme hareketlerine tarihsel bir perspektifle bakıldığında, 1923-1930 yılları arasında, ülkede siyasi, hukuki ve sosyal alanlarda birçok devrim gerçekleştirilmiştir (Yasa Yaman, 2012, s.65).

“Sanatçılar, en büyük yardımı Cumhuriyet Dönemi'nde görmüştü, devlet II. Dünya Savaşı yıllarında da sanatçıyı desteklemeyi düşünmüş, Milli Şef, savaşın en zorlu günlerinde, Büyük Millet Meclisi'nin açılış söylevlerinde, güzel sanatları himaye etmenin güzel sanatlarda ilerlemenin gereği vurgulanmış, 13.06.1946 tarih ve 4993 sayılı İnönü Armağanları Kanunu ile her üç yılda bir bilim, sanat ve insan eserlerinden birinin ödüllendirilmesi düşünülmüştür.”

Cumhuriyetin kuruluşunu izleyen yıllarda batı kültürünü aktarma çalışmaları hızlandırılmış (And ve diğerleri, 1981, s.141; Yasa Yaman, 1993, s.63) ve çağdaş, milliyetçi bir devlet yaratılmak istenmiştir. Devletin himayesi ve denetimi altında oluşturulacak kültür ile sanat politikalarından yola çıkarak ulaşılabilecek çağdaş uygarlık düzeyinin hedefi; “milli sanat/ sanatçı ile çağdaş topluma ulaşmak” olmuştur. Bu hedefe ulaşma ise Mustafa Kemal'e göre “kitlelere sanatın benimsetilmesi” yoluyla mümkün olmaktadır (Savran, 1992, s.90). Atatürk'ün kültür tezini, “ ...Cemiyetin, devlet hayatında, fikrî hayatında, iktisat hayatında yapabilecekleri şeylerin toplamını kastediyoruz ki, medeniyet de bundan başka bir şey değildir” sözleriyle tanımlamıştır⁵.

⁵Anonim, <http://www.kultur.gov.tr/TR/Genel/BelgeGoster.aspx?F6E10F8892433CFF8FE9074FF19B00050B58620D24E3B60E>, Erişim: 19 Ağustos 2013

1925 yılında devletin gerçekleştirmiş olduğu yarışmadan ödül kazanan beş ressam⁶ Paris’e gönderilmişlerdir. Bunu, 1929’da ve 1931’deki etkinlikler izlemiştir. Devlet, 1927 yılında çıkarttığı bir yasayla her yıl sergiler düzenlemeye başlamış, sanat yapıtı satın alarak ya da sanatçıları ödüllendirerek resim sanatının da gelişmesine katkıda bulunmuştur (Akşin, 1995, s.557).

Devletin girişimlerinden biri de, 1933 yılının Ekim ayında Ankara’da düzenlenen Kurtuluş Savaşı ve Cumhuriyet konulu çalışmaların yer aldığı “İnkılap Sergisi” olmuştur. Programın amacı sadece sanatçı ve toplum arasında iletişim kurmak olmamış, ayrıca, Batı’dan öğrenilmiş yeni sanat anlayışlarını yaymak sosyal reformları halkla kaynaştırmak ve bu şekilde, modernizasyonu sağlayan kültürel ve sanatsal aktiviteleri sağlamak olmuştur (Öndin, 2003, s.84; Akşin, 1995, s.458; Gürdaş, 2008, s.174). Milli Eğitim Bakanı Reşit Galip’in girişimleriyle başlatılan sergiler, bir birlik veya grup üyesi olsun olmasın tüm sanatçılara açık olmuş, yalnızca tema yönünden sınırlandırma getirilmiştir. Sergide, herkese açık olmuş, sanatçılardan devrim konularını öne çıkarmaları beklenmiştir. Sergi 1936’ya kadar her yıl devam etmiştir (Öndin, 2003, s.84; Akşin, 1995, s.458; Yasa Yaman, 1993, s.14-15).

CHP tarafından düzenlenen, 1938’den itibaren “Yurt Gezileri” kapsamında giderleri devlet tarafından karşılanan on başarılı ressamların yurt içinde ve dışında Türk resmini tanıtmaları için sergiler açmalarını sağlamıştır (Berk & Özsegin, 1983, s.69-74; Yasa Yaman, 1993, s.63). 1938 yılında birçok ressam⁷, çeşitli tablolar yapmak üzere devletin maddi katkısıyla yurdun çeşitli illerine gönderilmişlerdir. Dönüşlerinde “Yurt Gezileri Sergisi” açılmış ve ödüller verilmiştir. “Bu programın amacı, resim sanatını teşvik ederken, ona yeni olanaklar duyarlılıklar kazandırmak, yeni sanat zevkini yaygınlaştırmak, sanatçı ile halk ve coğrafya-çevre arasında iletişim kurmak gibi hedeflerden oluşmaktadır” (Akşin,1995, s.458). Sergilenen eserler, Parti ve Halkevleri tarafından satın alınmıştır. (Asna, 1998, s.214-215; Yasa Yaman, 1993, s.63).

Devletin destekleyici ve koruyucu girişimlerinden biri de 1939 yılında başlatılan “Devlet Resim ve Heykel Sergileri” dir. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından başlatılan ve günümüze kadar geleneksel olarak devam eden, “Devlet Sergisi” sisteminin ilki, 29 Ekim 1939 tarihinde

⁶1925 yılında gönderilen sanatçılar arasında Şeref Akdik, Cevat Dereli, Mahmut Cuda, Refik Epikman, Muhittin Sebati yer almış, 1931 yılında Nurullah Berk gibi ressamlar ve Zühtü Müridoğlu gibi heykeltıraşlar bu organizasyonda yer almıştır

⁷Mahmut Cuda, Cevat Dereli, Ali Çelebi, Turgut Zaim, Ayetullah Sümer, Bedri Rahmi Eyüboğlu, Abidin Elderoğlu bu ressam arasında yer almıştır.

gerçekleştirilmiştir. Sanatçıların ödüllendirilmiş yapıtları, resmi dairelere konmak üzere devlet tarafından satın alınmıştır. Türk sanatçıların ödüllendirildiği Devlet Resim ve Heykel Sergileri, resim ve heykel alanında profesyonel veya amatör ayırt etmeksizin geniş bir kitleye hitap etmekteydi (Yasa Yaman 1992, s.153, Akşin, 1995, s.453-457, Tansuğ 2003, s.217; Antmen 2005, s.40 ; Dolmacı, 2006, s.29).

1940’lardan başlayarak bir yanda da bağımsız sanat ortamları oluşmaya başlamıştır. 1944 yılında İsmail Oygur tarafından ilk özel resim galerisi açılmıştır. Diğer yandan, devlet temelli sanayi kapitalizmi, özel girişimlerin piyasaya girmeye başlamasıyla ekonomik yaklaşımlar değişmiş, bunun sonucunda, 1945 sonrası liberal ekonomi pratikte (Ahmad, 1996, s. 198; Kepenek,1984, s.23) çeşitlenme kazanmaya başlamıştır, örneğin Yapı Kredi Bankası’nın desteği ile 1945 yılından 1993’e dek yayınlanacak olan Doğan Kardeş Dergisi çıkarılmıştır (Anonim, 1945, s.42). Ekonomik değişimler sonucu özel girişimin ivme kazanması ve 1946’dan itibaren çok partili siyasal ortama geçilmesi ile ekonominin dış yardım, yabancı sermayeye etkin olmaya başlamıştır (Kepenek, 1984, s.25).

1950’de Demokrat Parti’nin iktidar olmasıyla özel sektör önem kazanmış, karma ekonomi düzeni içinde siyasal yönetimi yanına alan bu sermaye birikimi, yeni bir ekonomik çağın başladığının habercisi olmuştur (Ahmad, 1996, s.198, Kepenek, 1984, s.23). Bu süreç eğitim, kültür ve sanat politikaları alanlarında köklü değişikliklerin de başlangıcı olmuştur. Diğer yandan, yaşanan ekonomik krizler, siyasi ve sosyal alandaki gerilimler CHP hükümetinin halkın gözündeki itibarı kaybetmesine neden olmuş ve 1950 seçimlerinde Demokrat Parti seçimi kazanarak iktidar olmuştur (Dedeal, 2005, s.25).

Cumhuriyet’in kurucu partisi CHP hükümeti boyunca kültür ve sanat alanındaki gelişmeler bir kültür politikası çerçevesinde ele alındığı için her zaman destek görmüş ve geniş halk kitleleri tarafından benimsenmesi için büyük çabalar sarf edilmiştir. Demokrat Parti ise 1950 sonrasında, sağlıklı, planlanmış, devletin öncülüğünde yaygın ve örgün eğitim kavramlarını içeren kültür ve sanat ortamı konusundaki politikaları ihmal etmiştir (Germaner, 1999, s.61). Devletin sanat alanındaki desteğinin neredeyse ortadan kalkmasıyla beraber, sanatçılar kendi çabaları doğrultusunda hareket etmişlerdir (Kazgan, 1968, s.90). Demokrat Parti; önceliği ekonomik gelişmeye ve liberalleşmeye vermiş, tarımda yurt dışından alınan kredilerle beraber makineleşme dönemine girilmiştir. Hükümetin bu kararı, ülke ekonomisinde, özel girişimlerin gelişimini beraberinde getirmiştir. Dış yardımlar ve alınan krediler ekonomik alandaki

kalkınmada önemli bir finans kaynağı oluşturmuştur. Gerçek anlamda sanayi burjuvazisinin oluşmaya başladığı 1950’li yıllarda, savaş döneminde biriktirilmiş olan sermayenin de piyasa girmesiyle beraber, ülke ekonomisinde bir canlanma yaşanmış, özellikle ticaret sermayesi diğer iç ve dış faktörlerin olumlu etkisiyle ekonomi politikaları ivme kazanmış, özel kuruluşlar kurulmaya başlamıştır; bu özel girişimlerin arasında Türkiye’nin ilk boya fabrikası olan DYO Boya A.Ş.’de 1954 yılında kurulmuştur (Savran, 1992, s.90).

Ekonomideki bu canlanma, toplumsal refahı arttırmış ve bir sonraki seçimlerde yine Demokrat Partinin iktidara gelmesini sağlamıştır (Dedeal, 2005, s.26). Bu süreçte kırsal kesim pazara çıkmış, hızlı kentleşme ve buna bağlı olarak yeni birikim olanakları yaratmıştır (Keyder, 1983, s.171) . Önceliği sermaye gelişimine veren, Demokratik Parti hükümeti, önceki döneme göre devletin sanatçılara verdiği desteği azaltmış, kültürel politikaların üzerinde durmamıştır (Yasa Yaman 1996, s.95 – 96; Antmen, 2005, s.26; Gürdaş, 2008, s.14). Devlet 1950’li yılların ilk yarısında yeni TBMM binası, Anıtkabir ve Etibank Genel Müdürlük Binası için, sanatçılara eserler sipariş etmiş ve çeşitli yarışmalar düzenleyerek, sanat üretimini teşvik etmiştir. 1956 yılında TBMM’nin yeni binasında, her vilayeti temsil etmek üzere düzenlenen Vilayet Resim Sergisi kapsamında her şehre masrafları karşılanarak bir sanatçı yollanmıştır (Yasa Yaman 1996, s.95 – 96; Antmen, 2005, s.26; Gürdaş, 2008, s.20).

Bununla birlikte, 1950’li yılların ikinci yarısından itibaren, ekonomideki hızlı gelişmenin devamı gelmemiş yaşanan ekonomik kriz, enflasyonu arttırmış ve 1958 yılında IMF’nin baskısıyla devalüasyon yapılmıştır. DP hükümetinin muhalefete ve basına karşı olumsuz ve yasaklayıcı tutumu, çok partili yaşama geçilmesiyle beraber, toplumun genelinde farklı politik görüşler oluşmasına yol açmıştır.

1950’lerin sonlarına doğru, ‘sponsorluk’ kavramı oluşmaya başlamıştır. Spnsorluk kavramı ile kuruluşlar toplumsal sorumluluk bilinciyle kendi üretim alanlarından farklı yerlere çeşitli harcamalar yapmış, bu yöntem, kuruluşların uzun vadede daha istikrarlı bir şekilde kar elde etmelerine olanak sağlamamıştır (Kazancı, 1996, s.50). Bu anlamda sponsorluk, halkla ilişkileri, pazarlama ve reklama yaklaştıran bir araç olarak karşımıza çıkmış olmaktadır.

Yapı Kredi Bankası’nın kurucusu Kazım Taşkent ile Vedat Nedim Tör ve Şevket Rado tarafından yürütülen proje, günümüze kadar çeşitli şirketlerce farklı biçimlerde kullanılan

kurum, burjuva ve imaj bütünlüğünün ilk örneğidir (Koçak, 2001, s.370). Özellikle, sanat ve kültür danışmanlığını yapan, Vedat Nedim Tör, bankaların koleksiyon oluşturma ve sergi açma gibi etkinliklerine öncü karakter olmuştur. 1954 yılında, Yapı Kredi Bankasının, kuruluşunun onuncu yılı nedeniyle düzenlenen “İş ve İstihsal” konulu resim yarışması, Türkiye’de gerçekleşen ilk sivil sanat yarışması olarak Türk sanat tarihi açısından önemli bir yere sahip olmuştur. 1950’lerden itibaren sanat ortamında akademi sanatçıları, yeni kuşak, otodidakt, naif sanatçılar ve yurt dışında hayatlarını sürdüren farklı sanatsal eğilimlere yönelen sanatçılar arasında tartışmalar belirginleşmeye başlamıştır. Ayrıca, 1950 öncesinde etkinlik gösteren grup etkinliklerinin yerini bireysel çıkışlar almıştır.

Yarışma, Uluslararası Sanat Eleştirmenleri Derneği (AICA) V. Kongresi'nin İstanbul'da yapıldığı Eylül 1954'te düzenlenmiştir. Kongre dolayısıyla İstanbul'a gelmiş olan sanat eleştirmenleri Paul Fierens, Lionelle Venturi ve Herbert Read yarışmada jüri üyesi olarka yer aldığı yarışmaya Akademi çevresinin çoğunluk oluşturduğu 36 ressam, ‘İş ve İstihsal’ konulu, 200 x 300 cm boyutlarında toplam 38 tablo ile bu yarışmaya katılmıştır (Yasa Yaman, 1998, s.106; Bugay, 2006: s.101). Yarışmaya Akademiden katılan sanatçılar arasında, Refik Epikman, Remzi Türemen, Antranik Kılıççı, Mehmet Yücetürk, İlhami Demirci, Hasan Kavruk, Cevat Dereli, Remzi Türemen, Nazlı Ecevit, Eren Eyüpoğlu, İbrahim Balaban, Şeref Akdik, Hakkı Anlı, Sabri Berkel, Haşmet Akal, Eşref Üren, Özden Ergökçen, Hamit Görele, Fahrettin Arkunlar, Zeki Faik İzler, Ferruh Başağa, Cemal Tollu, Nurullah Berk, Aliye Berger, İbrahim Safi, Kemal Yükselengil, Salih Acar, Şeref Bigalı, Fethi Karakaş, Arif Kaptan, Halit Doral, Abdurrahman Öztoprak yer almıştır. Akademi dışından katılan sanatçılara bakıldığında ise; Aliye Berger, İbrahim Balaban, Özden Ergökçen ve Antranik Kılıççı gibi isimler rastlanmaktadır (Elvan, 2005, s.9).

Yarışmanın teması olan ‘İş ve İstihsal’, Türk ressamların yıllardır sürdürdüğü yaptıkları işlere oldukça tanıdık gelen bir konu olmuş, ayrıca sanat ortamında bir yarışmanın ilk kez ‘dünyaca ünlü sanat eleştirmenleri tarafından değerlendirilecek olması önemsenmiş, bunun aynı zamanda ‘memleketi’ ve ‘Türk Sanatını’ tanıtmak için ele geçmez bir fırsat olduğu düşünülmüştür. Batı’ya bakarak sanatını bir yerlere koymaya çalışan anlayış, bu kez Batı’nın gözüyle değerlendirilerek ödüllendirileceği düşünülmüştür (Bugay, 2006, s.101). Yarışmaya katılmış olan eserlerin çoğu biçim ve konuyu ele alış bakımından birbirine benzerlik göstermiş; gerçekçi tarzda konuyu ele alan ve Anadolu insanının üretim içinde, günlük yaşamlarından konu alan eserleri ile katılmıştır. Jüri bu benzer anlayışta yapılmış 19. yüzyıl gerçekçilerini

anımsatan eserler arasından 10 esere ödül vermiş birincilik ödülünü de, akademi eğitimi almamış Aliye Berger almıştır. Seçici kurul sanatçının ‘soyuta yakın’ farklı tablosunu birinci seçerek, bir anlamda hayal gücünü en çok kullanan ‘en yaratıcı’ sanatçıyı ödüllendirmiştir (Yasa Yaman, 1998, s.105, Antmen, 2005, s.12). Ancak ‘Sürpriz Sonuç’ uzun yıllar sürecektir tartışmaların başlangıcı olmuş, yarışma öncesinde jüri üyelerinin tarafsızlığına inananlar bile sonuçların açıklanmasından sonra Aliye Berger’i ağır bir dille eleştirmişlerdir (Antmen, 2005, s.12 ; Bugay, 2006: 102).

Eleştiriler ilk başta, jüri üyelerinin objektif olmadığı ve Türk sanat ortamının gerçeklerini bilmediği için böyle bir seçim yaptığı yönünde olmuştur. Ayrıca, sanatçılar, yıllardır verdikleri uğraşların bir resim yarışmasıyla ölçülmeyeceğini belirterek hem yarışmayı düzenleyenleri hem de jüri üyelerini protesto etmiştir. (Bugay, 2006: 102).

Sonuçta karşı çıkan Bedri Rahmi Eyüpoğlu, bir sene boyunca emekle ortaya konan 200x300 cm boyutlarındaki 38 tablonun bir saatte incelenmesinin sağlıklı sonuçlar doğurmayacağını düşünmüştür (Yasa Yaman, 1996; s.34-37; Yasa Yaman, 1998, s.106; Elvan, 2005, s.21).

Cemal Tollu ise jürinin taraf tuttuğuna inanır. “Sergideki 38 eserin geniş bir alanda sergilenmesi, Jürinin eserleri kısa sürede değerlendirilmesi ve işi ciddiye almamış olma olasılığı, banka sanat danışmanın jüriyi etkilemesi” şeklinde görüşlerini dile getirmiştir. (akt. Yasa Yaman, 1998, s.105 -106)

Öte yandan, yarışmanın sanat ortamına çeşitli yenilikler de getirmiştir. Bu yeniliklerden biri boyut ve konu açısından Türk resminde sınırların kalkması ve Akademi dışında gelişen ve akademiye karşı kullanılan ‘soyut sanat’ savaşının yasallaşması ve bunu uluslararası bir seçici kurulun kararıyla durumun tescillenmesini sağlamıştır (Yasa Yaman, 1998, s.106). Diğer yandan, yarışma sonrasında 18 tablonun satışı gerçekleşmesi, o yıllarda sınırlı sergileme mekanı olan İstanbul piyasası için bir ilktir ve başlangıç olmuştur (Sönmez, 2004, s.51).

Bu yarışmaya, Cumhuriyet Türkiye’sinin her geçen gün değişen ve modernleşen yüzünün ne olduğu, halk içerisinde Cumhuriyet ile birlikte yaşanan bu büyük değişimin nasıl algılandığı, ekonomi, sosyal ve siyasi yaşantısı açısından Türkiye’nin bir değerlendirilmesi açısından da önemli bir etkinlik olmuştur. Ayrıca, İş ve İstihsal Sergisi ile sanata bakış konusunda farklı düşüncelerin ortaya çıkmasını sağlamış; farklı eğilimlere karşı çıkan Akademi hocalarının tutumları eleştirilmiş, Akademi haricinde kurallardan bağımsız resim üretiminin de olduğu savunulmuştur (Yasa Yaman, 1998, s.106; Sönmez, 2004, s.51; Erten, 2012, s. 187).

Öte yandan, 1942 yılında kurulmuş olan Vitra Atölyesi ve 1957 yılında Dr. Nejat F. Eczacıbaşı'nın önderliğinde, seramik sanatına yeni yapıtlar kazandırma ve yapıtları toplumla buluşturmak amacıyla kurulan Vitra Seramik Sanat Atölyesi özel sektörün kültür sanat alanındaki görünürliğünde ilk örnekler arasında sayılabilmektedir⁸.

1960'lar da ise askeri kesimin, sosyal ve siyasal anlamda duruşu, CHP'nin geliştirdiği politikalarından farklı tutumları, dikkat çekmiş ve huzursuzluk yaratmıştır. 1960'lı yılların başında yaşanan ekonomik dengesizlikler, hükümetin uyguladığı sansür politikaları ve güvenlik güçleriyle öğrenciler arasında çatışmaya varan tepkiler, hükümetin olayların önüne geçmekte yetersiz kalması sonucu, 27 Mayıs 1960 tarihinde ordu yönetime el koyarak, Türkiye'nin ilk darbesini gerçekleştirmiş ve hükümeti devirmiştir (Jung ve Puccoli 2003, s.105–110; Zürcher, 2006, s.354; Ahmad, 2002, s.160 -161; Yasa Yaman, 2011, s.64).

1950'lerde ihmal edilen kültür ve sanat politikaları 1960 sonrasında yeniden önem kazanmış, sanatçıların devlet tarafından korunması ve desteklenmesi önemli tartışma konusu olmuştur. Bülent Ecevit, 1960'ta 'Dost Dergisinde' yayımlanan 'Karanlık Çağdan Çıkış' başlıklı yazısında Demokrat Parti Dönemi'nde toplumsal sorunlardan uzaklaşan sanat ve sanatçının, bu 10 yıllık süreci bir çeşit laboratuvar çalışmasıyla geçirdiğini, içe dönük ve soyut eserler ürettiğini dile getirerek, söz konusu ayrılığın toplumla yeniden buluşma ile sonlanacağı değerlendirmesini yapıyordu (aktaran Yasa Yaman, 2011, s.65; Ecevit, 1960, s.8). Sanatçıların istekleri arasında, devletin sanatçıya destek olması, kültür işlerinin Milli Eğitim Bakanlığı'ndan ayrı bir kültür müsteşarlığınca sürdürülmesi bulunuyordu. Devletten beklenen ilgi çoğu kez tasarı halinde kalmışsa da 22 sanatçı, Dost dergisinin 'Bütün Sanatçılarımızı Hazineye Yardım Kampanyasına Çağırıyoruz' çağrısına uyarak 10 Ekim 1960'ta, Ankara Sanatseverler Kulübü'nde açılan, satıştan elde edilecek gelirin hazineye devredileceği sergiye gerekli ilgi göstermişlerdir (Antmen, 2005, s.35 – 39).

Ancak, bu dönemlerde ülkede ki gerilim devam etmektedir. 1961 Yılı'nda düzenlenen yeni anayasada; farklı görüşlerin kendilerini ifade hakkı önem kazanmıştır. Yasa Yaman (2011, s.64) bu durumu;

⁸<http://www.eczacibasi.com.tr/tr/sosyal-sorumluluk/kultur-ve-sanat/vitra-seramik-sanat-atolyesi>, Erişim: 14.12.2013, 01.32

“1961 Anayasası’nda yeni hak ve özgürlükler tanınarak bunlara ayrıntılı tanım ve güvenceler getirilmiş, ‘sosyal devlet’ ilkesi anayasaya dahil edilmiş, sosyalist partilerin kurulmasına ve sol sendikal hareketlerin oluşmasına zemin hazırlamış, aydınlar ve öğrencilerin işçi sınıfıyla birlikte siyaset yapabilmelerine ortam yaratılmış, basın yayın alanında eskiye kıyasla daha özgür bir dönem başlamış, sol yayınlarda büyük bir artış olmuştur” şeklinde açıklamıştır.

1965 yılındaki seçimde, CHP, ordunun açık desteğini almasına rağmen seçimlerden tek parti olarak çıkamamış ve Adalet Partisi’yle koalisyon hükümeti kurulmuştur. Yeni hükümet ilk olarak ülkeyi bulunduğu gerilimli ortamdan çıkarmak için ekonomik önlemler almış, ancak bu önlemler beklenen yeterli başarıyı sağlayamamıştır ve Adalet Partisi, Süleyman Demirel başkanlığında yeni bir hükümeti kurmuştur (Koçak, 2001, s.378). Bu süreçte öğrenci olayları, yurtiçi ve dışındaki gerilimler görülmeye devam etmektedir;

“Adalet Partisi’nin tek başına iktidar olmasıyla başlayan süreçte ABD ve Avrupa’daki Vietnam karşıtı protestolar, işçi ve öğrenci hareketleri Türkiye’de de yankısını bulmuştur. Dünya çapında yaşanan olaylar, önceki yıllarda başlamış öğrenci derneklerine bağlı eylemlere hız kazandırmış, 1967’de ABD’nin 6.filosunun İstanbul’a gelişini protesto eden, özel yüksek okulların devletleştirilmesi talebiyle İstanbul’dan Ankara’ya yürüyen öğrenciler, 1968’de Filo’nun İstanbul’a bir kez daha gelmesiyle üniversite öğrencileri, emperyalizme ve ABD politikalarına karşı sürdürdükleri eylemlerini, ülke sorunlarının çözülmesi yönündeki taleplerle birleştirmiş, bu isteklerini öğrenci oldukları üniversitelerde çeşitli biçimlerde dile getirmişlerdir” (Yasa Yaman, 2011, s.64).

Bu dönemde görülen politik gerginliğin yanı sıra, sanat ortamında ekoller arası kutuplaşma söz konudur. Sanat ortamında görülmeye başlanan çeşitlilik ve yaklaşımlarda çoğalma olmasına rağmen, Ankara–İstanbul ekolleri arasındaki belirginleşen hoşnutsuzluk, Akademi’nin Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulunu endüstriye tasarımcı yetiştiren bir kurum olarak pentürle ilişki kurmayan süslemeci grafik çabalar içinde görmesi nedeniyle bir ölçüde İDGSA ile DTGSYO arasında yaşanmıştır (Yasa Yaman, 2011, s.70).

1960’lardan itibaren güçlenmeye başlayan özel sektör, 70’lerde artarak sanata destek vermeyi sürdürmüştür (Aksel, 1986, s.15). 1967’de, özel sektörün sanata verdiği desteğin bugüne değin sürerek gelenekselleşen etkinliklerinden ilki, Ege Bölgesi çapında düzenlenen DYO Resim Yarışmaları ve Sergileri olmuştur. Şirketin kurucuları, sanayici kimliklerinin yanı sıra, sanatsal işlevi de üstlenmenin Türkiye gibi gelişmekte olan bir ülkede zorunlu olduğunu düşünerek ilk geniş çaplı özel yarışmalı resim sergisi düzenleyen kurum olmuştur (Özsezgin, 1997, s. 17-19).

2. 1. 2. Türkiye’de 1970 Sonrası Sanat Destekçiliği ve Piyasası

1960-1970 yılları arasında, sermaye sahibi olarak bankalar başta olmak üzere, özel sektör sanata sahip çıkarak eser almaya başlamıştır. Bankaların bu girişimi özel sektörün sanat piyasasına girişinin öncülleri olarak değerlendirilebilmektedir (Özsezgin, 2002, s.7-8 Yardımcı, 2005, s.12). Ayrıca bu dönemde, kültür sanat ortamında burjuva sınıfı gitgide görünürlük kazanmaya başlamıştır.

1970 ile 1980 yılları arasında ise, ticaret burjuvazisinden sanayi burjuvazisine geçiş süreci yaşanmış ve 1980’lerden itibaren sanayide tekelleşme süreci yaşanmıştır. Bu süreçte Türkiye’de, özel girişimcilik özendirilmiştir. Bunun sonucu olarak, devlet desteğinden bağımsız, serbest piyasa ekonomisinin oluşumu; gelişen sanayi ve üretim hareketleri, Türkiye’de özel sektörün ekonomideki gelişiminin yanı sıra, kültür ve sanat alanında artan görünürlüğü ile dikkat çekmekte ve sanata şirket müdahalesi olgusunu görünür kılmaktadır (Ahmad, 2002, s.331; Boratav, 2004, s. 39-40; Gürsel, 2005, s.4; Köker, 2009, s. 154).

70’li yıllar, Türkiye’de sosyal, ekonomik ve siyasi alanda büyük dönüşümlerin ve değişimlerin yaşandığı yıllardır. Türkiye 1971’de yeniden askeri müdahale yaşamış, 12 Mart 1971’de Türk Silahlı Kuvvetleri hükümete muhtıra vererek Demirel’in başkanlığına son vermiş ve sıkıyönetim ilan etmiştir. 1961 Anayasası ile izin verilen sosyalist parti ve hareketlerin, grev ve toplu sözleşme haklarının, temel hak ve özgürlüklerin önüne set çekilerek demokratik düzen sekteye uğratılmıştır. Bu müdahaleden sonra 1961 Anayasası’ndaki birçok hak ve özgürlükler kısıtlanmıştır. Bu durumda çıkarlarını korumak isteyen sanayi burjuvazisi, 70’li yıllarda “hem işçi hareketini geriletmek, hem de 1960 sonrası siyasal rejimi budamak” görevleriyle karşı karşıya kalmıştır (Aker, 1985, s.109). 1970’li yıllarda, ‘68 Olayları’nın gölgesinde siyasi ve sosyal gerilimlerinin başlamasıyla, sol ve sağ çatışmalarında silahlı eylemler baş göstermiş, üniversitelerde ve sokaklarda yaşanan şiddet olayları birçok insanın ölümüne neden olmuştur. Üniversiteler, gazeteler ve dergiler sık sık süresiz olarak kapatılmıştır. Bu dönemde yaşanan ekonomik bunalımdan dolayı 1970 yılında devalüasyon yapılmıştır. 1973 yılında ise bütün dünyayı etkileyen Petrol Krizi, Türkiye’de de yaşanmıştır.

Ülkede yaşanan bu olayların yanı sıra, 1971 yılında kurulmuş olan Kültür Bakanlığı'na kısa süreliğine Talat Halman getirilmiş ve bu süreçte devletin sanat üzerindeki denetimi azalmıştır. Bunun yanı sıra, yurdun çeşitli bölgelerinde açılan Devlet Güzel Sanatlar Galerileri gibi teşebbüsler beklentileri karşılayamamış, devletin sanat ortamındaki bu yetersizlikleri sanatçı ve devlet arasındaki ilişkiyi de etkilemiş ve böylece, kültür ve sanat olaylarında özel sektörün etkin hale gelmeye başlayacağının ve kültürün özelleşeceğinin sinyalleri verilmiştir (Yasa Yaman, 2013, s.98). 1973 yılında DYO Resim Yarışmaları Cumhuriyet'in 50.Yılı nedeniyle yurt çapında düzenlenmeye başlanan bir etkinliğe dönüşerek ülkedeki doğrudan şirketler tarafından düzenlenen geniş çaplı sanat etkinliklerinin ilki olmuş, böylece, Ankara ve İstanbul merkezli çeşitliksiz gösteren sanat ortamı çok sesli bir hal almaya başlamıştır (Üstünipek, 1998, s.195). Diğer yandan, 1970'li yıllar ilk kez kültür sanat alanında hizmet vermeyi amaçlayan bir vakfın kurulması (İKSV) ve uluslararası festivaller düzenlemeye başlaması bakımından, kültür sanat alanında yeni bir sürecin göstergesi olmuştur (Yasa Yaman, 2013, s.98).

1970'lerin ikinci yarısından itibaren terör olaylarında artış yaşanmış birçok olaylı protesto gösterileri gerçekleşmiştir. 1977 yılında yaşanan ekonomik krizden dolayı, bir yıl içinde üç kere devalüasyon yapılmış, hükümet ekonomide istikrar sağlamak adına 24 Ocak Kararları'nı almıştır. 1970'lerin ortalarından itibaren dünya ekonomisinin geçirdiği dönüşüm, neoliberal ekonomi politikalarını gündeme getirmiş, bu süreç de metalaşmayla birlikte özelleştirme politikalarını da dünya ekonomisi gündemine yerleştirmiştir. Sanayi sektöründense, hizmetler ve finans sektörleri en çok kâr elde edilen sektörler olmaya başlamıştır. Piyasa güçlerinin hâkim olmaya başladığı çoğu ekonominin doğal bir etkisi olarak sanat da "neoliberalizmin ajanı" gibi çalışarak, faydalı bir müttefik olarak özelleştirmeye ve metalaştırmanın sömürgeci gücüne hizmet ettiği gözlemlenmiştir (Stallabrass, 2009, s. 73.)

1980'li yıllar dünyada her alanda yeniliklerin ve değişimin yaşandığı bir dönem olmuştur. Türkiye için 12 Eylül Askeri Darbesi döneme damgasını vuran bir siyasi girişim olurken, etkileri ve sonuçlarını sosyal yaşamda da görmek mümkün olmuştur. Günde 25 – 30 kişinin ölümüyle sonuçlanan şiddet olaylarının, toplumun genelindeki huzursuz ve gerilimli ortamın önüne geçmek için Eylül 1980'de Milli Güvenlik Konseyi Üyeleri yönetime el koymuştur. 1981 yılında birçok siyasi dava gerçekleşmiş, üniversitelerdeki olayların önüne geçmek için YÖK kurulmuştur. YÖK ile birlikte yeni üniversite ve güzel sanatlar fakültelerinin kurulması,

1980'lere kadar sanat eğitimi veren İDGSA, İDTGGSYO, Gazi Eğitim Enstitüsü ve İzmir Buca Eğitim Enstitüleri ile sınırlı sanat eğitiminin yaygınlaşmasını, sanatçı profilinin çeşitlenmesini sağlamıştır (Yasa Yaman, 2011, s.106).

1982 yılında ise yeni anayasa, oylamaya sunulurken kabul edilmiştir. 1983 yılında darbe sonrası Turgut Özal başbakan olmuştur (Toprak, 2002, s.23; Gürsel, 2005, s.6; Bek, 2007, s.36). Özal Dönemiyle birlikte Türkiye’de sermaye birikiminin kapitalist dünya ekonomisiyle daha derinden bütünleşebileceği bir ortamı yaratılmış, “ihracata yönelik kalkınma” anlayışıyla dış politikalar geliştirilmeye çalışılmıştır. 1970’lerle beraber hızlanan “holdingleşme” bu dönemde de sürmüş, ayrıca Türk dış politikasında ağırlık kazanmıştır (Avcıoğlu, 1973,s. 576; Ahmad, 2002, s. 555). Bu süreçteki, iktisat politikalarında “rekabetçilik” önemli bir değişken olmuş, bireysel rekabette, kurumların rekabetinde ve ülkelerin rekabetinde üstünlük sağlayacak her türlü unsur değerlendirilmeye çalışılmıştır. Bu yönden bakıldığında, hem devlet, hem de özel sektör açısından öngörölmüş bir işbirliğinden söz edilebilmektedir. Tıpkı iktisat politikalarında göröldüğü gibi devlet, büyük sermaye sahiplerinin ve sanayicilerin kültür ve sanat alanında yatırım ve desteklerinin artmasına olanak tanımış, bu alanda da serbest girişimcilerin varlığını özendirmiştir (Yeldan, 2001, s.55). 1970’lerde özel girişimlerin sanat alanında artmaya başlayan yoğunluğu, 1980’lerde sanat ortamını etkileyen sergiler ile yeni galerilerin açılması ve yarışmalı sergiler düzenleme olarak devam etmiş, bu destekler sanat ortamını canlandırarak, yeni ifade biçimlerini görünür kılmıştır. Özel sektörün kültür sanat ortamındaki bu hareketliliğinin sebebi, özel sektörün bu alandaki katma değer yanını keşfetmiş olmasıdır.

1980’li yıllar, piyasa ekonomisi temelindeki dışa açılma planı çerçevesinde “24 Ocak Kararları” ile başlayan, özelleştirme gibi köklü reform hareketlerinin gerçekleştiği bir dönem olarak gözlemlenmektedir (Avcıoğlu, 1973,s. 576; Ahmad, 2002, s. 555). S. Gürsel’in de belirttiği gibi, “iktidarın hedefi Türkiye ekonomisini ‘dışa açık bir piyasa ekonomisi’ haline getirmektir. Bu süreç içinde devlet üretimden elini çekerek yerli ve yabancı yatırımları teşvik etmiştir. Bu hedeflere ulaşabilmek için özelleştirme gibi etmenler başlıca araçlar olmuş.” (Gürsel, 2005, s.6). Değişen bu koşullarla, sanayide tekelleşme politikaları öne çıkmış, liberal ekonominin gelişmiş ayrıca, ülkenin uluslararası platformlara girmeye başlaması, dünyayı yakından takip etmesi toplumsal yapıya da yansımış ve kültürel olaylara karşı duyarlı olan kesim genişlemeye başlamıştır. Bu dönemde, sanat piyasasında da talep artışı yaşanmıştır.

1980’ler de, yıllar içinde edindiği maddi değere göre sanat eseri, bir yatırım aracı olarak değerlendirilmeye başlanmıştır (Üstünipek, 2008, s.90; Berker & Uras, 2009, s.16).

Ayrıca bu süreçte, reklamın, tanıtımın, halkla ilişkilerin gücü kavranmaya başlanmış ve sponsorluk kavramının bu unsurlarla ilişkisi keşfedilmiştir. Türkiye’de de kültür ve sanat faaliyetlerinin şirketler için itibar sağlayan bir tanıtım aracı ve dayanışma haline gelmesi ise 1990’lardan itibaren gerçekleşmeye başlamıştır. Sanayicilere ve yatırımcılara verilen teşviklerle beraber ekonomik yapıdaki bu değişim toplumsal yaşama da yansımıştır. Liberal ekonomi sistemi, büyük sermayenin lehine işlerken, orta ve alt gelir grubu arasında büyük uçurumlar oluşmuştur (Üstünipek, 2008, s.90). 1990’larda yerleşmeye başlayan serbest ekonomi piyasası, birey, kurum ve ülkeler arasında üstünlük sağlayacak rekabet ortamına yol açmış ve bu durum hem devlet, hem de özel sektör açısından öngörülmuş bir işbirliğini yaratmıştır. 1990’lardan itibaren devletin, bütçesinden kültür ve sanata ayrılan paylar düşüşe geçmiştir. Devletin kültür ve sanat alanında bir “politikasızlık” içinde olması aslında bir politika olarak yorumlanabilmektedir. Tıpkı iktisat politikalarında görüldüğü gibi devlet, büyük sermaye sahiplerinin ve sanayicilerin kültür ve sanat alanında yatırım ve desteklerinin artmasına olanak tanımış, bu alanda da serbest girişimcilerin varlığını özendirmiş, dolaylı olarak işbirliği sağlamıştır. Bu sebeple, 1990’lardan itibaren, Türkiye’de şirketler, sanat koleksiyonculuğu ve sponsorluk etkinliklerini yoğunlaştırmaya ve de sistemleştirmeye başlamıştır. Kendi küratör ve sanat departmanlarıyla donanmış olan günümüz şirketleri, ekonomik güçlerini kullanarak oluşturdukları koleksiyonları yurtiçinde ve yurtdışında sergilemeye başlamışlardır. Türkiye’de şirketlerin, önceleri tek amacı kâr etmek iken, bugün kârın yanı sıra sosyal sorumluluk etkinlikleri de önem kazanmıştır. Çünkü marka, itibar, bilinirlik gibi konuları sosyal alanda yapılan yatırımlar etkilemektedir. Bu yüzden şirketler, kültür ve sanat etkinliklerine sponsor ya da düzenleyici olarak destek sağlayarak hem milyonlarca insana ulaşma şansı yakalamakta hem de “kurumsal imaj”ını kuvvetlendirmektedir (Wu, 2008, s. 52 ; Stallabrass, 2010, s.36).

Büyük şirketler, önemli galeriler aracılığıyla, öncelikle festivaller ve pek çok sanat olayı ile birlikte güncel sanatı desteklemelerini, güncelliklerini vurgulayan simge olarak görmektedir⁹. Ülkemizde finans sektöründe, kültür ve sanat etkinlikleri bakımından şirketlerin başında Akbank gelmektedir. Garanti Bankası ise kültür ve sanata yaptığı yatırımlarla dikkat çeken bir başka kuruluştur; 2005 yılında kültür ve sanat etkinliklerine iletişim bütçesinin %10’unu aktaran şirket ise Yapı Kredi’dir. Kültür ve sanat denildiğinde akla gelen ilk kuruluş olan

⁹ Özlem, Ü. <http://lebriz.com/pages/lis.asp?lang=TR&sectionID=12&articleID=792> ,Erişim; 29 Nisan 2014

Eczacıbaşı Topluluğu, bu alandaki çalışmalarını sivil toplum kuruluşlarıyla yürütürken Efes Pilsen bu alandaki yatırımlarıyla adını sıkça duyurmaktadır. Sanat dünyasında adını duyurmayı başaran Metro Group, 2005 yılı içinde kültür ve sanat aktivitelerine 120 bin Euro'luk bir pay ile iletişim bütçesinin %15'ini ayırırken, Borusan Holding'in bu alanda şimdiye kadar yaptığı yatırımlar 35 milyon dolardır. Marka değerlerini artırmak için kültür ve sanat aktivitelerine 2005 yılı iletişim bütçesinden Aygaz ve Goldaş %15, Mavi Jeans ve İpana %7, Ak Emeklilik %5'ini ayırırken, Yaşar Gıda Grubu ise Pınar markası ile 2005 yılında kültür ve sanata ayırdığı pay 4 milyon dolardır. Ayrıca, Danone tüketici kitlesindeki kadınlara yönelik sanat aktivitelerine destek vermektedir ¹⁰.

Böylece özel sermaye sahipleri imtiyaz ve yetki açısından kamu müzeleri ve galerileriyle yoğun bir rekabet içine girmiştir. Sanat müzelerini ve galerilerini birer tanıtım aracına dönüştüren şirketler, kültür kurumlarının toplumda sahip oldukları işlevi devralıp, bu kurumların sosyal statüsünden yararlanmak istemişlerdir. Şirket bünyelerinde, sanat galerileri oluşturup, kamu müzelerinin şubelerini açmaları ya da şirket bünyesinde veya ülkenin çeşitli yerlerinde gezici sanat sergileri düzenlemeleri, şirketlerin bu alandaki hedeflerinin boyutunu göstermektedir (Wu,2008, s. 16-17).

1990'lar, Türkiye'de itibar sağlayan ve tanıtım aracı haline gelen sanat faaliyetlerinin, hemen hemen hepsi sponsor şirketlerin desteğiyle gerçekleştirilmiştir. Tüm sanat kurumlarının sponsorluk faaliyetlerini yürüten departmanları ya da sadece bu konuda uzman çalışanları bulunmaktadır. 1990'lı ve 2000'li yıllar, özel koleksiyonlar açısından son derece dinamik bir dönem olmuştur. Bu süreçte, özel koleksiyon oluşturanların sayısında büyük bir artış görülmektedir. Bu hareketlilikte, 2004'te resmileşen sponsorluk kanununun şirketlere, %33'lük vergi indirimi sağlanması etkili olmuştur (Yardımcı, 2005, s.101). Koleksiyon hareketlerinin yaygınlaşmasıyla birlikte, koleksiyonlar kurumsallaşmaya başlamış; Sabancı, Eczacıbaşı, Taviloğlu, Çağa ve Kırac gibi ailelerin özel koleksiyonları kataloglanarak kamuya açılmış, ayrıca Sabancı, Eczacıbaşı, Koç ve Kırac koleksiyonları müzeleştirilerek kurumsallaşmışlardır (Üstünipek, 2008, s.11; Yasa Yaman, 2013, s.124).

Bu süreçte, devletin sanat ve kültür etkinlikleri ve programları üzerindeki gücü giderek azalmış, İstanbul merkezli bir biçimlendirmede özel kuruluşların, sivil oluşumların rolü aranmıştır. Yapı Kredi Kültür ve Sanat Merkezi, Akbank Kültür ve Sanat Merkezi, Proje 4L İstanbul Güncel Sanat Müzesi, Platform Garanti Güncel Sanat Merkezi, Salt, ARTER,

¹⁰ Bayıksel,Ş. <http://www.capital.com.tr/liderlik/yatirim-artiyor-etkisi-yukseliyor-haberdetay-4052> , Erişim: 10 Mayıs 2014

Borusan, İstanbul Modern, Sabancı Müzesi, Sanatral İstanbul gibi kurumsal kimliği öne çıkan sanat mekanları dışında Extra Mücadele, Hafriyat Karaköy, Xurban- Collective, Ha Za Vu Zu, Masa Projesi, Bas, Pist, K2 Art Center, Sanatorium, NOMAD, Performans Grubu, Atıl Kunts, Artık, Caravansarai, Daralan, Daire Sanat, Kurye, Kop-Art, Videoist, Burye Video gibi sanatçı inisiyatifleri ve kolektifleri, ARK Kültür, URA ve İstanbul Çağdaş Sanat Müzesi, Galata Perform, Kargart, Dulcinea, Oda, Apartman, Karşı Sanat, İMÇ5533, Outlet Proje Alanı, Garaj İstanbul gibi küreselleşme ve melezleşme yanlısı ya da karşıtı alternatif mekanlar, sivil oluşumlar, belli kavramlar ve duruşlar açısından önem kazanmıştır. Genç Etkinlik, Yeni Öneriler/ Yeni Önergeler Sergileri, Sanat Derneği, Disiplinlerarası Genç Sanatçılar Derneği gibi dernek etkinlikleri de çağdaş / güncel sanat ortamına devinim kazandırmıştır (Yasa Yaman, 2011, s.126).

3. BÖLÜM

KÜLTÜR VE SANAT ORTAMINDA GALERİLER VE SERGİLER

1950'lerden sonra, ortaya çıkan alternatif alanlar, sanat piyasasının biçimlenmesinde farklı etkiler yaratmıştır. 1950- 1960 yılları arasındaki sergiler, Devlet Resim ve Heykel Sergileri, Dernek, Birlik, Grup ve Karma Sergiler, Özel- Kişisel Sergiler, Anma Sergileri, Yurtdışı Sergileri ve Yarışmalı Sergiler ana başlıklar altında grupta toplanabilir (Ergin, 2000, s.63-64). Bu süreçte, devlet galerileri ve bazı bakanlıkların salonlarının sergi alanı olarak kullanıldığı ve çoğunlukla Devlet Resim Heykel Sergileri'ne ait devlet destekli sergi etkinlikleri ile Güzel Sanatlar Birliği, Müstakil Ressamlar & Heykeltıraşlar Birliği, 'D' Grubu ve bağımsız sanatçılarla birlikte gerçekleştirilen Birleşik Sergiler gibi çeşitliksiz gösteren, tek tip ve belirli organizasyonlar görülmektedir (Özsezgin, 1997, s.60-63; Yasa Yaman, 1992, s.142; Yasa Yaman, 1993, s.60-63; Yasa Yaman, 1996, s.36, Özsezgin, 1997, s.60-63, Ergin, 2000, s.62).

Ayrıca, 1950'li yıllarla biçimlenmeye başlayan ve 1960'larda gelişen, sanat galerileri sanat eseri hareketi ve piyasasını yönlendirirken, müzeler ise, eser hareketliliği, koruma, kurumsallaşma ve sergileme için kullanılan alanlar olmuştur. 1970 sonrası sanat ortamına bakıldığında, "sergi mekânı olarak, devlet galerileri, eğitim kurumları, özel kuruluş, dernek ve kültür merkezlerinin sergi salonları ile az sayıdaki özel galeri kullanılırken, 1975 yılından başlayarak özel galerilerin sayısında diğer yıllara oranla bir artış yaşanmış, sergileme olanakları çoğalmıştır." (Bek, 2007, s.95).

1970 – 1980 yılları arasındaki on yıllık dönemde Türkiye'deki sergi mekanlarının artmasıyla birlikte, sergileme etkinliklerinin de çoğaldığı ve çeşitlendiği gözlemlenmiştir. Sanat piyasası ve koleksiyonculuk açısından olumlu bir gelişme olan bu durum, sanat eserinin hareketi ve görsel kültür oluşumunda önemli rol oynamıştır. Sergiler, galeriler ve müzelere göre alternatif bir alan oluşturarak, sanatçıların kendini ifade etmesi için olumlu bir ortam yaratmıştır.

"Klasik ölçütlerin kırılmasını amaçlayan ve cesur deneyimlerin gerçekleşmesini özendiren bu sergiler, plastik sanatlar alanı içine giren disiplinler arasında özgür geçişim olanakları sağlar. Kısa adı STC olan Sanat Tenkitçileri Cemiyeti'nin 1967'de düzenlediği "Gençlerarası Resim Yarışması" ve TRT'nin 1971'de bütün sanat dallarını kapsayacak biçimde organize ettiği sanat yarışmaları, sonraki yıllarda daha yoğun biçimde ortaya çıkacak olan genç sanatçı potansiyelinin gücünü kanıtlaması bakımından ilginç sonuçlar yaratır" (Özsezgin, 1998, s.71).

Bu etkinlikler arasında kişisel, karma vb. sergilerin yanı sıra, ödüllü sergiler ve organizasyonlar karşımıza çıkmaktadır; “DYO Resim Yarışması” başta olmak üzere, “Açıkhava Sergileri”, “Yeni Eğilimler Sergisi”, “Günümüz Sanatçıları İstanbul Sergisi”, “ESBANK Yarışmaları”, “TPAO Yarışması” gibi etkinlikler, genç kuşak sanatçıların fark edilmesi ve farklı teknikte yapılmış sanat eserlerini izleyici ile buluşturma açısından önem kazanmıştır (Bek , 2007, s.131).

1980-1990 yılları arasında, sanat anlayışlarının değişimiyle, galeri mekanlarının etkinliği de değişmiştir, sergi anlayışları sadece galerilerle sınırlı kalmamış sergi mekanının dışına da çıkmıştır. Özellikle, 1980 sonrasında bienal ile birlikte, Türkiye’de sergi ve sergileme anlayışında önemli gelişmeler yaşanmış ve 90’larda sergileme mekânlarının yapısında ve sergileme biçimlerini derinden etkileyen kuratörlü sergi kavramının ortaya çıkması ile sergileme mekanlarına çeşitlilik getirmiştir. 2000’li yıllarda ise; Türkiye’de özel kişiler tarafından yapılan resim koleksiyonculuğun özel müzelere dönüşmesinin yanı sıra bienallerin ve çoğalan galeri, müze gibi sanal kurumlarının da katkısıyla Türkiye’de küresel dolaşıma girilmesi sağlanmıştır (Yasa Yaman, 2011, s.126).

3.1. GALERİLER

Sanat galerileri sanat sektörünü besleyen ve istihdam yaratan işletmelerin başında gelmektedir. Ülkemizde, Günümüzdeki sanat galericiliğine yakın anlamdaki ilk çalışma 1910 yılında Osmanlı Ressamlar Cemiyeti’nin Cağaloğlu’nda kurduğu organizasyonla hayata geçirilmiştir. I. Balkan Savaşına kadar açık olan bu galeri, periyodik sergi anlayışından uzak, çeşitli yapıtların bir arada sergilendiği bir alan niteliğindedir (Güler, 2007,s. 11). Organize çalışmadan uzak, sanatçı ya da eser sahibi tarafından mekan kirası ödeme karşılığında sergiler gerçekleştirmiş, sanatçıların sanatçı ve alıcı arasındaki köprüyü yaratan ilk girişim olmasıyla önem taşımaktadır (Güler, 2007, s.15).

Bu girişimden sonra ki galericilik hareketleri Cumhuriyet Dönemi ile birlikte ivme kazanmış ancak bu süreç yine de yavaş işlemiştir. Sanatçılar uzun süre yaptıkları eserleri sergilemekte zorluk çekmiş; ayakkabı, şapkacı dükkânlarında, barlarda ve tiyatro salonlarında sergiler gerçekleştirerek bu duruma çözüm getirmeye çalışmışlardır (Erten, 2012, s. 190). Sanatçılar, devlet ya da özel kurumların salonlarının haricinde, sadece sanat yapıtının sergilendiği bir mekanın eksikliğinin sıkıntısını çekmiş, Hamit Görele bu durumu;

“ Türk ressamı İstanbul’da resmini teşhir edebilecek yer bulamıyor. Bir gün bir otelin ikinci katında bir odada diğer bir gün spor kulübünün bir köşesinde, bir zaman sinema salonlarında resmini teşhir eden Türk ressamını ve Türk resmini bir göçebelikten kurtarıp ona bir yuva yapmak gerekir. Stadyumsuz spor olmadığı gibi galerisiz de resim ve heykel olamaz... ” (Görel, 1935, s.63) Sözleriyle dile getirilmiştir.

Türkiye’de ki sanatçının tanıtılmasını sağlayan, hem de satışını sağlayan ilk galericilik hareketi, 1939 yılında sanatçıların bir araya gelip açtığı Taksim Daimi Resim ve Heykel Galerisi ile başlamıştır (Erten,2012, s.200). Galerinin açılmasında emekleri geçen Elif Naci, Ercüment Kamlık, Bedri Rahmi Eyüboğlu, Eren Eyüpoğlu, Cemal Tollu, Zeki Faik İzler, Nurullak Berk, Şeref Akdik, Halil Dikmen, Hamit Görel, Kemal Zeren, Zühtü Müridoğlu, Arif Kaptan, Nusret Suman, Abidin Dino gibi sanatçılar hem kendi eserlerini sergilemiş hem de dışarıdan katılan sanatçıların eserleri sergilenmiştir (Üstünipek, 2007, s.22). Genelde kalıcı sergiler düzenlenen galeride başarılı satışlar sağlamış, ancak 1940 yılında, Taksim Meydanı düzenlemelerine bağlı olarak galeri çalışmalarını durdurmuş ve mekan olarak yıkılmıştır (Cezar, 1991, s. 143; Üstünipek, 2007, s.22).

Bu galericilik teşebbüsünün yanı sıra, Türkiye’de ilk profesyonel anlamda özel galericilik hareketleri 1940’lı senelerin sonlarına doğru görülmektedir; 1945 yılında açılan ‘ İsmail Oygur Galerisi’ ilk kez programlı süreli sergiler düzenleyen galeri olmuştur. Galerinin ilk sergisini d Grubuna açmasının ardından etkinlik sürdürdüğü bir büyük yıl boyunca Türk sanatçılarının Akademi dışında buluşma mekanı olmuştur (Üstünipek, 2001, s.48; Erten, 2012, s.196).

Türkiye tarihindeki ilk özel galeri ‘ İsmail Oygur Galerisi’ olsa da, 25 Aralık 1950’de açılan Maya Sanat Galerisi, ‘özel galericilik’ anlayışının oluşmasında öncü ve önemli bir gelişme olmuştur (Üstünipek, 1998, s. 124; Yardımcı 2005, s.20; Pelvanoğlu, 2007, s119). Maya Sanat Galerisi, süreli sergilerin açıldığı satıştan galerinin belli bir komisyon aldığı, dergi ve gazetelerde açılacak sergilerin tanıtımının yapıldığı ilk profesyonel galeri olmuştur (Söğüt, 2000, s.73). Diğer yandan, Maya; ticari bir beklentinin ötesinde; toplumdaki resim sanatının bilincini geliştirmek ve genç sanatçılara destek vermek amacıyla da önemli bir yere sahiptir (Üstünipek, 1998, s.135). Dönemin entelektüelleri, sanatseverleri ve sanatçıları tarafından da desteklenen Maya, resim, karikatür ve seramik gibi değişik alanlarda sergiler açmasının yanında kısa zamanda sanatçıların buluşup, sohbet ettiği, güncel konuları tartıştığı canlı bir mekâna ve çekim merkezine dönüşmüştür (Ertel, 1988, s. 157; Üstünipek, 1998, s.135; Çalıkoğlu, 2009, s.50,). “Beyoğlu Kallavi Sokak 20 numaralı apartmanın birinci katında

açılan Maya, her ne kadar sadece dört yıl gibi kısa bir süre açık kalmış olsa da hem düzenlediği sergiler hem de yarattığı kamuoyu açısından Oygur galeriden daha çok ses getirir ve kendisine İstanbul sanat ortamında hatırı sayılır bir yer elde eder. Neredeyse bir kültür merkezi gibi çalışan galeri sadece plastik sanatlarla uğraşanları değil Melih Cevdat, Sait Faik, Orhan Veli gibi edebiyat, Semih Balçioğlu ve Altan Erbulak gibi karikatür dünyasının saygın isimlerini de bir araya getirir. ” (Çalikoğlu, 2000, s.y.)¹¹. Ayrıca galeri, Son elli içinde Türkiye’nin kültür ve sanatına yön veren Adnan Çoker, Lütfü Günay (1955), Ferruh Başağa (1952), gibi sanatçıların sergilerini hazırlamış. Ayrıca, galerisinin özellikle modern sanatı ve genç sanatçıları destekleyeceğini her fırsatta dile getiren Adalet Cimcoz, bu anlayışla Sadi Diren, Abdurrahman Öztoprak, Kuzgun Acar, Yüksel Arslan gibi birçok genç sanatçının ilk sergilerine ev sahipliği yapmıştır (Yeniceli, 1954, s.4; Eyüpoğlu, 1954, s. 23; Öztoprak, 20. Asie, 1954, s.11; Kapatana, 1972, s.75; Çalikoğlu, 2000a, s. 239; Tansuğ, 1993, s.53). Ayrıca, dönemin avangard işlerini sergilenmesiyle Türkiyede yeni görülmeye başlanan yeni akımları tanıtarak sanat ortamında yeni tartışmaların çıkmasını sağlamıştır (Eyüboğlu, 1951, s.15). Ayrıca, Maya galerisi satışlardaki yetersizliği ile bağlantılı olarak ilk kez sanat piyasası gibi konular dile getirilmeye başlanmış ve Fikret Ürgüp Maya’nın en büyük sorununu fark edip Yeditepe dergisine ‘Resim Piyasası’ başlıklı bir yazı yazarak ilk kez piyasa ve ticaret olgularının tartışıldığı görülmektedir (Ürgüp, 1951, s.17). Maya, yaşanan ekonomik sıkıntılar sebebiyle kapanmış ancak, dört yıl boyunca açık kalarak, ilk uzun soluklu sanat galerisi olma başarısını göstermiş ve Türk resim piyasası gelişmesinde önemli bir hareket olmuştur (Aras, 2004, s.58). Maya’nın açılmasını Küçük Galeri, Ertem Sanat Galerisi, Ankara’da Milar Sanat Galerisi izlemiştir (Yasa Yaman, 1998, s.120-122; Aras, 2004, s.59). Bu galeriler çeşitli karma sergiler gerçekleştirmiş ancak galeriler kısa sürede kapanmışlardır.

1950 – 1970 yılları arasında devletin desteğini önemli ölçüde çekmesiyle sanat ortamında özelleşme hareketleri etkinleşmeye başlamıştır (Gürdaş, 2006, s.30; Pelvanoğlu, 2007, s.119). Bu durumda, bankaların, kurumların sanat desteği 1970’lerden sonra giderek artmıştır (Ural, 2000, s.61).

Bu süreçte, İstanbul ve Ankara’da çok sayıda galeri açılmıştır. 1950-59 yılları arasındaki sergi oranında %100’ün üzerinde bir artış gerçekleşmiştir (Üstünipek 1998, s.122 – 138; Yasa Yaman, 1998, s.99). İstanbul’da Güzel Sanatlar Akademisi, Fransız Konsolosluğu, Amerikan Haberler Merkezi, Olgunlaşma Enstitüsü Galerisi, Kuyucu Murat Paşa Medresesi, Gamsız Galerisi, Galatasaray Lisesi Antresi, Tiyatro Derneği, Sanat Dostları Derneği, Casa d’Italia,

¹¹İstanbul Sanat Müzesi Vakfı, <http://www.sanalmuze.org/paneller/Mtskm/11msg.htm> , Erişim Tarihi: 01.04.2015

Spor ve Sergi Sarayı, Şehir Galerisi, Çevre Sanat Derneği, Flarmoni Derneği gibi sergileme mekanları görülürken, Ankara’da da ilk özel galericilik faaliyetlerinin 1950’lerden itibaren başladığı görülür. 1952’de bir dernek olarak kurulan Helikon, kentin sanatsal tarihinde önemli yere sahiptir. Ankara’da galeri oluşumuna uygun ortam;

“Ankara’nın sosyo-kültürel yapısındaki farklılıkla açıklanabilir. Ankara’nın başkent olması ve Cumhuriyet’in ilanından itibaren devletin sürekli sergilerden eser alması başta bürokratlar olmak üzere Ankaralılarda bir sergi gezme ve resim alma bilincinin geliştiğinin bir göstergesidir” şeklinde dile getirilmiştir (Yasa Yaman, 1998, s.99).

Diğer bir yandan Bülent Ecevit ‘Helikon Sergisi’ başlıklı yazısında;

“ Birer amatör olarak çalışan bazı Helikon üyelerinin, en çoğu 3-4 yıl içinde bu sanat kolunda göstermiş oldukları ilerleme, böyle teşebbüslerin bütün yurttta çoğalmasıyla sanat hayatımızın kısa zamanda ne kadar gelişebileceğine kanıttır.” (Ecevit, 1956, s.55)

Sözleryle galerinin kentin ve ülkenin sanat ortamına nasıl etki ettiğini ve umut verici bir atılım olduğunu belirtmiştir.

İstanbul’da Sadi Diren, Şükriye Dikmen, Abidin Elderoğlu gibi Maya Galerisi’nde sergiler açmış olan sanatçıların çoğu Helikon Sanat Derneği’nde de sergi açmıştır (Erten, 2012, s.224). Böylece, Ankara İstanbul arasında kültürel bir sirkülasyon sağladığı söylenebilir.

Helikon’un ardından, 1956’da kurulan Ertem Galerisi bir yıl süreyle açık kalmış; Ankara’da 1959’da kurulan Milar Galerisi ise 60’lı yıllarda kısa süre ile etkinlik göstermiştir (Yasa Yaman, 1998, s.120 - 122).

Bu dönemki galeriler, sanatçıyı topluma tanıtabilmek, sanat eseri satın alma alışkanlığı kazandırabilmek için, büyük uğraş vermişler, böylece hem sanat ilerlemesi için çabalanmış, hem de bir sanat ortamı yaratarak sanatçı, gelecek kaygısı olmadan sadece sanat üretmesi için uygun ortam sağlanmak istenmiştir. Bu çabalarla beraber, Liberalleşme ve serbest piyasa ekonomisinin yerleşmesi sanat eseri ve özellikle resmin metalaşma sürecini başlatmış; sanat eserinin ticari bir araç haline gelmesine neden olmuştur (Tansuğ 1993,s.12, Akay;1998, s.91; Yasa Yaman 1998, s.109 -121). Galerilerin açılmasıyla devletin yanı sıra özel sektörde sanatı desteklemiştir (Ödekan, 1999, s.5). Yahşi Baraz, Türkiye’de koleksiyonerliği galerilerin açılmasıyla başladığını belirtmektedir (Baraz, 2006, s.3). Ayrıca, koleksiyonculuk, müzayede gibi yeni oluşumların ortaya çıkmasıyla sanat ortamında hareketlilik sağlamıştır. Ancak bu

değişim ve canlılık çoğu zaman ‘piyasa ilişkileri’ gözetilmek koşuluyla gerçekleşmiştir (Ödekan, 1999, s.5) .

1950’li yıllarda, devlet-sanatçı ilişkisinde de yeni anlayışlar ortaya çıkmıştır. Önceki dönemlerden farklı olarak bu yıllar, devlet himayesinin ve onun sağladığı eğitim bursları, sergi düzenleme, yapıt satın alma gibi olanakların azaldığı bir ortam oluşurken, diğer yandan galeri oluşumlarıyla sanata yatırım yapan bir kitle oluşmuştur. Ayrıca bu dönem sanatçıların az da olsa ekonomik anlamda rahatlamasına sebep olmuştur. Sanat çalışmalarıyla ilgili resmi ve özel kurumların çoğalması sonucu, sanat, belli bir kitlenin uğraş alanı olmaktan çıkmış, geniş kitlelerce paylaşılan bir etkinlik olmuştur (Akşin, 1995, s.557).

Galerileşme etkinliklerinin sonucunda gruplaşma eğilimi azalmış, sanatçıların kendi içine döndüğü yıllar olmuştur, kişisel başarı, farklılıklar ve ifadeler öncelikli olmuş (Akşin, 1995, s.557). Dolayısıyla Z. Yasa Yaman’ın da belirttiği gibi bu dönemde;

“İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi’nin devlet adına yönlendirdiği, ilerlemeci sanatsal hiyerarşi sorgulanıyor, Akademi dışı oluşumlar, naif sanatçılar seslerini duyuruyordu. İlerleyerek Batılı sanatçı ile aynı düzlemde, onun gibi olmayı isteyen akademi anlayışı yerine ulusal, yerel ve bireysel tatları da öne çıkaran, çoğulcu, karmaşık, karşı duran bir sanatçı çeşitliliği oluşuyordu. Türk sanat ortamı, bir anlamda Akademi sultasının yok olmasını kutlamak istiyordu.” (Yasa Yaman, 1998, s.136).

Sanatçılar grup etkinliklerinin kısıtlı ortamında yer almaktansa kişisel etkinliklere yönelmeyi tercih etmiştir. Bireysel arayışların sonucu olarak sergi mekanlarında artış görülmüş, daha öncede adı geçen Maya, Helikon, Ertem, Milar gibi özel galeriler açılmıştır. (Üstünipek 1998, s.122 – 138; Yasa Yaman 1998, s.99). Bu galeriler, bir yandan sanatçının toplumla bağlantısının kurulduğu tek ortam olan Devlet Güzel Sanatlar Galerileri dışında sanat yapıtlarının sergilendiği mekanlar olmuştur. 1954 yılında açılmış olan Beyoğlu Şehir Galerisi, Alman Konsolosluğu, Amerikan Haberler Merkezi ve Türk – Alman Kültür Merkezi gibi bazı dernekler ve yabancı kültür derneklerinin mekanları sergilere ev sahipliği yaparak katkıda bulunmuşlardır. “Sanatçılar ise düzenledikleri sergilerde bir piyasa oluşabilmesi için fiyatları düşük tutmuşlar, sanatseverlerin ilgisini çekebilme için eserlerini taksitle de satmışlardır. Dönemin gazete ve dergileri bu sergilere yoğun bir ilgi olduğunu ancak satışların gerçekleşmediğini belirtmiştir (Üstünipek, 1998, s.62; Yasa Yaman, 1998, s.99). Aynı dönemlerde açılmış olan, sanatçı bireyselliğine destek veren ve sanat ortamında çeşitlilik sağlayan galeri mekanları arasında; İstanbul’da Sanatçı Fethi Karakaş tarafından kurulan Küçük Galeri (1952), Çevre Sanat Galerisi (1955), Ertem Galerisi (1956), İDE Sanat Galerisi

(1958), Ankara’da sanatçı İhsan Cemal Karaburçak tarafından kurulan Karaburçak Sanat Galerisi (1956), Mimar Selçuk Milar tarafından kurulan Milar Sanat Galerisi gibi mekanlar görülmektedir (Yasa Yaman, 1998, s.120 – 122; Özsezgin, 1998, s.51-52; Ergin 2000, s.104-119). 1967 yılında dönemin belediye başkanı Haşim İşcan tarafından Taksim Sanat Galerisi açılmış, bunun yanı sıra İstanbul’da birçok belediye de sergi mekanları açarak alternatif alanlar yaratmıştır. Ankara’da ve İstanbul’da sergi mekanı sayısında belirgin bir artış görülse de bunların gerek nitelik gerekse nicelik olarak yetersiz kaldığı görülür. “İstanbul’da Taksim Sanat Galerisi, Ankara’da Güzel Sanatlar Galerisi ve her iki ildeki Kültür Merkezleri başlıca öneme sahip sergi mekanları olarak saptanmaktadır” (Üstünipek; 1998, s.146).

Ayrıca, bu dönem boyunca; Fransız Konsoloslugu, Amerikan Haber Merkezi, Olgunlaşma Enstitüsü Galerisi, Kuyucu Murat Paşa Medresesi, Gamsız Galerisi, Galatasaray Lisesi Antresi, Tiyatro Derneği, Sanat Dostları Derneği, Casa d’Italia, Spor ve Sergi Sarayı, Şehir Galerisi, Çevre Sanat Derneği ve Sergi Sarayı, Şehir Galerisi, Olgunlaşma Enstitüsü, Darüşşafaka Sanat Galerisi, Ankara’da Milli Kütüphane ve Sanatsevenler Derneği gibi resmi ve yarı resmi nitelikteki sergi mekanları da sanat hayatına katkı sağlamıştır (Turani, 1966, s.10 – 11; Üstünipek, 1998, s.146). Diğer yandan, 1960’ların başından itibaren birçok Devlet Güzel Sanatlar Galerileri açılmıştır. Sanat etkinliklerinin İstanbul ve Ankara dışına yayılmasını amaçlayan bu galeriler, Kütahya, Bolu, Antalya ve Bursa gibi şehirlerde açılmıştır (Anonim 1963, s.1; Erol, 1966, s.2; Üstünipek, 1998, s. 144 – 145). Bu dönemde Galerî 1, Gen-Ar Kulübü ve Galerisi, Ankara’da ise Doğu Sanat Galerisi, faaliyet gösteren diğer özel galeriler olarak karşımıza çıkmaktadır (Turani, 1966, s.10 – 11 ; Üstünipek, 1998, s.146).

Bankalar sanat ortamında 1960-1970 yılları arasında etkinliklerinin artırmıştır. Bu bankalar arasında Akbank’ın 1960’ların sonlarında Ankara Kavaklıdere’de hizmet vermeye başlayan sanat galerisi, Türk Ticaret Bankası’nın Galatasaray’da kullandığı sergi mekanı ve Halk Bankası’nın bir süre sergi mekanı olarak kullandığı Şişli şubesi ile Yapı Kredi’nin 1964 yılında kurduğu Osmanlı İmparatorluğu batılılaşma dönemi ressamlarının ve güncel sanatçıların sergilerine ev sahipliği yaptığı Kazım Taşkent Galerisi gibi birçok bankanın açtığı galeriler sayılabilir (Üstünipek, 1998, s.149 - 150). Öte yandan Yapı Kredi Bankası, Ziraat Bankası, Emlak Kredi Bankası gibi birçok banka düzenledikleri yarışmalı sergiler, hazırladıkları sanat takvimleri, yayınlarıyla sanata destek veren kurumlar olarak karşımıza çıkmaktadır (İslimyeli, 1970, s.19).

1970’lerde, değişen, toplumsal, siyasi, kültürel, ekonomik ve sosyal şartlar da, özel galerilerin gelişimini etkiler. Değişen koşullarla oluşan arz talep ihtiyacı, yavaş yavaş oluşan sanat piyasası, galerilerinde daha uzun ve kalıcı olmalarında etkili olmuştur (Üstünipek, 1998, s.155). 1970’li yıllarda kurulan sanat galeriyle, Türkiye’de sanat eseri hediye bir malzeme olmaktan çıkmış ve bir piyasa oluşturularak bir meta ve değer haline gelmiştir (Erten, 2012, s. 256). 1970’lerde sanat piyasasının da görülen canlanma 1980’lerde gelişmekte olan sanat ortamına paralel olarak galeri ve koleksiyonculuk sayısında büyük artış yaşanmıştır. Bankalar sanat galerilerinde komisyonsuz sergi mekanları sunarak özel sanat galerileriyle rakip olmuş ve bu durum galeri piyasasını canlandıran bir etmen olmuştur (Erbay, 2005, s.66).

Diğer yandan bankaların sanat destekçiliğiyle özel sermayenin sanatla ilişkisinin daha da artmaya başlamış olduğu bu dönemde, yurtdışı ile bağlantılı işadamlarının kendi firmaları adına sanat koleksiyonu yapmaya başlaması ve sanatı desteklemesi ile devam etmiştir. Örneğin, Beyoğlu’nda açılan Vakko Sanat Galerisi özel sektörün sanata desteği konusunda ilk örneklerinden olmuştur (Üstünipek 1998, s.195). Vakko Mağazası, İstiklal Caddesi’nde 1962 yılında (125 – 127 numaralı) mağazası, Vakko Galerisi adı ile sergiler açarak bu duruma öncülük etmiştir (Üstünipek 1998 : s.122 – 138). 1970’lerde Vakko sanat galerisi İstanbul, Ankara ve İzmir’de sergi mekanları kurmuştur ve bu kurum özel sektörün sanat desteğinin somut bir göstergesi olarak kabul edilmektedir (Ural, 2002, s.54, Üstünipek,1998, s.122-138). Vakko mağazalarının sahibi Vitali Hakko’nun; Vakko Sanat Galerisi’ni açması, galericiliğe farklı bir boyut kazandırdığı düşünülmektedir (Ural, 2002, s.54). Ural (2002, s.54) ; “1960’lı yıllarda Beyoğlu’nda hiç galeri yoktu. 1963’te biz İstiklal Caddesi’nin üzerindeki Vakko’da en üst katı düzenleyip bir galeri açtık. İlk sergi Sabri Berkel’di...” ancak sonraki sergilerde sanatçı ve halkın ilgisizliğinden kapanmış, 1970’li yıllarda, Vitali Hakko tanıştığı Ferit Edgü sayesinde modern sanatı tanıma şansı yakalamış ve modern resimle ilgilenmeye başlamış, bu şekilde galeri açma fikri yeniden canlanmıştır (Ural, 2002, s.70). Ankara ve İzmir’deki Vakko mağazalarının ardından İstanbul’daki Vakko fabrikasında da galeri kurmuş ve koleksiyon oluşturmaya başlamıştır. Ankara’da ve diğer illerde açılan Vakko galerisi için Vitali Hakko’nun dediklerini Ural (2002, s.54);

“ Ankara’da yeni mağazada beşinci katta en güzel yeri galeriye ayırdık... İlk sergi Bedri Rahmi’ydi. Neredeyse bütün eserlerini teşhir ettik. Uçak dolusu sanatçıyla gittik açılışa. Büyük bir gururla sergiyi açtık. Vitriini de boşalttık, fotoğraf koyduk, yani burada sadece ticaret yok, sergi de var diyoruz... İzmir Galerisi Abdulrahman Hancı’nın eseri oldu... Üçüncü galeriyi İstanbul’da fabrikada açtık. Yani fabrikayı açık bir galeri gibi düzenledik. Daha yapımı sırasında konulacak sanat eserleri tespit edildi... Sonra özel koleksiyonumuzda fabrikada topladım.” şeklinde aktarmaktadır.

1970'lerdeki siyasal bunalımlar toplumsal yaşamın bütün katmanlarını etkilemiştir. Ülkedeki istikrarsız sürecin devamlılığı, kültür siyasetinin yetersizliği bağlamında, sanat ortamında da tartışılan bir konu haline gelmiştir. Cumhuriyet'in ilk yıllarında toplumda sanata ve sanat yapıtına yatırım yapacak sosyo-kültürel birikime sahip bir zümre olamadığından devlet bu boşluğu doldurmaktaydı. Siyasal iktidar ve toplumsal değişimler sonucu, devletin sanata ve sanatçılara verdiği destek zamanla azalma göstermiştir. 1970'lerde özel sektör hareketlerinin bir parçası olarak koleksiyonculukla birlikte, İstanbul, Ankara, İzmir gibi büyük kentlerin, Şişli, Nişantaşı, Cağaloğlu, Çemberlitaş, Teşvikiye, Beyoğlu, Moda Ümraniye, Kadıköy, Konak, Çankaya, Or-An, Mithatpaşa gibi gelir düzeyinin yüksek olduğu yerlerdeki galerilerde piyasayı belirlemişlerdir (Üstünipek, 1999, s.195). Bu dönemde, 1973'te Moda'da kurulan 1979'da Teşvikiye'ye taşınan Bedri Rahmi Eyüboğlu- Eren Eyüboğlu, Nuri İyem, Cihat Burak, Nedim Günsür ve Burhan Uygur gibi pek çok sanatçıya karma ve kişisel sergilerine evle sahipliği yapan Cumalı Galerisi karşımıza çıkmaktadır. 1973'de kurulup 1987 yılına kadar Ankara Cinnah Caddesinde etkinlik gösteren Artisan Sanat Galerisi, Orhan Peker sergisi ile galeri hayatına başlamış, Zeki Faik İzler, Selim Turan gibi sanatçıların yanı sıra Ara Güler'in fotoğraf sergisini gerçekleştirerek Ankara'nın Devlet Resim Heykel Sergilerinden ibaret olan dingin sanat ortamına bir hareket getirmiştir (Erten, 2012, s.259). 1975'te Nişantaşı'nda açılan Ertem; 1976'da Maçka'da açılan ve öncü nitelikli sergilere yer veren Maçka Sanat Galerisi, Baraz ve Kaptana gibi yeni galeriler büyük ölçüde farklı sanatsal yaklaşımlarla üretilen eserleri satarak yeni bir koleksiyonculuk alanı yaratmıştır (Özsegin 1998, s.5; Yasa Yaman, 2013, s.98; Erten, 2102, s.249 -250). İlk sergisini 1967'de, Mübin Orhon'un ısrarları üzerine kendi kıyafet Butiğinde gerçekleştiren ancak aldığı olumlu tepkiler karşısında butiğini 1971 yılında Galeriyeye dönüştüren Melda Kaptana, Orhan Peker, Fikret Ürgüp, Cemil Eren, Yahşi Baraz, Melike Şasa, Gaye Bakkal Kazancıoğlu, Rasin, Salih Acar, Burhan Uygur, Bedri Rahmi Eyüboğlu, Eşref Üren, Gülsün- Devrim Erbil, Mehmet Güleriyüz, Turan Erol, Cihat Burak, Balkan Naci İslimyeli, gibi hem döneminin öne çıkan sanatçılarından hem de genç sanatçılarından kişisel sergilerine ve karma sergilerine ev sahipliği yapmıştır (Kaptana, 2008, s. 27). Kaptana, ilk zamanlar satış yapmakta güçlük çektiğini hatta memurlara küçük taksitlerle resim verdiğin belirtmekte, o dönemde toplumda henüz bir resim alma düşüncesinin oluşmadığını, az sayıda koleksiyoner dışında resim alanların, 'duygusal' yaklaşanlar olduğunu anlatmaktadır (Kaptana, 2003, s.263). Diğer yandan Türkiye'de galericilik olgusunun yerleşmesinde önemli paya sahip bir başka isim ise 1975 yılında Galeriyeye Baraz'ı kuran Yahşi Baraz olmuştur. 1970'lerin ortalarına kadar, Türkiye'de, sanat eserini alan kitle daha çok maddi gücü fazla olmayan ama entelektüel birikime sahip kişilerken,

Yahşi Baraz, sanat yapıtına sahip olmayı bir statü olarak düşünen ve aynı zamanda sanat eserini bir yatırım parçası olarak gören kişiler tarafından oluşan yeni bir koleksiyoncu tipinin oluşmasına öncülük edenler arasında olmuştur (Erten, 2012, s. 281). Akay'ın deyimiyle ilk yıllarda 'öncü' sanatçıların sergilerini açan Baraz, 1978'den sonra ticari çevrelerle ilişkisini sıkılaştırarak sanat ortamı ile sermaye arasındaki bağları kurmaya başlamıştır (Madra, 1987, s.7).

Galerileşme hareketleri, kültür hareketini, sanatçı tanıtımını sağlamakta, sanatçıların eğilimlerini ve sanatsal yaklaşımlarını yansıtmayı sağlamış ve sistemli bir piyasanın oturmasını sağlamıştır.

“Sanat galerilerinin 1970’li yılların ortalarından itibaren kentin elit bir kesiminde açılmaya başlaması, ortamın sosyo-ekonomik yönden bunalımlı olmasına karşın yeteri kadar ilginç bir olaydı. Üstelik siyasi hava da o denli puslu ve riskliydi. Fakat gene de Türkiye’de liberalleşme eğilimlerinin o dönemde özellikle ekonomik alanda güçlenmesini sürdürdüğünü, 24 Ocak 1980 Ekonomik Kararları’nın da bu sürecin bir ürünü olarak ortaya çıktığını kabul etmek zorunluluğu vardı. 1950’lerden beri süregelen liberalleşme, sanat yapıtının maddi karşılığını görebileceği bir ortama çeyrek yüzyılı bulan bir kıvrınma sonucu ulaştı. Ama başlangıçta hiç de yeterli değildi. Biraz palazlanma içinse bir on yıl daha geçmesi gerekiyordu” (Tansuğ, 2011, s.113) .

1970’lerin sonunda, İstanbul’da 30, Ankara’da 10, İzmir’de ise 2 özel galeri bulunuyordu (Özsezgin 1998, s.51). Bu durum özellikle 1970-1990 yılları arasında Ankara ve İstanbul iki önemli sanat merkezi haline gelmesini sağlamış ve birçok sanat galerisi açılmıştır (Akkoyunlu,2005, s.178-179). “1950 öncesinde sanat, Cumhuriyet burjuvazisi aracılığıyla halka ulaşmışken, yüzyılın ikinci yarısında yeniden halktan uzaklaşır, zengin ve seçkin sınıfın ilgi odağı olmuştur” (Ödekan, 1999, s.5). Özel sermayenin ekonomik gelişimine paralel olarak gelişen bu burjuva sınıfı öncelikle yatırım amacı olarak sanat eseri biriktirmeye ve sanatı anlayacak entelektüel bilgi birikimine sahip olmaya başlamıştır. Ural (2000, s.61) bu dönemi,

“ Her şey işin kuramına ve kuralına uygun gidiyordu. Sanki sihirli bir el değmişti. Önce galeriler oluşuyor, satışı zor olan yeni resme ve resamlara yöneliniyor, kendileriyle birlikte kendi koleksiyonerlerini de oluşturuyordu. Öyle görülüyor ki Türkiye, Batı tarzı resimle tanıştıktan yüz yılı aşkın bir süre sonra resim galerisi açabilecek ve bunları yaşatabilecek kültürel ve ekonomik bir düzeye ancak gelebilmişti. Bu gelişmelerde, ticari ilişkilerden sanayi ilişkilerine geçişle birlikte yaşanan toplumsal değişimleri sanayicilerin gelişmeleri yönlendirmesi, Batı’yı sanat ve kültür ortamları ile daha iyi tanıyan kuşakların yetişmesi etkili olmuştu.” Şeklinde anlatmıştır.

1980’li yıllar, çağdaş sanatın açılım sağlayabildiği bir dönem olmuştur. Üstünipek’e (1998, s.190) göre, “1980lerin sonunda Türkiye’de çağdaş sanat üretiminin özellikle genç ve orta kuşak ressamaların sanatsal değeri yüksek eserlerin pazarda yer edindiği ve alternatif açılımlara yer veren galerinin açıldığı gözlemlenmektedir.” olarak değerlendirmektedir. Bu yıllarda galeriler kendi koleksiyoner profilini oluşturmuş ve modern sanat çalışmaları da koleksiyonlara yenilikçi bir tavırla girmeye başlamıştır (Ural, 2000, s.58; Özsezgin, 1998, s.51). Üstünipek (1998, s.190) bu oluşumu;

“ Sanat yapıtını talep eden toplumsal kesim, 80’li yıllardan başlayarak genişleyen üst gelir düzeyinde yer almaktadır... Bir burjuva değeri olarak sanat etkinliklerine sahip çıkmak, kentli konumunu vurgulamak isteyen bireyler için önemli bir gereksinim olmuştur. Ancak resim maddi değeri yüksek bir seçenek olduğuna göre, sanat yapıtı satın alan kesim üst gelir düzeyinden olacaktır... Belli bir toplum kesimine dahil olmanın gereği sanat yapıtı alıcısı rolüne soyunmanın moda olması Türkiye’de 80’li yıllarda belirgin bir şekilde yaygınlaşmıştır” sözleriyle anlatmaktadır.

1980’lerde sayıları giderek artan sanatçı ve sergi sayısına koşut olarak, 1990’larda da galeri mekanlarında belirgin bir artış gözlenmiştir. Bankalar ve bazı özel kuruluşlar da sanat yayınları, galeri ve koleksiyon oluşturma çabalarıyla sanat piyasasında daha da etkin hale gelmişlerdir (Yasa Yaman, 2013, s.106). Bu dönemde, Dışbank, Egebank, Emlak Bankası, Esbank, Etibank, Eximbank, Körfezbank, Toprakbank, Töbank, Türkbank ve Yaşarbank gibi bankalara ait banka galerileri, Axa Oyak Sanat Galerisi, Şark Sigorta Sanat Galerisi, Şeker Sigorta Sanat Galerisi, Başak Sigorta Sanat Galerisi, Destek Reasürans Sanat Galerisi, IMKB160 Sanat Galerisi, Milli Reasürans Sanat Galerisi, Toprak Seramik Sanat Galerisi, Çanakkale Seramik Sanat Galerisi, Sandoz Sanat, Galerisi, Emar Sanat Galerisi, Denta Form Sanat Merkezi, Anadolu Ajansı Sanat Galerisi, Borusan Sanat Galerisi, Shareton Oteli Koleksiyon Sanat Galerisi, The Marmara Oteli Sanat Galerisi, Hilton Oteli Galeri Kocamemi ve Çırağan Palace Kempinski Sanat Galerisi gibi bankaların, özel kuruluşların ve otel alanlarının oluşturduğu galeri mekanlarında artış görülmektedir (Yardımcı, 2005, s.220)¹².

Diğer Diğer bir yandan, Türkiye’de 1970’li yıllardan itibaren güçlenmeye başlayan sanat piyasası ve sanata talebin artması ile özellikle antika niteliğindeki eserlere ilgili gösteren müzayede kuruluşları, sanat eserlerine de daha fazla yer vermeye başlamıştır (Gören, 1998b,

¹²1990’larda, banka galerinin sayılarında artış görülmüştür (Yardımcı, 2005, s.22). Ancak, 2000’lerin başında, banka galerilerinin çoğu Türk Finans sektöründeki krize bağlı olarak kültür sanat programlarını değiştirmişlerdir (Yardımcı, 2005, s.214). Dışbank, Egebank, Emlak Bankası, Esbank, Etibank, Eximbank, Körfezbank, Toprakbank, Töbank, Türkbank ve Yaşarbank gibi bankalara ait banka galerileri kapatılarak Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu’na geçmiştir.

s.40). Bu bağlamda müzayede piyasası da sanat ortamında gelişme göstermiştir (Demirdöven ve Ödekan, 2008, s.56-57). Özellikle 90'larda sanat piyasasını canlı tutmayı sağlayan müzayede evleri, sanat eserlerinin değerlendirilmesinde önemli bir mecra olmuştur. Müzayede evlerinin, sahip olduğu müşteri potansiyeli düşünüldüğünde, koleksiyonculuk ve müzayede evleri birbirleriyle yakın ilişki içinde olmuştur (Açıkgöz, 2011, s.72). Tabloları, antika eşyaları ve kimi koleksiyonları açık arttırma yoluyla satış yöntemini kullanarak galerilerden farklı politikalar izleyen müzayede evlerinin, Baraz'a (2005b, s.24) göre sanat ortamına en büyük katkısı, büyük otellerin balo salonlarında önemli açık arttırmalar yaparak Türkiye'deki sanat pazarının basın yoluyla tanınmasına ve gelişmesi yönünde olmuştur. 1983'te Turgay Artam tarafından kurulan Antik A.Ş., Rüştü Sungur tarafından kurulan Artium Sanatevi, 1987 yılında Rafi Portakal tarafından yönetilen Portakal Sanat ve Kültürevi, 1990 yılında Ahmet Utku'nun kurduğu Maçka Mezat, Hakan ve Serkan Bali, 2002 yılında kurduğu Bali Sanat gibi büyük yerel müzayede evlerinin yanısıra 2000'li yıllardan itibaren Christie's ve Sotheyby's gibi dünyaca ünlü bazı müzayede evlerinin de Türk sanat pazarına ilgisi göstermiştir (Özsezgin, 1998, s.51; Akkoyunlu, 2005, s.178-179). Bakbaşı'nın (2010, s.29) çalışmasına göre 2009 yılında İstanbul'da 13 müzayede evi faaliyet göstermektedir. Müzayede evleri eser satışının yanı sıra, yayıncılık çalışmalarıyla da sanat ortamına katkı sağlamaktadır. Portakal Sanat ve Kültürevi'nin senede dört kez basılan "P" Dergisi ve Antik A.Ş.'nin 'Antik & Dekor' ve 'Artam' Dergileri ile bilgilendirici bir kaynakla daha fazla kişiye ulaşırlar. Böylece sanatçıların eserlerinin tanıtılmasında ve yeni bir piyasanın oluşmasını sağlamaktadır.

Müzayedelerin ön plana çıkmasıyla sanat galerileri sanat ortamındaki görünürlüğü biraz azalmıştır, ancak, böylece; yeni açılan galeriler güncel sanatla ilgilenip, genç sanatçıları destekleme sürecine girmişler bu şekilde sanat ortamının dinamik yapısını korumuşlardır (Amirsadeghi, 2010, s.28).

Sanat eserinin bir yatırım olarak algılanmaya başlamasını sağlayan bu oluşumlar ve sermaye birikimi bulunan çevrelerin sanat piyasasına yönlendirilme girişimleri, 1990'lı yıllarda Plastik Sanat Derneği tarafından düzenlenen TÜYAP Sanat Fuarı'na dek ivme kazanmıştır (Akay 1998, s.97). Bu süreçte galeriler, sergiler ve müzayede evleri piyasa ekonomisi yaratmış, yeni koleksiyonerlerin oluşmasını sağlamıştır.

2000'lerde Siemens Sanat Merkezi, Borusan Sanat Merkezi, geleneksel galericilik sistemini değiştirmişlerdir. Diğer yandan, Baraz'a göre, müzayedeler kadar büyük etkisi olmasa da, Lebriz.com, Eczacıbaşı sanal galeri ve Lebriz.com gibi sanal sanat- kültür, galeri ortamları ve galerilerin internet üzerinden satışa başlaması sanat pazarına farklı bir boyut kazandırmıştır (Erbay 2003, s.43; Ural 2007; s.63; Baraz, 2005b, s.40).

3.2. SERGİLER

1970'lere kadar ağırlıklı olarak devlet ve resmi kurumlar tarafından düzenlenen sergiler görülürken, 1970'lerin sonlarından itibaren sanatçılar kendilerini ifade edebilecek daha fazla alan bulmuş, 1980'lerden sonra bienaller ile yerel/ ulusal kapalılığını aşarak dünyaya açılma olanağı bulmuştur. Diğer yandan kendini ifade edebilecek bir ortam sağlayan sanatçı, birçok sanat yapıtıyla bir mekanda topluca kamuoyuna sunulması anlamına gelen sergiler ile, sanat ürününün müşterisinin yaygınlaşmasını da sağlamaktadır. Bu gayelerini gerçekleştirebilmek için sanatçılar kurumsal destek veya iş dayanışması ile farklı anlayışta sergiler organize edilmesini sağlamıştır (Çalikoğlu,2008, s.21; Akkoyunlu, 2003, s.26).

3.2.1. Devlet Kurumlarının Düzenlediği Sergiler

Cumhuriyet'in ilk yıllarında toplumda sanata ve sanat yapıtına destek olacak sosyo-kültürel birikime sahip bir zümre olamadığından devlet bu boşluğu doldurmaktaydı (Erbay ve Erbay, 2006, s.91). Bu süreçte, devlet güdümlü kültür sanat politikalarının uygulanması, devletin sanatın ve sanatçının hamisi olması sonucu, devlet kurumları sergi düzenlemede etkin bir rol üstlenmiştir. Ulusal bir sanat inşaa etme isteğiyle bir dizi uygulama yapan devletin bu amaçlar doğrultusunda, İnkılâp Sergileri, Yurt Gezileri ve Sergileri, Devlet Resim-Heykel Sergileri gibi sergiler düzenlenmesini sağlaması, dönemin sanat ortamını canlandırmıştır.

Öncelikle, Atatürk ün, onuncu yıl nutkunda güzel sanatlara ağırlık verilmesi yönündeki arzusu C.H.P. tarafından yasa haline getirilmiştir. Bunun bir uzantısı olarak, Cumhuriyetin 10. Yıl dönemi olan 1933 yılından itibaren her yıl Cumhuriyet Bayramı'na denk gelen tarihinde bir İnkılâp Sergisi düzenlenmesi kararlaştırılmıştır. Dönemin Milli Eğitim Bakanı Reşit Galip'in önerisiyle gündeme gelen bu etkinlik, Türk sanatçılarının bir fikir ve ideal altında toplanmasını, Cumhuriyet yönetiminin öngördüğü toplumsal dönüşüm projelerinin topluma tanıtılması ve benimsetilmesi hedeflenmiştir (Tansuğ, 1991, s.217; Yasa Yaman, 1992, s.138; Ural, 1998, s.26). Seçici bir kurul olmayan bu sergilere, sanatçı grubu üyesi ya da bağımsız her Türk sanatçısı katılma şansı bulmuştur. Ancak, sergilere, tema yönünden bir sınırlandırma getirilmiştir; yapıtlarda devrimlere ilişkin imgelerin yer alması şartı aranmıştır. Etkinlikteki, bu konu sınırlandırılması, milli kimlik imgelerinin toplum bilincine yerleştirilmesinde devletin girişimlerinden biri olarak nitelendirilebilir (Erol 1984, s.41-52; Öndin, 2003, s.224).

1936 yılına kadar sadece dört defa düzenlenen İnkılâp Resimleri Sergisi 1938 yılına değin yoğun olarak sürmüştür, ancak beklenen sonucu veremediği için devamı getirilmemiştir. Bu tarihten itibaren CHP'nin düzenlediği Ressamların Yurt Gezileri ile farklı bir yöne girmiştir (Erol, 1984, s.41-52).

Yurt Gezileri, İnkılâp Sergileri'nin bekleneni vermemesinin ardından Devletin ulusal bir sanat yaratma yönünde attığı başka bir adım olmuştur (Yaman, 2003, s.216). Bu proje, İçişleri Bakanı ve Cumhuriyet Halk Partisi Genel Sekreteri Şükrü Kaya'nın girişimleriyle başlatılmıştır. Her yıl on sanatçının değişik illere gönderilmesi ile gerçekleşen etkinlik, sanatçıları korumak ve yurdun güzelliklerini saptatmak sanatçı ile halkı yakınlaştırmak; yeni sanat ile eski halk arasındaki kopukluğu gidermek, sanatçının İstanbul'dan ayrılarak Anadolu gerçeği ile yüz yüze gelmesini sağlamak ve İmparatorluk kültüründen Cumhuriyet kültürüne geçişi bu yolla duyumsatma niyetini taşımaktadır (Yaman, 2003, s.216). Konu bakımından çeşitlilik gösteren etkinlik, ulusal resim yaratılması yolunda sanatçılara hem maddi destek sağlanmış, hem de çağdaş sanata yerel öğelerin girmesi teşvik edilmiştir. (Yasa Yaman, 1995, s.40 ve 45; Erol, 1998, s.8; Yaman 2003, s.21)

Yurt gezisine katılacak sanatçıların ve gidecekleri yerlerin saptanması işi için CHP, Güzel Sanatlar Akademisi'ni görevlendirmiştir. Akademi'den gelen listeye göre, çalıştırılacak sanatçılar belirlenmiş. Bu sanatçılar, 1938-1943 yılları arasında Türkiye'nin bütün illerini dolaşmış ve o yörelerin manzaralarını, insanlarını resimlemişlerdir (Yasa Yaman, 1995, s.149; Tansuğ, 1996, s.216).

Devletin düzenlediği diğer bir sergi etkinliği ise günümüze kadar devam etmekte olan Devlet Resim kuve Heykel Sergileri'dir. 1933 – 1936 yıllarında gerçekleştirilmiş İnkılâp Sergileri ile gelecek bölümlerde söz edilecek 1937-1938 yıllarında düzenlenmiş I. ve II. Birleşik Resim ve Heykel Sergileri, Devlet Resim Heykel Sergisi fikrini doğuran iki önemli sergidir (Dolmacı, 2006, s.i). Her yıl Ekim ayında, Ankara Sergievinde gerçekleştirilen, Devlet Resim ve Heykel Sergileri, jürisi ve Milli Eğitim Bakanlığı tarafından düzenlenen talimatnamesiyleİnkılâp Sergileri'nden ayrılır. Yarışmalı sergilerin öncüsü olan bu sergiler, her ne kadar ülkenin sanatsal potansiyelini tam anlamıyla yansıtmaktan uzak olsa da, izleyiciyi resim heykel alanlarındaki yeni eğilimlere tanıklık etmesi açısından ve sanatçılara 'başarı ödülü' adı altında vermiş olduğu maddi desteği ile ilgi çeken bir etkinlik olmuştur (Şeker, 1994, s. 33; Tansuğ, 1996, s.217)

Devlet kurumları şüphesiz yalnızca güzel sanat sergilerinin düzenlenmesinde etkin olmamış, diğer alanlara da el atmıştır. Türk Tarih Kurumu tarih sergilerinin, Gazi Terbiye Enstitüsü ve İsmet Paşa Kız Enstitüsü el sanatları sergilerinin, Ticaret Vekâleti ve İstanbul Milli Sanayi Birliği ise üretim sergilerinin düzenlenmesinde söz sahibi kurumlar olmuşlardır (Öndin, 2003, 83).

Ayrıca, 1932’de kurulmuş olan CHP’nin bir kültür organı olarak çalışan Halkevleri, iktidarın kültür politikası uyarınca memleket içinde, bilim, teknik ve güzel sanatlarını yaygınlaştırmak, ülkenin siyaset ve ekonomisine ilişkin en yeni ve en doğru bilgileri orataya koymaktadır. Bu amaçla Anadolu’da Halkevleri salonları tarafından resim heykel sergileri düzenlenmiştir (Yasa Yaman, 1996, s.36). Özel statüde kuruluşlar oldukları halde, kamu hizmeti görececek ve devletin bazı hizmetlerine yardımcı olacaklardı (Katoğlu, 2003, s.187). Halkevleri, yaygın eğitim kurumu olarak sergi etkinliklerinin gerçekleştirilmesinde önemli bir paya sahiptir. Her ne kadar köy enstitüleri de sergi düzenleyen bir yaygın eğitim kurumu olarak karşımıza çıksa da, bunlar halkevlerindeki kadar yoğun ve ses getiren etkinlikler olamamıştır (Topuz, 1998, s.55; Özsegin, 1998, s.35).

Kurum, etkinliklerini, sosyal reformları benimsetmek ve çağdaşlaşmayı sağlayacak kültür-sanat etkinliklerini yürütmek olarak iki temel misyon üzerine temellendirerek, dokuz şubeye ayrılmıştır (Öndin, 2003, s.84).

Halkevlerinin pek çok farklı alanda sergi etkinlikleri gerçekleştirmiştir. El sanatları da halkevlerinin özenle üzerinde durduğu, yaşamasını desteklediği ve düzenlediği sergilerle de bunu pekiştirdiği bir alandır. İzmir Halkevi’nin düzenli olarak gerçekleştirdiği “Eski Türk El Emekleri ve Kıyafet Sergisi”, Ankara Halkevi’nin “Eski Türk Kumaşları Sergisi”, söz konusu sergilerden sadece birkaçıdır (Öndin, 2003, s.235). Ankara Halkevi Ar Şubesi’nin 1935 yılından itibaren halkevlerinin yıldönümü dolayısıyla düzenlediği resim ve heykel sergileri de sergileme etkinliklerine ayrı bir renk katmıştır. Bu sayede halkevinin sanat koleksiyonu da günden güne büyümüş, bünyesine katılan eserlerle zenginlik kazanmıştır (Anonim, 1938a, 12). 1940 yılında düzenlenen “Halkevleri Amatör Resim ve Fotoğraf Sergileri”, sanat anlayışını yurt ölçüsünde yaymak ve sanatı bir zümrenin malı olmaktan çıkarıp, halk tabaklarına götürmek, ayrıca genç yetenekleri teşvik gibi gayeler gütmektedir (Dranas, 1941, s.17-19; Epikman, 1950, s.55). Etkinlik, çeşitli halkevlerinin çalışma programlarına göre her yıl şubat ayında açılan “amatör resim ve fotoğraf sergilerinde” derece kazanarak Ankara’ya gönderilen eserlerden oluşmaktadır (Dranas, 1942, s.111). Ankara Halkevi’nde ikinci kez

sergilenen bu eserler, tekrar bir yarışmaya tabi tutularak derece alanlara para ödülü verilmesi kararlaştırılmıştır (Öndin, 2003, s.235).

Ayrıca, Konu tercihinin eser sahibine bırakıldığı Amatör Fotoğraf Sergileri'nin yanı sıra, halkevleri, bir konu üzerine odaklanan fotoğraf sergilerine de ev sahipliği yapmıştır. Bunlardan biri de toplumdan gördüğü ilgiyle adından söz ettiren Mimari Eserler Sergileri'dir. Bu sergilerin düzenlenmesinden amaç, “memleketin her tarafına serpilmiş olan tarih ve sanat abidelerini mahalline gitmeden görmek imkânı olmadığını göz önüne alarak, bunları fotoğrafla göstermek” olduğu belirtilmiştir (Uras, 1944, s.14).

1938 yılına gelindiğinde ise, Ankara Halkevi'nin toplumu resim sanatıyla devamlı temas halinde tutmak ve resim satın almayı yaygınlaştırmak amacıyla bir resim galerisi açtığını öğreniyoruz (Anonim,1938b, s.267). Ayrıca, İnkılap Sergileri'ne ev sahipliği yapan Halkevleri, yapıldığı aynı mekanda 1937 – 1938 yılların arasında Birleşik Resim Heykel Sergileri yapılmış, bu sergiye Güzel Sanatlar Birliği, Müstakil Ressamlar ve Heykeltraşlar Birliği, D Grubu ve gruplara mensup olmayan sanatçılar toplu halde katılmışlar. 1939 yılında Yurt Gezilerine ev sahipliği yapmış ve ardından Devlet Resim ve Heykel sergilerine yer vermiştir (Öndin, 2003, s.238).

3.2.2. Yarı Resmi Kurumlarca Düzenlenen Sergiler

Türkiye’de sergi etkinliklerinin gerçekleştirilmesinde uzun zaman İstanbul, Ankara gibi büyük kentlerin etkin ve söz sahibi olduğu, ancak çok geçmeden bu etkinliklerin Anadolu’ya da hızla yayıldığını görülmektedir. Devletin düzenlediği sergi etkinliklerinin yanı sıra, Güzel Sanatlar Akademisi'nin düzenlemiş olduğu sergiler de, dönemin kültür-sanat yaşamının canlılık kazanmasında önemli pay sahibi olmuştur. Özellikle, İstanbul Resim Heykel Müzesi'ne kaynaklık eden “50 Yıllık Türk Resim Sergisi”, Akademi'nin gerçekleştirdiği önemli sergilerdendir. Binlerce kişi tarafından izlendiğini öğrendiğimiz bu sergi, gördüğü ilgiyi bir müze kadar dolgun ve öğretici olmasına borçludur. Sergi, Türk resmini ana hatlarıyla gözler önüne sermiş, temelini attığı müze ile de önemli bir ihtiyacı karşılamıştır (Eyüboğlu, 1940, s.403). 1937’de gerçekleştirilen bu serginin ardından, 1940 yılında Akademi Heykel Şubesi'nin üç yıllık faaliyetini gözler önüne seren bir sergi açılır. Sergiden amaç, tüm öğrenci çalışmalarını bir araya getirerek, şubenin ortalama başarısını ortaya koymaktır (Belling, 1942, 24).

Akademi'nin adından söz ettiren sergilerinden biri de, "Altmışınca Yıl Sergisi"dir. Mimarlık, resim, heykel, süsleme sanatları ve Türk süsleme sergileri olmak üzere beş bölümden oluşan ve büyük ilgi gören sergi, dönemin yayınlarında, "boyu boyunca sergi haline konmuş bütün bir Akademi" (Ararad, 1942, s.32) olarak tanımlanmıştır.

Ancak, akademinin en etkili olduğu alan toplu sergi etkinlikleri olmuştur. 1980'li yıllarda sanatçı mekana bağlı kalmadan sanatını tanıtıma olanağı bulmasıyla, güncel sanat eğilimlerini takip etmeye başlamasıyla, diğer bir yandan kavramsal sanat yoluyla sanatına düşünsel boyutlar eklemeye başlamıştır. 1977-1987 Akademinin öncülük ettiği Açık Hava Sergileri (1974-77), ve Sanat Bayramı kapsamında düzenlenen yeni Eğilimler Sergileri (1977- ..) gibi toplu sanat etkinliklerinde güncel sanat eğilimlerini dünya ile aynı anda disiplinler arası bir gösterimi amaçlamış, yeni teknik ve açılımlara olanak sağlanmış ve 2000'li yıllara odaklanarak geleceğin sanatı tartışılmıştır (Yasa Yaman, 2013, s.98).

Bu sergilerden ilki, dönemi içinde düzenlenen diğer sergilerden farklı olarak, devlet ya da özel kuruluş desteklerinden bağımsız, sanatçılar tarafından düzenlenen ortak sergi niteliğindeki Yeni Eğilimler Sergileri olmuştur (Gençel, 2012, s.28). İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi'nin 1977 yılında düzenlediği Yeni Eğilimler Sergileri 40 yaş altı sanatçılar için yarışma niteliğinde düzenlenmiştir (Anonim, 1977; s.4; Akkoyunlu, 2003, s.91). Yeni Eğilimler Sergilerinin ilki, 1. İstanbul Sanat Bayramı bünyesinde gerçekleştirilmiştir. Yarışmalı olan bu sergiler, İstanbul Sanat Bayramı etkinliklerinin en önemlisi sayılmıştır. Seçici kurulun, İstanbul, Ankara, İzmir'deki akademi ve sanat eğitimi veren kurumların, öğretim üyesi olan sanatçıların yanı sıra, zaman zaman mimar, tasarımcı, eleştirmen ve sanat tarihçiler de yer almıştır (Anonim, 1979, sy.; Akkoyunlu 2003, s.99). Etkinliğin işleyişi, Düzenleme Kurulu, Danışman Kurulu ve Seçiciler Kurulu olarak üç ana kurulla sağlanmıştır. Düzenleme kurulu her yıl yarışmayı organize etmiştir. Danışman Kurulu serginin amaçları doğrultusunda seçme ve değerlendirme ölçütlerini ve her sergi için ayrı Seçici Kurul belirlemiş; Seçici Kurullar ise sergilere katılacak ve ödüle layık yapıtları tespit etmek üzere görevlendirilmiştir (Anonim, 1977; s. 4; Akkoyunlu, 2003, s.91). Etkinlik, 1980'li yıllardan itibaren serbest piyasanın sanatsal alanda kendini göstermeye başlaması ve sponsorluk kavramının giderek yaygınlaşmasıyla birlikte, 1983 yılında düzenlenen dördüncü bayramda itibaren Kültür ve Turizm Bakanlığı, İş Bankasının ve diğer kurumların katkıları ile gerçekleştirilmiştir (Akkoyunlu, 2003, s.75).

İlk etkinlikte, resim-heykel-seramik özgün baskı ve diğer dokuz ayrı dalda gerçekleştirilen yarışmaların her dalı için ayrı seçici kurul oluşturulmuştur (Akkoyunlu; 2003, s.105). 19 tane

serginin yer aldığı bu etkinlikte, sergilerden 10 tanesi yarışma kapsamında yer almıştır ve bunlara topluca “Yeni Eğilimler” adı verilmiştir. Yarışmaya katılan eserler Danışma Kurulu ve her bir sanat dalı için ayrı Seçici Kurullar tarafından değerlendirilmiştir. Sergi kataloğunda etkinliğin amacı “Türk Sanatı’na evrensel ilişki boyutları kazandırmak, sanat ortamına canlılık, yoğunluk getirmek, sanatın toplumsal işlevini halkla bütünleşecek bir biçimde ortaya koymak amacını gütmek” (Anonim, 1977, s.11) olarak belirtilmiştir.

Etkinlik Akademi’de yapılmakla birlikte Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu, Karikatür Müzesi, İstanbul Resim Heykel Müzesi gibi kurumlar da katkıda bulunmuşlardır. İlk Yeni Eğilimler Sergisi’nde resim alanında “Pentür 1,2,3” adlı çalışmasıyla Şükrü Aysan birincilik, Tamer Akakıncı “Kompozisyon” adlı yapıtı ile ikincilik, Balkan Naci İslimyeli ise “Doğum” adlı resmi ile üçüncülük ödülünü almıştır. Heykel dalında Hasan Safkan birincilik, Rahmi Aksungur ikincilik ve Hayri Karay üçüncülük ödülü almıştır. Grafik dalında sadece Stane Jagodić ödül almıştır. Özgün Baskı Resim dalında Ergin İnan’a birincilik, Balkan Naci İslimyeli’ye ikincilik ve Asım İşler’e üçüncülük, seramik dalında ise Nejat Fehmi Erdoğdu ve Selma Erbayar’a ödül verilmiştir. Sahne Görüntü Sanatları, Endüstri Tasarımı ile Tekstil-Halı sergilerinde ödüle değer bir eser bulunamamıştır. Yukarıda saydığımız her bir sanat dalı ayrı ayrı sergiler olarak düzenlenmişlerdir. Bu sergilerin dışında Karikatür Müzesi’nde “2000 Yılına Doğru Sanatlar ve İnsan Olgusu” temalı bir karikatür sergisiyle Değişen Çevre ve İnsan temalı bir fotoğraf sergisi de düzenlenmiştir. Fotoğraf dalında ise sırasıyla Enver Kaljanic, Mehmet Asatekin ve İbrahim Akyürek ödüllendirilmişlerdir (Anonim, 1977, s.6-14).

1979’da gerçekleştirilen 2. Yeni Eğilimler Sergisi’de ilkinde olduğu gibi uluslararası bir sempozyum, sergiler, konserler, sinema ve tiyatro gösterilerinden oluşmuştur¹³. Ancak bu sergiden itibaren malzeme ve sanatsal eğilim ayrımı kaldırılmış, malzeme, teknik ve içerik yeniliğinde odaklanılmış; biçimden ve estetikten çok kavrama önem veren çalışmalar yer almıştır. Tüm çalışma türleri birlikte katılıp değerlendirilmiş ve herhangi bir sıralama yapılmadan katılan sanatçılar ödüllendirilmiştir. Bu şekilde sergiler, kavrama önem veren tek başlık altında toplanan etkinliklere evrilmiştir (Anonim, 1979, s.5; Aksüğür Duben, 1979, s.5; Akkoyunlu, 2003, s.110). Seçici kurulunda Akademi Hocaları, sanatçılar ve önceki dönem ödül almış genç sanatçıların yer almıştır (bkz. Tablo- 1). Yarışma sonunda, başarı

¹³22–25 Ekim 1979 tarihleri arasında yapılan sempozyum konusu “Türkiye’de Sanat Eğitimi”dir. Okullardaki sanat eğitiminin niteliği ve sorunları üzerinde durulmuştur. Sempozyum sonunda ortaya çıkacak raporun ülkenin sanatçılarına ve sanat kurumlarına duyurulması hedeflenmiştir.

ödülü alan sanatçıların yanı sıra (bkz. Tablo- 1) ve 75 sanatçının yapıtı sergilenmiştir (Anonim, 1979, s.y.). Sergi mekanı olarak İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi, Osman Hamdi Salonu ve etkinlik için düzenlenen ön çalışmalar sırasında hedeflenen “kent mekânlarının canlandırılması” hedefi bağlamında, Akademi’nin yanında bulunan Fındıklı Parkı kullanılmıştır (Akkoyunlu, 2005, s.100).

3. İstanbul Sanat Bayramı, Yeni Eğilimler Sergisi, 24 Ekim–14 Kasım 1981 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Atatürk’ün doğumunun 100. yılı nedeniyle, konusu “Atatürk ve Sanat” olan bir sempozyum gerçekleştirilmiştir.1981’de gerçekleştirilen bayramda, diğer etkinlik de 25 Ekim–14 Kasım 1981 tarihleri arasında Aya İrini Kilisesi’nde, sanat alıcısıyla sanatçı arasında aracısız, doğrudan bir ilişki kurmak için gerçekleştirilen Sanat Pazarı etkinliği olmuştur. Bu kapsamda yapılan Yeni Eğilimler Sergisi ise yine İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi salonlarında, okulun ön bahçesi açılmıştır. Malzeme ve teknik konusunda da hiç bir kısıtlama olmayan, etkinliğin sergi seçici kurulunda sanat tarihçiler, sanatçılar ve akademi hocaları yer almıştır (bkz. Tablo-1); sergide birincilik ödülünü “Posta Sanatı Mutluluk Resimleriniz” adlı çalışması ile Nur Koçak almıştır. İkincilik ödülünü “Resimde Üçüncü Boyut-İçeri Gel” adlı çalışmasıyla Füsun Onur alırken üçüncülük ödülünü ise “Dört Form Separasyon” adlı çalışmasıyla almıştır (Anonim, 1981, s.y.).

4. İstanbul Sanat Bayramı, Yeni Eğilimler Sergisi Akademi’nin kuruluşunun 100. yılına denk gelen, 17–21 Ekim 1983 tarihleri arasında yapılan sempozyumun konusu “Son 100 Yılda Ülkemizde ve Dünyada Sanat ve Mimarlık” gibi daha özelleştirilmiş bir konu olarak belirlenmiştir.Sempozyuma birçok yabancı konuşmacı katılarak etkinliğin uluslararası nitelik kazanmaya başlamıştır.Seçici Kurulunda; Akademi hocaları, sanat yazarları, ressamalar, üniversitelerin güzel sanatlar bölümleri öğretim görevlilerinin yer almıştır (bkz. Tablo-1). Yarışma sonucunda, “İsimsiz” adlı çalışması ile Gürel Yontan’ın birinci olduğu bu sergide, ikinciliği “Simetrik Sunak” adlı çalışması ile Tomur Atagök, üçüncülüğü “Yalnızım” adlı çalışması ile Yılmaz Aysan almıştır.Sergide ilk defa “Betiksanat Bölümü” adıyla bir bölüm açılmıştır. Şükrü Aysan, Alpaslan Baloglu, İsmail Saray, Sanat Tanımı Topluluğu (Şükrü Aysan, Serhat Kiraz, Ahmet Öktem), Nur Koçak, Ergül Özkutan gibi Türkiye’deki sanatçıların dışında birçok İngiliz ve Amerikalı sanatçıdan oluşan topluluk, Yeni Eğilimler Sergisi kapsamında çalışmalarını sergilemiştir (Anonim, 1983, s. 1–20; Anonim, 1983a, s.10).

Mudo Kuruluşları ve Türk Güzel Sanatlar Vakfı’nın katkıda bulunduğu 5.Yeni Eğilimler sergisin de Fatoş Beykal ve Lale Özgüder “Tekstil-Obje” ile Handan Börütüçene “Kır-Gör”,

Haluk Gedik “Satın Alınabilir Gerçek-Dolu, Satın Alınabilir Gerçek-Boş”, Zekai Ormanlı “An-Görüntü”, Şeyma Reisoğlu “Seni Söyler Terkedilmişliğim de”, Balkan Naci İslimyeli “Dialoglar I” ve Mine Ternar “İsimsiz” ile başarı ödülü almışlardır.

Türkiye İş Bankası’nın katkılarıyla gerçekleşen 6.İstanbul Sanat Bayramı, Yeni Eğilimler Sergisi’nde, daha önce ödül almış sanatçıların bazıları çağrılı olarak katılmışlardır. Sergide Mustafa Ata “Küçük Bir Hikâye”, Server Demirtaş “Yüzey”, Gülsün Karamustafa “Çifte Hakikat”, Gürcan Küçükoğlu “Dayanış IV” ve Kadri Özyayten “Dönüşüm” adlı çalışmalarıyla başarı ödülü almışlardır (Anonim, 1987, s.y.).

1987 yılından sonra ara verilen bayram, maddi sıkıntılar nedeniyle 1994 yılına kadar yapılmamıştır. 1994 yılında gerçekleştirilen sergiye Türk Güzel Sanatlar Vakfı, Resim ve Heykel Müzeleri Derneği, Mahir ve Numan A.Ş. gibi kuruluşların katkılarıyla Mimar Sinan Üniversitesi tarafından gerçekleştirilmiş ve etkinliğe çağrılı sanatçılar da katılmışlardır (Anonim, 1994, s.50-51). Seçici Kurulunda üniversitelerin güzel sanatlar bölümü hocaları, ressamaların, yazarların ve sanat tarihçilerin yer almıştır (bkz. Tablo-1). Yarışmada başarı ödülleri Fatoş Beykal “Atasözleri Gibi Yıpranmış Kadınlar”, Mustafa Horasan “İsimsiz” ve Sezai Özdemir “Bir Şizofrenin Anı Defterinden 10” adlı çalışmalarıyla ödül almışlardır. Sanatçıların başarı ödülleri, İDGSA ve MSÜ Mezunları Derneği ile Galeri Baraz tarafından finanse edilmiştir (Anonim, 1987, s.y.). Bu ödüllerin yanı sıra “Sanat Çevresi” ve “Türkiye’de Sanat” gibi dergilerin ve Akademililer Sanat Araç ve Gereçleri Kurumu’nun özel ödülleri vermişler; Tanju Demirci “Kompozisyon 2” ile Akademililer Sanat Araç ve Gereçleri Kurumu Özel Ödülü’nü, Sinan Demirtaş “Basamaklar” ile Türkiye’de Sanat Dergisi Özel Ödülü’nü, Hüseyin Suna ise “Kimlik Arayışı- ABCÇDEFGHIİJKLMNOÖPRSŞTUÜVYZ” ile Sanat Çevresi Dergisi Özel Ödülü’nü almışlardır(Anonim, 1987, s.y.).

Sanat Bayramı’nın 1977 – 1987 yılları arasında iki yılda bir düzenli olarak sürdüğü sergilerin, son sergi 1994 yılında düzenlenmiş ve sadece Yeni Eğilimler Sergisiyle sınırlı olarak düzenlenmiştir (Akkoyunlu, 2005, s.101). Yeni Eğilimler Sergisinde, Şükrü Aysan’ın “Pentür 1,2,3” adlı çalışması, Mehmet Gülerüz’ün “Gariplikler Müzesi” adlı düzenlemesi, Füsün Onur’un “Resimde Üçüncü Boyut-İçeri Gel” adlı çalışması ödül almıştır.

Toplamda yedi sergiden oluşan Yeni Eğilimler Sergileri, Türkiye’de çağdaş sanat ortamının nabzını tutması, farklılık getiren çalışmalara ve denemelere sergileme olanağı vermesiyle, genç sanatçıları ve çağdaş üslupları tanıtmaya çabasına giren ilk örnek olması nedeniyle sanat ortamında önemi bir etkinlik olmuştur (Germaner, 2007,s.14). T. Atagök yarışmanın önemini,

“Bu bir yarışmaydı ama DYO’nun yarışması gibi özel sektörün düzenlediği, paralı bir yarışma değildi, orada bir onur kazanıyorduk. Sanatçılar, en yeni eğilimleri anlatan, gösteren işlerini sunmayı tercih ediyorlardı, bu açıdan da çok önemli yeni eğilimler” şeklinde açıklamıştır (Akt. Aksüğür Duben, 1979, s.5). Bu organizasyonun amacı, Akademinin plastik sanatlarda var olan ya da oluşmakta olan gizli bir potansiyeli ortaya çıkartmak, Türk sanat ortamındaki yenilikleri sanat çevresine ve kamuya sunmak olmuştur.

Yeni tip estetik yaklaşımların topluca ve düzenli olarak sergilendiği ilk etkinlik olan Yeni Eğilimler Sergileri, Türkiye’de kavramsal temelli sanatın yerleşmesinde önemli bir rol üstlenmiştir (Aysan 1983, s.5, Gezgin 2003, s.287 - 290). Yeni sanat akımlarının Türkiye’de ki duruşunun tartışılmasını ve Türk sanatçıların yapıtları ile başka uluslardan sanatçıların yapıtlarının karşılaştırılmasını sağlayan bir mecra olmuştur (Aysan 1983, s.5; Madra, 1987, s. 60-62; Gezgin 2003, s.287 – 290).

Yeni Eğilimler Sergilerinde seçilmiş olan çalışmalarda fiziksel sınırların ortadan yavaş yavaş kalkmaya başladığı, mekâna açılmanın söz konusu olduğu ve kullanılan malzemelerde çoğulluk gibi genel özelliklerin söz konusu olduğu görülmeye başlanmıştır.

Yeni Eğilimler Sergileri’nde ilk çalışmalarını gerçekleştiren bir grup genç sanatçıya yenilerinin de eklenmesiyle ortaya çıkan Öncü Türk Sanatından Bir Kesit Sergileri ise, ilk kez çağdaş sanatın ağırlık taşıdığı toplu sergiler olma özelliğini taşımıştır. 1984’ten başlayarak 1988’e kadar her yıl düzenlenen, Uluslararası İstanbul Festivali kapsamındaki sergiler, bir tavır koymak isteği güden ‘öncü’ kelimesi ile tepki çekmiştir (Sönmez, 1987, s.6). Öncü Türk Sanatından Bir Kesit Sergileri’nde sergilenecek eserler ve sanatçılar bir seçici kurul ile belirlenmemiş, sanatçılar kendi aralarında görüşerek sergilenecek sanatçıları ve eserlerini seçmişler ve düzenlemişlerdir (Sönmez, 1987, s.6; Çoker, 1984, s.i). Sarkis, Füsün Onur, Ayşe Erkmen, Şükrü Aysan, Tomur Atagök, Yusuf Taktak, Cengiz Çekil, Serhat Kiraz, Erdağ Aksel, Gülsün Karamustafa, Adem Genç ve diğer başka sanatçıların yıllar içinde değişen İstanbul Festivali’nin bir etkinliği olarak 1984- 88 arasında her yaz değişik mekanlarda bir katalog eşliğinde açılan sergiler, tuval resmi dışında başka tekniklerle de sanat üretebileceğini savunmuştur (Sönmez, 1996, s.11).

Ticari kaygılardan bağımsız düzenlenen etkinlik, Sanatta çağdaş olan anlayışların ve arayışların sunulması, alışlagelmişin ötesine geçilmesi, kabul edilmiş yapıtların ve kolay beğenin ötesinde var olan yaratıcılığı ortaya koyulması amaçlanmıştır (Madra, 1987, s.52). Sergi kataloğunun giriş yazısını kaleme alan Tomur Atagök, bir yandan öncü kavramına vurgu

yapmış diğer yandan geniş kitleleri sergiyle buluşturma ve çağdaş sanatı tabana yayma amacıyla hareket ettiklerini; ‘Öncü Türk Sanatından Bir Kesit’ sergisi, sanatçı ile toplum arasındaki dil farkını gidermek, toplumla çağdaş sanatçıyı bütünleştirmek olanağını sağlamak amacıyla düşünüldü ve gerçekleştirildi” sözleriyle belirtmiştir (Atagök, 1985, s.5).

Atatürk Kültür Merkezi Sergi Salonu’nda yapılan ilk sergide, yapıtlar daha çok tuval resmi ağırlıklı olmuş, serginin genel profile bakıldığında Türkiye çağdaş sanatının özgün olmakla birlikte, yapıtların daha çok gelenekselleşmiş malzeme ile ortaya konulduğu görülmektedir (Anonim, 1985, s.y.).

Yıldız Üniversitesi Sergi Salonu ve Bahçesi’nde yapılan ikinci sergi daha çok sanatçının katılımıyla gerçekleşmiştir. Yeni ve çağdaş olma iddiası taşıyan bir sergiye ev sahipliği yapmıştır (Anonim, 1985, sy).

Her yaz farklı mekânlarda açılan sergilerde, resmin yanı sıra hazır obje, fotoğraf ve yerleştirme çalışmaları sergilenerek kavramsal ağırlıklı işlere yer verilmiş, Adnan Çoker, bu sergilerde yer alan sanatçıların piyasaya karşı duruşlarından, dünya ölçeğinde çalışmalar yaptıklarını vurgulamıştır (Sönmez, 1987, s.61).

Ancak diğer bir yandan, dönemin eleştirmenleri, sergilerin öncü kavramıyla olan uyumsuzluğunu eleştirmişler; sergilerde kullanılan öncülük kavramının nesnel ölçütlerinin ne olduğu, burada yapılanın tavır koymak ve alışlagelmiş olanı aşmak ise, buradaki yapıtların öncü tanımından çok Türkiye sanat ortamı açısından farklı olanı gösterdiği, Dirican’ın tabiriyle “öncülüğü kurumsallaştırdığı” belirtilmiştir (Sadak, 1987, s.17-19; Dirican, 1987, 52).

Bu dönem içerisinde etkinlik gösteren diğer bir organizasyon ise, “Günümüz İstanbul Sanatçıları Açık hava Sergileri”/ “Günümüz Sanatçıları Açık hava Sergisi” olmuştur. İlki 1980 yılında “Günümüz İstanbul Sanatçıları Açık hava Sergisi” adıyla Resim ve Heykel Müzesi’nde başlatılan sergi, iki yıl (1983) sonra, “Günümüz Sanatçıları Açık hava Sergisi”ne dönüştürülmüştür ve ülkemizde sadece genç sanatçılara yönelik olarak düzenlenen ilk yarışmalı sergisi olma özelliğini taşımıştır (Anonim, 1983,s.y.)¹⁴. Yarışma, önce İstanbul Festivali kapsamında ele alınmış, sonra Resim Heykel Müzeleri Derneği tarafından düzenlenmeye devam edilmiştir. Etkinlik yarışmaya dönüştürüldükten sonra, her yıl ödül alan sanatçıların da yer aldığı değişen seçici kurul oluşturulmuş; sergilenecek yapıtlar ve derece alan yapıtlar seçici kurul tarafından belirlemiştir.

¹⁴Anonim, Resim ve Heykel Müzeleri Derneği Tüzüğü, Madde 3

Yapıldığı dönem içinde hem plastik sanatları, hem de gösteri sanatlarını içeren etkinlik. Disiplinler arası niteliğiyle ve Açık hava mekanının kullanarak mekana yeni öneriler getirmesiyle önemli bir çıkış yapmıştır (Atagök, 1993, s.8).

İlk sergide seçici kurulunda Devrim Erbil, O. Zeki Çakaloz, Sezer Tansuğ, Dinçer Erimez, Atilla Galatalı, Ali Teoman Germaner ve Balkan Naci İslimyeli'nin yer alan organizasyonda, İpek Aksüğü, Şükrü Erdiren, Özer Kabaş, Zekai Ormancı, Ayşe Erkmen, Erol Kınalı, Mustafa Aslıer, Ergin İnan, Fehmi Erdoğan gibi sanatçılar bu sergide ödül almıştır. Mehmet Aksoy, Zerrin Bölükbaşı, Celal Tunat, Zahide Özar, Kristin Saleri, Nushet Kutluğ, Süleyman Velioglu, Hüseyin Bilişik, Ramiz Aydın, Cihat Aral, Aydın Ayan, Can Göksasn, Faruk Cimok, Necmiye Gönenli, Gülseren Kayalı, Emel Erkmenol, Mehmet Güler, Cemal Baki, Şükrü Erdiren, Müşerref Köktürk, Kainat Pajonk, Gül Derman, Birim Bozok, Türkan Rado, Jale Gün, Nevin, Göker, Zeynep Göle, Seyyid Bozdoğan, Tomur Atagök, Şadan Bezeyiş, Gencay Kasapçı, Yusuf Taktak, Haluk Tezonar, Hakkı Karayığitoğlu, Mehmet Yalçın Özel, Fethi Kayaalp, Sabiha Erengönül, Mustafa Pilevneli, Süleyman Saim Tekcan ilk sergide yer alan sanatçılar olmuştur (Anonim, 1980, s.32)

2. Açık hava Sergi 4-31 Temmuz 1981 yılında MSÜ İstanbul Resim ve Heykel Müzesi'nde açılmıştır. Seçici kurul üyelerinden Özdemir Altan, Tamer Başoğlu, Osman Zeki Çakaloz, Adnan Çoker, Ergin İnan, Füreyä Koral, Zekai Ormancı, Mustafa Pilevneli ve İsmail Tunalı'nın bulunduğu yarışmada; Hüsamettin Koçan, Tayfun Erdoğan, Güngör Taner, Mete Demirtaşı Azmi Sekban, Mevlüt Akyıldız, Mehmet Uyanık, Uğur Mine Tamay gibi genç sanatçılar ödül almıştır.

3-23 Temmuz 1982 yılında MSÜ İstanbul Resim ve Heykel Müzesi'nde açılan 3. Açık hava Sergisi ilk defa özel sermaye tarafından desteklenmiştir (Gençel, 2013, s.47). Sabri Berker, Candeğer Furtun, Neşet Günal, Hüsamettin Koçan, Füsün Onur, İsmail Tunalı'nın seçici kurulda bulunduğu sergide, Mevlut Akyıldız, Ergin İnan, Aydın Ülken, Aydın Ayan, Güngör Güner, Mümtaz Işingör, Zekai Ormancı, Erkan Özdilek, Gülcan Sağun, Süleyman Saim Tekcan, Haluk Tezonar, Tuğrul Selçuk, Burhan Uygur'un eserleri ödüle layık görülmüştür.

İlk üç Açık hava sergisi olarak düzenlenen Günümüz Sanatçıları İstanbul Sergileri, 1983'te itibaren iklim koşulları, yapıtların korunması ve serginin güvenliği nedeniyle bu tarihten itibaren kapalı mekan sergisinde dönüştürülmüştür (Anonim, 1983, s.y.). 1983'te yapılan serginin amacı, sanatla halkı yakınlaştırmak ve sanatı yaygınlaştırmak olarak belirlenmiştir. Ayrıca, 4. sergi, Pamukbank sponsorluğunda gerçekleşmiştir. Daha önceki sergiler de her

sanatçıya eşit ödül verilirken, bu sergi ile bir büyük ödül ve dört başarı ödülü verilmiştir. Şükrü Aysan büyük ödülü alırken, İbrahim Örs, Mustafa Ata, Tomur Atagök ve Tuğrul Selçuk başarı ödülü almıştır.

5. sergide, seçici kurulda Doğan Kuban, Beral Madra, Gürol Sözen, Süleyman Saim Tekcan ve İsmail Türemen bulunan etkinlikte ödüller son kez dal ayrımı yapılarak verilmiştir. Sergideki görsel sanatlar alanındaki başarı ödülleri Oktay Anılanmert, Mehmet Özer, Çetin Bilgin, Gülümsel Atılğan, Ahmet Kuseyrioğlu alırken, başarı ödülleri, Atilla Galatalı, Güngör Güner, Can Göknıl almıştır (Köksal, 1984, s.32-33; Madra, 1984, s.21). Ayrıca, Sergileme sürecinde de İnci Eviner, Tuğrul Selçuk, Feyzan Alaybeyoğlu, Ünal Cimit, Fehmi Erdoğan, Atilla Galatalı, Ahmet Özge, Faik Erdoğan Sözmen, Kasm Koçak, Aydın Ayan, Kemal Önsoy, Rafet Ekiz, Ünal Cimit'in çalışmaları yer almıştır (Köksal, 1984, s.32- 33).

6. sergide, Devrim Erbil, Tomur Atagök, Erdinç Bakla, Semra Germaner ve Hüsamettin Koçan'ın bulunduğu yarışmada, Rafet Ekiz, Gülsün Karamustafa, Şeyma Reisoğlu Nalça, Sibel Çakar, Semra Hasgüleç, Burhan Uygur'un ödül almıştır. Arzu Başaran, Kezban Arca Batıbekir, Tanju Demirci, Server Demirtaş, İnci Eviner, Özer Kabaş, Temür Köran, Bünyamin Özgültekin, Teoman Südor gibi sanatçılarda sergiye katılmıştır.

1986'da Belkis Mutlu, Ferit Özşen, Kaya Özsezgin, Güngör Taner'in seçici kurulda yer aldığı organizasyonda, Şükrü Aysan, Mustafa Ata, Ergün Kurdoğlu, Atilla Galatalı, Ali Osman Afşar, Koray Ariş, Tamer Akakıncı, Aydın Aşkan, Ertuğrul Ateş, Yasemin Aslan, Kezban Arca Batıbeki, Gülru Atak, Erdağ Aksel ödül almıştır. Farklı disiplinleri bir arada bulundurması açısından önemli bir sergi kurgusu oluşturmuş (Gençel, 2013, s.71).

1987 yılında son kez İstanbul Festivali kapsamında düzenlenen organizasyon'da seçici kurulda Bülent Özer, Jale Erzen, Semra Germaner, Bülent Özer, Kaya Özsezgin ve Sezer Tansuğ yer almıştır. Nevhiz Tanyeli, Hayri Karay, Feride Kılıçtaş Binicioğlu ödül almıştır. 1988 yılından itibaren Uluslararası İstanbul Festivali kapsamından çıkan organizasyonda, Aladdin Aksoy, Şükrü Aysan, Canan Beykal, Bülent Erkmen, Candeğer Furtun, Ergin İnan ve Süleyman Topuz ise sergide yer almıştır (Anonim, 1988, s.189-190; Anonim, 1998a, s.y.). 1989 yılında, Şükrü Aysan, Tomur Atagök, Yalçın Sadak, Güngör Taner ve Seyhun Topuz bulunmuş (Anonim, 1989,s.y.). 1990 yılında ise jüride Gökhan Anlağan, Tomur Atagök, Jale Erzen, Hüsamettin Koçan, Füsün Onur yer almıştır (Anonim, 1990, s.y.).

1987 – 1989 arasında, Nevhiz Tanyeli, Hayri Karay, Feride Kılıçtaş Binicioğlu, Neslihan Akyürek, Mustaffa Altıntaş, Kezban Arca Batıbeki, Koray Ariş, Hale Arpacıoğlu, Murat

Çetinkaya, Kadir Demir, Server Demirtaş, Bilal Erdoğan, Haluk Gedik, Adem Güneş, Yaşar Ali Güneş, Mümtaz Işingör, Nuyan İnanç, Devabil Kara, Ann Dorsay Aksel, Cengiz Çekil, Nur Özalp, Bilal Erdoğan, Erkan Özdilek, Bünyamin Özgültekin, Bora Türkkkan, Alp Tamer Ulukılıç, Ekrem Yalçındağ, Gürel Yontan, Müşerref Zeytinoğlu, Bahar Kocaman, Zafer Mintaş, Mustafa Karyağdı, İsmail Ateş, Aynur Aytaç, Mehmet Zaman Saçlıoğlu gibi sanatçılar sergideki etkin isimlerdir.

1990'da Elvan Alpay, Burcu Or, Hakan Pehlivan, Tanju Demirci ödül alırken Bahar Kocaman, Zeynep Ayşe Mescioğlu, Tülin Onat, Deniz Orkuş, Yüksel Özen, Zehra Özmeral, Fikret Öztürk, Zümrüt Radau, Ahmet S. Sabuncu, Göktuğ Sarıöz, Sevil Saygı, Vural Sübiler, Mustafa, Şanlı, Hale Tanger, Yeşim Tetik, Ayşe Topbaş gibi sanatçılarda sergide dikkat çeken sanatçılar olmuştur.

Günümüz Sanatçıları Sergileri'nde seçilmiş olan eserlerin çoğunda yeni eğilimler vurgulanmakta, kavramsal ve felsefe, altyapısına sahip olduğu görülmektedir; bu yüzden de etkinlik diğer sergileri ve genç sanatçıları derinden etkilemiştir (Nirven, 1989, s.72).

1990 – 2000 yılları arasında jüri üyeler olarak karşımıza çıkan isimler arasında, Tablo- 2'de de görüldüğü gibi sanat tarihçiler, galericiler, öğretim görevlisi olan sanatçılar, önceki dönemlerde ödül alan sanatçılar, felsefeciler ve sosyologlar yer almıştır.

1990 – 2000 yılları arasında Düzenlenen Günümüz sanatçıları Sergi'lerinde ödül alan sanatçılara bakıldığında, özellikler 1990'lı yılların başından itibaren, daha çok genç kuşak sanatçıların katıldığı görülmektedir (Anonim, 1991, s.1-70). Tablo- 2'de de görüldüğü gibi Cem Çaltuluoğlu, Ahmet Öner Gezgin, Hakan Onur, Bülent Şangar, Nur Gökbulut, Halil Altındere, Sibel Karaçoban, Mustafa Karyağdı, Zafer Mintaş, Ayşe Topba, Fatma Başoğlu, Suzy Hug Levy, Aydan Murtezaoğlu, Figen Uslu, Güler Kosovalı, Beyban Selçuk, Ayfer Kalsın, Birsen Şenezoglu Canbaz, Süheyla Çağlayan, Mohaç Yücel, Mehmet Özen, Mehmet Kavukçu, Esra Ersen, Rüçhan Şahinoğlu, Zümrüt Radau, Şakir Gökçebağ, Genco Gülan, Yasemin Özcan Kaya, Zeliha Burtek, Derya Altınel, Burcu Arısoy, Şinasi Güneş, Kurucu Koçanoğlu, Füzuran Erkuş gibi sanatçıların ödül aldığı görülmektedir. Ayrıca, ödül alan eserlerde dal ayrımı yapılmadan ve disiplinler arası bağlantıları kurabilmiş yapıtlar ağırlıklı olarak değerlendirilmiştir (Anonim, 1991, s.1-70).

Sponsor yetersizliğinden dolayı 1999 yılında düzenlenmeyen organizasyon, 2000- 2003 yılları arasında devam eden sergi etkinliklerinde çizgisi değişmeye başlamıştır. Küratör kavramı sergiye girmiş ve sergide çok iyi bir destek olarak Akbank Kültür ve Sanat Merkezi'nin

varlığı göze çarpar (Belli, 2001. s.2). 2001 yılında Beral Madra tarafından belirlenmiştir. 2003 yılında ise Hiromi Hanzama, Alain Katz, Necmi Sönmez küratör ekibiyle seçim yapılmıştır. Bu sergilerde yer alan sanatçılar; günümüzde yeni anlatım biçimleriyle hareket eden ve farklı tavırlar edinen sanatçılar olmuştur (bkz. Tablo- 2). Ayrıca 21. Sergi Beral Madra küratörlüğünde Diyarbakır'a taşınmıştır (Belli 2003, s.7).

2004'te Günümüz Sanatçıları Sergisi, yurtdışı katılımlara da yer vererek uluslararası bir nitelik kazanmıştır. Eyal Danon, Anton Lederer ve Başak Şenova küratör ekibini oluşturmuştur (bkz. Tablo- 2). Bu sergide en yeni ifade arayışlarına yer verilmiş küresel sanat ortamında üretim ve iletişim ağı açılımlarıyla biçimlenmiştir. Bunun sonucunda daha önce hiçbir sergide yer almayan net-art, web-art, sound-art gibi medyumlarla sosyal duyarlılığı olan işler ön plan çıkmış ve çok kuvvetli bir etki yapmıştır. Aynı zamanda mekânsal yerleştirmeler gibi mekana müdahalede bulunan işler de göze çarpan kuvvetli etki gösteren işler olarak görülmektedir. Bu sergi, aynı yıl Diyarbakır'da bir belediye mekanın tamamen dönüştürülmesiyle oldukça özgün bir kurguyla yapılanıp sergilenmiştir.

2005 yılında, Emre Baykal, Marcuf Graf ve Suzanne Van de Ven'nin küratoryal ekipte yer aldığı 25. Günümüz Sanatçıları İstanbul Sergisinde, Mehmet Ali Uysal, Volkan Aslan, Caner Girgin, Deniz Guliyeva, Serkan Demir, Uluç Ali Kılıç, Özlem Demir ödül almıştır. Ödül alan sanatçılar resim malzemesi dışında çeşitli tüketilebilir malzemeler kullanmışlar ve sanata dair kavramsal konulara değinmişlerdir (Yücel, 2005, s. 12).

2006 ve 2007 yılında, Hasan Bülent Kahraman tek başına seçici kurulda yer almıştır (Bunulday, 2006, s.65) Bahar Arı, Bülent Bulduk, Çınar Eslek başarı ödülleri alırken, Altuğ Katmer ise Akbank Özel Ödüllü'nü almıştır (Antmen, 2006, s.18). 2007 yılında 26. Günümüz Sanatçıları İstanbul Sergisi'nde ise Burcunur Şanal, Kerem Ozan Bayraktar, Bahar Yıldız, Mehmet Vanlıoğlu ve Ebru Adıyaman ödül almıştır. Kahraman, katalog yazısında sergiyi çağdaş sanat koşullarında değerlendirdiğini belirtmiştir (Kahraman, 2007, s.4-6).

2008 yılında, Bart Van der Heide, Irina Batkova ve Adnan Yıldız'dan oluşan küratör ekibi, Mehmet Dere, Nejet Satı ve Virol Vert ödül alırken, Seçil Alkış ise Akbank Ödülünü almıştır (Bay, 2008, s.19).

2009 Simona Vidmar, Derya Yücel küratörlüğünde gerçekleştirilen sergide, Yağız Özgen, Ali İbrahim Öcal, Reysi Kamhi, ödül almıştır.

2010 yılında gerçekleştirilen, 29. Günümüz Sanatçıları İstanbul Sergisinde Marc Gloede ve November Paynter küratörlüğünü gerçekleştirmiş; Nermin Adanır, Deniz Üster, Aslıhan Özdemir ödül almıştır.

2011’de gerçekleştiren 30. Sergi ise Fulya Erdemci, Başak Şenova ve Arzu Yayintaş küratörlüğünde gerçekleşmiştir. İlgen Arzık, Ali Bozan, Onur Gökmen ödül almıştır.

Günümüz sanatçıları Sergisinde yer alan sanatçılar, farklı bir platformda geniş kitlelerin ilgisini çekmeyi ve günümüz temel sorunlarının tartışmasını amaçlamış ve bunun sürekliliğini sağlayarak, yapıldığı dönemin sanat ortamında tamamen piyasa etkisi olmadan bir oluşum gerçekleştirmişlerdir. Bu sergilerde ilk kez sanat dünyasına kazandırılan genç sanatçıların daha sonraları İstanbul Bienalleri dahil olmak üzere sanat ortamında kalıcı yer edinmeleri, serginin önemli bir platform olduğunu göstermektedir (Nirven, 1991, s.73).

İlki 1986 yılında gerçekleştirilen, Kültür Bakanlığı’nın Ankara’da düzenlediği Uluslararası Asya-Avrupa Bienali ile başlamış olan Uluslararası nitelikteki bienal etkinliği, Türk resminin kurumlaşmaya yönelik gelişmeleri başlatan bir etkinlik olmuştur. 1986 yılında gerçekleşen 1. Uluslararası İstanbul Çağdaş Sergileri adı altında yapılmaya başlayan ve ikinci organizasyonu olan 1987 yılından itibaren, İstanbul Kültür ve Sanat Vakfı (İKSV) tarafından ilki olarak “İstanbul Çağdaş Sanat Sergileri”, sonradan da “Uluslararası İstanbul Bienali” adı altında, günümüze kadar düzenlenmiştir. Ülkemizdeki çağdaş sanat için belirleyici organizasyonlar arasında yer alan bienallerin amacı, “uluslararası sanat ve kültür etkinliklerinin üst düzeyde bir kesitini sergilemek”, “ulusal kimliğin en ustaca ve etkileyici biçimde öne sürüldüğü uluslararası çağdaş sanat ortamına girmek”, “uluslararası sanat olgusunu oluşturan birimler ile Türkiye’deki sanat olgusunu oluşturan birimler arasında ilişki ve iletişim kurmak”, “ülkemizdeki sanat olgusunu kataloglarla belgelemek”, “ülkemiz kültürünü ve düşünsel altyapısını çağdaş sanat yoluyla beslemek ve geliştirmek”, “uluslararası çağdaş sanat pazarı içinde yerimizi alabilmek için gerekli ortamı sağlamak” olarak belirtilmiştir (Anonim, 1987, 82). İki yılda bir küratörlerle düzenlenen İstanbul bienalleri ile, dünyaca ünlü kavramsal sanatçıların eserlerini ülkemize getirmiş ve yabancı sanatçılarla bezer çalışmalar üreten Türk sanatçıların eserleri yer almıştır.

Diğer bir yandan, Öncü Türk Sanatından Bir Kesit Sergilerinin devamı niteliğinde olan A, B, C, D sergileri, 1989 yılından itibaren katılan sanatçı sayısı ile ilişkili olarak, “10 Sanatçı 10 İş: A”, “8 Sanatçı 8 İş: B”, “10 Sanatçı 10 İş: C” ve “10 Sanatçı 10 İş: D” sergileri düzenlenmeye başlanmıştır. Grup sanatçının sanatsal tavırlarını daha anlamlı ifade edecekleri bir platform

olarak geliştirilmiştir. Kavramsal sanat çalışmalarından oluşan, geleneksel resim ve heykel anlayışından farklı işler yapan, sanatçılar¹⁵, bu sergilerin tümüne katılmışlardır. A, B, C, D sergilerini diğer sergi etkinliklerinden ayıran özellik, işlerin tamamının kavramsal ya da obje sanatıyla ilgili olması ve sanatçıların bu yaklaşımlarını açık ve net ifade etmeleridir. Ayrıca N. Özayten’in belirttiği üzere bu sergilerin en belirgin özelliği, “sanatçıların ilgi alanlarının çeşitliliği, dolayısıyla ortaya çıkan işlerin de dil ve içerik bağlamında birbirinden ayrılan, sonuçta sergiler kapsamında birçok seslilik oluşturan yapısıdır.” (Özayten, 1992, s. 92) 1989 yılında, Öncü Türk Sanatından Bir Kesit Sergileri’ne katılan bir grup sanatçı, “10 Sanatçı 10: A” ismiyle bir sergi düzenlenmiştir. Ardından etkinlik, “8 Sanatçı 10 iş : B”¹⁶ ve “10 Sanatçı 10 iş: C” olarak devam etmiştir. Etkinlik, Atatürk Kültür Merkezi’nde ilk sergi döneminin genç sanatçıları ¹⁷ tarafından düzenlenmiştir (Kaptanoğlu, 1992, s.i). Organizasyonda yer alan sanatçıların çalışmalarına bakıldığında sanatçıların daha çok nesne odaklı ve mekan üzerine çalışmalar yaptıkları görülür.

Adı geçen öncü nitelikteki bu sergilerle birlikte galeriler de çağdaş sanat çalışmalarına daha fazla ilgi göstermiş ve kapılarını sanatçılara açmışlardır. Ancak sergilerin genel olarak sanat ortamına olumlu yansımalarının olduğu ifade edilmekle birlikte, diğer bir görüşe göre; sergiler, izleyiciye bütünsel bir temanın aktarımında eksik kalmış, bu nedenle sergiler sanatçıların her yıl işlerini sergiledikleri bir buluşmanın ötesine geçememiştir. A. Köksal’ın belirttiği gibi, “bu sergiler Türk çağdaş sanatında bir topluluk etkinliği olarak önem taşımaya karşın, ortak bir manifesto ya da kuramsal açılımlarla donanmış ortak bir savı taşımaktan uzak kalmıştır” (Köksal, , 1999, s.171; Bek, 2007, s.107).

1990’larda küratörlü- kavramlı sergilerle sanatın farklı disiplinlerle ilişkilendirildiği organizasyonlar görülmektedir (Akay, 1996, s11-13). Bu sergiler arasında, 1991 yılındaki “Anı Bellek I”, 1993 yılındaki “50 Numara”, “Anı Bellek II” ve “Somut Öngörüler”, 1994 yılında ki “Marcel Duchamp’ın Pisuarının Bir Dekonstrüksiyonu”, 1995 yılındaki “Xample-Disiplinlerarası Sanat Sergileri” ve “Küreselleşme: Devlet-Sefalet- Şiddet” sergileri görülmektedir (Akay, 2007, s.54-55; Madra, 2007, s. 17). Gerçekleşmiş olan bu küratörlü sergilerle sanatçılar uluslararası dolaşıma girmiş, genç sanatçıların çalışmalarının da görünürlük kazanması sağlanmıştır (Madra, 2007, s. 17; Gençel, 2013, s.30).

¹⁵ Ayşe Erkmen, Serhat Kiraz, Füsun Onur, İsmail Saray, Osman Dinç ve Canan Beykal

¹⁶ 1992 yılında gerçekleştirilen 8 Sanatçı 10 iş: B Sergisi, hemen hemen ilk sergideki sanatçıların hepsi yer almıştır

¹⁷ Katılan sanatçılar arasında Füsun Onur, Alparslan Baloglu, Canan, Beykal, Cengiz Çekil, Osman Dinç, Ayşe Erkmen, Serhat Kiraz, Ahmet Öktem, Ergül Özkutan ve İsmail Saray gibi sanatçılar yer almaktadır.

Diğer bir yandan 1990’lardan 2000’lere uzanan süreçte, genç sanatçılara yönelik toplu ve yarışmalı sergilerde görülmektedir. Bu dönemin gençlere yönelik sergileri arasında ilk başta Uluslararası Plastik Sanatlar Derneği tarafından 1995 yılında başlatılmış, TÜYAP Yapı Fuarı Merkezinde gerçekleşen, katılımcıların 35 yaşından küçük koşulu bulunduğu, jüri ve ödül konularında bağımsız denetimsiz bir sergi dizi olan “Genç Etkinlik” karşımıza çıkmaktadır (Koçan, 1996, s.5, Beykal, 1996, s.11; Uçar, 2006, s.116). Ayrıca, Uluslararası Öğrenci Trenali (1997-), Ankara’da genç Sanat (1998- 2000) gibi etkinlikler genç sanatçılar için öne çıkmaktadır (Uçar, 2006, s.32; Gençel, 2013, s.30-31).

Ayrıca, sanatçı grupları, kolektiflerin ve inisiyatiflerinin oluşmasıyla devlet ve özel sektör gibi kurumsal yapıya karşı durarak sanatı sokak, alışveriş merkezi, reklam panoları gibi kamusal alanlara yönlendiği görülmektedir (Sönmez, 1997, s.137-140; Tan, 2007, s. 130-134) Hafriyet, Oda Projesi, Apartman Projesi gibi inisiyatif oluşumları, alternatif sergi mekanı oluşturarak galerilerde sergileme fırsatı bulamayan sanatçılara mekan sağlamış ve kamunun sanatla buluşmasını sağlamıştır (Bursalı, 2013, s 36- 41). Diğer bir yandan Fulya Demirci küratörlüğünde 2002 ve 2005 yılında düzenlenmiş olan “Yaya Sergileri”, 2003’ten günümüze kadar devam eden “Sanat Akmerkez’de” sergileri ve 2007 yılında reklam panoları üzerinde gerçekleşmiş olan “Radikalart: Sanat Sokağa Taştı” gibi etkinliklerle sanatı günlük hayatın bir parçası haline getiren etkinlikler olmuştur (Anonim, 2005; Anonim, 2007; Kosova, 2007, s.80; Gençel, 2013, s.32).

3.2.3. Özel Sermayenin Düzenlediği Yarışmalı Sergiler

Yarışmalı sergilerin kültür ve sanata olan katkıları; insanlara yaratacağı yeni ufuklar nedeniyle önem taşımaktadır (Peltekoğlu, 2004, s.301). Türk Sanatının geliştirilmesi açısından önemli rol oynayan bu etkinlikler, sanat ortamında çeşitlilik yaratmaktadır. Yarışmalı sergilerin, ödüllendirme yoluyla, sanatçıları motive etme ve özendirme açısından önemli bir rol oynar. Ödüllendirme, ayrıca özellikle genç sanatçıların eserlerini üretmeleri için de teşvik edici bir anlamı da vardır. Sergiler yoluyla büyük kitlelere ulaşabilen sanat eserleri, kamu oyuna tanıtılmakta, görsel kültür izleyiciyle buluşturulmaktadır (Sözen, 2001,s.213).

Yarışmalı sergiler; jüri, ödüllendirme ve sergiler kısmında oluşmakta ve bu parçalar işleyişi açısından önemli yer tutmaktadır. Genelde de sergilerin en çok eleştirildikleri konular arasında seçici kurullar bulunmaktadır. Seçici Kurul / Jüri Üyeleri; zengin kültür birikimine sahip, araştırmacı, deneyimli ve kültür sanat ortamıyla ilişki olması tercih edilmektedir. Seçici

kurulun tarafsız ve doğru yargılarıyla tanınan kişilerden, Jürinin kamuoyuna oluşturduğu güvenilirlik, sanatçı katılımını olumlu yönde etkilemektedir.

Yarışmalı sergiler ile hem sanatçı hem de yarışmayı organize eden şirket olumlu yönden etkilemektedir¹⁸. Şirketlerin oluşturduğu yarışmalar ile ödüle layık görülen eserler, piyasada dolaylı ve dolaysız olarak değer kazanmasını sağlamaktadır (Yardımcı, 2007,s.21)¹⁹. Ayrıca, teşvik konularında, kanunda belirtilen kültür yatırımı ve girişimi kapsamında teşvik sağlanmakta ya da vergi indirimine tabi tutulmaktadır.

1980’lerde, bankacılık, tütün sanayi, petrol gibi farklı iş kollarından şirketlerin sanat ödülleri vermeleri yaygın bir eğilime dönüşürken, iş dünyasının kendi verdiği ödüller yoluyla kendi meşruluğunu sağlama çabası içine girmiş, bunu gerçekleştirirken de sanat ortamında prestijli kişilerin ya da kurumların işbirliğine başvurmaktadırlar. Sanat dünyasında egemen olan kişilerin seçimiyle alınmış olan ödül, ödül alan sanatçının kamuoyunda tanıtılmasını sağlarken diğer bir yandan medyada sponsorun ismi ile anılması sonucunda şirkete kamuda prestij ve statü getirmektedir Böylece, sponsorluk, kitlesel bir iletişim aracı olarak kullanılmakta, şirketler, farklı reklam ve pazarlama teknikleri kullanarak sanat üzerinden kendi markalarını ön plana çıkarmaya çalışmışlardır (Wu, 2005, s.210-218; 216- 266).

Tez konusu olan DYO Resim Yarışmaları, yarışmalı sergiler konusunda öncü bir oluşum olmuştur. Organizasyonun amaçları arasında genç kuşak sanatçıların özendirmeye öncelik verilerek, 1960’ların sonralarından itibaren özgür ve yaratıcı disiplinlerin uzağında kalmayan, katı modellere ve anlayış türlerinden bağımsız kendi yorum ve duyarlık aşamalarını sunmak isteyen eserler için önemli mecra olmuştur (Özsezgin, 1981b, s. 50; Özsezgin, 1997, s. 27). DYO Yarışmalarının bir prestij sergileri ve ödüllendirmeleri olduğunun en anlamlı göstergesi Türk sanatının önemli sanatçılarının jüri üyeliklerinde bulunmasının yanında, bilinen bütün sanatçılarımızın bu yarışmalara katılmış olmasıdır. Bugün ve özellikle 1960 sonrası Türk sanatında aktif isimleri olan ve günümüz sanatında ustalar grubu olarak tanımlanabilecek pek çok sanatçının DYO yarışmalarına katıldığı, ödüller kazandığı görülmektedir. DYO sergilerinde başarı ödülü kazanan sanatçıların adları incelendiğinde bu sergi ve yarışmalara verilen önem ve yarışmaların saygınlığı açıkça görülecektir (Bkz. Ek- IV.I.) (Pekmezci, 2008, s.y.).

¹⁸4655225 Sayılı Kültür Yatırımları ve Girişimlerini Teşvik Kanunu

¹⁹ Erdal Sağlam, Kültürel Harcamaları Vergiden İndirebilirsiniz, <http://www.milliyet.com/2004/08/08/business/bus09.html>, Erişim: 31.09.2013

1980'lerdeki sanat ortamını içinde belirleyici nitelikte olan DYÖ Resim Yarışmaları dışında, bu dönemde düzenlenmeye başlanan Türkiye'de ki diğer özel sanat yarışmaları ise Esbank Resim Yarışmaları ve TPAO Resim Yarışmaları olmuştur (Tunalı, 1990, s. 46).

Eskişehir merkezli, Zeytinoğlu Holding'e bağlı olan Bankacılık sektörüyle bilinen Esbank, amatör ve profesyonel sanatçılara, sanat eserlerini ortaya koyma fırsatı vererek, güzel sanatlara ilgiyi arttırma amacı ile 1984- 1998 yılları arasında yarışmalı resim sergileri düzenlenmiştir (Eroğlu, 1998, 18- 19).

İlki 1984 yılında gerçekleşen yarışma, uluslararası beğenilen, Eskişehirli tasavvuf edebiyatının önemli şairlerinden Yunus Emre'den ve O'nun insan sevgisi, kardeşlik, dostluk ve dayanışma anlayışından ilham alarak, her yıl Mayıs ayının 'Yunus Emre Kültür Haftası' içerisinde, Eskişehir Devlet Güzel Sanatlar Galerisinde sergilenmek üzere sergiler düzenlenmiştir. Profesyonel ve amatör sanatçıların katılımına açık olan yarışmanın ilki, 1984 yılında, "Yunus Emre 1. Resim Yarışması" adı altında düzenlemiş, birincilik, ikincilik ve üçüncülük ile 3 sanatçıya da mansiyon verilmiştir (Eroğlu, 1998, s.18- 19; anonim, 1993, s.51; Anonim, 1985, 4813; Eroğlu, 1998, 18-19; Anonim, 1986, 2).

1985 yılında yapılan ikinci yarışma ile birlikte ESBANK mansiyon vermeyi bırakarak, ödül sayısını beşe yükseltmiş ve ödülleri sanatçılara eşit olarak dağıtmıştır (Anonim, 1993, s.3).

1993 yılına kadar açılan sergilerde ödüle değer görülen yapıtlar, ESBANK ve Eskişehir Devlet Güzel Sanatlar Galerisi Müdürlüğü koleksiyonlarınca satın alınmıştır. 10. yılı olan, 1993 yılında ESBANK, Genel Müdürlüğü'nü İstanbul'a taşımış, ayrıca, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan ve Türkmenistan gibi Türk Cumhuriyetlerinden sanatçıların katılımıyla uluslararası bir boyut kazanmıştır. Bu önemli değişiklere rağmen seçici kurul, 1984 yılından itibaren pek değişim görmemiştir (Anonim g, 1993, 4; 1994; 4).

Esbank yarışmalarının tarihsel sürecine bakıldığında; Doğan Tunalı, Fehmi Bildik, Gülşen Akın, Güven Tanyeri, Hamit Kınaytürk, Mahmut Cuda, Mehmet Özer, Mehmet Sabır, Zeki Oral, Ögün Bakır'ın seçici kurulda yer aldığı ilk yarışmada Cahit Koççoban birincilik, Hasan Pekmezci ikincilik, Cuma Ocaklı üçüncülük ödülü alırken Bünyamin Palamir, Sadun Çatalkılıç ve Yusuf Toprak ise mansiyon almıştır.

1985'den itibaren organizasyon yapısı olarak pek çok değişim gösteren Esbank Yarışmalarındaki Tablo- 3 bakıldığında seçici kurul üyeleri yönünde ilk yarışmadan itibaren

pek değişim görülmemektedir (Anonim, 1994; 4). Tablo-3 İncelendiğinde 1985 yılındaki yarışmada; Doğan Tunalı, Fehmi Bildik, Gülşen Akın, Hamit Kınaytürk, Mahmut Cuda, Mehmet  zer, Mehmet Sabır,  g n Bakır jüri  yeleri olmuş, 1986 yılında bu isimlerden farklı olarak Ayla Yılmaz, Bülent  zer, İhsan Yüceözsoy, Mustafa Aslier Seçici kurulda yer almıştır. 1987 yılında ise 1991 yılına kadar Yunus Emre Resim Yarışmalarının jüri üyeliğinde bulunan Belkıs Mutlu ve Doğan Tunalı, Hamit Kınaytürk, Mustafa Aslier, Gülşen Akın'ın yanı sıra, Güven Tanyeri, İhsan Yücesoy, İsmail Tunalı,  g n Bakır seçici kurulda sıklıkla yer almıştır. 1988 yılında ise 1990 yılındaki yarışmaya kadar her yarışmada yer alan Güven Tanyeri, İhsan Yüceözsoy yer alan jürinin yanı sıra  g n Bakır, İsmail Tunalı, seçici kurulda yer almıştır. 1989 ve 1991 yılına seçici kurulda kadar yer alan İsmail Tunalı, İsmail Türemez yanı sıra Bülent  zer yer almıştır.

1993 yılında, seçici kurulda Hamit Kınaytürk, Belkıs Mutlu, Bülent  zer, İsmail Tunalı, İhsan Yücesoy, Ayşe Dağistanlı yer almıştır ve Tablo- 3'e göre bu yarışmadan sonra gerçekleşen etkinliklerde seçici kurulda yer alan isimler uzmanlık grupları açısından değişim göstermiştir. 1994- 1995 yılındaki yarışmaların seçici kurulunda sanatçılar dışında Ali Akay, Fulya Erdemci, Haldun Dostoğlu gibi akademik ortam dışında isimler görülmektedir.

1997 yılında ara verilen yarışmanın sonuncusu 1998 yılında gerçekleşmiştir. Yarışma, ilk kez konulu düzenlenmiş ve sergi konusu 'Yansımalar' olmuştur. Seçici kurulunda Ali Akay, Mustafa Ata, Tomur Atagök, Zahit Büyükişleyen, Tayfun Erdoğmuş, Hasan Bülent Kahraman ve Esbank T.A.ř. Yönetim Kurulu  yesi Yılmaz Mazlumog lu'ndan yer almıştır (Anonim, 1998, sy.)²⁰.

1985 yılından itibaren ödül alan sanatçılara bakıldığında ise 1985 yılında, Bünyamin Balamir, Güler Ars z, Münir Yücel, Orhan Benli, Oya Kınıklı  d l almıştır. 1987 yılında, Ali Candaş, Bünyamin  zg ltekin, Habib Aydoğdu, İhsan akıcı ve Mehmet Uyanık; 1988 yılında, Tanju Güneş, Yaşar Ali Güneş, Hasan Rastgeldi Ekrem Kahraman, Güler Akalan; 1989 yılında, Sevil G r r, Hamparsun Demirciog lu, Ekrem Kahraman, Abdullah Demir; 1990 senesinde, Aynur Aytaç, Fikret  zt rk, Hayati Misman, Mehmet Akbaba, Zeki Serbest; 1991 senesinde, Nüzhet Kutluğ, Mehmet Uygun, Halil Akdeniz, Bekir Sami imen, Emin Koç; 1992 senesinde, Bilgehan Uzuner, Kezban Batıbekir, Melike Yaşarikiz, Murtaza Fidan ve Mustafa Horasan almıştır. 1993 yılında, Jüri  zel  d l  kategorisi getirilmiştir, bu yarışmada Devabil

²⁰ Esbank Yarışması Sonuçlandı: http://www.zaman.com.tr/cuma_esbanktan-resim-yarismasi_507768.html erişim tarihi 16.03.2015

Kara, Kerim Kılıçarslan, Kezban Arca Batıbekir, Mustafa Horasan, Ünsal Kınıklı ödül alırken, İbrahim Sefkatuna, Stidikov ve Kovolcuk jüri özel ödülü almıştır. Seçici kuruldaki kalıplaşan isimlerin değişimiyle farklı sanatsal yaklaşımları olan sanatçıların ödül aldığı görülmektedir. 1994 yılında, Selim Birsell, Kerim Kılıçarslan, Orkun Müftüoğlu, Aylan Mürtezaoglu, Bülent Şangar ödül almıştır. 1995 yılında, Fatoş Beykal, Balkan Şangar, Ayşen Urfalıoğlu, İsmet Değirmenci, Mustafa Karyağdı, Ayşen Urfalıoğlu ödül almıştır. Sonuncusu gerçekleştirilen 1998 yılındaki yarışmada ise Sinan Demitaş, Fatma Dirik, Yasemin Nur Erkalı, Oya Erol, İsmail İhsan, Mehmet Kavukçu, Ferhat Özgür, Zümrüt Radau, Mehmet Sakızcı, Canan Şengül ödül almıştır (Anonim, 1998, s. 1- 10).

Ödül alan eserler ve jüri üyeleri arasındaki ilişkiye bakıldığında, seçici kurul üyeleri benzerlik gösterse de ödül kazanan sanatçılar arasında benzerlik gözükmemekte ve çeşitlilik olduğu görülmektedir. Ayrıca, 1980’lerde ki ödül alan çalışmalara bakıldığında genelde tuval üzerine yağlı boya işler ödül alırken 1993’ten itibaren farklı malzemelerde yapılan eserlerde ödül almaya başlamış, Özellikle, 1994 yılında ödül alan Aydan Murtezoğlu’nun hazır malzeme kullanarak yaptığı ‘Express Fetih’ çalışması ve 1995 yılında ödül alan İsmet değirmencinin karışık teknikle yapmış olduğu ‘Resmi Bellek’ çalışmasına bakıldığında yarışmada malzeme kısıtlaması olmadığı ve dönem koşullarına paralellik gösteren yerleştirme çalışmalarının da ödüllendirildiği görülmektedir (Anonim, 1994, s.11; Anonim, 1995, s.4).

Diğer bir sanat yarışması olan, TPAO Resim Yarışmaları, Atatürk’ün doğumunun 100.yıl dönümünde başlatılmıştır. TPAO’nun sosyal çalışmalarından biri olarak düzenlenen etkinlik, sanatçıların özgün çalışmalarından oluşan bir koleksiyona sahip olma ve Türk Resim Sanatına katkıda bulunma amacıyla düzenlenmiştir (Anonim, 1986, 35; Anonim, 1991, ii). Yarışmaların ilki, 1981 yılında Atatürk’ün doğumunun 100. yıldönümü nedeni ile “Atatürk ve İnkılapları” adı altında açılmış, ardından “Atatürk Sergisi” adı altında geleneksel yarışmalı sergilere dönüşmüş ve 1991 yılına kadar devam etmiştir (Anonim, 1991, ii).

TPAO Resim Yarışmalarında, Jüri üyelerini seçiminde uygulanan sistem, zamanla değişime uğramıştır. İlk etkinliklerde, jüri üyeleri oluşturulurken, yarışmaya katılmış olan ve eserleri kurum tarafından satın alınan sanatçılar, bir sonraki yılda yapılan resim yarışmasında jüri üyesi olarak görev almışlardır (Anonim, 1991, ii). Örneğin, 1982 yılındaki yedi kişilik seçici kurulda görev alan jüri üyelerinin hepsinin, 1981 yılında TPAO’ya eser veren sanatçılardan oluştuğu görülmektedir (Anonim, 1982, i)²¹. Ancak, TPAO’nun 1982’de yapılan ikinci resim

²¹ Aralık 1982, TPAO Yarışma Şartnamesi

yarışması şartnamesinde: “Seçici kurul oluşturulurken, 1981 yılında TPAO’ya eser veren sanatçılardan iki kişi, kültür ve Turizm Bakanlığı Güzel Sanatlar Genel Müdürü veya bu kişiyi temsil edecek bir kişi, Gazi Eğitim Enstitüsü Resim Bölümü Temsilcileri, TPAO Genel Sekreteri, TPAO İdari ve Sosyal İşler Müdürü ve TPAO’dan ilgili bir kişi bulunacaktır. ” (Anonim, 1991, s.ii) şeklinde seçici kurul üyelerinin farklı uzmanlıklardan kişiler seçilmiştir. 1984 yılında ise jüri seçiminde uygulanan sistem tekrar değiştirilmiş ve 1991 yılına kadar olan dönemde, seçici kurul; üç sanatçı, bir mimar ve kurum yetkilisinden oluşan beş kişiden oluşturulmuştur (Anonim, 1991, s.ii). 1991 yılına kadar aralıksız sürdürülen geleneksel resim yarışmaları 1992 ve 1993 yıllarında yapılmamıştır (Anonim, 1992, s.ii; Anonim, 1993, s.ii). Ödüllendirme sistemi ise, zaman içinde değişiklik göstermiştir. 1982 ve 1986 yılları sürecince, birincilik, ikincilik ve üçüncülük ödülleri yanı sıra iki sanatçıya da mansiyon verilirken, 1988 ve 1989 yıllarında birer sanatçıya ödül verilmiştir ve iki sanatçıya mansiyon verilmiştir. 1990 yılında bir ödül ve iki mansiyon yerine, beş mansiyon ve bir ödül verilmiştir. 1991’de beş mansiyon yerine dört başarı ödülü verilmiştir (Anonim, 1991, s.ii)

TPAO’nun düzenlediği sanat yarışmalarının tarihsel sürecine bakıldığında ise; 1982 yılında Alaattin Aksoy, Arif Kaptan, Cemal Bingöl, Duran Karaca, Elif Naci, Lütfü Günay, Mehmet Uzel, Münip Özben, Şeref Bigalı, Şefik Bursalı seçici kurulda yer almış Fethi Arda birincilik ödülü, Zafer Gençaydın ikincilik ödülü, Narin Uludağ üçüncülük ödülü ve Şeref Bigalı Mansiyon almıştır.

1983 yılında, Avni Çelebi, Eşref Üren, Fethi Arda, İsmail Ketefçioğlu, Nevzat Akoral jüride yer almış Cemal Bingöl, Nihat Tandoğan, Oya Kınıklı ödül alırken, Moutgomery ve Mehmet Başbuğ mansiyon almıştır.

1984 yılında, Oya Kınıklı birincilik ödülü, Mine Tamay Mehmet Başbuğ mansiyon almıştır. 1985 yılında ise Söbütay Özer Mansiyon; Bünyamin Balamir, Esat Arpacı ödül almıştır.

1986 yılında Adnan Çoker, Adnan Turani, Kaya Özsezgin, Kayıhan Keskinok, Turan Erol, Yavuz Eminuzer seçici kurulda yer almış; Bünyamin Özgültekin birincilik, Mustafa Ayaz ikincilik ve Adem Genç üçüncülük ödülleri almıştır. Lütfü Günay ve Mustafa Ata ise mansiyon almıştır.

1987 yılında, Alattin Kayhan, Doğan Kuban, Kayıhan Keskinok, Zeki Oral, Şeref Bigalı seçici kurulda bulunmuş, Yaşar Ali Güneş, Birsan Selahi ödül almış, Fikri Cantürk ve Melek Oral mansiyon almıştır.

1988 yılında, Alattin Kayhan, Beral Madra, Doğan Kuban, Jale Erzen ve Turan Erol'un seçici kurulda bulunduğu yarışmada, Aynur Aytaç, Cengiz Savaş, Feride Binicioğlu, Yenercioğlu mansiyon alırken Halil Akdeniz ödül almıştır.

1989 yılında Alattin Kayhan, Adnan Çoker, Adnan Turani, Doğan Kuban seçici kurulda bulunmuştur. Zafer Malazgirt ödül almış, Osman Altıntaş ve Ahmet Yeşil mansiyon almıştır.

1990 yılında, Alattin Kayhan, Gönül Üney, Kaya Özsezgin, Kayhan Keskinok, Mehmet Güleriyüz ve Turan Erol seçici kurulda yer almış, Ahmet Yeşil, Ayşe Taşbaş, İsmail Ateş, Oral Koray mansiyon alırken, Gülseren Çakır ödül almıştır.

1991'deki son yarışmada ise Adnan Çoker, Alattin Kayhan, Doğan Kuban, Mustafa Ayaz, Turan Erol jüri üyesi olarak yer almış Halim Çeliker, Melike Kaparikiz, Mehmet Yılmaz ve Mithat Topal ödül alan sanatçılar olmuştur.

Diğer bir yandan, bu süreçte, Esbank, TPAO Resim Yarışmalarına göre küçük ölçekli ve az sayıda gerçekleştirilmiş 'Tekel Resim Yarışması'da görülmektedir. İlki 1987 yılında gerçekleşen organizasyonun konusunu "Türk Tütün" olarak seçilmiştir. 1988 yılında "Türk Bağcılığı ve İçki Sanayinin Türk Yaşamındaki Yeri ve Önemi", 1989 yılında "Türkiye'de Peyzajlar", 1991 yılında "Çevre", 1992 yılında "Natürmortta Keyif", 1993 yılındaki "Doğa" gibi konu başlıklarıyla oluşturulan bu yarışma genç sanatçılar için önemli bir etkinlik olmuştur. 2003 yılına kadar gerçekleştirilen bu yarışma organizasyonu, özel sermayelerce tütüne kota uygulaması ve iç piyasayı tümüyle ele geçirmesi ile önceleri sembolik bir düzeyde kalmış ve ardından sona ermiştir (Anonim, 1987, s.12 ; Anonim, 1988, s. ;10 Anonim, 1989, s.8; Anonim, 1990, s.11; Anonim, 1991, s.8; Kırılancık, 2005, s.33, Bal, 2010, s. 161) .

Dönemi içinde öncü nitelikte olan ve sanat ortamına bir alternatif oluşturan, diğer bir yandan da özellikle genç sanatçılara hem maddi destek sağlamış hem de genç sanatçıların yeteneklerini gösterdiği önemli alanlar olan bu yarışmalar, 1990'larda da farklı kurumlarca düzenlenmeye devam etmiştir (Kırılancık, 2005, s.33). Bu organizasyonlar arasında, "Adana Çimento Sanayi Resim Yarışması", "Sedat Simavi Görsel Sanatlar Yarışması", 1996 yılında İstanbul menkul Kıymetler Borsası'nın 10. kuruluş yıldönümü anısına düzenlediği resim yarışması, TRT'nin sadece iki defa düzenleyebildiği Resim ve Seramik yarışması yer almaktadır (Bal, 2010, s.161).

Ayrıca, 1997 – 2006 yılları arası Borusan Kültür Sanat tarafından yürütülen "Yeni Öneriler/ Yeni Önergeler" Sergileri, 'rh+ sanat dergisi'nin ilkinin 2004 yılında gerçekleştirdiği ve

günümüze kadar devam ettirdiği “Yılın Genç Ressamı Yarışması”, 2007’den günümüze kadar devam eden Siemens Sanat’ın “Sınırlar Yörüngeler Sergileri” genç sanatçılar için yarışmalı olarak düzenlenen diğer sergiler olmuştur. Bu organizasyonlar seçici kurul yönetimiyle ve kendi galeri mekanlarının kullanımıyla diğer etkinliklerden farklılık göstermiştir (Kırlangıç, 2005, s.33; Bal, 2010, s. 161 - 162; Gençel, 2013, s. 32).

Adı geçen etkinliklerin yanı sıra bu süreçte İstanbul, Ankara ve İzmir gibi büyük kentlerde birçok sanat yarışma düzenlenmiştir (Kırlangıç, 2005, s.33).

4. BÖLÜM

SANAT KOLEKSİYONLARI VE KOLEKSİYONLARIN PAYLAŞIMI

Koleksiyonlar oluşturulurken ve değerlendirirken her ülkenin kendi sanat tarihi çizgisi olduğu akılda bulundurulmalıdır. Koleksiyoner ise ülkesinin veya dünya sanat tarihinin bir anını, bir bölümünü, bir parçasını ele alır, bu yüzden koleksiyon bünyesindeki eserin hangi sanatçıya ve döneme ait olduğu önemlidir. Müzenin, vakıfların veya koleksiyoncunun neye, hangi konuya ve hangi döneme odaklandığı belli olmalıdır (Çalikoğlu, 2009, s. 93- 94).

Türkiye Cumhuriyeti'nde sanat koleksiyonerliğinin gelişimine bakıldığında; sanatın desteklenmesi, yaygınlaşması için devlet 1923- 1950 arası, özel veya devlet destekli sergilerden düzenli olarak eser satın almıştır. 1930'lu yıllarda devletin resmi kurumlarda eser bulundurma kararı ile bakanlıklar ve devlet bankaları sergilerden resim almaya başlamıştır. 1937-1944 yılları arası başlatılan yurt gezilerinde ressamalara Anadolu ve milli değerlerin tanıtılması için resimler yaptırılmış, her yıl düzenlenen sergilerle de halka sunulmuştur ve bakanlıklar ve devlet adamları resim satın alarak halka örnek olmak istemişlerdir. 1938'te yapılan ilk sergiden CHP 25 adet, Maarif Vekaleti 43 adet eser satın almıştır. Bu proje sonucu 675 resimle bir koleksiyon oluşturulmuştur (Öndin, 2003, s.200).

Ülkede, devletin sanat alanındaki desteğinin azalması koleksiyonculuk olgusunu da etkilemiştir ve farklı alanlarda koleksiyonların gelişmesini sağlamıştır. Bu gelişimi incelemek için banka ve özel sanat koleksiyonları önemli mecralar olmuştur.

Önceki dönemlerde, devlet sermayesinin kültür sanat koleksiyonları oluşurken, aynı süreçte, devlete bağlı bir sermaye olmasına rağmen Ziraat Bankası, İş Bankası gibi devlet sermayesine sahip farklı sektörlerin koleksiyonları karşımıza çıkmaya başlamış ve sanat ortamında etkili olmuşlardır. Ahu Antmen, 2005 yılında, T.C Merkez Bankası Koleksiyonu'nu ele alırken Çağa, Taviloğlu, T.C. Merkez Bankası ve Akbank gibi Türkiye'de ki hem özel hem de kurumsal koleksiyonların, ülkenin sanatsal potansiyelini göstermekte olduğunu belirtmiştir (Antmen, 2005, s. 27; Gürel, 1998,s.y.)²².

1970'lerden itibaren kültür ve sanatın korunması, geleceğe taşınması konusunda görevin kamusal alandan şirketlere devrolarak özelleştiği süreçte, birçok firma, özellikle de finansal sektördeki firmalar, sanat koleksiyonları oluşturmakta ve sanat programları oluşturmaktadır. Bu koleksiyonlar günümüz kurumsal kültüründe önemli rol oynamaktadır (Wu, 2005, s.386-

²²Gürel(1998). Taviloğlu Koleksiyonu ve Kataloglardan Müzelere, Sanal Müze Ağ Sitesi: <http://www.sanalmuze.org/paneller/Muzed/taviloglu.htm> , Erişim: 11.03. 2014

388). Türkiye’de Hukuk, giyim sanayi, bankacılık, gıda, boya, kağıt sanayi, tütün sanayi, petrol sanayi, ilaç sanayi, üniversite, devlete bağlı kurumlar gibi farklı sektörler koleksiyon oluşturduğu görülmektedir. Oluşturulmuş olan bu koleksiyonlar 2000’lerle beraber müzeleşmişlerdir.

4.1. BANKA KOLEKSİYONLARI

Osmanlı döneminde yapılan koleksiyonlar saray çevresinde ve sınırlı sayıda kalmıştır. 1930’lu yıllarda Cumhuriyet rejiminin pekişmesiyle ‘ideal’ Türkiye Cumhuriyeti yaratımı devletin kültürel, siyasi, ekonomik alanlarda modernleşme çabası, sanatın yaygınlaşması ve korunması için Cumhuriyet Dönemiyle beraber yasalar ve düzenlemeler yapılmış, koleksiyon oluşturulması için tüm hükümet birimlerine fon tahsis edilerek ofislerinde sanat eserlerini almaları sağlanmıştır (Sağlam, 2004, s.11). Sanat politikaları kapsamında kamu binalarında sanat eseri bulundurma yasasına bağlı olarak, ülkedeki kapital birikiminin ilk olduğu yerler olan bankalarda uygulanmıştır. Bu şekilde, bankalar ilk sanatçıyı ve sanatı destekleyen alanlar olmuştur (Özsezgin 2002, s.6; Akdeniz, 2004, s.11). Türk sanatçılarını destekleme görevini devralan devlet bankaları, bu dönemden itibaren ardı ardına açılan banka ofislerinin duvarlarına resimler almıştır. Bankalar tarafından oluşturulan bu sanat koleksiyonları Türkiye’deki kurumsal koleksiyon açısından ilk mecralardan olmuştur (Özsezgin, 2002, s.6; Yardımcı, 2005, s.11; Bek, 2010, s.106). 1930’dan itibaren bankaların zorunlu olarak eser alımları, sonraki yıllarda bankalara prestij sağlamıştır. Açtıkları galerilerle özel galerilere rakip olmuş, sanat kitapları yayınlamış, kataloglar çıkarmış, yarışmalar düzenlemiştir.

1945 – 1959 yılları arasında, özel sektörün oluşmasının sağlanmasıyla, DP hükümetinin liberal ekonomi politikası sonucu oluşan gelişimler ve değişimler özel bankacılığın oluşmasına uygun bir ortam oluşturmuştur. Bu bankalar arasında, Yapı ve Kredi Bankası (1944), Garanti Bankası (1946), Akbank (1948) ve Türkiye Sınai Kalkınma Bankası (1950) yer almıştır (Akgüç, 1989, s.21).

1960 – 80 yılları arasında ‘planlı ekonomi’ politikası ile Devlet finansal işletmelerin kontrolünü devralarak, devlet liberal ekonomi stratejilerini terk etmiştir (Keskin, 1998, s.13). Devletin kapalı ekonomi sistemine geçmesi ile var olan bankalar haricinde yeni bankaların

oluşmasını engellemiştir (Keskiner, 1998, s.16) ²³²⁴. Bu süreçte, etkinlik gösteren kamu bankalarının ve sonrasında özel bankaların sergilerden eser almaya başlaması Türkiye’de kurumsal koleksiyonculuğun ilk olarak bankacılık sektöründe başladığını göstermektedir. 1970’lerde özel bankacılık anlayışı diğer iş ortaklıklarının da sanatla ilgilenmesinde etkili olmuştur (Özsezgin, 2002, s.7-8).

Türkiye’deki banka koleksiyonlarına genel olarak bakıldığında karma bir koleksiyon yapısı olduğu görülmektedir. Koleksiyonlar oluşturulurken öncelikle Cumhuriyet İlk Dönem sanatçılarına yer vermiş, yazılı tarihin önerdiği iç piyasadaki ünlü sanatçı eserlerinden oluşturulmuş, bu yüzden de koleksiyonlarda benzer isimleri görmek mümkündür. Koleksiyonlardaki eserler, devlet sergilerinden, özel sergilerden, yöneticiler tarafından oluşturulan kurullarca seçilmiştir. Ancak, 2001’de Körfez Savaşı, Türkiye’deki sanat piyasasını etkilemiş, kapanan bankaların koleksiyonları sigorta fonuna geçirilmek üzere satışa sunulmuş ve bu bankalara bağlı sanat galerileri de çalışmalarına son vermiştir (Ünsal, 2013, s.1). ²⁵

İş Bankası 1924 yılında koleksiyon oluşturmaya başlayan ilk bankadır. Banka, 1939 – 1950 yılları arasında, Devlet resim heykel sergileri vasıtasıyla da koleksiyonunu geliştirmiştir (Bugay, 2006, s.36). İş Bankası, 2000 yılında basılmış olan kataloğa göre 1960 -1970 yıllarında oluşturulan koleksiyonda 661 sanatçının yaptığı 1922 eser bulunmaktadır (Giray, 2000, s.20; Özpalabıyıklar, 2002, s.16; Bek, 2007, s.86). İş Bankası Koleksiyonu,

Türk resim sanatının en özgün ve en zengin tablo koleksiyonundan oluşmakta, her yıl alınan tablolarla zenginleşmektedir. ²⁶

T.C. Ziraat Bankası 1926 yılında, Ankara’daki iki merkez binası için eserler alarak koleksiyonunu oluşturmaya başlamıştır, Cumhuriyet Dönemi’nde sanatçıların desteklenmesi

²³ Devletin kapalı ekonomi sistemine geçmesi ile T.C. Turizm Bankası (1962), Sınai Yatırım ve Kredi Bankası (1963), Devlet Yatırım Bankası (1964), Amerikan-Türk Dış Ticaret Bankası (1964), Türkiye Maden Bankası (1968), Devlet Sanayi ve İşçi Yatırım Bankası (1976) ve Arap-Türk Bankası (1977) haricinde yeni bankaların oluşmasını engellemiştir. Adı geçmiş olan, Amerikan- Türk Dış Ticaret Bankası ve Arap-Türk Bankası Türkiye’de oluşan ilk yabancı sermaye ortaklıklarının örnekleri olarak karşımıza çıkmıştır (Keskin, 1998, s.16).

²⁴ Adı geçmiş olan, Amerikan- Türk Dış Ticaret Bankası ve Arap-Türk Bankası Türkiye’de oluşan ilk yabancı sermaye ortaklıklarının örnekleri olarak karşımıza çıkmıştır (Keskin, 1998, s.16)

²⁵Ünsal, Ö. (2011). Kurum Koleksiyonerliği: Bankaların Sanatla Kesiştikleri Nokta, Erişim: 26 Nisan 2013. Ağ Sitesi: www.brandmaillive.com

²⁶Özlem Ünsal, “Kurum Koleksiyonerliği: Bankaların Sanatla Kesiştikleri Nokta,” (Çevrimiçi) www.brandmaillive.com.2011, 26 Nisan 2013

için Genel Müdürlük binasında değerlendirilmek üzere İbrahim Çallı, Namık İsmail, Şevket Dağ, Feyhaman Duran, Hikmet Onat gibi ressamların eserleri koleksiyona kazandırılmıştır ve banka eser alımlarını günümüze dek sürdürmektedir (Uyar, 1993, s.158). Ayrıca, tıpkı İş Bankası gibi 1939 – 1950 yılları arasında, bankanın koleksiyonunu geliştirmesinde Devlet Resim Heykel Sergilerinin de katkıları olmuştur (Bugay, 2006, s.36). 2001 yılında, Emlak Bankası kapandıktan sonra, Emlak Bankası koleksiyonu bünyesine alarak koleksiyonunu genişletmiştir.²⁷

Günümüzde geniş bir sanat koleksiyonuna sahip T. C. Merkez Bankası Koleksiyonu 1931 yılında oluşmaya başlamıştır (Özpalabıyıklar, 2002, s.16; Taşpınar, 2009, s.96). Sanat koleksiyonu Çallı kuşağı gibi Erken Cumhuriyet döneminden ve Müstakil Ressamlar ve Heykeltraşlar Birliği gibi 1950'lere kadar olan sanatçıların eserlerinden oluşmaktadır. Ayrıca, 1991'de ise Merkez Bankası koleksiyonunu geliştirmek için 'Sanat Komitesi' oluşturmuştur ve modern çalışmalarla ilgilenmiştir (Yasa Yaman, 1993, s. 21). 1991 – 1994 arasındaki bu süreçte koleksiyona Fikret Mualla, Abidin Dino, Avni Arbaş, Turan Erol, Erol Akyavaş, Ömer Uluç gibi sanatçılar katılmıştır (Artun ve Somuncuoğlu, 1994, s.12; Sağlam, 2004, s.11-12)²⁸

1977 yılında koleksiyonunu oluşturmaya başlayan, Sabancı Holding yönetimindeki, Akbank sanat koleksiyonunda Anonim, yerli ve yabancı sanatçıların eserleri yer almaktadır. 1998 yılında basılan kataloğa göre, koleksiyonda 425 sanatçıya ait toplamda 1800 eser yer alırken, 2005 yılında, koleksiyonda yaklaşık 500 sanatçıdan 1827 eser bulunmaktadır ²⁹ (Gören 1998, s.2; Bek 2007, s.87).

Önemli bir başka banka koleksiyonu da, Yapı Kredi Bankası'na aittir. Türk sanatçılar ve yabancı sanatçılar olmak üzere iki ana kısımdan oluşmaktadır. Koleksiyonda, yer alan yabancı sanatçılar grubunda klasik sanatçılara ve modern sanatçılara yer vermiş; Türk Sanatçılar grubu ise 5 alt gruptan oluşmakta ve bu grupta, 1954 yılında yapılan 'İş ve İstihsal ' konulu yarışma ile elde edilen eserlerde yer almaktadır (Yasa Yaman,1996, s.96).

Halk Bank, 1989 yılında oluşturmaya başlanan koleksiyonu, 1800 ile 2000 yıllarında yapılmış Türk sanatçıların eserlerinin yanısıra, Vladimir Antonenko, Ion and Nicolai Blei, Ogurtsov, Margareta Steirman, Todur, Vesco, Offermans ve Yakunin gibi yabancı sanatçılarda yer

²⁷<http://www.ziraat.com.tr/tr/bankamiz/kultur-sanat/resim-koleksiyonu/resimkoleksiyon.aspx>, Erişim: 9 Temmuz 2013

²⁸T. C. Merkez Bankası Koleksiyonu: <http://www.tcmb.gov.tr/sanat/sanatindex.html>, Erişim: 9 Temmuz 2013

²⁹<http://www.akbankart.com/collection/index.asp>Erişim: 9 Temmuz 2013

verdiği oryantalist ve modern sanatçıların yer aldığı farklı dönemlerdeki eserlerden oluşmaktadır (Taşpınar , 2009, s.98; Demirel, 2000, s.5).

Garanti Bankası, koleksiyonunu oluştururken diğer bir yandan, kültürün, sanatın ve sanatçının desteklenmesi için; galeriler açmış ve sergiler düzenlemişlerdir. Bankanın ilk sanat galerisi, 1983'te İstanbul Harbiye'de hizmete girmiş, 1991'de Beyoğlu'na taşınmıştır. (Uyar, 1993, s.152) Düzenlemiş her sergiden bir yapıt satın alarak, koleksiyonlarının gelişmesine katkı sağlamıştır (Uyar, 1993, s.152). 500'ın fazla esere sahip Garanti Bankası koleksiyonu ise Çallı Kuşağı eserlerinin yanı sıra Cevat Dereli, Cemal Tollu, Şeref Akdik, Ali Avni Çelebi, Edip Hakkı Köseoğlu, Hamit Görele, Nejat Devrim, Turan Erol, Avni Arbaş, Cihat Burak gibi Erken Cumhuriyet Dönemi ressamı ve Burhan Uygur, Komet, Mehmet Güleriyüz, Ergin İnan, Yusuf Taktak, Mustafa Ata, Devrim Erbil ve Arzu Başaran gibi çağdaş Türk sanatçıları da yer almaktadır (Özpalabıyıklar, 2002, s.56, Taşpınar, 2009, s.96).

1987 yılında eser almaya başlayan Şeker Bank, Ömer Sunar Sanat Galerisi'ni kurarak açtığı sergilerden aldığı yağlı boya gravür, suluboya ve heykellerden oluşan toplam 340 eserine bir koleksiyona sahiptir (Taşdemir, 2009, s.98).

Türkiye Kalkınma Bankası A.Ş.'nin Türk sanatçılarından oluşan koleksiyonu, 1970 yıllarında başlanmış, 1997 yılında Başbakan'ın yönetiminde oluşturduğu tasarruf ilkelerine göre düzenlenene kadar eser alımına devam edilmiştir. Ancak Banka sanat etkinliklerine kendi bünyesindeki galeri çalışmaları ile devam etmektedir (Özpalabıyıklar, 2002, s.72). Şefik Bursalı, Bedri Rahmi Eyüboğlu, Eren Eyüboğlu, Turgut Zaim, Fikret Oytam, Lütfü Günay, Zafer Gençaydın, Münip Özben, Duran Karaca, Hasan Pekmezci, Oya Kınıklı, Vedat Can, Zahit Büyükişleyen, Bedia Çolak, Müşerref Köktürk, Teoman Südor, Yalçın Gökçebağ, Hamiye Çolakoğlu, Muharrem Pire gibi sanatçılarla beraber; Ekrem Kadak, Saim Erken, Ahmet Yeşil, Harun Antakyalı ve Mutlu Başkaya gibi genç kuşak sanatçılarda yer almaktadır (Özpalabıyıklar, 2002, s.32; Çalidis, 2009, s. 43).

Kurulduğu 1954 tarihinde koleksiyonculuğa başlayan Vakıf Bank Koleksiyonunda; Feyhaman Duran, Hikmet Onat, Mustafa Ayaz, Bedri Baykam, Abidin Dino, Afife Ecevit, Nazlı Ecevit, Mürşide İçmeli, Ergin İnan, Zeki Faik İzer ve Güzen Zeyrek, gibi Türk sanatçıların yanı sıra, Josip alebic, Zeljko Filipovic, Nevzad Ibrisimovic, Fedja Isovici, Radmila Jovandic, Mirsad Konstantinovic ve Salim Obralic gibi Bosna Hersek Güzel Sanatlar Fakültesinde yer alan bir grup baskı resim ve gravür sanatçıları gibi çeşitli sanatçılara yer vermiştir (Yasa Yaman 1997, s.13).

Türk Dış Ticaret Bankası'nın (Dışbank) 1986 yılında, merkez ofis binalarının duvarlarına asmak için almaya başladığı eserler, zamanla bir koleksiyona dönüşmüş ve bankanın 2005 yılında Fortis Bank'a satılması ile koleksiyon Fortis Bank'a geçmiştir (Özpalabıyıklar, 2002, s.40). Yabancı sermaye yönetimine geçen diğer bir banka olan Deniz Bank ise; 2006 yılında Dexia Grup bünyesine geçerek Denizbank'ın koleksiyonunda bulunan, 37 tanesi Ertuğrul Ateş tarafından yapılan Osmanlı Sultanları portrelerinin yer aldığı, toplamda 45 tane eserden oluşan bir koleksiyonu vardır (Taşpınar, 2009, s.98).

Genel merkezi Londra'da olan HSBC Bankası'nın ise Fahri Sümer, Memduh Kuzay, Selahattin Kara, Galip Nahit Noyan, Hikmet Karabulut, Zeki Şahin, Nadia Arditti, Sara Baruh ve Yiğit Yazıcı gibi güncel sanat ağırlıklı çalışan sanatçıların yer aldığı 62 eseri bulunmaktadır (Taşpınar, 2009, s.98).

4.2. KURUMSAL KOLEKSİYONLAR

Türkiye'de, şirketler bünyesinde gelişen kurumsal sanat koleksiyonların başında tez çalışması olan 1967 yılında oluşturulmaya başlanan DYO Koleksiyonu gelmektedir. Ancak Türkiye genelinde şirketler bünyesinde oluşturulan sanat koleksiyonları 1980'lerden itibaren gelişmeye başlamıştır. Koç Holding, Borusan Holding ve Eczacıbaşı Holding Türkiye'deki önemli şirketlerin kurumsal koleksiyonları bulunmaktadır. Bu şirketler bünyelerinde vakıflar kurarak kendi koleksiyonlarını korumakta ve sürdürülmesini sağlamaktadır.

1967 yılından beri düzenlenen resim yarışmalarıyla oluşan DYO Koleksiyonu, 1974 yılından itibaren Yaşar Eğitim ve Kültür Vakfı himayesinde kendi gelişmeye devam etmiştir. Ödül verme yoluyla satın alınan eserler arasında; Nurullah Berk, Orhan Peker, Cihat Burak, Adnan Çoker, Özdemir Altan, Balkan Naci İslimyeli, Mehmet Güleriyüz, Alaettin Aksoy, Hüseyin Bilişik, Neş'e Erdok, İbrahim Örs ve Alp Tamer Ulukılıç gibi günümüzde Türkiye'deki önemli kurumsal koleksiyonlarında bulunan pek çok sanatçının ilk dönem ve klasikleşen eğilimlerini gösteren çalışmaları yer almakta, bunun yanı sıra genç sanatçıların çalışmaları da yer almaktadır (Günyaz, 1996, s.34). Koleksiyonda 378 sanatçı bulunmaktadır.

İstanbul Modern Sanat Vakfı, 1987 yılından itibaren hızla koleksiyonunu geliştirmeye başlayan Eczacıbaşı Holding genelde çağdaş sanat koleksiyonuyla dikkat çekmektedir. Vakıf, 1988 ve 1998 yılları arasında sanatçı stüdyoları ve galeriler aracılığıyla koleksiyonunu genişletmiştir. Erol Akyavaş, Burhan Doğançay, Balkan Naci İslimyeli, Ali Çelebi, Canan

Tolon, Kezban Arca Batıbekir, Bedri Baykam gibi sanatçıların farklı dönemlerdeki işlerini kapsayan koleksiyon, ayrıca Fikret Mulla ve Orhan Peker gibi daha eski dönemlerden sanatçıları eserlerine koleksiyonunda yer vermektedir (Derya, 2005, s.29; Sadak, 2006, s.65). Toplamda 7500 eser barındıran koleksiyon Türkiye’deki ilk fotoğraf sanatı koleksiyonunu barındıran koleksiyon olarakta dikkat çekmektedir ³⁰. Bu şekilde 20.yüzyıl Türk Resmi’nin gelişimini sergilemektedir (Nusret, 2005,s. 25).

1992 yılında kurulan Borusan Kocacıyık Vakfı ise Borusan Grub’un kurucusu Asım Kocacıyık tarafından kurulmuştur. Özellikle müzik, görsel sanatlar alanında destekçiliğiyle bilinen vakıf 2011 yılında sanat koleksiyonu da oluşturmuştur³¹. Koleksiyonun geçmişi 20 yıl öncesine dayanmakta, son sekiz yıldır da koleksiyon bünyesine yabancı sanatçılarda katılmaktadır.

Borusan Sanat Koleksiyonu, 1980’lerde oluşmaya başladığında, Bedri Baykam, Kemal Önsoy gibi Türk Sanatının önemli çağdaş ressamlarına yer verirken, 1990’larda resim, video, enstalasyon, fotoğraf gibi farklı alanda Türk ve yabancı yaklaşık 600 eserleri koleksiyon bünyesine katarak koleksiyona uluslararası bir nitelik kazandırmıştır. Koleksiyonda, Abdurrahman Öztoprak, Lale Delibaş, Ekrem Yalçındağ, Ardan Özmenoğlu, Ahmet Ertuğ, Erol Akyavaş, Nuri Bilge Ceylan gibi sanatçılar yer almaktadır.

Türkiye’nin ilk özel vakfı olarak 1969 yılında kurulan Vehbi Koç Vakfı, 2009 yılında güncel sanat üretiminin teşvik edilmesi amacıyla ‘ARTER’ adında sergi mekanı açmış ve bu kuruluş bünyesinde vakıf, çağdaş sanat koleksiyonunu geliştirmektedir (Anonim, 2010, s. 5). 1960’lardan beri oluşturulan koleksiyon özellikle Türk Sanatçılara odaklanmaktadır. Ancak, koleksiyon içeriği oluşturulurken, %45’i Türk Sanatçılardan ve Türkiye ile kuvvetli ilişkileri olan yurtdışında yaşayan Türk ya da Türkiye’de yaşayan yabancı sanatçılardan, %30’u Türkiye ile komşu olan ülkelerden ve %25’i farklı ülkelerdeki sanatçıların eserlerinden oluşturarak karma bir koleksiyon oluşturmayı amaçlanmaktadır (Fereli, 2012, s.57).

Koleksiyonda Adel Abidin, Nevin Aladağ, Halil Altındere, Fikret Atay, Cengiz Çekil, Cevdet Erek, Ayşe Erkmen, Gülsün Karamustafa, Ahmet Öğüt gibi Türk Sanatçıların yanı sıra Maja Bajević, , George Brecht, John Cage, Sophie Calle, Mircea Cantor, Olga Chernysheva,

³⁰http://www.istanbulmodern.org/tr/sergiler/gecmis-sergiler/dunden-sonra_27.html Erişim: 28.05.2015

³¹<http://www.borusan.com.tr/tr/ToplumaKatki/BorusanContemporary.aspx> Erişim: 28.05.2015

Giuseppe Chiari, Braco Dimitrijević, Maria Eichhorn, Allan Kaprow, Sigmar Polke, Joseph Beuys, Arthur Köpcke ve Num June Paik gibi yabancı sanatçıların eserleri yer almaktadır³².

700'e yakın, eser bulunan koleksiyonun geliştirilmesi, Vehbi Koç Vakfı bünyesinde Ömer Koç tarafından yürütülmekte, gelecekteki kurulacak olan modern sanat müzesi için koleksiyon sürekli geliştirilmekte³³.

Bu vakıflar, kurumsal olarak oluşturdukları güncel sanat koleksiyonlarını global sanat anlayışı ile geliştirerek ve gelecek nesillere iletilmesini sağlayarak Türkiye'nin kültürel kimliğini ortaya çıkarmaktadır.

4.3. KİŞİSEL KOLEKSİYONLAR:

Sanat destekçiliği için önemli bir olgu olan koleksiyonculuk ve koleksiyonlar, toplumsal statü ve yatırım aracı olarak kabul edilmiştir. Bu durum, sanat ortamını etkileyen önemli bir unsur olmuştur (Ural, 2000, s.47; Wu, 2005, s.14). Türkiye'deki ilk koleksiyonlar, Cumhuriyet'in ilk yıllarında devlet desteği ile oluşturulmuştur. Yasa Yaman, koleksiyonların oluşumunu, "kamu kurum ve kuruluşlarının eser satın almaları devlet tarafından özendirilmiş, sanatçılar bu yolla desteklenmiş başta; Halkevleri, Galatasaray, Güzel Sanatlar Birliği, Yurt Gezileri, Devlet Resim Heykel Sergileri olmak üzere, zaman içinde çeşitli etkinliklerden satın alınan eserlerle farklı kurumlara dağılmış bir devlet koleksiyonu oluşmuştur." şeklinde açıklamıştır (Yasa Yaman,2012, s.91).

Erken Cumhuriyet Döneminde devletin sanat destekçiliğinin yanı sıra azda olsa özel koleksiyonculuk girişimlerine rastlanır. Fikret Adil, 1940'larda bir sanat sever olarak sanatı ve sanatçıyı desteklemek için eser biriktirmeye başlamış; Özsezgin'in (2002a, s.39) verdiği bilgiye göre, aynı dönemdeki diğer koleksiyoner ise tesadüfen tavan arasında bulduğu eski bir tablonun onarımını yaptırdıktan sonra tabloyu satınca, resmin gelecekte değer kazanacağını düşünerek eski resimleri toplamaya başlayan Naci Terzi'dir (Ural, 2000, s.46). Genelde, Nazmi Ziya ve Hoca Ali Rıza gibi sanatçıların eserlerini barındıran bu dönemdeki koleksiyonerleri Ural (2000, s.46);

³² <http://www.e-flux.com/announcements/a-new-space-for-contemporary-art-in-istanbul> Erişim: 28. 05. 2015

³³ <http://www.artur.org.tr/W3/?sAction=AboutVKV> Erişim: 28.05.2015

“1930–40 arasında az ama iyi koleksiyoner vardı. Mesela Doktor İhya Bey, Kadıköy’de otururdu, çok büyük resim koleksiyonu vardı. Ondan sonra ailesi koleksiyonu dağıttı sürdürmedi. Bakırköy’de Hasan Rıza Bey vardı. Avukatlar arasında Sami Yetik’in avukatı Salih Berker vardı. Kadıköylü Kemal Bey, o da avukattı. Eski Osmanlı efendisi bir kişiydi. Söylendiğine göre servetini tüketmişti yine de resim almaktan vazgeçmemişti. Çok büyük resim koleksiyonu olduğu söylenirdi. Avukat Vahap Bey hala resim alıyor. Ressam Pertev Boyar da resim koleksiyonu yapardı. Ermenilerden Şahan ve Vakkas Beyler vardı.” şeklinde aktarmaktadır.

1950li yıllarda ülkede sanatçı sayısı artmış, ekonomik geliri yükselen sınıf, sanata ilgi duymaya başlamıştır. Özel galerilerin açılması, sanatçıların sergi açma çabaları, gazete ve dergilerin sergilere ilgi göstermesi, yabancı konsolosluklar ve derneklerin sergi mekanı oluşturmaları yoğun ve canlı sanat ortamı oluşmasını sağlamıştır.³⁴

1950’lerde, ortaya çıkan yeni burjuvazi, Türk Sanat piyasasındaki yeni koleksiyonerleri olmuştur. Bu kişiler, Osmanlı döneminin belirli ressamaların eserleri üzerine yoğunlaşmışlardır (Özsezgin, 2002a, s.64; Pelvanoğlu, 2007, s.121). 1950–60 yılları arasındaki dönemde de önemli ve bilinçli şekilde kişisel ve aile koleksiyonları oluşturulmaya başlanmıştır. Türkiye’nin ilk bilinçli resim koleksiyoncusu olarak kabul edilen Kemal Erhan bu dönemde koleksiyonculuğa başlamıştır (Ural, 2000, s.59). Dönemin, dergilerinde ve gazetelerinde yer alan sanatsal yazılarda, Erhan’ın sahip olduğu koleksiyonun zenginliği ve farklılığı sıkça vurgulanmıştır (Ural, 2000, s.65).

Öte yandan, 60’lı yıllarda, Koç ve Sabancı gibi iş adamlarının holdingleşme girişimlerinde bulunması, ülkede sermaye birikimi yüksek bir kesimin ortaya çıkması anlamına gelmiş, uluslararası ticari bağlantılarda bulunan özel sermaye, Batı’da sanat yapıtı koleksiyonuna sahip olmanın önemli bir yatırım ve reklam aracı olarak görüldüğünü fark etmiştir. Sanatın, iktidar ve sosyal statü arasındaki bağı, onu sosyal statü kazandıran bir nesneye dönüştürmüş ve firmaları için yapıt satın almaya ve sanat ortamına farklı biçimlerde destek olmaya başlamasını sağlamıştır (Üstünipek,1998, s.140, 150; Wu, 2005, s. 386-388). Bu noktada, sanat eseri koleksiyonerliği şirketler arasında rekabet yaratmış, şirketlere yenilikçi, ilerici bir imaj kazandırdığı fark edilmiştir (Wu, 2005, s. 386-388). Artı Mezat’ın ortağı ve yöneticisi, Türkiye’de koleksiyonculuk anlayışının öncüleri olarak, Sakıp Sabancı, Erdoğan Demirören, Eczacıbaşı Ailesi, Feyyaz Berker, Halil Bezmen, Erol Aksoy ve Mustafa Taviloğlu’nu göstermektedir (Has, 2004, s.12).

³⁴ Bkz. DYO Resim Yarışmaları ve Sergileri Yüksek Lisans Tezi 4.1.Bölüm Galeriler başlığı

Sanat koleksiyonu oluşturmaya 1960’larda başlayan, Sabahattin Ergi, tablo dışında Türk edebiyatı ve Türk müziğinin de arşiv çalışmasını yaparak önemli sayıda yazılı kaynağı, fotoğrafları ve kitapları toplamıştır. Kaya Özsezgin 1975 yılında Ergi’nin koleksiyonu üzerine Milliyet Sanat’da yazdığı bir yazıda Kemal Erhan kadar zengin bir koleksiyona sahip olmasa da koleksiyonda devlet müzesinin sahip olmakla övüneceği tabloların varlığından bahsetmektedir. (Özsezgin; 1975, s.18). Ergi’nin koleksiyonunda yer alan ressamların büyük bir çoğunluğunu 1930 kuşağı sanatçıları oluşturmaktadır. Koleksiyonunda yer alan ressamlar arasında Osman Nuri, Ahmet Bedri, Sami Yetik, İbrahim Çallı, Feyhaman Duran, Nazmi Ziya, Hoca Ali Rıza, Cevat Dereli, Refik Epikman, Halil Dikmen, Hamit Görele, Cemal Tollu, Turgut Zaim, Eşref Üren, Şefik Bursalı, Zeki Faik İzer, Nedim Günsür, İsmail Altınok, Mustafa Ayaz, Müşerref Köktürk, Ziya Keseroğlu gibi isimler bulunmaktadır (Özsezgin, 1975, s.19).

1960 – 1970 yıllarında özel sermayenin geliştiği dönemde, özel galeriler ve sergiler yoğunlaşmaya başlamıştır. Bu süreç 1970’lerin ilk yarısında giderek artmış koleksiyonculuk ciddi bir iş haline gelmiştir. Müşteri profili ise, yeni sınıfın çıkışıyla değişim yaşamıştır. Türkiye’de ki sanat piyasasının hareketlendiği bir dönem olan 1970’lerde, önemli özel koleksiyonlar oluşmaya başlamıştır. Raffi Portakal, Türkiye’de koleksiyonculuğun yaygınlaşmasını sanayi, bankacı ve işadamlarına bağlamıştı, bu süreci Portakal (Aktaran Tekelioğlu, 2005, s.11).

“Türkiye’de resim alımını işadamları, sanayiciler ve bankacılar başlattı. 25-30 yıldır bu işin içinde biri olarak alıcıları Türk resmine inandırmaya çalıştım. Alın bunlar gerçekten ülkemizin yetiştirdiği en önemli sanatkarlar dediğimizde hep bir direnmeyle karşılaştık. Bize sorulan, bu eserlerin yurt dışında da değerli olup olmadığıydı, bugün 150-200 bin dolar olan Nazmi Ziya’nın eserini 1970’lerde 200-300 dolara sattık. Birkaç faktör Türkiye’de resim alımını hızlandırdı. Bunlardan birisi, ünlü insanların eser satın almasıydı.” Şeklinde anlatmıştır.

Türk ekonomisinin güçlü sanayi aktörleri arasında yer alan Sakıp Sabancı, önceleri kişisel merakla yapıt biriktirmeye başladığını, 70’li yıllarda babasından kalma antika eşyaların değerini öğrenmek için başvurduğu Raffi Portakal’ın önerileriyle Şeker Ahmet Paşa, Osman Hamdi Bey, Süleyman Seyyid, Halife Abdülmecit Efendi, Hikmet Onat, İbrahim Çallı gibi ressamların yapıtlarını satın almaya yöneldiğini, böylece zaman içinde bilinçli bir koleksiyoncuya dönüştüğünü ifade etmiştir (Sabancı,2002,s.8) ve sanat koleksiyonundaki çoğu çalışmayı Sabancı Üniversitesi Sakıp Sabancı Müzesine bağışlaması, Akbank

koleksiyonu ile koleksiyonunu genişletmiştir. Koç ailesi ise 1919 yılından beri arkeolojik ve tarihi eserler koleksiyonu oluşturan Hüseyin Kocabaş koleksiyonunu Kocabaş 1981 yılında ölümünden sonra satın alarak kendi koleksiyonları bünyelerine katmıştır.

1970’lerde koleksiyonerlikte özel girişimlerin daha da artması için, Nüzhet İslimyeli Ankara Sanat gibi dönemin sanat dergilerinde; “Çağımız en sağlam, şaşmaz reklam ve propaganda yolu, sanattan geçiyor bugün. Özel sektörün bu konuyu derinliğine incelemesi, önce kendi yararına olacak ve iyi vatandaşlık görevi de bulunan birlikte yürüyerek memleketimiz sanatı çok şey kazanacak” şeklinde teşvik edici sözler dile getirmiştir (İslimyeli, 1974,s.4).

Diğer yandan, 70’li yıllarda koleksiyon yapma girişiminde bulunan isimlerin çoğaldığı gözlenmektedir. Halil Bezmen 1970’lerin başında resim koleksiyonculuğuna başlamış ancak, ekonomik sebeplerden dolayı 1990’larda koleksiyonunun bir kısmını satmıştır. Günümüzde önemli bir yere sahip olan Bezmen koleksiyonu, oluşmasında ki en büyük etken Bezmen’in çocukluk ve gençlik yıllarında yurt dışında aldığı eğitimler doğrultusunda gelişen resim sanatına olan ilgisi olmuştur. Bezmen, koleksiyonunda ise sanat piyasasında önemli yeri olan sanatçılara yer vermektedir (Çağdaş,1990, s.33; Bezmen, 2006, s.i).

Mustafa Taviloğlu, 1972’de resim almaya başlamasının bilinçli bir hareket olmadığını, yalnızca merak duyduğu için yapıt satın aldığını ifade etmiştir. (Taviloğlu,1997, s.v). Koleksiyonun genel yapısına bakıldığında; genel olarak Türk sanatçıların yapıtları bulunmakta, çoğunlukla manzara ve ölü doğa resimleri yer almaktadır. Politik içerikli resimler pek rastlanmamaktadır (Gürel, 1998, s.y.). 1990’ların sonlarında koleksiyonda Zeki Faik İzler, Fikret Mualla, Komet, Burhan Uygur, İbrahim Safi, Cihat Burak, Necdet Kalay, Orhan Peker, Ali Avni Çelebi, Avni Lifij gibi farklı kuşaktan sanatçılar yer almıştır (Edgü 1996; s.115 - 127). Ancak 2000’lerle beraber koleksiyon içeriği değişmeye başlamıştır. Koleksiyona Ardan Özmenoğlu, Haluk Akakçe Ahmet Ögüt, Seçkin Pirim gibi genç sanatçıların da eklenmeye başladığı görülmektedir. Yerli sanatçıların yanı sıra yabancı sanatçılar da yer aldığı koleksiyon, video, yerleştirme, fotoğraf çalışmaları ile çeşitlenmiştir (Akgün, 2014, s.y.)³⁵. 1972 yılında yapıt biriktirmeye başlayan Sema ve Barbaros Çağa’nın koleksiyonu ise, Cevat Dereli’nin önerileri doğrultusunda oluşmaya başlamış, başlangıcından itibaren galerilere yöneldikleri görülmüştür. Bunun bilinçli bir eylem olduğunu belirtirken,

³⁵http://www.radikal.com.tr/yazarlar/muge_akgun/icinden_sanat_muzesi_gecen_depo-1196716, Erişim: 10. 06. 2015

sanatçı seçiminde hayatta olamayanlara öncelik verilmesinin, “değer” kazanma olasılıklarının göz önünde bulundurulmasından kaynaklandığı ifade edilmiştir (Özsezgin 2002, s.38-39) Çağa Koleksiyonu’nda yer alan kimi ressamın arasında sanat piyasasında yer edinmiş olan sanatçılar yer almaktadır (Rona, 2002, s.ii). Koleksiyonda; Allaeddin Aksoy, Erol Akyavaş, Avni Arbaş, Hasan Vecih Bereketoğlu, Nurullah Berk, Sabri Berkel, Cihat Burak, Şefik Bursalı, Ali Avni Çelebi, Cevat Dereli, Halil Dikmen, Burhan Doğançay, Feyhaman Duran, Mustafa Esirkuş, Bedri Rahmi Eyüpoğlu, Hamit Görele, Namık İsmail, Nuri İyem, Zeki Faik İzer, İhsan Cemal Karaburçak, Komet, Elif Naci, Hikmet Onat, Kemal Önsoy, İbrahim Safi, Selim Turan, Turgut Zaim, Eşref Üren, Fahr el Nissa Zeid ve Neşet Günel yer almaktadır (Rona, 2002, s.9-10; Sadak, 2002, s.18- 21).

Diğer bir koleksiyoner ise Jale Yasan’dır. Elindeki sanat eserlerini ticari bir amaçla değil, sadece büyük bir sanat sevgisiyle ve biraz sanatçı dostlarına yardımda olmak amacıyla toplamış olan Yasan ” (Akyunat; 1970, s.15), doğum tarihleri 1881 ile 1950 yılları arasında değişen altmış üç ressamın yüz yedi yapıtını içeren koleksiyona sahiptir (Ahmet Köksal,1979, s.26; Bek, 2007, s.114).

Bu dönem koleksiyon yaptığı bilinen diğer isimler ise Nurettin Koçak, Erol Aksoy, Feyyaz Berker’dir (Üstünipek, 1998, s.178; Bek, 2007, s.115)

Teşvikiye Sanat Galerisinin yöneticisi, ayrıca “Türkiye’de Sanat”, “Genç Sanat” dergilerini yayınlayan Akademi’de sanat eğitimi almış olan Doğan Paksoy, 1970’lerin sonunda resim biriktirmeye başlamıştır. 1970’lerin sonlarında koleksiyon yapmaya başlayan diğer bir aile ise Ayşe- Kemal Bilginsoy olmuştur. Abidin Dino’nun bir desen çalışmasını satın alarak, başlayan Bilginsoy, Türk resmini temsil ettiğini düşündüğü ressamın öncelik vermiştir (Ural, 2000, s.79). Koleksiyonunda Şeker Ahmet Paşa, Süleyman Seyyid, Halil Paşa, Hüseyin Zekai Paşa, Hoca Ali Rıza, İbrahim Çallı, Namık İsmail, Hikmet Onat, Sami Yetik, Avni Lifij, Nazmi Ziya, Cemal Tollu, Edip Hakkı Köseoğlu, Fikret Mualla, Mahmut Cuda, Avni Arbaş, Refik Epikman, Nedim Günsür, Cihat Burak, Ali Çelebi, Cevat Dereli, Şevket Dağ, Neşet Günel, Bedri Rahmi, Eren Eyüboğlu, Nuri İyem, Feyhaman Duran, Abidin Dino, Burhan Uygur, İhsan Cemal Karaburçak, Hamit Görele ve Şeref Akdik gibi sanatçıların çalışmaları yer almaktadır. Koleksiyonunu geliştirmeyi amaçlayan Bilginsoylar, zaman zaman sanatçı ve dönem içeriğinde değişikliklere gitmiştir.

Elgiz Koleksiyonu, 1980’li yıllarda oluşmaya başlayan bir koleksiyondur. Can-Sevda Elgiz koleksiyon oluşturmaya, ilk olarak Türk ressamların eserleriyle başlamış süre sonra çağdaş sanata olan ilgileri doğrultusunda yabancı sanatçıların eserlerini de bünyesine alarak koleksiyonuna uluslararası bir nitelik kazandırmıştır. Özellikle güncel sanatçıları bünyesinde barındıran koleksiyon diğer koleksiyonerlere göre farklı bir sanatçı içeriğine sahiptir (Baykam, 2002, s.6-7; Elgiz, 2006, s.15 - 17)

Muhsin Bilge 1990’lı yıllarda koleksiyonuna başlarken Cumhuriyet döneminde eserlere öncelik vermiş zaman içinde sevdiği ressamların üzerine yoğunlaştırarak koleksiyonuna onların her dönem eserlerini katmıştır (Özsezgin, 2002, s.26). Koleksiyonda, Bedri Rahmi, Zeki Faik İzer, Celal Tutant, Şükriye Dikmen, Nedim Günsür, Sabri Berkel, Aliye Berger, Kemal Önsoy, Nejat Devrim, Fahr el Nissa Zeid, Alp Tamer Ulukılıç, Kemal Ulusoy, Ergin İnan gibi sanatçılar yer almaktadır. Sanatçıların desen defterlerinin de yer aldığı koleksiyon için Özsezgin (2002, s.27); “Cumhuriyet sonrası resim sanatımızın, özel bir gözlem dağarcığı içinde tarandığını ortaya koyan örnekler, dışardan bakacak birinin görmeyi umduğu ve arzu ettiği örneklerin dışına taşan sürprizlerle donanmış bir çizgi izliyor” demektedir.

Temeli Cumhuriyetle atılan özel koleksiyonlarının artış göstermekte ve adı geçen koleksiyonların dışında farklı kişilerin, üniversitelerin ve araştırma kurumları gibi çok fazla koleksiyonla karşılaşmaktadır. Bu koleksiyonlar sanat pazarının güçlenmesini sağlamaktadır.

4.4. KOLEKSİYONLARIN PAYLAŞIMI: KATALOGLAR, MÜZELER ve SERGİLER:

Türkiye’de 1970’lerde başlayan kültür sanat girişimleri ve koleksiyonculuğun bir sonucu, 1980’li yıllardan itibaren sergi, katalog ve müzecilik çalışmaları gibi halkla paylaşma çalışmaları ortaya çıkmıştır. Türkiye’de kurum ve kişileri bu paylaşım iten durum ise galerilerin ve müzayede evlerinin etkin çalışmaları sonucu yaratmış olduğu, genelde iş adamlarından oluşan, yeni koleksiyoner kitlenin rekabet ve prestij mücadelesinin dönüşümüdür. Wu (2005: 17) bu süreci;

“Günümüz şirketleri, ekonomik güçlerini kullanarak, oluşturdukları koleksiyonları yurt içinde ve yurt dışında sergilemeye başladılar; böylece imtiyaz ve yetki açısından kamu müzeleri ve galeriyle yoğun bir rekabete girdiler. Aynı zamanda, sanat müzelerini ve galerilerini birer tanıtım aracına dönüştürdüler;

kültür kurumlarının toplumumuzda sahip olduğu işlevi devralıp bu kurumların sosyal statüsünden faydalandılar. Şirket bünyelerinde sanat galerileri oluşturmaları, kamu müzelerinin şubelerini açmaları ya da şirket bünyesinde veya ülkenin çeşitli yerlerinde çeşitli gezici sanat sergileri düzenlemeleri şirketlerin bu alandaki hırsını ortaya koyar...” şeklinde açıklamaktadır.

Yazılı kaynaklar doğrultusunda Türkiye’nin ilk özel koleksiyon sergisi olan Fikret Adil’in koleksiyonu, Darüşşafaka Sanat Galerisi’nde 1969’da sergilenmiştir (Üstünipek, 1998, s.151). Ayrıca, aynı mekanda 1970 yılında Jale Yasan koleksiyon sergileri düzenlenmiştir. 1979’da Taksim Sanat Galerisi’nde erken dönem sanatçıların yanı sıra kendi döneminin yakın dönem sanatçıları da yer aldığı ‘Jale Yasan Koleksiyonu’ sergisi gerçekleştirilmiştir (Köksal, 1979, s.26; Bek, 2007, 114). “Koleksiyonerlerin görevi paylaşmak” olduğuna inanan Mudo kuruluşlarının kurucusu Mustafa Taviloğlu’da, koleksiyon kordinatörlüğünü Haldun Dostoğlu’nun yaptığı, giriş yazılarının Taviloğlu’nun ve Ferit Edgü’nün yazmış olduğu, 1997 yılında basılmış olan “Taviloğlu Koleksiyonu Türk Resmi” adlı katalog Türkiye’nin ilk özel koleksiyon kataloğu olarak karşımıza çıkmaktadır (Edgü, 1997, s.i; Ertuna, 2014, s.12). Ayrıca, 2014 yılında Tuzla’daki Mudo merkez depo binası, haftasonları ziyarete açılarak koleksiyondaki eserler sergilenmeye başlanmıştır (Ertuna, 2014, s.12).

Diğer bir yandan, 2000 yılında Yapı Kredi Kazım Taşkent Sanat Galerisi’nde açılan ve Türkiye’nin önde gelen 50 koleksiyoncusunun ödünç verdiği eserlerden oluşan ‘En Sevdikleri’ sergisi açılmıştır (Ayan, 2004, s.ii). Sergiye katılan koleksiyoncuların deneyim ve görüşlerini aktaran katalog çalışması, yeni koleksiyonculara yön gösteren içeriğiyle karma koleksiyonerlerden oluşan sergi olmuştur. Ayrıca bu organizasyon, Türkiye’de koleksiyonculuğun yaygınlaşmasında, galerilerin yayınları ve seçici sergiler yoluyla halkın kültür ve bilgisini arttırılmasında etkili bir rol oynamıştır. 2002 yılında, Proje 4L’de Haldun Dostoğlu küratörlüğünde gerçekleşmiş olan Çağa& Çağa Avukatlık Bürosu’nun sahipleri, Barbaros ve Sema Çağa’nın koleksiyonlarını sergiledikleri ‘Günyüzü’ sergisi ise diğer bir aile koleksiyon sergisidir. Sergi ile birlikte, editör Zeynep Rona’nın yaptığı, Sema Çağa, Kaya Özsezgin, Jale Erzen’in koleksiyonerlik üzerine yazılarının yer aldığı “Çağa Resim Koleksiyonu 1975–2002” adıyla basılan katalogda koleksiyondaki sanatçıların biyografi ve eserlerine yer verilmiştir (Rona, 2002, s.9–10). 2012 yılında, Ankara M1886’da ‘Menzil’ adlı sergi ile yakın ağırlıklı Türk sanatçılardan oluşan koleksiyonu sergilenmiş, 2014 yılında ise Ankara Cer Modern’de ‘Aklımda Bir Delilik Var’ adlı sergi ile Gülin – Emre Dökmeci

koleksiyonlarını Ali Akay kuratörlüğünde sergilenmiş, aynı yıl, ‘M1886’ sanat galerisinde ALACA adı altında Leyla Alaton’un kişisel koleksiyonu sergilenmiştir.³⁶³⁷

Diğer bir yandan, bankalar da kendi koleksiyonlarını zaman içinde katalog ve sergi yoluyla halkla buluşturarak toplum faydasına yönelik bir işlev kazandırmıştır.

İş Bankası, koleksiyonda yer alan eserleri, Anadolu Sergileri adıyla çeşitli illerde, yurt dışında 1976’dan başlayarak Romanya, Frankfurt, Köln, Hannover, Münih, Hamburg, Bremen ve Kuzey Kıbrıs’ta sergilemiştir (Uyar, 1993, s. 153). Merkez Bankası ise, 1993 yılında ‘Kayıt’ adı altında katalog yayınlamış ve 1994 yılında “1950-2000 Türkiye İş Bankası Resim Koleksiyonu” adı altında koleksiyonun tarihsel gelişimini ele alan bir koleksiyon hazırlamıştır (Yasa Yaman, 1993, s.ii; Özpalabıyıklar, 2010, s.32). Akbank Sanat ise, yarışmalar ve galeri sergileri ile hem koleksiyonunu geliştirmiş hem de sergiler ve kataloglar yoluyla koleksiyonunu izleyicilere sunmuştur (Gören, 1998, s.ii). Yapı Kredi Bankasının 60. Yılın ve Yapı Kredi Kazım Taşkent Sanat Galerisi’nin 40.yılında “Yapı Kredi Resim Koleksiyonu: Çağdaşlar” adı altında bir sergi düzenlemiştir, sergi Türkiye’de ki yedi kenti dolaşmıştır³⁸ (Anonim, 2004, sy). Ayrıca, 2002 yılında Yapı Kredi Bankası, küreselleşen sanat ortamında özel sektörün sanata yaptığı yatırımla kazandıkları prestijin kamuoyuna duyurulması amacıyla, düzenlediği, “Banka Koleksiyonlarından Seçmeler” adlı sergiyi düzenlemiştir. Bankaların seçtiği eserler kurumu temsil ettiği için, koleksiyonlarındaki en beğendikleri eserleri ile katılmış olan Yapı Kredi Bankası, Akbank, Türkiye İş Bankası, Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası, Ziraat Bankası, Garanti Bankası, Türkiye Kalkınma Bankası, Şekerbank, Türk Dış Ticaret Bankası kendi seçmiş oldukları eserler ile organizasyona katılmışlardır (Uyar, 1993, s.153). 2002 yılında gerçekleşen diğer bir sergi etkinliği ise, Garanti Bankası, “Seçmeler-1” adında koleksiyonlarından seçilmiş olan eserleri sergilemiştir (Sönmez, 2002, s.6). 2002 yılında ki diğer banka koleksiyon etkinliği ise 68. yılında, Halkbank’ın “1800’lerden Günümüze Zamanın Belleği” adı altında katalog yayınlamışlardır. (Pekmezci, 2006, s.ii). Türkiye kalkınma bankası, “Banka Koleksiyonlarından Seçmeler” kataloğunu yayınlamışlardır³⁹. Vakıf Bank ise 1997 katalog

³⁶ Anonim, http://www.m1886.com/leyla_alaton-sergiicerikler-4026 Erişim: 07.07. 2013

³⁷ Anonim, <http://www.cermodern.com/> Erişim: 07.07.2013

³⁸Yapı Kredi Bankası, http://www.yapikredi.com.tr/_assets/pdf/yatirimci-iliskileri/kurumsal-yonetim/2004-Kurumsal-Uyum-Raporu.pdf Erişim: 12.07. 2013

³⁹ Türkiye Kalkınma Bankası 2006 yılı Faaliyet Raporu, http://www.tkb.com.tr/faaliyetraporlari/2006/TKB_2006_Faaliyet_Raporu.pdf Erişim: 12.05.2013

yayınlanmış ve 2003 yılında ise “Koleksiyon 2003” adı altında Ankara, Atakule Sanat Galerisinde koleksiyonlarını sergilemiştir (Anonim, 2003, s.y.)⁴⁰. 2011 yılında Ziraat Bankası ise, koleksiyonla ilgili sanat tarihsel çekirdekte gelişen bir yayın düzenlemiş, Türk resim sanatının serüveni ve koleksiyon gelişimi içerikli bir yayın hazırlamıştır.

Türkiye’deki yabancı sermayeli bankalara bakıldığında ise, yine benzer etkinlikler görülmektedir. Fortis Bankası, 2002 yılında, “Banka Koleksiyonlarından Seçmeler ”adlı kataloğu yayınlamıştır. Bu çalışmalar, 2006 yılında, “Osmanlı Sultanları” sergisi adı altında Topkapı Sarayı’nda sergilenmiştir (Anonim, 2006, s.y.).

HSBC’de 2007 yılında, genç Türk Sanatçıları için yarışma düzenlenmiştir. “Barış ve Dostluk” başlıklı yarışma, 2003 yılında İstanbul’daki bankanın ana merkezinde yapılan terör saldırısıyla ölenlere adanmıştır (Altuğ, 2005, s.y.).Yarışma sonucunda Sibel Horada’nın yaptığı ‘Barış Güvercini’ adlı eser seçilmiştir ve İstanbul’daki HSBC Ana Binası’nın önüne yerleştirilmiştir (Altuğ, 2007, s.y.). Ayrıca, bankanın koleksiyonunda bulunan 62 eser ise kurumun merkez binası duvarlarında sürekli olarak sergilenmektedir (Taşpınar, 2009, s.98).

Bu etkinliklerin artışında, 14.7.2004’te çıkarılan 5225 sayılı Kültür Yatırımları ve Girişimlerini Teşvik kanununun 1. Maddesinde sanatsal ve kültürel değerlerin üretimi, halka sunumu için yapılan yatırımlar teşvik edilmesinin büyük etkisi vardır. Ancak, bunun yanı sıra, kişi ve kurumların gerçekleştirmiş oldukları bu tür etkinliklerin ve girişimlerin çoğalması birçok koleksiyoncuyla benzer aktivitelere teşvik etmiş, yaygınlaşmasını sağlamış ve daha önceden kapalı duvarlar ardında kalan eserlerin “kamuya gösterme görevlerini” yerine getirmelerini sağlamış, böylece, izleyici, sanatçı ve şirket statüsünü de etkileyen etkinlikler olmuştur (Altuğ, 2005, s.y.) .

Öte yandan, 1980 sonrası, Türkiye’de özel koleksiyonların kataloglarının basıldığı ve sergilendiği bir dönem olmasının yanı sıra, özel müzelerin kurulmaya başladığı bir dönem de olmuştur. Sabancı, 1984’te yayınlamış olduğu resim kataloğunun önsözünde, Sabancı Kataloğu’nun amaç ve misyonuna, müze açmak gibi kültürel aktiviteler doğrultusunda yapılacak etkinlikler dikkat çekmiş; tıpkı Bourdieu’nün sanat ve kültürel etkinliklere bağlı gelişen kültürel kapitalin, otoritenin bir aracı olarak, güç ilişkileriyle bağdaştırdığı gibi Sabancı da bu etkinlikleri başarılı işadamlarının sorumlulukları altında sınıflandırmıştır (Sabancı, 1984, s.1; Bourdieu, 1997, s.88). Bu bağlamda, 1980 sonrasında, koleksiyonları kurumsallaştırma adına önemli bir adım olan özel müzecilik çalışmalarının artışı dikkat

⁴⁰ Anonim, <http://arsiv.ntv.com.tr/news/215499.asp>, Erişim, 12. 05. 2013

çekmiştir. Türkiye’de özel aktörlerin koleksiyonlarını müze gibi kurumlara dönüştürmesinin sebebini Bali ise, 1980 sonrası majör karakteri olan burjuvanın, kültürel alana dahil olmasıyla 1970’lerdeki burjuvalardan daha farklı bir karakter/imağ çizdiğini belirterek açıklamıştır. Bali’nin sözlerine göre, 1970’lerin “başarılı işadami” imajı gündeminde halkla ilişkiler konusuna da yer vermiş ve bunu etkinleştirmiştir (Bali, 2007, s.62). Kitleyle iletişimi artmaya başlayan burjuva, toplumsal görünürlüğü, sosyal sorumluk söylemleri, 1990’larda kültür ve sanat alanında cisimleşmeye başlamıştır. Bu durumda, Koç, Sabancı ve Kadir Has’ın özel üniversite vakıfları kültür ve sanatı desteklemiştir. Örneğin, Eczacıbaşı tarafından desteklenen İKSV, 1996 yılında Koç Vakfına ait Vehbi Koç Vakfı adı altında kurulmuş olan arkeolojik ve tarihsel çalışmalar araştırmalar için kurulmuş olan Akdeniz Araştırmaları merkezi, 1980’lerde ve 1990’larda öncü yerler olmuştur. Böylece, burjuvanın kültür ve sanat alanına girmesi, 1980’lerdeki ve 1990’lardaki müze, kültür merkezi ve kataloglama gibi bilgi ekseninde kültür yayılmasına yeni boyut getirmiştir (Yücebıyık, 2006, s.11).

Koleksiyonların kurumsallaşmasında aile ve işletme imaj kaygısının yanı sıra, özel müzelerin artışında, 1980’lerden itibaren özel müzelerle ilgili yasaların düzenlenmesi, bu sürecinde hızlanmasında etkili olmuştur. Sabancı Koleksiyonu gibi, 1990’lara gelindiğinde bu aileler, aile koleksiyonlarını, kurmuş oldukları vakıflar aracılığıyla kurumsal koleksiyonlara dönüştürmüşler ve böylece, Türk müzeciliği yeni bir döneme girmiş, 2000’lerden itibaren hızlı bir değişim başlamıştır (Yücebıyık, 2006, s.11). Bu yüzden, Türkiye’de ekonomik anlamda önemli rol oynayan aileler, ekonomik etkinliklerinin yanı sıra, kendilerini kültür ve sanat alanında da göstermişlerdir. Sosyal hiyerarşi, ekonomik dolaşımdan bağımsız olarak korunan ve özenle sergilenen koleksiyonların oluşumuna öncülük ettiği görülmektedir (Pomian, 1990, s.32). Bu süreçten itibaren, Türkiye’de ön plana çıkan özel müzeler; başta ilk özel müze niteliğinde olan kişisel anı eşyaları ve Anadolu’daki tarih öncesi buluntular ile Helenistik, Roma, Bizans çağlarına, Osmanlı, İslam eserleri ile Türk eliş, giyim kuşamı gelenekleri ile ilgili eşyaların sergilendiği 1981 kurulmuş olan Koç Ailesi’ne ait olan Sadberk Hanım Müzesi olmuştur (Gerçek, 1999, s.465). Yaşar Eğitim ve Kültür Vakfı ise, 1985 yılında Türkiye’deki ilközel sanat müzesi olan Selçuk Yaşar Müzesini kurarak DYO Resim Kolesiyonu’nu sürekli olarak sergilemeye başlamıştır.

2001’de Elgiz koleksiyonuna ait Güncel Sanat Müzesi adıyla Proje 4L sergiler (Gerçek, 1999, s.465) düzenlemiş, müze yapısı içinde de “Artavirum” adlı bir bölümü genç sanatçılara ayırarak, iki ayda bir değişecek şekilde eserler için sergi mekanı sunmaktadırlar. Böylelikle genç sanatçılara büyük bir destek vererek eserlerinin bir müze bünyesinde sergilenmesine

olanak vermektedirler. 2002’de, iş ilişkisinde bulundukları Bridgestone ve DuPont gibi “şirketlerin başkanlarının gerçek birer sanatsever olduklarını, çok değerli sanat eserleri topladıklarını, evlerini müzeye dönüştürdüklerini” (Sabancı, 2002, s.7) gördükten sonra, bir iş adamının toplumda başka rolleri de üstlenmesi gerektiğini düşüncesi ile kurulan Sabancı Üniversitesi’ne bağlı olan Sabancı müzesi açılmış, daha önceden konut olarak kullanılan Atlı Köşk’te hat ve Tanzimat’tan Cumhuriyet Türk resmi sanatı koleksiyonun yanı sıra, yurt dışından büyük bütçeli dünya sanatçıların sergileri getirilmiştir ve bir yandan da sürekli sergilerini sürdürmektedir. 2004 yılında ise, Modern sanatın toplumda yaygınlaşmasını sağlamak üzere Eczacıbaşı ailesinin öncülüğünde İKSV bünyesinde kurulan, Türkiye’nin ilk modern sanat müzesi İstanbul Modern, “Sürekli Koleksiyonu”nda sergilenmek üzere, 19. yy. sonlarından günümüze Türk resim sanatının başyapıtlarının biriktirilmesi sürdürülmüştür. Türk heykel sanatının önemli eserleri koleksiyona kazandırılmış ve önde gelen çağdaş heykel sanatçılarından sipariş yoluyla müzenin iç ve dış mekânlarına uygun eserler temin edilmiştir. Plastik sanatların yanı sıra gelişmekte olan fotoğraf, mimarlık, film, baskı, tasarım ve endüstriyel tasarım alanlarında koleksiyon edinilmeye başlanmıştır (Gürel,2005, s.13-14). Modern ve Çağdaş Sanat alanında sürekli sergileriyle ve Bienal Mekanı olarak da kullanılan İstanbul Modern, koleksiyonları, sergileri ve eğitim programlarıyla toplumun her kesimine, her yaş grubuna sanatı sevdirmeyi hedeflemiştir. Bu müze, Türk-Batı sanatı arasındaki sanatsal alışverişi güçlendirmeyi amaçlamıştır. Oya Eczacıbaşı için müzeler, birer iletişim platformu olmaktadır ve amaçlarının da kültürel kimliğimizi, çağdaş sanat üretimimizi gün ışığına çıkarmak olduğunu belirtmiştir (Aktaran: Çalidis, 2004, s.42). Diğer yandan, 2005’te kurulan Kütahya çini ve Anadolu ağırlıkları gibi geleneksel sanat ürünleri koleksiyonunun yanı sıra, oryantalist yaklaşımların ağırlıkta olduğu resim koleksiyonuna sahip Koç Ailesi’nin Suna-İnan Kıraç Vakfı’na bağlı Pera Müzesi, ülkemizdeki en çok ziyaret edilen özel müzeler arasında yer almaktadır. 2007 yılında İstanbul Bilgi Üniversitesi Vakfına bağlı Santral İstanbulise, müze ve çağdaş sanat kurumu arasında yeni bir anlayışla oluşturulmuştur, ‘Modern ve Ötesi’, ‘Yüksel Arslan Retrospektifi’ ve mimarlık üzerine olan ‘İstanbul 1910- 2010’ sergileri gibi çağdaş sanat için önemli bir alan olmasının yanı sıra, müze yapısı kurulduğu dönem içinde, Osman Hamdi Bey’in İstanbul Arkeoloji Müzesi’nden yaklaşık 100 yıl sonra Türkiye’de dönemin önemli mimarları tarafından baştan müze olarak tasarlanıp işlevlendirilen özel şahıslarca kurulmuş ilk büyük müze binası olmuştur (Aktuğ, 2011)⁴¹. Ancak 2012 yılında Santral İstanbul’un giriş katı hariç dersliğe dönüşmüş. 17 Şubat’

⁴¹ Aktuğ, Erkan, http://www.radikal.com.tr/hayat/bir_muze_koleksiyonu_parcalaniyor-1119625 erişim: 14.05.2013

2013te Maçka Mezat tarafından düzenlenen müzayedede koleksiyondan 70 eser satışa sunulmuştur. Bilgi Üniversitesi'nden yapılan açıklamada sadece 70 eserin satılacağı, müzenin kapanmadığı, giriş katında koleksiyon sergilenmektedir (Aktuğ, 2013, s.y.)⁴².

Ayrıca, İstanbul merkezli özel müzelerin gelişiminin yanı sıra, 2011 yılında İzmir'de kurulmuş olan Arkas Müzesi, 19. Yüzyıl Avrupalı Ressamların ve oryantalist sanatçılardan oluşan kendi koleksiyon sergilerine ve oryantalist sergilere yer vermektedir. İzmir'deki ikinci özel müze olma⁴³ özelliğini taşıyan müze, Arkas Holding'in desteğiyle kurulmuş, Arkas Sanat Merkezi bünyesinde Arkas Koleksiyon sergilerine ve geçici sergilere yer vermektedir.

Sayıları hızla artmakta olan özel müzelerin ortak noktalarına bakıldığında, genel olarak çağdaş sanat ekseninde geliştiği ve çağdaş sanat koleksiyonlarının müzeleştigi görülmektedir (Yenişehirlioğlu, 2008, s.5). Diğer yandan, 2000'lerde Sabancı, Koç, Eczacıbaşı gibi ailelerin öncülüğünde gerçekleşen özel koleksiyonların müzeleştirilmesinde başka ortak nokta ise, koleksiyonerlerin hepsinin zengin, nüfuzlu ve iş alanında rakip olan aileler olmalarıdır. Hepsinin arka arkaya müze açması, iş dünyasındaki başarının ve kazancın artık eşit noktalara geldiğine, farklılığın ve yarışın ancak ağırlıklı olarak sanatla sağlanabildiğine dikkat çekmektedir (Yücebıyık, 2006, s.11).

Öte yandan, aynı süreçlerde, Türkiye'de banka müzelerinde de artışı görülmektedir. Türkiye'de finans sektörüne bağlı T.C. Ziraat Bankası Müzesi, Yapı Kredi Vedat Tör Müzesi, Türkiye İş Bankası Müzesi, Garanti Salt gibi müzeler görülmektedir. Ancak geniş sanat koleksiyonu olan bu bankalar bünyesinde ki müzeler, sanat müzelerinden çok Türkiye'deki bankacılık sektörünün kurumsal gelişimini dokümantasyon etmektedir. Bu müzeler arasında 1981 yılında Merkez Bina Ulus'ta açılan T.C. Ziraat Bankası Müzesi, kendi sanat koleksiyonunda yer alan İbrahim Çallı'nın Harman adlı eserine ve Namık İsmail'in Mustafa Kemal Atatürk Çiftçiler Arasında adlı eserlerini sergilemektedir⁴⁴. Ayrıca, Garanti'nin bünyesinde faaliyet gösteren ve her biri farklı dönemlere odaklanan kültür kurumları; Platform Garanti Güncel Sanat Merkezi, Osmanlı Bankası Müzesi ve Garanti Galeri, 2011 yılında, SALT adı altında özerk bir kurum olarak yeniden yapılandırılmış ve hem banka tarihi

⁴² Aktuğ, Erkan, http://www.radikal.com.tr/hayat/bir_muze_koleksiyonu_parcalaniyor-1119625 erişim: 14.05.2013

⁴³ İlki, bir sonraki bölümden anlatılacak olan, konusunun parçası olan Selçuk Yaşar Müzesidir.

⁴⁴Ziraat Bankası Müzesi. Ağ Erişim: 9 Temmuz 2013. <http://www.ziraat.com.tr/tr/bankamiz/kultur-sanat/tc-ziraat-bankasi-muzesi/muze.aspx>

ile ilgili hem de sanat ve tasarımla ilgi farklı disiplinlerden oluşan genel bir koleksiyona aktarılmıştır ⁴⁵.

Yenilikçi fikirlerle açılan devletten bağımsız müzeler, koleksiyonerlerin ve izleyicilerin modern ve çağdaş sanata yönelmelerini sağlamakta, uluslararası sanat ortamlarını takip eden sanatseverlerin ve koleksiyonerlerin oluşmasını sağlamıştır (Çalıkoğlu, 2009, s. 15). Öte yandan, koleksiyonlara kalıcılık kazandıran müzelerin işlevlerinden biriside, sergilediği nesneleri ayrıcalıklı kılarak onlara ticari bir değer kazandırmasıdır (Buren, 2005, s.150-152).

⁴⁵Garanti Bankası, Erişim: 13.05. 2013

http://www.garanti.com.tr/tr/garanti_hakkinda/surdurulebilirlik/kurumsal_sorumluluk/kultur_sanata_destek/salt.page,

5.BÖLÜM

DYO RESİM YARIŞMALARI VE SERGİLERİ

Türkiye’de 1950’li yıllar sermaye ile sanat arasında köprülerin kurulmaya başladığı yıllar olarak kabul edilebilir. Ancak bu ilişkinin görünürlüğü 1970’lerde ivme kazanmıştır. Özel kişilerin sağladıkları destek, özel şirketlerin oluşturmuş oldukları kurumlar ile daha sistemli olarak devam ettirilmiş, eser üretimindeki devamlılık için önemli bir teşvik sağlamıştır.

İlki 1967’de düzenlenen ve zamanla geleneksel bir temel üzerinde oturan DYO Resim Yarışmalarını kurumsallaştırıcı düşüncenin bir devamı, daha doğrusu bir tamamlayıcısı olmuştur ⁴⁶.

Seçici kurul üyeleri arasında genelde Akademi hocaları, Türkiye’deki güzel sanatlar fakültelerinde çalışan öğretim görevlilerinin, ressamaların, mimarların ve sanat tarihçilerin yer aldığı etkinlik, dönemi içinde Türkiye’de ki kültür sanat ortamına önemli bir ivme kazandırmıştır. Pekmezci (2008, s.y.), organizasyonun sadece tuval resmine değil ayrıca baskı resim alanında ödüller vererek bu alanında çok önemli ivme kazanmasında etkili olduğunu belirtmiştir. Pekmezci yarışmanın, baskı resmin kimlikli bir anlatım yöntemi olduğunu kabul ettiren ve yaygınlaşmasına sebep olan bir etkinlik olduğunu belirtmiştir.

Daha önceki bölümlerde adı geçen Yeni Eğilimler, Günümüz Sanatçıları Sergileri, ESBANK ve TPAO gibi sergi ve yarışma etkinliklerin finansal sebeplerden dolayı gerçekleşmediği veya tamamen bittiği görülürken; DYO Resim Yarışmaları günümüze kadar kesintisiz olarak sürdürülen bir etkinlik olarak uzunca bir dönem sanat ortamını belirleyen, sanatı ve sanatçıyı özendiren bir etkinlik olmuştur (Özsezgin, 1997, s.17-19).

5.1. YAŞAR EĞİTİM VE KÜLTÜR VAKFI

Yaşar Eğitim ve Kültür Vakfı, kamu hizmetlerine katkı ve birey - devlet bütünleşmesini pekiştirme amacıyla kurulmuştur. Vakfın faaliyetleri arasında karşılıksız eğitim bursu vermek, eğitim yatırımları yapmak, bilimsel çalışmaları desteklemek, yarışmalar düzenlemek,

⁴⁶İ. Yiğitbaşı, 35. DYO Resim Yarışmaları, açılış konuşması, Nisan 2013

arkeolojik kazılara destek vermek, kitaplar yayınlamak, Selçuk Yaşar Sanat Galerisinde sergiler düzenlemek olmuştur. DYO Resim Yarışmaları ve Sergileri Yaşar Holding desteğiyle desteklenen sosyal sorumluluk projesidir. Vakıf, kültürel çalışmalar düzenlemekte, sempozyumlar, çeşitli alanlarda kongreler düzenlemekte, bilimsel çalışmalar yürütmekte ve çalışmalar yayınlamaktadır⁴⁷. 1974’de Durmuş Yaşar tarafından kurulmuş olan Vakfın amaçları, ‘eğitim hizmetleri’ ve ‘kültür hizmetleri’ olarak iki ana kısımdan oluşmaktadır (S. Kemahlı ile kişisel iletişim, 16 Temmuz 2013) (bkz. Ek.IV.II.- Resim 176).

Eğitim hizmetleri, gençleri eğitim konusunda teşvik eden, onlara olanak sağlayan ve eğitimlerini devam ettirmelerini sağlayan destekler olarak görülmektedir. Bugüne kadar 5.500’ yakın öğrenciye destek veren vakıf; Vakıf üniversitelerinde, yüksek ve orta öğretim kurumlarında okuyan yetenekli, çalışkan, başarılı olan ancak maddi olanakları yetersiz olan öğrencilere karşılıksız burs vermiş ve vermektedir. Ayrıca, Yaşar Eğitim ve Kültür Vakfı’nın Milli Eğitim Bakanlığı’nın işbirliğiyle eğitim yatırımları yaparak eğitim hizmetlerinde de etkin rol oynamaktadırlar⁴⁸. “İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Prof. Dr. İsmet Alkan Yemekhanesi, 180 çocuğun (0 - 12) eğitim gördüğü Ege Üniversitesi Anaokulu, Selçuk Yaşar İlköğretim Okulu, Selçuk Yaşar Boyacılık Endüstri Meslek Lisesi, Çeşeme/ Alaçatı Yaşar Eğitim ve Kültür Vakfı Anadolu Lisesi, Diyarbakır/ Kayapınar Yaşar Eğitim ve Kültür Vakfı Anadolu Lisesi Ek Binası” (Anonim, 2012, s.49) bu amaca uygun gerçekleştirilen yatırımlardır.

2009’a yılına kadar Selçuk Yaşar’ın kızı olan DYO yönetim kurulu başkanı Feyhan Yaşar kültür organizasyonların yönetimini üstlenmiş, 2009 yılındaki yönetim kurulu değişimi ile Selçuk Yaşar’ın diğer çocuğu olan İdil Yiğitbaşı tarafından DYO yönetim kurulu başkanlığı yürütülmeye başlanmıştır.

DYO Resim Yarışmalarının yanı sıra vakıf, 1977 yılından beri İzmir’in Çeşme kasabasında yer alan Ildırı Köyü’de Erythri antik kentinde, Ord.Prof. Ekrem Akurgal başkanlığındaki yürütülen kazı çalışmasına sponsor olmaktadır. 1985 yılında ise DYO resim yarışmalarında ödüle layık görülen eserleri halka sergilenmesi için ‘Selçuk Yaşar Resim Müzesi’ adı altında sanat müzesi kurulmuştur. 1993 yılında ticari faaliyetlerden etkilenmemesi amacıyla 1993’ten bu yana DYO resim yarışması Yaşar Eğitim ve Kültür Vakfı tarafından organize edilmeye başlanmıştır⁴⁹. Vakıf, 1998 yılından itibaren ise Nysa Arkeolojik kazısı ve restorasyon

⁴⁷İ. Yiğitbaşı, 35. DYO Resim Yarışmaları, açılış konuşması, Nisan 2013

⁴⁸İ. Yiğitbaşı, 35. DYO Resim Yarışmaları, açılış konuşması, Nisan 2013

⁴⁹İ. Yiğitbaşı, 35. DYO Resim Yarışmaları, açılış konuşması, Nisan 2013

alışmalarına katkıda bulunmaktadır (Anonim, 2004, s.i; Anonim, 2013, s.i; S. Kemahlı ile kişisel iletişim, 16 Temmuz 2013) .

Yaşar Eğitim ve Kültür Vakfı, Atatürk’ün kişiliğinin, ilkelerinin ve tarihi rolünün topluma ve sonraki kuşaklara daha iyi tanıtılması için, bilim ve araştırma kurumlarıyla da işbirliği yaparak araştırmaları desteklemekte, sempozyumlar- seminerler düzenlemekte, bunların gerek Türkçe gerekse yabancı dillerde yayını ve tanıtılmasını sağlamaktadır.

5.2. DYO/ DURMUŞ YAŞAR VE OĞULLARI RESİM YARIŞMALARI VE SERGİLERİ

1940 yılında kurulan Yaşar Holding’e bağlı Türkiye’nin ilk ‘Türkiye’nin ilk boya markası ve fabrikası olan ‘Durmuş Yaşar ve Oğulları’ / DYO boya firmasının 1967 Yılı’nda Sanatı Ege Bölgesi halkı için bir yaşam tarzı olarak benimsetmek, bir kültür ihtiyacı olarak kökleştirme ve bu konuda Ege Bölgesi ve bölgenin gelişmiş kenti İzmir’deki sanatsal ve kültürel alandaki bu açığı kapama amacıyla ilk kez başlattığı DYO resim yarışması ve sergisi o tarihten itibaren bugüne değin sürdürülmektedir.

Durmuş Yaşar şirketinin (DYO) kuruluşundan 13 yıl gibi kısa bir süre sonra Türk Resim sanatına katkı sağlayan sanatı ve sanatçıyı desteklemek amacıyla kurulmuştur.

Yarışmaların ulusal boyutta, ülkedeki tüm sanatçıların katılacağı bir organizasyona dönüşmesi diğer bölgedeki sanatçıların talebi karşısında gerçekleşmiştir. Etkinlik Cumhuriyet’in 50. yılı olan, 1973’de ülke çapında düzenlenmeye başlamıştır⁵⁰.

DYO resim yarışmaları, organize edildiği ilk dönemde Türkiye’deki kültür sanat ortamına bir alternatif getirmiştir. Bu dönemdeki tek yarışmalı sergi ilki 29 Ekim 1939’da Ankara Sergievinde açılmış olan sanatçıların uzun yıllar boyunca desteklenmesine ve sanatın yaygınlaştırılmasında etkili olan “Devlet Resim Heykel Sergileri” olmuş, (Çoker ve İskender, 2008, s.338). Ancak, 1960’larla beraber, ‘ Ulusal sanat’ yaratma amacı taşıyan bu sergilerin, ülkedeki farklı sanat eğilimlerini temsil edip etmediği sorgulanmaya başlamış ve e Devlet Resim Heykel Sergilerine karşı bazı sanatçılarda küskünlük yaratmıştır (Özsezgin, 1997, s.12; Gürdaş, 2008, s.32 – 37; Yasa Yaman, 2012, s.73). Sanatçılar arasında süregelen tartışmalar,

⁵⁰İ. Yiğitbaşı, 35. DYO Resim Yarışmaları, açılış konuşması, Nisan 2013

Devlet Resim Heykel Sergilerine olan güvenin yitirilmesine neden olmuş, bu ortamda, DYO Resim Yarışmaları ve Sergileri 1969'dan başlayarak, Devlet Resim Heykel Sergilerini model olarak hazırladığı organizasyonda resim dalında sanatçıların kendilerini göstermesi ve yeni başarılar kazanması için yeni bir arena yaratmıştır.

1960'larda giderek belirginleşen İstanbul ve Ankara'da ekollerinin birbirine karşı rekabetçi tavırları, DYO Sergileri ile birlikte İzmir'inde alternatif bir sanat merkezi olma olanağı verilmiştir.

DYO Resim Yarışmalarında, üslup, eğilim arasında ayırım gözetmeyen, katılımcıların sanat eğitim durumundan ve kurumlarından bağımsız yapısıyla, sanatın birleştirici gücünü öne çıkarmıştır. Genç sanatçılar için önemli bir teşvik ve destek yaratan DYO resim yarışmaları, yeni bir soluk getirmiştir; örneğin, genç bir ressamken katıldığı ve sonradan jüri üyeliği yaptığı yarışmalı sergiler için Yalçın Gökçebağ, o dönemde DYO'nun yarışmalarının sanatçılara ilaç gibi geldiğinden söz etmektedir (Gökçebağ, 2013, s.y.)⁵¹.

DYO, birçok sanatçıyı desteklemiş, genç sanatçıların sanat ortamında görünürlük kazanmasını sağlamış, ayrıca maddi destek vererek sanatçıların gelecek eser üretimlerinde önemli bir teşvik ve destek oluşturmuştur.

5.2.1. DYO Resim Yarışmaları Tarihsel Süreci

DYO Resim Yarışmaları, başladığı yıldan bu yana resim disiplini ile sınırlı bir etkinlik olmuştur. İlk iki yıl boyunca İzmir merkezli Ege Bölgesi'ni kapsayan bölgesel nitelikli olan yarışma, Yaşar Holding bünyesindeki boya ve kağıt sektöründeki DYO Boya ve Viking Kağıt A.Ş. firmalarının ilişkili olduğu boya, sulu boya, tuval, kağıt gibi malzemeler kullanıldığı eserlerin katılımı uygun görülmüştür (S. Kemahlı ile kişisel iletişim, 16 Temmuz 2013).⁵²

DYO yarışmalı sergileri, ilk altı yılı içinde (1967 - 1972) merkez İzmir olmak üzere, Ege Bölgesi sanatçılarına hitap eden bir organizasyon olarak, sanat etkinliklerini Ege Bölgesine taşımada önemli bir rol oynamıştır. DYO sergileri daha ilk etapta yöre sanatçıları tarafından büyük ilgi ile karşılanmıştır. 1967 yılını izleyen öteki sergilere katılma oranı giderek yükselmiştir.

⁵¹Gökçebağ, Y. Nisan 2013, 35. DYO Resim Yarışmaları Sergisi açılış konuşması, Ankara

⁵²DYO.35.2013 Nisan açılış konuşması

DYO sergilerinin ilk dönemini kapsayan 1967 ve 1972 yıllarında, sergi için başvuruda bulunan sanatçı sayısının, Ege bölgesiyle sınırlı kalmak kaydıyla, en üst düzeye ulaştığı gözlenebilmektedir(bkz. Tablo - 6). Artan katılım sayısının yanı sıra eserlerin kalitesinde de (profesyonelliğe) belirli bir değişim olmuştur. Bununla birlikte, seçici kurul ‘farklı ekollerin en başarılı örneklerini sergiye dahil etme’ ilkesini göz önünde tutmuştur (Özsezgin, 1997, s.19). Sergi mekanının yetersizliği nedeniyle zorunlu olarak sergilenecek eserlerde kısıtlamaya gitmiştir. Ayrıca sergide üç ayrı kategori öne çıkmaktadır; yağlı boya ve sulu boya ile gravürler. 1968 yılındaki yarışmanın, kurulunda görev almış olan Bedri Rahmi Eyüpoğlu ve Adnan Çoker, Serginin kataloğundaki yazısında Eyüpoğlu, kısa geçmişine rağmen, resim sanatımızda, ‘inanılmaz bir gelişmeden’ söz eder; ‘renge ve biçime susamışlık’ın, ‘birikmiş gücümüzün’, ‘en ufak bir himmet’ karşısında fişkırdığına değinmiştir. Buradaki himmet sözcüğü, DYO’nun desteği olarak geçmektedir. Adnan Çoker ise, birkaç yıldır izlenen yarışmalı DYO sergilerinin, sanatçılarımızı ‘maddi ve manevi olarak’ desteklediğini belirtir ve bu sergilerin büyük bir boşluğu doldurmakta olduğunu öne sürer (Çoker ve Eyüpoğlu, 1968, s.19).

Sergi, 1967 yılında, DYO Resim Yarışmaları bölgesel bir etkinlik olarak İzmir’de başladı. “Durmuş Yaşar ve Oğulları Boya Fabrikaları sanata hizmet amacı ile 17 Mayıs – 7 Haziran 1967 tarihleri arasında İzmir’de Kültür Parktaki pavyonunda her yıl tekrarlanacak resim sergilerinden ilkinin tertipleyecektir.” Sözleriyle uzun soluklu işleyecek olan etkinliğin, ilk adımlarını atılmıştır (Anonim, 1967, s.8) . Seçici kurulun, İzmir Devlet Resim Heykel Galerisi Müdürü olan Turgut Pura, Türk Koleji Sanat Tarihi Öğretmeni Güven Zeyrek, İzmirli sanat eleştirmeni Turgay Gönenç’ten oluşan yarışmaya, genel anlamda bölgede görevli olan resim öğretmenleri, Buca Eğitim Enstitüsü Resim- İş Bölümü öğrencileri olmuştur. Katılım şartları “ ... 1. Sergiye Ege Bölgesinde (İzmir, Manisa, Aydın, Denizli, Muğla) ikamet eden amatör ve profesyonel ressamlar iştirake edebilir. 2. Her ressam bir veya daha fazla eser gönderebilir. 3. Resimler en geç 10 Mayıs 1967 Çarşamba akşamına kadar İzmir Bornova 2. Sanayi 46 numarada DYO işletmelerine teslim edilmelidir.” Şeklinde kuralları belirlenen yarışmaya (Anonim, 1967) şeklinde belirtilen organizasyona, Ege’nin belirtilen illerinden 91 sanatçı ve 271 eser katılmıştır ve 44 tanesi sergilenmeye değer görülmüştür; ilk elemelerde seçilmeyen resimler ise sanatçılara iade edilmiştir.”⁵³(Anonim, 1967, s.8).

⁵³Sergide teşhir edilen eserler arasında altısı derecelendirilmiştir ve bu resimler verilmiş olan ilanda da belirtildiği gibi 1. esere 3000 tl, 2incilik eserine 2000tl, 3 üncü esere 1000 ve 4.5. ve 6.lık dereceleri alan eserler ise mansiyon olarak kabul edilip DYO işletmesi tarafından satın alınmıştır (Anonim, Gazete İlanı, 12 Nisan 1967 Yeni Asır Gazetesi)

Tugay Gönenç, Turgut Pura, Güven Zeyrek, Vedat Mavitan'ın seçici kurulda bulunduğu 1.Sergi sonrasında Metin Eloğlu'nın birinci olarak seçilen Horoz Dövuşü çalışmasının daha önceden ödül almış ve sergilenmiş bir çalışma olduğu belirtilmiş ve tartışma yaratmıştır (Anonim, 1967c, s.11) (Bkz. Resim- 1).

1968'de yapılan 2. Sergi'de Katılan 8 il'den 119 sanatçı, 284 eserle katılmıştır. Ressam Nuri İyem, ressam Nazım Benli, ressam ve DYO reklam şefi olan Eren Ünal'dan oluşan jüri tarafından ön elemeye tabi tutulan eserler arasından; Sevin Atatür; 'Şemsiyeli Kadın', Jak Edizel; 'Kompozisyon 2' , Ünsal Toker; 'Yeşilli Kompozisyon' eserleriyle ödül almıştır. Şeref Bigalı ve Ali Rıza Hiti ise jüri özel ödülü almıştır. Yarışma sonunda sergilemek için 65 eser seçilmiştir. 3 başarı Ödülü, 5 mansiyon, 5 Jüri Özel Ödülü verilmiştir (bkz. Tablo- 5; Tablo-8). Basın duyurularında; "Eserlerde alet ve malzeme tahdidi yoktur" maddesi eklenmiştir ve önceki sergide yaşanmış olan karmaşadan dolayı "İştirak edecek eserlerin herhangi bir yerde sergilenmemiş olması şarttır" maddeleri eklenmiştir (Anonim, 1968, s.9).

2. sergi için düzenlenen broşüründe Jüri başkanı Nuri İyem, DYO Resim Sergisi ve Değerlendirme Üstüne" başlıklı yazısında (1968, s.i):

"Yalnız Ege bölgesinde değil, öteki bölgelerimizde de sürekli ilgisizlik, ressamın geçimini başka alandan kazanmak zorunluluğu gibi etmenler, Türk ressamlarını gün geçtikçe resimden uzaklaşmaya ve yıkıcı bir takım duraksamalara, giderek eni konu yozlaşmaya sürükler. Sözün gelimi, bir koca yıl, sayısı üçü-beşi geçmez resimle kapayanlar pek çoktur. Ressamı yıkan bu duraksamayı hemen hemen her yörede görmekteyiz. Bu kadarcık çalışmayla, resim sanatı sürdürülemez ve buna sanatçı yaşamı denemez. İşte bu ters koşullar içinde bocalayan ressamı çalışmaya sürükleyici bir neden olarak DYO resim sergisinin önemli olduğuna inanıyoruz... DYO resim sergileri yöntemi daha başlarken iyi düşünülmüş, iyi uygulanmıştır".

Bu broşürde "Saf Yürekli" başlığı altında, Saf yürek sanatın önemine vurgu yapılarak bu sergide onlara da yer ayrıldığı belirtilmektedir.⁵⁴

1969'da gerçekleştirilen 3.Sergi'de katılım için teknik ve boyut gibi bazı sınırlamalar getirilmesine rağmen, 134 sanatçı 332 eserle katılmış ve 72 eser sergilenmek için seçilmiştir (bkz. Tablo- 6; Tablo-8). Bu sergide baskı resimler; 2.Grup resimler adı altında ayrı bir değerlendirmeye ve sıralamaya tabi tutulmuşlardır. Bu grupta 27 eser sergilenmiştir. Kendi

⁵⁴Bu yarışmada, birinci sanatçı 4000tl ikincilik eseri 3000tl üçüncülük ödülü 2000tl dördüncülük eseri 1500tl ve beşinci eser 1000tl'lik ödül almış ve sergilenmeye değer görülen eserlerin, sergileme sırasında satışı serbest olduğu belirtilmiştir (Anonim, 1968, s.8)

içinde 4 Ödül, 4 Jüri Özel Ödülü verilmiştir. Bu yarışma da Zehra Kaptan; ‘Potre’ adlı eseriyle, Nejat Akkan; ‘Gelin Arabası’, Aydın Akdeniz; ‘Korkuluğun Korkusu’ adlı çalışmasıyla ve Adnan Onbaşıoğlu; ‘Keman’ adlı tuval çalışmalarıyla ödül alırken, baskı resim alanında Jak Edizel, Perihan Güzel, Tomris Toksan, Hanife Türer ve Beyhan Özmaden ödül almıştır.

Bu dönemde, DYO Resim Yarışmalarının sadece Ege Bölgesi’nde değil, ayrıca bütün Türkiye’de de adını duyurmaya başlamış; Ege Bölgesi’nin dışındaki illerden çok yoğun katılım istekleri ve baskılar gelmeye başlamıştır. Ressam Hasan Kavruk (1969, s.7), “Üçüncü DYO Sergisinin Dünü ve Yarını” başlıklı yazısında “DYO kendi renk meşherine, bu bölgenin resim sanatına gönül veren amatör ve profesyonel ressamlarını katmakla tutumunu toplum yararına daha etkileyici bir duruma sokmuştur...” sözleriyle Türk sanat ortamına getirdiği harekete değinmiştir. “DYO’nun açtığı bu çılgır aynı zamanda bir niteliğini taşımakta, yarının genç sanatçılarına olduğu kadar, halka da ışık tuttuğu için topladığı alkışlarla tarihe mal olacaktır. Darısı diğer benzeri işletmelerin başına...” (Kavruk, 1969, s.7) sözleriyle tekrar bu önemli atılıma vurgu yapmıştır.

1970’te 4.Sergi ile katılımcı miktarının yeni kentlerin katılımıyla yarışmaya katılan sanatçıların sayıca artmıştır (Tablo-6). Broşüründe Heykeltıraş Sadi Çalık’ın ve Abidin Elderoğlu’nun kaleme aldığı “4.DYO Resim Sergisi İçin” başlıklı bir yazısında, Elderoğlu (1970, s.3); DYO’nun gerçekleştirmiş olduğu sosyal sorumluluğu, “Sanatsız bir toplum olmaz; olamaz. Toplum içinden kabiliyetleri desteklemekle bu sonuca varılabilir. Bizi bugün minnetle DYO Sergisi hakkında övgü yazmaya iten nedenin özü bu anlamdır” sözleriyle dile getirmiştir (Tablo-8).

Balkan Naci İslimyeli, Aydın Akdeniz, Bilal Erdoğan, Adnan Onbaşıoğlu ve Şeref Bigalı’nın ödül aldığı 4. DYO Resim Yarışması’nda, resim alanındaki çalışmaların yanı sıra, 2.Grup olan ‘Gravür Resimler’ başlığı altında 30 eser sergilenmiş ve gravür alanında da ayrı olarak 5 ödül verilerek toplamda on ödül verilmiştir (bkz. Tablo-5). 92 eserin sergilenmiştir (bkz. Tablo-8).

1971 yılında gerçekleştirilen 5.sergide, Nejat Akkan, Necati Ayder, Şeref Bigalı, Adnan Onbaşıoğlu ve Bilal Erdoğan ödül almıştır. Yarışmada resim kategorisinin yanı sıra ayrı bir değerlendirme ile üç özgün baskı ödülü de verilmiştir.

DYO sergilerinin, Ege yöresi sanatçılarına yönelik altı yıllık ilk dönemi 1972’deki 6. sergisiyle kapanmıştır. Özgün baskı resim çalışmaları 3. 4. ve 5. sergilerde boya resimlerle,

özgün baskı resimlerin ayrı gruplar halinde değerlendirilirken 6. sergiden itibaren bu grup ayrımı kaldırılmıştır (Özsezgin,1997, s.32; S. Kemahlı ile kişisel iletişim, 16 Temmuz 2013).

Bu sergide, Yalçın Gökçebağ, Kadir Ata, Cavit Atmaca, Haluk Derbent, İlknur Tabak ve Sevgi Çeltik ödül alırken. 175 sanatçı, 288 resimle katılmış, 62 sanatçının 72 yapıtı da sergilenmeye değer bulunmuştur (bkz. Tablo-6; Tablo-7; Tablo-8). Yarışmada jüri üyesi olan Sabri Berkel'e (1972, s.23) göre, “ Sergiden anlaşılabacağı gibi, ülkemizde sanata olan ilgi ve sevgi gün geçtikçe azar azar da olsa artmaktadır. Şimdi ise amaç, bu ilgi ve sevgiyi yurt yüzeyine daha da yaymak olmalıdır.” Berkel'in bir dilek olarak belirttiği bu görüş, DYO sergileri açısından 1973'te, gerçekleşmiştir (Özsezgin, 1999, s.19).

İlk altı yılda Ege yöresi sanatçıların katılımıyla sınırlandırılmış organizasyon, her sene katılımcıları artarak devam etmiştir. Bunun yanı sıra, Ege Bölgesi dışında da yarışmalara gösterilen yakın ilgi, talep ve destek nedeniyle, DYO yetkilileri etkinliği yurt çapında organize etmeye karar vermiştir. Alınan bu karar, 1973 yılında, Türkiye Cumhuriyeti'nin 30. kuruluş yılına denk gelecek biçimde, Türkiye genelinin katılımına açılan DYO sergilerinin ikinci dönemi başlamıştır. Bu ikinci dönemin 1973 yılından günümüze kadar olan sürecinde bütün sanatçıları, ilk sergilerde de olduğu gibi amatör ve profesyonel ayrımı gözetmeksizin bütün sanatseverlere yönelik olmuştur. DYO Yarışmaları'nın, yurt kapsamında yaygınlaştırılması, ilk olumlu sonuçlarını sayısal planda göstermiştir. “Cumhuriyet'in 50. Yılında Türk Resim Sanatı” adı altında sunulan 1973 yılındaki 7.sergiye, konu sınırlaması getirilmeden, 204 sanatçının 351 yapıtla başvuruda bulunduğu görülmektedir (bkz. Tablo-6; Tablo-7) (Özsezgin, 1992, s.50; Özsezgin; 1997, s.33;S. Kemahlı ile kişisel iletişim, 16 Temmuz 2013).

Bölgesel etkinlik olarak devam ettiği bu süreye kadar DYO Yarışmaları ve Sergileri'nin İzmir'deki sanat ortamına getirilerine baktığımızda, bölgedeki sanata ilgi duyan kitleye ve güzel sanatlar öğrencilerine büyük katkısı olmuş, ancak, şehrin kültür sanat ortamına büyük bir etkisi görülmemektedir. Bölgenin gazetesi olan Yeni Asır'ın 1967 – 1973 dönemi arasındaki arşivine bakıldığında; DYO Resim Yarışmalarına dair sadece etkinlik çağrıları ve yarışma sonuçları yayınlanmıştır. Sadece 1967 yılındaki yarışmada Metin Elderoğlu'nun ‘Horoz Dövüşü’ adlı çalışmasının daha önceden sergilenmiş bir eser olduğunu belirtilen sansasyonel bir haber yayınlanmıştır. Ancak bunun dışında gazetenin kültür sanat ekinde magazin ve el işi sergileri haricinde kültür sanat etkinlikleri görülmemektedir.

1973 yılına kadar olan yarışmalarda dört kişiyle sınırlı tutulan seçici kurul üyeleri, daha geniş bir katılım alanı oluşturduğu için artık 9 kişiye çıkarılmış, ödül ve mansiyonları da artırılmıştır (Anonim, 1973, s.11; S. Kemahlı ile kişisel iletişim, 16 Temmuz 2013) (bkz. Tablo-5). Başvurular, İzmir'in yanı sıra Ankara ve İstanbul'da da kabul edilmeye başlanmış ve katılan sanatçı ve eser sayısında artış görülmektedir (bkz. Tablo- 6). Cevat Dereli, Devrim Erbil, Mustafa Aslier, Turan Erol, Kaya Özsezgin, Cavit Atmaca, Vacit Tümer ve Ünal Sarihan'ın seçici kurulda bulunduğu 7. Yarışmada; Filiz Başaran, Özdemir Altan, Kadir Ata, Güngör İplikçi, Özgün Baskı alanında ise Adnan Çoker ödül alan sanatçılar olmuştur. Ayrıca, bu yıldan itibaren, sergi hareketlerinin, ülkemizde çağdaş resim sanatının dağılmasına daha fazla katkı sağlamak amacıyla İzmir'den sonra İstanbul ve Ankara'da da tekrarlanılmasına karar verilmiştir (Özsezgin, 1997, s.27; S. Kemahlı ile kişisel iletişim, 16 Temmuz 2013).

8. DYO Resim Yarışması'nda, Mehmet Güler, Gençay Kasapçı, Cevat Demir, Gülsüm Erbil ve Balkan Naci İslimyeli ödül alan sanatçılar olmuştur. 1975 yılında gerçekleşen 9. DYO Resim Yarışmasında ise Mustafa Ayaz, Nurullah Berk, Cavit Atmaca, Filiz Başaran, İsmail Türemen ödül almıştır.

1976'daki 10.Sergisi için Ergün Peker, 'Devlet Resim ve Heykel Sergisi boyutlarına ulaşmış bir sergiyi aralıksız 10 yıldır açabilen bu müesseseyi takdir etmemek elde değil. Devlet resim heykel bile zaman zaman aksar. Oysa DYO'nun sergisi Ankara'ya gitti İstanbul'a da gidecekmiş' (Peker, 1996, s.24) diyerek dönemi içinde tek benzeri organizasyon olan resim geleneği örneğini geçemeye başladığını göstermektedir; ayrıca gezici bir serginin söz konusu olduğunu da görebilmekteyiz. Nedret Sekban, Ali Rıza Hiti, Asım İşler, Hüsnü Koldaş ve Devrim Erbil'in ödül aldığı DYO'nun 10. yarışmalı sergisi için Prof Neşet Günal; "Türk resminin sorunlarını insan ve doğa sevgisinde, insan ve doğa gerçeğinde saklı görünüyor. İnsancıl değerlerin ne denli köklü ve tükenmez olduğuna içtenlikle inananlar biraz daha 'bizdenlik', biraz daha 'çağdaşlık' getiriyor resmimize" (Aktaran, Peker, 1976, s.24)⁵⁵ demiştir.

Ancak, diğer bir yandan organizasyon Devlet Resim Heykel Sergileriyle benzer eleştiriler almıştır.

"DYO sergisi, Devlet Resim Heykel Sergisine benzedi. Her yıl bir önceki yılın aynı. Resimlerin isimleri ve yerleri değişiyor yalnızca, jürilerin değişmesi bile genel görünümü değiştirmiyor. Birini devlet düzenler diye kabulleniyoruz; DYO sergisini ise özel sektör... Bu yarışma sergisi nasıl değişebilir, nasıl ilk yılların heyecanını koruyabilir. ... Kazananlara ve jüriye para veriliyor. Bir boya fabrikasının

⁵⁵10.000 tl'den oluşan ödül ve 1500 tl'den oluşan mansiyon verilmiştir (Anonim, 1976, s.5)

düzenlediği sergide, alışılan yağlı boya kullanılmasa ne olur? Yağlı boyaya bu denli saygı neden? Yağlı boyaya olan alışkanlığı kırmak gerekir. Yağlı boya bir teknik değil malzemedir. Sanatçının eline daha sağlam bir malzeme verilebilir. Bu malzemede piyasada bol bol var. Sanatçılara yön vermek gerekir. Bir yıl plastik badana boyası ile resim, bir yıl Dyoluxle, bir yıl matben mürekkebiyle, bir yıl serigrafi boyasıyla vs.. İstense, sergiler çok değişecektir yeni resimler de kazanırdık! ” (Peker, 1976, s.24).

1977 yılında gerçekleştirilen 11. DYO Resim Yarışması’nda ise Bihrat Mavitan, Mustafa Ayaz, Bilal Erdoğan, İlhami Ercivan, Tülin Göksayar ödül almış, 1978 yılında ise seçici kurulda Prof.Dr. İsmail Tunalı, Doç. Dr. Fethi Kayaalp, Kaya Özsegin, Mustafa Pilevneli ve Özer Kabaş’ın bulunduğu yarışmada, Faruk Cimok, Tayfun Erdoğan, Sefer Öztürk, Nejat Soyer ve Bekir Sami Çimen ödül almıştır.

Seçici kurulunda; T.G.S.Y.O. Öğretim Görevlisi Balkan Naci İslimyeli, DGSA Öğretim Görevlisi Devrim Erbil, yazar - eleştirmen Ferit Edgü, EÜGSF Öğretim Görevlisi Halil Akdeniz ve A.USBF Öğretim Görevlisi Turan Erol’un bulunduğu 13. DYO Resim Yarışması’nda ise; Fatma Eye, Nusret Demren, Alaettin Aksoy, Zahit Büyükişliyen ve Veysel Günay ödül almıştır. 1979 yılında gerçekleştirilen yarışmanın ardından, Kaya Özsegin konu ve yönelimlerin tek düzelikliğini;

“ ... resmimizde etkisini yaygın bir yöneliş halinde duyuran yerellik kavramı, son DYO sergisinde de farklı disiplinler içinde ağırlığını ortaya koymaktadır. Öte yandan yerelliğin ya da yöreselliğin, yalınkat bir duyarlılık biçimi olarak kabullenilmesine gösterilen tepki de bu, serginin dikkate değer bir yönünü oluşturmaktadır” (Özsegin, 1979, s.37) sözleriyle eleştirmiştir.

14. sergi de seçici kurul üyeleri; İDGSA iç mimarlık bölümü Öğretim Görevlisi Prof. Dr. Sadun Ersün, İDGS resim bölümü öğretim Görevlisi Adnan Çoker, Grafiker Mengü Estel Buca Eğitim Enstitüsü resim bölümü öğretim görevlisi İlhami Ercihan yer almıştır. Yarışma sonunda Yalçın Gölçebağ, Hüseyin Bilişik, Alaettin Aksoy, Mustafa Ata ve Dinçer Erimez ödül almıştır.

DYO Resim Yarışmalarına katılım şartlarına bakıldığında, genel hatlarıyla hiçbir konu sınırlaması getirmeden eser kabulü ederken, 1981 ve 1984 yıllarında konu sınırlamasına giderek, güncel gelişmeler karşısında sanatçılarımızın yorum ve görüş farklılıklarını ortak konular çevresinde değerlendirme yoluna gitmiştir. Atatürk’ün 100. doğum yılı nedeniyle 1981 yılındaki 15. sergi, “Atatürk İlke ve İnkılapları, İstiklal Savaşı ve Türkiye Cumhuriyeti’ndeki Yeri” konusu seçilmiştir Ali Avni Çelebi, Prof. Dr. İsmail Tunalı, Prof. Özdemir Altan, Şefik Bursalı ve Vedat Mavitan’ın jürisinde bulunduğu ‘Atatürk İlke ve İnkılapları, İstiklal Savaşı ve Türkiye Cumhuriyeti’ndeki Yeri ’konulu 15. Sergisi sonucunda

Alaettin Aksoy ‘Anılar’ adlı çalışmasıyla, Zekai Ormanlı ‘Gençliğe Saygı’ isimli çalışmasıyla, İbrahim Örs ‘Atatürk’ isimli eseriyle, Seyfi Arıkan ‘Atatürk’ isimli eseriyle ve Kasım Koçak ‘Mustafa Kemal Kağnısı’ adlı eserleriyle ödül almıştır. Bu yarışmalarda ulusal bir sanat yapmanın geleneksel iradesine ne ölçüde yatkın ve yetenekli olduklarını kanıtlamaya davet edilmişlerdir. Bu çağrıya uyanlar, ulusal çağdaş sentezi figüratif resimlerde arayan bir görüntü sergilemişlerdir (Tansuğ, 1982c, s. 65) (bkz. Ek- IV.I; Resim 58; 59;60; 61; 62). Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü ile ortak düzenlenen sergi, İstanbul’da Odakule’de gerçekleştirilmiş ve 62 yapıt yer almıştır (Anonim, 1981, s.16; İslimyeli, 1981, s.4). 1981 yılındaki sergiye konu sınırlaması getirilmesine rağmen, katılım yoğunluğunda değişim olamadığı görülmektedir (bkz. Tablo-7). Bunun nedenini Kaya Özsezgin, konunun farklı yorum biçimlerine açık oluşundan kaynaklandığını belirtmektedir (1997, s.23).

1982 yılında, Prof. Sabri Berkel, Doç. Dr. Adnan Turani, Prof. Dinçer Erimez, M. Zahit Büyükişliyen ve Cavit Atmaca’nın seçici kurulda bulunduğu yarışmada; Zafer Gençaydın, Mürşide İçmeli, Veysel Günay, Atilla Tos ve Vedat Mavitan ödül almıştır. 16. DYO Resim Yarışması olan bu etkinliğe, 316 katılan sanatçı ve 516 eserle katılmış, aralarından 99 eser sergilenmiştir (bkz. Tablo-6; Tablo-7; Tablo-8). Bu dönem içindeki diğer yarışmalı sergilere bakacak olursak, katılımın bu kadar çok olmasının sebebi; dönem koşulları içinde sanatçıya hem manevi teşvik hem de maddi destek anlamında önemli destekler veren DYO yarışmaları, 1982’de Kınaytürk tarafından Devlet Resim Heykel Sergilerinin ödüllendirme sistemi, 10 sanatçıya ödül verilirken, Kınaytürk (1982, s.16),

“ ‘Devlet Ödülü’ dedirtecek bir rakam değildir. Üstelik bu miktarın içinden 10.250 lira kesilerek 39.750 Lira ödenmesi, bu ödülün kuşa çevrilmesi anlamına gelmektedir.... Devlet yılda bir kez, bir ressam bir heykeltıraş ya da bir seramik sanatçısına ödül verecekse kendisiyle orantılı bir meblağ ortaya koymalı, bu mümkün değilse, o zaman sanatçıyı daha da onurlandıracak bir plaketi kendisine armağan etmelidir” sözleriyle de Devlet Resim Heykel Sergilerini eleştirirken, DYO’nun sağladığı desteği daha açık göstermektedir (Anonim, 1982, s.12)⁵⁶.

1983 yılındaki yarışmanın seçici kurulunda Zaik Faik İzler, Kaya Özsezgin, Nevzat Akoral, A. İsmail Türemen ve Adil Geniş yer almış ve Mahmut Celayir, Mehmet Güler, Söbütaç Özer, Necdet Öksüz ve Ekrem Kahraman ödül alan sanatçılar olmuştur (Anonim, 1983, s.8).

1984’te gerçekleştirilen 18. DYO Resim Yarışması dönemlerde iş ortaklığının yeni başladığı Türkiye Deniz Kuvvetleri Güçlendirme Vakfı ile gerçekleştirilmiştir. Seçilmiş olan ‘Deniz’ konu kısıtlaması ile eser çağrısı yapan yarışmada sergilenmek üzere 91 eser seçilmiştir

⁵⁶1980’ler de 5 esere 100.000tl, 10 esere mansiyon 15.000tl ve DYO başarı plaketi verilmiştir

(Anonim, 1984, s.12; S. Kemahlı ile kişisel iletişim, 16 Temmuz 2013)⁵⁷. Mustafa Pilevneli, Neşe Erdok, İsmail Tunalı, Turan Erol, Ülker Biren'den oluşan seçici kurulun yapmış olduğu ilk değerlendirme ile 84 yapıtı sergilemeye değer bulmuş, bunlar arasında ayrı bir oylama ile ödül alan eserler belirlenmiştir (bkz. Tablo-8). Nihat Kahraman, Mevlüt Akyıldız, Vedat Mavitan, Hasan Akın ve Mehmet Özer'in ödül aldığı yarışmanın sonunda eserler, İzmir, Bursa'da sergilenmiştir (Anonim, 1984, s.9; Anonim, 1985, s.y.).

1985 yılında gerçekleştirilmiş olan y19. DYO Resim Yarışması'nda ise Prof Devrim Erbil, Prof. Doğan Kuban, Prof.Dr. Günsel Renda, Ali İsmail Türemen ve Umur Türker seçici kurulda yer almış, Mustafa Pilevneli, Cuma Ocaklı, İsmet Doğan, Halil Akdeniz ve Fikri Cantürk'e ödül verilmiştir.

1986 yılı, Seçici Kurulunu Prof. Adnan Çoker, Ferruh Başağa, Prof. Dr. Gönül Öney, Mustafa ayaz, Doç. Dr. Turan Erol'un oluşturduğu 20.yarışma, kurulduğu günden 1980'ler dönemine kadar en fazla katılımcı olan yıl olmuştur (bkz. Tablo-6). İbrahim Çiftçioğlu, İhsan Çakıcı, Abdurrahman Öztoprak, Hayati Misman ve Şükrü Aysan'ın ödül aldığı yarışmaya; 378 sanatçı, 584 eser ile katılmış, 91 eser sergilenmiş ve toplamda 5 tane ödül verilmiştir (bkz.Tablo-8; Tablo- 5). Bu kadar çok eser arasından jüri tarafından 91 eser seçilmesinin nedeni ise “ sergileme olanaklarının sınırlı olması nedeniyle birçok değerli eser sergiye alınamadı” (Anonim, 1986, s.13) olarak açıklanmıştır⁵⁸.

1987 yılındaki 21. yarışmada bir önceki seneye göre katılımcı sayısında az bir miktar azalma olmuşsa da, 1967 – 1987 dönemi içinde en fazla eser katılan dönem olmuştur⁵⁹ (bkz. Tablo-6; Tablo-7). Mustafa Aslier, Kaya Özsezgin, Cavit Atmaca, Cuma Ocaklı ve Halil Akdeniz'in yer aldığı seçici kurulda “Günümüz resim sanatına kişilikleri doğrultusunda özgün çözümlerin yanı sıra teknik olgunluğu temel alan yapıtlara öncelik tanıma” ilkesiyle, Habip Aydoğdu, Adem Genç, Kemal Önsoy, Umur Türker ve Bünyamin Özgültekin ödül almıştır (İzbek, 1988, s.12). ⁶⁰ 90 Eser Sergilenmiş Eserler İzmir büyük Şehir Belediyesi Sanat Galerisi'nde, Adana Güzel Sanatlar Galerisinde, İstanbul Atatürk Kültür Merkezi Sergi Salonunda, Bursa Devlet Güzel Sanatlar Galerisinde sergilenmiştir (Anonim, 1987, s.10).

⁵⁷Beş kişiye 500.000tl, on esere 100.000tl para ödülü ve plaket verilmiştir (Anonim, 1985, s.4)

⁵⁸5 esere 500.000tl, 10 esere ise 100.000tl ödül verilmiştir (Anonim, 1986, s.6).

⁵⁹5 esere 750.000tl ödül verilmiştir.

⁶⁰Mansiyon alan eserler ise 150.000tl para ödülü verilmiştir.

1988 yılında, Devrim Erbil, Adnan Turani, İsmail Türemen, Prof. Dr. Günsel Renda seçici kurulda yer almış, Hamparsun Demircioğlu, Bilal Erdoğan, Devabil Kara, Temur Köran ve Aydemir Kumru ödül almıştır (Anonim,1988, s.12).

1989 yılında 23.DYO Resim Yarışması'nda, Dr. Turan Erol Cavit Atmaca Prof. Dinçer Erimez Mehmet Erguvan Mustafa Pilevneli Doç. Halil Akdeniz seçici kurulda yer almış, Yıldız Çiftçi, Ali Özçelik, Cengiz Bodur, Alp Tamer Ulukılıç, Mehmet Yılmaz ödül almıştır.

1988 yılında ve 1989 yılında gerçekleştirilen yarışmaya katılan sanatçı sayısında fark edilir şekilde azalma olduğu görülmektedir (bkz. Tablo-6)⁶¹.

Genel olarak, 1980'lerde ki DYO yarışma ve sergilerine bakıldığında, ilk olarak katılan sanatçı profili dikkat çekmektedir. DYO yarışmalarına sergilenmesi için eser veren katılımcı sanatçılar çoğunluğu genç ve orta yaşlıdır. Özsezgin bu durumu, 1980'li yıllar, yeni yetişmekte olan genç kuşak sanatçıların, sanatsal etkinliklere büyük ölçüde katıldıkları ve genç sanatçı olgusunun sanat ortamımızda belirgin bir nitelik kazandığı dönemi kapsar. Kaya Özsezgin, DYO sergilerine yapıt veren sanatçıların büyük bir bölümünün 1980'li yılların sonlarına doğru genç kuşağın üyelerinden oluşması, bu bağlamda olağan bir gelişme olduğu belirtilirken, bu genç katılımcı grubun genelde eğitim gördükleri kurumlarda master eğitimlerini tamamlamakta olan ya da hiç bir kuruma bağlı olmaksızın çalışmalarını serbest olarak sürdüren kişiler olduğunu belirtmiştir (Özsezgin, 1997, s.27). Bu şekilde DYO Resim Yarışmaları ve Sergileri sanat pazarında şanslarını denemek isteyen genç kuşak sanatçıların isimlerini duyurmak için bir ilk aşama olarak görülmeye başlanmıştır.

1990 yılındaki 24. DYO Resim Yarışması'nda Avni Abraş, Ferruh Başağa, Neşe Erdok, Hayati Misman, Yaşar Yeniceci seçici kurulda yer almış, Sezai Özdemir, Hülya Koçulu, Attila Atar, Elif Okur ve Vural Yurdakul ödül almıştır.

1991 yılında gerçekleştirilen 25. Yarışma'da, DYO/1991-25.Sergi ve Ödülleri Doç. Zahit Büyükişliyen, Prof. Devrim Erbil, Abdülkadir Günyaz, Doç. Cuma Ocaklı, Prof. Dr. Gönül Öney, Prof. Dr. Günsel Renda, Saim Tekcan seçici kurulda yer almış, Mustafa Horasan, Bilal Erdoğan, Alp Tamer Ulukılıç, Zafer Gençaydın, Mehmet Yılmaz pentür dalında ödül alırken İsmail İlhan, Mehmet Gürel ve Hasan Pekmezci özgün baskı alanında ödül almıştır (Anonim,1991, s12). Bu yarışmaya 430 sanatçı ile 712 eser katılmış, 52'si pentür 38'i özgün baskı olmak üzere 90 eser sergilenmiştir (bkz. Tablo- 6; Tablo-7; Tablo-8). Toplamda sekiz

⁶¹1989 yılında ki 23. yarışmada, Ödül olarak beş kişiye 2000.000 TL, 10 kişiye 400.000 TL ve plaket verilmiştir.

esere ödül verilen 1991 yılındaki yarışmada; 5 pentüre; 10'ar milyon, özgün baskı 3 esere 3'er milyon Lira verilmiştir⁶² (bkz.Tablo-5). Yarışma sonucunda seçilen eserler, Ankara, İstanbul, İzmir, Bursa ve Trabzon'da sergilenmiştir (Anonim, 1991, s.12).

1992 yılında gerçekleşmeyen yarışma 1993 yılında ticari faaliyetlerin gölgesinde kalmaması için iki yılda bir Yaşar Eğitim ve Kültür Vakfı tarafından düzenlenmeye başlanmıştır. Özsezgin'e (1997, s.28) göre yarışmanın iki yıl gibi uzun sayılabilecek aralıklarla gündeme gelmesi, birikimlerin biraz daha uzun periyotlarla değerlendirilmesi sonucunu yaratmıştır; böylece yarışmaya katılım yönünden, sanatçılar, çalışmalarının iki yıllık süreler bağlamında, daha nesnel ölçülerle gözden geçirme olanağını bulmuşlardır. Yarışmaların ilk baştan beri belirlenmiş olan ülkedeki sanatsal düzeyin saptanmasında ölçüler getirecek toplu bir etkinlik yapma, sergileme ve ödüllendirme yoluyla izleyiciyle buluşturma ilkelerinde hiç bir değişim yapılmamıştır (Özsezgin, 1997, s.28). Ancak organizasyonun uygulamasında değişime gidilmiştir. Bir yıl resim yarışması ve ödül töreni gerçekleştirilmesine, ikinci yıl ise sergiler düzenlenmesine karar verilmiştir.

1995 yılında 27.yarışmasını gerçekleştiren DYO Resim Yarışması'nda Adem Genç, Ferhat Özgür, Zümrüt Y. Radau, Sevil Saygı ve Bilgehan Uzuner ödül almıştır. Sergilenmeye değer görülen ve ödül alan eserler İzmir, İstanbul ve Ankara dışında başka illerde de sergilenmiştir. Bu şehirler arasında; Eskişehir, Bursa, Trabzon, Antalya, Konya yer almıştır (S. Kemahlı ile kişisel iletişim, 16 Temmuz 2013). Bu sergi ile 2 yıllık yeni düzenin nasıl işlediğini ilk olarak görebilmekteyiz; yarışmanın gerçekleştirildiği yılın ekim ayından başlayarak, bir sonraki yılın Haziran ayına sarmak üzere, sırasıyla, İzmir, İstanbul, Eskişehir, Ankara, Bursa, Trabzon, Antalya, Konya'da sergiler gerçekleştirilmiştir (Özsezgin, 1997,s.28).

1997 yılında, yarışma şartlarında bir sanatçının en fazla üç eserler katılabileceği ve eser boyutlarının en fazla 60 x 150 cm boyutlarında olacağı belirtilmiştir (Anonim, 1997, s.5) ⁶³. Reyhan Abacıoğlu, Mustafa Pancar, Nesrin Sağlam, Ilgaz Özgen Topçuoğlu ve Soydan Yılmaz'ın ödül aldığı yarışmada, sergilenmeye seçilen 57 sanat eseri İzmir, İstanbul, Ankara dışında ilk defa Denizli ve Gaziantep'te sergilenmiştir ve bu seferki sergi düzeni, Ekim ayında başlayıp bir sonraki yılın Haziran ayında sonuçlanmak üzere, sırasıyla İstanbul, İzmir, Bursa, Ankara, Denizli, Gaziantep ve Antalya'da açılmıştır (S. Kemahlı ile kişisel iletişim, 16 Temmuz 2013).

⁶²Organizasyonda toplamda, 69 milyon lira dağıtılmıştır.

⁶³28.Yarışma'da, seçilmiş olan eserler 250.000.000 tl'şer ödül almışlardır (Anonim, 1997, s.5)

1999 yılından itibaren, şirketin küreselleşme koşullarına ayak uydurmak için DYO Boya A.Ş'nin ticari ortaklıklarının olduğu ülkelerde resim yarışmalarına katılım çağrısı yapmıştır. 684 sanatçı ve 1163 eser katılımının görüldüğü yarışmaya; Kıbrıs, İsveç ve Romanya'dan da sanatçılar katılmıştır⁶⁴(bkz. Tablo-6; Tablo-7). Böylece, DYO Resim Yarışmaları uluslararası nitelik kazanmıştır. Seçici kurulunda; Avni Arbaş, Ferruh Başağa, Prof. Dr. Turan Erol, Yalçın Gökçebağ, Abdülkadir Günyaz ve Prof. Cuma Ocaklı'nın yer aldığı yarışmada Şeniz Aksoy, Antonio Cosentino, Utku Dervent, Sema Göney, Hasan Kıran ve H. Yakup Öztuna ödül almıştır. Yarışmanın sergileri İstanbul, İzmir (Atatürk Kültür Merkezi), Ankara'nın yanı sıra, Bükreş (Apollo Sergi Merkezi), İstanbul, Samsun (Büyük Otel), İzmir (Atatürk Kültür Merkezi), Mersin (Devlet Güzel Sanatlar Galerisi), Kıbrıs, Lefkoşa (Atatürk Kültür Merkezi) ve Erzurum (Resim Heykel Müzesi)'de sergilenmiştir. Eski yönetim kurulu başkanı Kalpaklıoğlu'nun ” (1999, 12); “DYO Resim Yarışması Sergisi'nin Bükreş'e taşınması, önceleri Yaşar Grubu'nun Romanya'daki iş ilişkilerinin bir uzantısı gibi görünüyordu. Ancak Romanya'daki sanat ortamının, ülkedeki tüm maddi olanaksızlara karşın, doludizgin seyrini görünce, bu seçimin çok isabetli olduğunu düşündük” yorumlarıyla öncelikle olarak kültürel yaklaşımlarının DYO yarışmalarının misyonuna benzer olması da göz önünde tutulmuştur (S. Kemahlı ile kişisel iletişim, 16 Temmuz 2013).

2002'deki, 30. DYO Resim Yarışması'na ülkenin çeşitli bölgelerinden katılımların yanı sıra İsveç, Yunanistan, İtalya, İsviçre'de katılım olmuş ve toplamda 1209 eser katılmıştır (Anonim, 2002, s.12)⁶⁵ (bkz. Tablo-7). Seçici kurulunda, Avni Arbaş, Prof. Dr. Munir Ekonomi, Prof. Hayati Misman, Abdülkadir Gülyaz, Dr. Nazan Ölçer, Naile Akıncı ve Ferruh Başağa'nın bulunduğu yarışmada; Deniz Barav, Tayyar Eren, Zeynep Özdemir, Rıza Savaş ve Ilgım Veryeri ödül almıştır. Sergilenecek 77 eserle birlikte, İstanbul, İzmir, Ankara, Bursa ve Antalya kentlerini gezmiştir. Bu yarışma ile Ferruh Başağa, 7. kez jüri üyesi olmuştur (bkz. Ek-IV.I.).

2004 yılında, seçici kurulunun Prof. Dr. Adnan Turani başkanlığında Prof. Aydın Ayan Yalçın Gökçebağ Abdülkadir Günyaz Prof. Hüsamettin Koçan Prof. Cuma Ocaklı Prof. Hayati Misman'dan oluşan yarışmada; Nurhan Atalay, Gülgün Başarır, Barış Yılmaz, Şuayip Yücel ve Hikmet Sever ödül almıştır. Yarışmanın 2005 yılında gerçekleşen sergisi İstanbul'da gerçekleştirilmemiştir; Adana, Diyarbakır, Ankara, İzmir'de gerçekleştirilmiştir.

⁶⁴1999 yılı Kazanan sanatçılara 750.000.000 tl ödül verilmiştir. (Anonim, 2002, s.8)

⁶⁵4 eser 4.000.000.000 tl ödül alırken özgün baskı alanında bir kişiye 1.500.000tl ödül verilmiştir (Anonim, .2002b, s.3).

2006 yılında gerçekleşen 32. DYO Resim Yarışması'nın, seçici kurulunda Prof. Kaya Özsezgin, Cavit Atmaca, Prof. Dr. Adem Genç, Yalçın Gökçebağ, Prof. Fevzi Karakoç, Prof. Neşe Erdok ve Prof. Dr. Zahit Büyükişliyen yer almış; Nadide Acar Karaca, Zeynep Özdemir, Ahmet Sarı, Kudret Türküm ve Murat Ateşli ödül almıştır. Yarışmanın sergisi ise İzmir, İstanbul, Ankara, Trabzon, Eskişehir, Samsun'u gezmesinin yanı sıra ilk kez Van ve Hatay'a gitmiştir.

2008 yılında gerçekleştirilen 33. Sergi organizasyonuna Azerbaycan ve İsveç'ten de katılımlarda gerçekleşmiştir. Prof. Dr. Turan Erol, Prof. Devrim Erbil, Prof. Hasan Pekmez, Prof. Neşe Erdok, Prof. Fahri Sümer, Prof. Kaya Özsezgin ve Prof. Dr. Süleyman Saim Tekcan'ın yer aldığı seçici kurulda, Mustafa Duymaz, Burçin Erdi, İsmail Özgür Soğancı, M. Kudret Türküm, Hasan Kıran ödül almıştır. 2008 yılında gerçekleştirilen yarışmanın seçici kurulunda Prof. Dr. Turan Erol, 9. kez seçici kurulda bulunarak Dyo Resim Yarışmaları Seçici Kurulunda en çok yer alan jüri olmuştur (bkz. Ek-IV.I.). Bu sergi, İstanbul, Edirne, İzmir, Malatya, Şanlıurfa, Ankara, Kıbrıs/Lefkoşa, Kayseri, Trabzon, Denizli kentlerini gezmiştir.

Ek. IV.I'de DYO Resim Yarışmaları'nın 1980 – 1990 döneminde yer alan jüri üyelerine ve ödül alan sanatçılara bakıldığında; Tablo-1'de ki Yeni Eğilimler Sergileri'nde ve Tablo-2'de ki İstanbul Sanat Bayramı'nda yer alan jüri üyeleriyle ve ödül alan sanatçılarla benzerlik gösterirken; 2000'lerde DYO Resim Yarışmaları'nın kavramsal ve disiplinlerarası anlayışlara dönük olmaması; geleneksel çizgisinde kalması ile artık benzer isimler görülmemeye başlamıştır. Ek-IV.I'de de görülebileceği gibi DYO Resim Yarışmaları'nın 1967 yılından beri seçici kurul üyelerine bakıldığında Akademi hocaları, üniversitelerin güzel sanatlar öğretim görevlileri, sanat tarihçiler ve mimarlar yer almıştır. Ancak, Tablo- 1 ve Tablo- 2'ye bakıldığında İstanbul Sanat Bayramı ve Yeni Eğilimler Sergileri 1990'lardan itibaren yeni anlayışlara açık olmasıyla seçici kurul üyeleri ilk olarak küratöryel ekibe evrilmiştir; küratöryel ekibin yapısına bakıldığında kavramsal konularla ilişkili alanlarda yer alan Hasan Bülent Kahraman, Ali Akay gibi felsefeciler ve sosyologlar yer almıştır.

2010 yılındaki yarışmada Burhan Doğançay, Prof. Dr. Mustafa Pilevneli, Prof. Atilla Atar, Prof. Gören Bulut, Prof. Ergin İnan, Prof. Mümtaz Sağlam ve Yalçın Gökçebağ seçici kurulda yer almış, Mehmet Aslışen, İsmail Ateş, Mehmet Çevik, Fatih Karakaş, Ali Can Metin ve Şükran Ulucan ödül almıştır. 2010 yılına kadar DYO yönetim kurulunda olan ve organizasyonları yöneten Yaşar Holdign yönetim kurulu başkanı Ferhan Yaşar, bu süreç içinde gerçekleşen ekonomik krizin yarışma ve sergi organizasyonlarını etkilemediğini;

“Krizleri aşmanın bir yolunun da sosyal sorumluluk projelerine destekle sürekliliği sağlamaktan geçtiğine” inandıkları için desteği arttırmaya karar verdiklerini ve ‘Krizleri aşmanın bir yolunun da sosyal sorumluluk projelerine destekle sürekliliği sağlamaktan geçtiğine inanıyoruz. Bu dönemde doğru yere, doğru kaynakları dağıtarak hiçbir şeyi kısmayı düşünmüyoruz. Hatta arttırmayı planlıyoruz.” (Yaşar, 2008, s.10) sözleriyle genç sanatçılara uluslararası nitelikte teşvik sağlamaya devam ettiklerini belirtmiştir.

2010’ında etkinliğe, Azerbaycan, Yunanistan, Fransa, İsviçre’den de katılımlar gerçekleşmiştir (Anonim, 2010. s.i.)⁶⁶. Ertesi yıl seçilmiş olan eserler İstanbul, Bursa, İzmir, Konya, Adana, Ankara şehirlerini gezmiştir.

2012 yılında gerçekleşen 35. DYO Yarışmasına; 944 sanatçı 1585 eserle başvurmuştur (bkz. Tablo-6; Tablo-7). İstanbul’da 75 eser, Ankara’da 68 eser, Adana’da 35 eser ve İzmir’de 62 eser olmak üzere ön elemelerde seçilen toplam 240 eser arasından, son bir bir değerlendirmeden sonra 58 çalışmayı sergilemeye değer görmüş (Anonim, 2013, s.2)⁶⁷; Prof. Atilla Atar, Burhan Doğançay, Yalçın Gökçebağ, Abdülkadir Günyaz, Prof. Ergin İnan, Prof. Bedri Karayağmurlar ve Prof. Mustafa Pilevneli’nin seçici kurulda yer aldığı yarışmada M. Yoldan Aktürk, H. Gül Diri, Ayşegül Doğan, Ali Açıkalin, Cansu Kuzu, Hasan Kıran ödül almıştır. Yarışmanın sergisi, 2013 yılında İstanbul, İzmir, Ankara, Antalya, Erzurum, Rusya – Krasnodar, Gaziantep’i gezmiştir.

2014 yılındaki yarışmada 36. DYO Resim Ödülleri’ne Türkiye’nin her yerinden Meksika, Polonya, Azerbaycan’dan 992 sanatçı, 1577 eserle katılmıştır (bkz. Tablo-6; Tablo-7). 6 eser ödüle, 67 eser sergilenmeye değer bulunmuştur (Anonim, 2015, s.3) (bkz. Tablo-5; Tablo-8). Seçici Kurulunda, Zafer Gençaydın, Şeniz Aksoy, Aydın Ayan, Zahit Büyükişleyen, Ümit Gezign, Hasan Kıran, Cuma Ocaklı, Yalçın Gökçebağ, Mümtaz Sağlam’ın yer aldığı yarışmada, Ayşe Bilir, Gülveli Kaya, Erdal Kocabey, Pelit Sak, Seyit Mehmet Buçukoğlu, Necla Tosmur ödül almıştır. Ödül alan sanatçılar ve sergilenmeye değer görülen sanatçılar İstanbul, Eskişehir, İzmir, Adana, Şanlıurfa, Samsun ve Ankara’da sergilenmiştir. Bu sergide sergi sırasında verilen katalogları yanında sergilenmeye değer görülen eserler için fiyat listesi de verilmiştir. Böylece, hem sanatçıların eser satışını sağlayarak sanatçıların ve vakfın kazanç sağlamasını sağlamıştır.

⁶⁶2010 yılı yarışmada Pentür dalındaki ödül alan dört esere 10.000tl ve özgün baskı dalındaki her esere 4.000 tl verilmiştir

⁶⁷2012 yılında pentür dalında ödül alan eserler 12.000 tl, baskı resim eserler ise 6.000 tl ödül almıştır.

⁶⁸ İ. Yiğitbaşı, 35.DYO Resim Yarışması açılış konuşması, Nisan, 2013 Ankara

5.3. DYO RESİM KOLEKSİYONU PAYLAŞIM BİÇİMLERİ: MÜZE ÇALIŞMALARI, SERGİLER ve KATALOGLAR

5.3.1. Selçuk Yaşar Müzesi

Müzelerin koleksiyonunun oluşmasını sağlayan toplama işlevleri günümüzde yaygın olarak satın alma, bağış, hibe ve değiş tokuş yoluyla oluşturulmaktadır (Buyurgan ve Mercin 2005, s.57). Selçuk Yaşar Müzesi'nin koleksiyonu ise, DYO Resim Yarışmalarında ödül verilme yoluyla satın alınmış eserlerden oluşmaktadır (S. Kemahlı ile kişisel iletişim, 16 Temmuz 2013). Yaşar Vakfı, Sanatı ve sanatçıyı tüm sanatseverlere ulaştırmak amacıyla DYO düzenlediği sergili yarışma ve yurt gezilerinin devamında, oluşturduğu koleksiyonunu kurumsallaştırma yoluna gitmiş, bu durum sonucunda 1985 yılında, Yaşar Grubu bünyesinde, Türkiye'nin ilk modern sanat müzesi olan Yaşar Resim Müzesi'ni kurulmuştur (Tansuğ, 1985, s.26)⁶⁹.

1985 yılından itibaren, İzmir'in merkez bölgesi olan Alsancak'ta bulunan müze yapısı ile halk ile koleksiyondaki eserleri sürekli olarak buluşturma olanağı sağlamakta ve Feyhan Yaşar'ın (Yaşar, 2006, s.y.)⁷⁰ “öğrencilerin, halkın sanatla bütünleşmesini hedefleyen bu proje” sözleriyle, hedeflerini farklı bir alanda da devam ettirmektedir. Tansuğ da Türkiye'de özellikle üniversite bulunan kentlerde modern sanat müzeleri kurulması gerektiğini belirtmesi, böylece plastik sanatlardaki güncel yaratışların kavranıp kültüre maledilmesi oranında başarıya ulaşılabilmesi açısından Yaşar Müzesi'nin önemini ve amacını belirtmiştir (Tansuğ, 1985, s.26).

Daha iyi bir yaşam sunma misyonu ile hizmet sunan Yaşar Topluluğu, Yaşar Eğitim ve Kültür Vakfı ile Türk resim sanatına olan katkılarını sürdürmek amacıyla açılan müzede sergilenen eserlerle kurumsal bir vatandaş olarak sosyal sorumluluk bilinciyle ülkesine hizmet etmeye devam edeceğinin bir göstergesi olan müze, sanat severlerin beğenisine eserleri sunarken, ayrıca Özsezgin'e göre (1997, s. 21) İzmir'i bir sanat şehri yapmak için ilk adımlar da atılmıştır⁷¹. Müzenin açılması nedeniyle yayımlanan basın bülteninde, her yıl düzenlendiği sanat etkinlikleriyle sanatçı, sanat yapıtı ve sanat izleyicisi üçgeninde bütünlüğü sağlamaya

⁶⁹ F. Yaşar, 2006, DYO açılış konuşması, Eylül 2006

⁷⁰ F. Yaşar, 2006, DYO açılış konuşması, Eylül 2006

⁷¹ İ.Yiğitbaşı, 35. DYO Resim Yarışmaları açılış konuşması, 2013 Nisan, Ankara

alışan Yaşar Topluluğu'nun, açılacak müze ile bu üçgenin sürekliliğini sağlamayı amaçladığı belirtilmiştir (Kalpaklıoğlu, 2005, s.y.)⁷².

Yaşar Holding'in 40. Kuruluş yıldönümü olan 1985 yılında, Türkiye'nin ilk özel sanat müzesi olan Selçuk Yaşar Resim Müzesi kurulmuştur ⁷³. İzmir, Alsancak'ta eski bir Levanten evinin restore edilmesiyle yaşayan sanat kurumu haline getirilen yapı; DYO'nun düzenlediği Resim Yarışmaları'nda bir anlamda satın alma yolu olan iki senede bir gerçekleştirilen ödül sistemi sonucu ödül alan eserlerden oluşmaktadır. 1967 yılından beri gelişen koleksiyonun içeriğine bakıldığında, DYO'nun her yarışma ile değişen seçici kurul yapısıyla sanatçı, üslup ve dönem olarak çeşitlilikler göstermektedir. Bu yüzden, Türkiye'deki diğer özel müzelerin koleksiyonlara bakıldığında koleksiyon içeriği belirli dönem sanatçıları ya da belirli üslupta sanatçıları içerirken, eğilimsel olarak çeşitlilik gösteren bu koleksiyon Özsegin'e (2005, s.21) göre, Türk Resim Sanatı'nın son kırk yıllık sanat panoramasını sunmaktadır.

Özsegin'e (1997, s.11) göre, geleneksel bir temel üzerine oturan DYO sergileri, 1. Yaygın eğitim açısından 2. Çağdaş Türk Resminin gelişim potansiyeli açısından iki noktada incelenebilmektedir. Bu sebepten müze ise, kişi ve sanat ile doğrudan ilişki kurulmasını sağlayan ve her iki noktanın da kesiştiği tek yer olduğunu belirtmiştir. Ancak, diğer taraftan Tansuğ, Selçuk Yaşar Müzesi'nin açılışına dair olan yazısında; modern sanat müzesi olma sorumluluğunu daha yaygın ve geniş boyutlu bir yönde geliştirmesi gerektiğini, modern sanat müzesi özelliğine uygun bir etkinlik dinamizmi içine girmek zorunda olduğunu belirtmiştir (Tansuğ, 1985, s.26).

Müze etkinliklerine bakıldığında, 1990 yılından itibaren, sabit sergilemelerin yanı sıra geçici sergilere de yer verilmiştir. Yapının üst katı, koleksiyon müzesi olarak kullanılmaya başlanmış ve alt katı sanat galerisi olarak hizmete girmiştir (Anonim, 1990, s.71). Genelde yarışmalara katılmış olan ve yarışmalar sonucunda ödül almış ya da sergilenemeye değer görülmüş başarılı sanatçıların sergilerinin gerçekleştiği galeride sene boyunca resim sergileri düzenlenmekte ve söyleşiler yapılmakta bu şekilde müzenin dinamik bir yapı sağlanmaya çalışılmaktadır (S. Kemahlı ile kişisel iletişim, 16 Temmuz 2013).Ancak bu çabalara rağmen, Schubert'in (2004, s.16) belirtmiş olduğu, müze kimliğini oluşturan büyüme, sergilenen eserlerin değiştirimi, genişleme, sürekli reformlar yapmak ilkeleri ile uyum sağlayamamaktadır.Ülkemizin ilk özel resim müzesi olan Selçuk Yaşar Resim Müzesi, salt yarışma sonuçlarından oluşması dolayısıyla durağanlıkla eleştirilmiş; kendine özgü, sürekli

⁷²Kalpaklıoğlu, 2005, basın toplantısı kaydı

⁷³ İ.Yiğitbaşı, 35. DYO Resim Yarışmaları açılış konuşması, 2013 Nisan, Ankara

yenilenen bir sergi anlayışıyla dinamik bir işlev edinmesi gerektiğine vurgu yapılmıştır (Gönenç, 1985, s. 47-48). Müzedeki, sergileme yöntemlerinde ki zayıflık ve bilgi aktarımı konusundaki yetersizliğinden dolayı, eserlerin belirli düzende sergilenmemesi açısından, sadece koruma ve sunma işlevini gerçekleştirdiği için, günümüze müzecilik anlayışının gerisinde kalmıştır.

5.3.2. Sergiler

Kurum, gelenekselleşen gezici yarışmalı sergilerinin yanı sıra, koleksiyon sergileri de gerçekleştirmiştir.

1976 yılından itibaren, organizasyonun gezici sergileri düzenlenmeye başlanmıştır. İzmir dışında Ankara ve İstanbul'da da sergileri düzenlenen etkinlik, Özsezgin'e (1997, s.24) göre, günümüz Türk sanatındaki gelişmeleri, farklı eğilim ve anlayışları toplu biçimde yansıtmayı amaçlayan görünümü belli sürelerle gezdirilmesi açısından, toplumdaki yaygın eğitime sanat ve kültür planında katkı sağlayıcı bir görevi de gönüllü olarak yerine getirmektedir. Bu sergileri gezen sıradan bir izleyici, resim sanatımızda geçerli olan güncel değerleri saptama olanağı bulmasının yanı sıra, sanatın hoşnut edici işlevinden pay alacak ve belki de ilk kez özgün sanatla yüz yüze gelmenin mutluluğunu yaşamaktadır(S. Kemahlı ile kişisel iletişim, 16 Temmuz 2013).

Sergi Etkinlikleri, 1995 yılından itibaren Adana, Ankara, Antalya, Bursa, Denizli, Diyarbakır, Edirne, Erzurum, Eskişehir, Gaziantep, Hatay, Kayseri, Konya, Malatya, Mersin, Samsun, Şanlıurfa, Trabzon, Van, Hatay gibi DYO A.Ş.'nin iş ortaklıklarının olduğu şehirleri gezerek, sanatçıların ve sanatın tanıtılmasını sağlamaktadır. Ayrıca, 1938 yılında gerçekleştirilen Yurt Sergileri sistemine benzerliğinden dolayı tuval resminde oluşan yeni sanat yaklaşımlarının İzmir, İstanbul, Ankara gibi büyük şehirler dışında farklı bölgelerdeki sanat izleyicisinede sunmaktadırlar. Bu süreye kadar devlet hariç hiçbir özel kurumun Anadolu'ya kültür sanat etkinliği gerçekleştirmezken, DYO Resim Yarışmaları'nın gezici sergisi sanatın ve sanatçının tanıtılmasını sağlayan bir etkinlik olmuştur.

1999 itibaren, firmanın iş ortaklıklarının bulunduğu yurtdışı ülkelerinde de sergiler gerçekleştirilmeye başlanmıştır. Bu şekilde organizasyon, Türk Sanatını yurtdışında tanıtımı sağlamakta ve firmanın kurumsal kimliği olumlu yönden etkilemektedir.

Ayrıca, kurumun düzenlemiş olduğu diğer bir sergi etkinliği ise, DYO Resim Yarışmalarının 25. Yılı olan 1993 yılında, “Yaşar Müzesi Koleksiyonu” adı altında Ankara Atatürk Kültür Merkezinde ve İstanbul Devlet Resim Heykel Müzesi’nde, 25 yıl boyunca ödül almış olan 107 eser sergilenmiştir. 1967 yılından beri gelişen koleksiyonunun bu sergisi bir anlamda Çağdaş Türk Resim Sanatının envanteri niteliğinde olmuştur (Anonim, 1993, s. 5; İnal, 1993, s.8). Sergilerin yapıldığı şehirlerin seçimine bakıldığında, organizasyonun ilk yıllarında İzmir ve Ege Bölgesindeki sanat ortamına katkısı bulunsada, koleksiyon sergilerini İzmir’de gerçekleştirmemesiyle etkinliğin İzmir odaklı bir organizasyon olmadığına çok ulusal sanat ortamına etki edecek nitelikte çabalar içerdiği görülmektedir.

5.3.3. Kataloglar

Yaşar Eğitim Vakfı, yarışmanın düzenlendiği seneler de yarışmayı kazanan ve sergilenmeye uygun görülen çalışmaların yer aldığı kataloglar yayınlayarak, çeşitli kültür sanat ve eğitim kurumlarına dağıtılmaktadır (S. Kemahlı ile kişisel iletişim, 16 Temmuz 2013). Bu kataloglarda, sanatçıların özgeçmişi ve eserlerinin künye bilgileri yer almaktadır. Böylece, yarışma gerçekleştikten sonra düzenlenen sergilerin kaydı tutulmaktadır.

Ayrıca, organizasyonun vakıflaştığı 1985 yılında ve yarışmanın 30. Senesi olan 1997 yılında Kaya Özsezgin’in düzenlemesini yaptığı iki ana katalog hazırlanmıştır. Birbirlerine metinsel açıdan benzerlik gösteren bu kataloglarda Özsezgin tarafından DYO Resim Yarışmaları’nın önemini anlattığı bir önsöz bulunmakta ve 1967 yılından itibaren ödül alan yarışmacıların isimleri eserlerin künye bilgileri yer almaktadır.

5. 4. DÖNEMİN GÜNCEL SANAT ORTAMINDA DYO RESİM YARIŞMALARI

Türkiye’de, özellikle 1970’lerden itibaren şirketlerin, farklı reklam ve pazarlama teknikleri kullanarak sanat üzerinden kendi markalarını ön plana çıkarma amacı gütmüş; küresel sermaye, sanatsal etkinlikleri güçlü bir biçimde yönlendirmiş, etkin stratejiler uygulayarak sanat kurumlarını da etkilemiştir. Türkiye’de ve Dünya’da küreselleşmeyle birlikte kültürel anlamda alışveriş, bir çekicilik de oluşturabilmektedir. Bu da, toplum yapısının temelini oluşturan sınıf çatışmaları ve statü yarışının gelişmesini sağlamıştır (*Bourdieu, 1997,s.21*).

DYO Resim Yarışmaları sanatı ve sanatçıyı özendiren destekçi bir hareket olmasının yanı sıra, organizasyonu düzenleyen Yaşar Holding’in bünyesinde ki Viking Kağıt A.Ş. ve DYO Boya A.Ş.’nin varlığı düşünüldüğünde, malzeme olarak alana yakınlığı ve kendi

malzemelerinin kullanılması yoluyla kurum bir prestij sağlamak amacı güderek ve halkla ilişkiler mekanizması geliştirdiği anlaşılmaktadır.

Ancak, kurum kendi itibarının yanı sıra Türk Sanat ortamı içinde öncü bir hareket gerçekleştirerek, sanat ortamını önemli şekilde etkilemiştir.

DYO Resim Yarışmalarının yapıldığı ilk dönemlere kadar, kurulduğu günden itibaren sanat ortamını oluşturan durumunda kalan İDGS ve Devlet Resim Heykel Sergileri önemli rol oynamıştır. Özellikle İDGS, bu süreçte Batı sanat ortamı ile Türkiye arasında zamansal ve üretimsel farkı kapatmaya çalışmıştır. Bu durumda Akademi, ülkenin resmi sanatının üreticisi olmuştur. Akademi'nin başat olduğu bu sanat ortamında, ancak 1960'lara gelindiğinde kırıktanmalar başlamıştır. 1970'lere gelindiğinde DYO, Akademinin yaratmış olduğu içe kapalılık halini kırmış, çoğulcu bir yapı getirmiş ve yenilikçi yaklaşımların kendini ifade etmesine izin vermiştir. Böylece, Akademi organizasyonlarına ve devlet sergilerine gösterilen ilginin zamanla azalması ve saygınlığını yitirmesi karşısında, DYO sergileri gittikçe önem kazanmış ve başarılı bir örnek olarak gösterilmiştir (Anonim, 1983m, s. 25).

Ferhan Yaşar, DYO Resim Yarışmalarının, yurt çapındaki sanatsal birikimi ve oluşumları toplamaya özen gösterdiği için devlet sergilerine paralel bir işlevi paylaştığını belirtmektedir.⁷⁴Türkiye'de, resim yarışmalarının önemine bakıldığında, bugünün dinamiklerini belirleyen ve söz sahibi olan eski kuşak sanatçıların, kavramsalcuların, öncülerin ve 1970'lere dek doğan tüm sanatçıların hayat öykülerine bakıldığında Devlet Resim Heykel Sergileri ve DYO Resim Yarışmasından ödül almış olduğu, sanatçıya sağlanan maddi desteğin yanısıra, sergilenmesi ile de sanatçının konumunu belirlemek adına önemli bir mecra olduğu görülmektedir. DYO Resim Yarışmalarına Türk Resim Sanatının Adnan Çoker, Zafer Gençaydın, Hayati Misman, Yalçın Gökçebağ, Zahit Büyükişleyen, Cavit Atmaca, Mustafa Ayaz, Devrim Erbil, Balkan Naci İslimyeli, Nurullah Berk gibi usta sanatçılarından amatör gençlere kadar çeşitli sanatçıların çalışmaları görülmektedir (bkz. Ek-IV.I.).

Ayrıca, DYO Resim Yarışmaları'nın dönemi içindeki en önemli özelliği, özel sermayenin ilk sanat destekçiliği hareketini Türkiye'ye taşımış olmasıdır. Hatta yeni sanatçıların kendini

⁷⁴ Anonim, DYO Resim Yarışması tamamlandı, <http://www.milliyet.com.tr/dyo-resim-yarismasi-tamamlandi-konut-1972344/>, Erişim: 14.03. 2015

göstermesini sağlayarak sanatçıların sermaye artışına katkıda bulunmasında önemli bir adım olmuştur. Marx'ın da dediği gibi

“...kitap yazmak, resim yapmak, bilimsel ve tarihsel yasalar keşfetmek ya da insanların hayatlarını kurtarmak için, sermaye sahibi birinin onlara yapacağı ödemeye muhtaçtırlar emekleri kar getirmediği, başka deyişle “sermaye artışına” katkıda bulunmadığı sürece, kimse onlara para ödemeye yanaşmayacaktır.”(akt Berman, 2003,s.163)

DYO dönemi içinde sanatçıyı üretmeye teşvik eden alternatif bir alan olmuş ve sanatçıların sermaye artışını sağlayan bir oluşum olmuştur. Bu yüzden de dönemin özellikle 1970- 1980 yıllarında yeni sanatçıların piyasaya tanıtılmasını sağlamıştır. Bu yolla kapital olan ödüller ile sanatçılar ve eserleri için aidiyet duygusu ve dışlanma duygusu ile sanat ortamında yeni ‘beğenilerin’, farklı sanatçıların sanat ortamında kendini göstermesini ve eserlerinin değer artışını sağlamıştır (Bourdieu, 1997, s.165).

DYO’nun en önemli özelliği, 1960’ların sonlarında, Türkiye’de kültürel sponsorluk kavramı da henüz oluşmamışken, Yaşar Holding’in özel sektör ve sanat arasında kurduğu ilişki, Türkiye genelinde 1980’de oluşmaya başlamıştır. 1980’lerde, ekonomik dönüşümle beraber ortaya çıkan yeni tabakalaşma Türk işadamları üzerindeki sosyal ve kültürel etkilerini kısa zamanda göstermiştir. Medyada daha fazla yer alarak, ekonomi dışındaki her konuda da görüş belirterek, iş adamları gündelik hayatta daha fazla yer almaya başlamış, bir nevi görünürlük kazanmışlardır (Bali, 2004, s.34). İşadamları sosyal ve kültürel etkinliklerde daha fazla görünerek, bu alanlara sponsorlukla yatırım yaparak aynı zamanda ekonomik sermayelerini de artırmaktaydılar. Bu duruma DYO’nun teşvik edici ve özendirici olmasında payı olduğu söylenebilir.

DYO Resim Yarışmalarının özendirici nitelikteki duruşu Esbank ve TPAO gibi özel sektörün finanse ettiği başka yarışmalarında organize edilmesine ilham vermiştir. Bu yarışmalar arasında sıklıkla benzer seçici kurul üyeleri ve ödül alan sanatçılar görülmektedir. Örneğin, ESBANK 1980’ler boyuca; seçici kurul ve ödül alan isimler DYO Resim Yarışmalarıyla benzerlik göstermektedir. Esbank Yarışmaları ve DYO Resim Yarışmaların da; İsmail Tunalı, Mustafa Horasan, Cuma Ocaklı, Mustafa Aslıer, Halil Akdeniz, Hasan Rastgeldi gibi sanatçılar gerek jüri üyesi olarak, gerekse ödül alan sanatçı olarak sıklıkla karşımıza çıkmaktadır (bkz. Tablo- 3; bkz. Ek- IV.I.). Ancak 1990’larla beraber Esbank seçici kurulunda farklılaşma gözlenmiş, Ali Akay, , Hasan Bülent Kahraman gibi kavramsal yaklaşımları olan seçici kurul üyelere seçilmiş ve yarışmacılarında malzeme özgürlüğü verilerek, karışık malzeme ve yerleştirme çalışmalarında ödül verilmiştir (bkz. Tablo-3).

TPAO Resim Yarışmaları içinde benzer bir durum söz konusudur. 1984 -1991 yılları arasında gerçekleştirilen organizasyonda ise Alaettin Aksoy, Kaya Özsezgin, Turan Erol, Halil Akdeniz, İsmail Ateş gibi sanatçıların ödül aldığını ve seçici kurulda yer aldığı görülmektedir (bkz. Tablo- 4).

Benzerlik ve farklılıklarına rağmen bu yarışmalar DYO Resim Yarışmaları gibi günümüze kadar devam eden güncel organizasyonlar olamamıştır. Bu yüzden de DYO Resim Yarışması öncü oluşunun yanı sıra başarı başarılı bir yarışma olarak da karşımıza çıkmıştır. Bu durum, kurumun sahip olduğu kurumsal ilişkiler ağında prestijini sağladığı güven unsuruna bağlanabilir (Bourdieu, 1997, s.34).

Ancak, diğer bir yandan, Türkiye’de 1970’lerde sanat ortamında oluşan toplu sergi ve kavramlı sergi anlayışına bağlı gelişen değişimler; İKSV ve İstanbul Bienalleri ile olan ilişkisi, Açık Hava Sergileri, İstanbul Sanat Bayramı, Yeni Eğilimler sergileri ile 1980’lerde düzenlenen Günümüz Sanatçıları Sergileri, Öncü Türk Sanatından Bir Kesit ve ABCD sergileri sanat ortamında niceliksel değişimler görülmüştür. Özellikle 1990’larda bienal etkinlikleri ile birlikte dışarı açılma ve kavramlı sergiler etrafında gelişen çalışmalar ile genç sanatçılar artık kendini kolayca ifade etme şansını daha serbest biçimde sağlamaya başlamışlardır. Ayrıca, 1990’larda galeri ve sponsorluk sistemi bir arada yürümeye başlamasıyla sanatçılar sanat ortamında pek çok platformda görünürlük kazanmaya başlamıştır.

1980’li yılların ikinci yarısından sonra uluslararası düzeyde yapılan bu toplu sergilerden bienaller modernleşme projesinin bir parçası olarak hayata geçirilmeye ve Batı’ya göre konumlandırılmaya devam etmektedir ancak ilk düzenlendiği zaman, Devlet Resim Heykel Sergilerine göre konumlandırılan DYO Resim Yarışmaları, yurtdışında sergiler açsa da günümüz koşullarına ayak uyduramamıştır.

Bu durumda DYO Resim Yarışmalarının tercih edilebilir olmasını zamanla azaltan bir etken olmuştur. Adı geçen sanat organizasyonlarının özellikle de sanat yarışmalarının ilk dönemlerinde, DYO Resim Yarışmalarında da gerek seçici kurulda, gerekse ödül alan sanatçılar arasında ilk 1970 – 1980 dönemlerinde benzerlikler görülürken 1980’lerin ikinci yarısından itibaren benzerliklerin azaldığı görülmektedir (bkz. Tablo-2). Örneğin; Günümüz Sanatçıları İstanbul Sergisi Yeni teknik ve eğilimleri barındıran bir etkinlik olmaktan çok toplumsal değişimlerin sanat üzerinden okunmasına aracı olmuştur (Gençel, 2013, s.113) Ancak DYO, düşünsel ya da toplumsal içerikten çok malzeme ve estetiğe bağlı kalmıştır.

Ancak her iki organizasyonda genç sanatçıları desteklemek önemsenmiştir. Bugün sanat ortamında yer edinmiş pek çok sanatçı kariyerinde bu iki sergi etkinliği yer almaktadır. Örneğin Ferhat Özgür 17 ve 21. İstanbul Günümüz Sanatçıları sergilerine katılmış hem de, DYO Resim Yarışmalarında katılımı görülmektedir, Ekrem Yalçındağ ise 9. İstanbul Günümüz Sanatçıları sergilerine katılmış ve daha önceki dönemlerde, DYO Resim yarışmalarına katılmıştır (bkz. Tablo-2).

Diğer bir yandan, 1990'lerden itibaren özel sektörün, küratörlerin ve sanat kurumlarının ağırları sanat ortamındaki kurguyu oluşturmaya başlamıştır. (Anonim,1996, s.56) Bundan önceki dönemde göreceli olarak galeriler ve seçici kurul üyeleri sanat ortamında etkiliyken, 1990 'larla birlikte küratörlüğün önem kazandığı görülür (Öğünç, 2007, s.10). Özellikle, Günümüz Sanatçıları sergilerin de 2000 yılından sonra seçici kurul kalkmış, küratörlü sergi anlayışı yerleşmiştir. Ancak DYO Resim Yarışmaları, küratörlü sergi anlayışından uzak yapısıyla da güncel düzene ayak uyduramamıştır. Günümüz Sanatçıları İstanbul Sergileri salt danışma kurulu seçkisi değil; bütünlüğü ve fikri olan, yeni sanatçıların keşfedildiği bir platform haline evrilmiş ve zamanın ruhuna uyum sağladığını gösterdiği için övgü toplarken bu durumun zıttı DYO için geçerli olmuştur (Çalıkoglu, 2009, s.ii).

Diğer bir yandan, RHMD, 1990'ların ikinci yarısından itibaren genç sanatçılara alanlar sunan platformların çoğalmasıyla 2000'lerde her gruptan sanatçıya cazip gelecek farklı perspektiflere yönelmiş, küratoryel, bir yöntem benimsenmiştir (Belli, 2000, s.y.).

Sanat ortamındaki gelişen bütün bu yeniliklere bakıldığında, DYO Resim Yarışması'nın Çağdaş Resim Sanatı için değer yaratsa da, organizasyongüncel dinamikleri ve bugünün ortamını yansıtmaktan uzak bir konumdadır. Günümüzde DYO sergileri ve yarışmaları da Devlet Sergileri gibi oldukça sessiz açılıp kapanmaktadır. Ne yazık ki kendi günümüz koşullarına uyarlanamamış ve geçmişteki gücünü kaybedip bir açmaza düşmüştür. DYO yarışmalarının kan kaybetmesinin başlıca nedenleri arasında; güncel etkinliklerin hız kazanması, yeni ve deneysel yarışmaların ve sergilerin hız kazanması, kısaca artık çoğulcu ve ifadede sınır tanımayan yeni biçimlerin gelişmesiyle, güncel platformun sınırlarını genişletmesi karşısındaki firmanın gösterdiği duyarsızlıklar gibi nedenler yatmaktadır. Tek disiplin olarak tuvali benimseyen ve kesin ölümler getiren DYO yarışması, ödül miktarı yükseltse de artık sanat ortamına yön veren ciddi bir organizasyon olma niteliğini kaybetmiştir.

Ayrıca, günümüzde, tüm hızıyla süren sergi etkinlikleri özellikle de İstanbul Bienalleri'nin sanat ortamına getirdiği yeni bir takım platformlar ve girdiler oluşturmakta, sanatçılar için uluslararası sanat ortamına girmelerini sağlamakta platform olmakta ve ilişki ağının yaratmaktadır (Berman, 2003, s.163). Ancak bu sırada, DYO ve diğer resim yarışmaları gibi gelenekselleşen etkinliklerinin sağladığı yarar tartışılmaya başlanmıştır. Sanatçının adının duyulması ve belli bir miktar ödül almasının, sanatçıya galerilerde daha kolay sergileme şansı bulması anlamında bir getiri yaratmadığı ve resim sanatının gelişiminde bu yarışmalara şüpheli bakıldığı gibi bir yargı oluşmaya başlamıştır (Altıntren, 1985, s. 70). Yenilikleri yakalayamayan bu yarışma etkinliklerinde bu ortam içinde zayıf kalmıştır.

Diğer bir problemse, organizasyonun halkla ilişkiler konusundaki yetersizliği olmuştur. Yapılan araştırmalar sonucunda basılı yayın araştırması yapılırken, tanıtımın sanat ortamında ki önemi fark edilmiştir. Örneğin, Sabancı, Eczacıbaşı ve Koç Holding'in kültür sanat alanındaki etkinlikleri 90'larda başlamış ve 2000'lerde hız kazanmıştır. Bu şirketler özellikle yurtdışı bağlantılı sponsorluk çalışmaları yaparak ve sosyal yardım projelerini pek çok alanda tanıtımını yaparak DYO Resim Yarışmaları'nın önüne geçmiştir.

Bugün sponsorluk çalışmaları ve sanat etkinlikleriyle isimlerinden sıklıkla söz ettiren Sabancı, Eczacıbaşı ve Koç sistemli ve tanıtım bazlı çalıştıkları için DYO Resim Yarışmaları ve Sergilerine göre daha fazla tanınır olmuş ve DYO Resim Yarışmaları 1990 ortalarından itibaren öncü ve etkin niteliğini kaybetmiştir.

2000'lerle beraber kurumsallaşma ve sektörleşmenin karşısında sanatçı gruplarının, kolektiflerin, inisiyatiflerin oluşturduğu sanatı kurumsal alandan uzaklaştırıp kamusal alana yönlendirmişlerdir (Sönmez, 2007, s.137- 140; Tan, 2007, s.130-134). Devlet ve özel sektör ilişkiler ağına karşı bir duruş sergileyen sanatçıların DYO ile bağları da olumsuz anlamda etkilenmiştir. Eskiden genç sanatçıların kendini ifade ettiği bir alanken artık diğer etkinlikle kıyaslandığında sınırlandırıcı bir nitelik kazanmıştır.

Öte yandan, DYO Resim Yarışmalarının sonucunda oluşan koleksiyonun gelişmesine bağlı olarak ve eserlerin gelecek kuşaklara aktarılma isteği doğrultusunda, 1985 yılında, Türkiye'de ki ilk özel sanat müzesini olan Selçuk Yaşar Müzesi'ne bakıldığında; yarışmalardaki durağan karakterin burada da sergilendiği görülmektedir. Çağdaş müzecilik anlayışından uzak sadece eserlerin sergilendiği bir alan olan Selçuk Yaşar Müzesi, çalışma organizasyonun ve sergileme biçimlerinin yetersizliğinden dolayı yeterli ilgiyi görememektedir.

2000'lerden itibaren Türkiye'de, müzelerde, özel koleksiyonerlerin ve şirketlerin egemenliği görülmeye başlamasıyla, sanat ve kültür alanında ulusal politikadan bağımsız ortaya çıkan yeni perspektifler ile özel müzeler birçok yönden gelişim göstermişlerdir. Bu özel koleksiyonların müze alanına adaptasyonu sürecinde sergileme biçimlerinde ve tekniklerinde çeşitlenme göstererek önceki müze uygulamalarına göre tamamen farklılaşma göstermiştir. Bu fiziksel değişimlerin, dönüşümlerin ışığında, müze uygulama metotları çeşitlilik göstermiş, bu da müzenin hem mekânsal hem de geçici karakterini etkilemiştir (Jameson, 1984, s.53-92; Debord, 1996, s.30; Zizek, 1997, s.28-51; Harvey, 2003, s.21). Müzelerin sahip olduğu ekonomik güç, sadece koleksiyonlarından oluşan sürekli sergiler yapmanın yanı sıra geçici sergiler yapmayı da sağlamıştır. Düzenlenen sergiler sırasında oluşan halkla ilişkiler, reklamlar, yayınlar toplumun her kesimine kültürel farkındalık ve sanat bilinci sağlamaktadır (Menegazzi, 2006, s.42).

Tomur Atagök (1993, s.131) müze kavramını tanımlarken; “Müze sadece bir bina ve koleksiyon değildir; müze eğitir, fakat bir deep-freeze değildir. Müze belgeleri toplayıp sınıflar, fakat bir kütüphane yada arşiv değildir; müze eğitir, fakat bir okul değildir” ifadesiyle müzelerin çok yönlü ve çok odaklı mekanlar olduklarını belirtmektedir, Selçuk Yaşar Müzesi'ne bakıldığında, mekanda geçici sergiler düzenlese yenilikleri yakalayamamış; halkla ilişkiler, tanıtım ve sergileme etkinliklerinin gerisinde kalmış ancak ödül kazanan eserlerin muhafaza edildiği bir alana dönüşmüştür.

6. BÖLÜM

DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Temelleri Milattan öncesine dayanan sanat destekçiliğinin, Türkiye Cumhuriyetinde ki dönüşümünün DYO Resim Yarışmaları üzerinden araştırıldığı çalışmada, Türkiye’deki sanat destekçiliği hareketleri, sosyo-kültürel arka planıyla beraber incelenmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti’nin Kültür Mirasını temellerinin dayandığı, Osmanlı dönemine bakıldığında; kültür- sanat destekçiliği, saray ve çevresi tarafından oluşturulmuşken, gerileme ile birlikte, Batı’ya açılma, Türk toplumunun kültür ve sanat alanında belli bir değişimi başlamış ve güç kazanan ayan, tüccarlar gibi toplumundaki üst sınıf kişilerine geçmiştir.

1923 yılında kurulan Türkiye Cumhuriyeti Devleti, çağdaşlaşma projeleri çerçevesinde sanatın gelişmesine de büyük destek vermiştir. Atatürk’ün yeni bir kültür dönemini başlattığı ve toplumun her alanında olduğu gibi, plastik sanatlar alanında da çeşitli yeniliklerin yapıldığı görülmekte ve Kurucu hükümet CHP sahip olduğu kültür politikaları çerçevesinde teşvik edici bir rol oynamıştır. 1950 yılına kadar devlet sanata mesenlik etmiş, hem arzı hem de talebi oluşturmuştur, örneğin, 1930’lu yıllardan itibaren bankaların sanata yatırımı yapmasını sağlayarak önemli koleksiyonların oluşmasını sağlamıştır. Diğer bir yandan, devletin ulus inşa etme gayesinin temelini oluşturan halkçılık ve milliyetçilik söylemlerinin hegemonik kılınması görevini ise devletin ideolojik aygıtları üstlenmiştir. İlk olarak, 1932 yılında Atatürk İnkılaplarının ortaya koyduğu yenilikleri halka kavratmak, onları, kültürel yönden yükseltmek ve yeni yaşam düzeyine uymalarını sağlamak amacıyla kurulan Halkevleri, ressamların yurt içi gezileri ile yetişmiş ressamların ülkenin çeşitli bölgelere gönderilmesi, yarışmalar düzenlenerek, 1938 yılına kadar amatörleri de teşvik etmiş, 1940 yılında Köy Enstitüleri’nin kurulması ve 1938-1943 yılları arasında düzenlenen Yurt Gezileri gerçekleştirilmiştir.

1939 yılında açılan Devlet Resim ve Heykel Sergisi’nin Çağdaş Türk Resminin gelişimindeki yeri büyük olup, günümüze kadar sürdürülmüş ve hala sürdürülmektedir.

1950 yılında, DP’nin iktidara gelmesiyle beraber devletin sanata verdiği destek, Devlet Resim Heykel Sergileri sürdürmesine rağmen, büyük bir azalma yaşanmıştır. Bu dönemde hükümet ekonomik gelişimlere önem vermiş, Türkiye’nin ilk boya fabrikası DYO Boya A.Ş. gibi pek çok köklü bu dönemde kurulmaya başlamıştır.

Devletin kültür sanat alanında yarattığı bu boşluğu özel teşebbüsler kapatmaya çalışmaya başlamıştır. 1967 yılında DYO A.Ş. ilk kez bölgesel olarak resim yarışması düzenleyerek, sanat destekçiliğinde öncü bir kurum olarak karşımıza çıkmıştır.

1970'lerle beraber, DYO Resim Yarışmaları sanatçılara sağladığı özendirici hareketi, 1973 yılında, gelen olumlu tepkilerden ve taleplerden dolayı Türkiye çapında düzenlemeye başlamıştır. Böylece, DYO, ülkemizde geniş çapta ilk özel yarışmalı resim sergisini düzenleyen kurum olarak tarihe geçmiştir. DYO'nun sunduğu bu alternatif olanak birçok sanatçı için büyük bir fırsat olmuştur. Devlet Resim Heykel Sergilerinin yarattığı çeşitliksiz ve tekeli sanat ortamına yeni bir soluk getirmiş ve genç sanatçıları destekleme adına öncü ve önemli katkıları olmuştur. Bunun sonucunda Yaşar Grubu resim tarihi açısından önemli bir koleksiyon oluşturmıştır.

Diğer bir yandan, 1970 yıllarla beraber, müzayede evleri ve galerilerin etkin rolleri sonucu koleksiyoner bir kitle oluşmuş ve sanat eseri piyasa oluşturmaya başlamıştır. Türkiye'de resim piyasasının oluşmasıyla beraber özel koleksiyonların sayısında da artış olmuştur. Koleksiyonların çoğalması toplumdaki ekonomik değişimle bağlantılı olarak da ortaya çıkmıştır. İlk olarak, sermayenin başta bankalar olmak üzere, özel kurumların gelişimi ile farklı alanlarda toplanmıştır. Sermaye sahibi olan sanayi burjuvazisi; sanata yatırım yapmaya başlanması ve böylece özel kurumların ve bireysel kişilerin sanat koleksiyonu oluşturma geleneğinde etkili olmuştur.

1980'ler ise sosyo-ekonomik durumun gelişmesine bağlı olarak koleksiyonculuk önem kazanmaya başlamıştır. 1980'li yıllara kadar özel sektörün daha da güçlenmesi, ülkedeki ekonomik gelişmelerle paralel olarak sanat piyasası da yeni bir döneme girmiştir, oluşan burjuvazi sınıfının sanatın gelişmesine ve özgürleşmesine önemli katkısı olmuştur. Ayrıca, koleksiyoner ile köprü görevi gören galerilerin artması, sanat etkinliklerinin çoğalmış, eser fiyatlarında düzenli bir artış sağlamış ve önceki dönemlerden farklı olarak sanat eserinin bir yatırım aracı olarak değerlendirilmesine, yüksek gelir grubu insanların sahip olabileceği bir ürün haline gelmesine ve seçkinlik göstergesi olmasına neden olmuştur. Bunun sonucunda, 1980'li yıllarda kurumlar için kültür sanat alanındaki yatırımlar ve girişimler, temel faaliyetlerinin tamamlayıcıları ve hatta meşrulaştırıcıları konumuna taşınmıştır. Böylece, Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk kurulduğu dönemde devlet kültür sanat etkinliklerini Devletin Milliyetçilik ilke ve ideolojilerinin ekseninde oluşturulmuş, kültür politikaları ile homojen ve çağdaş bir toplum yaratmayı amaçlarken, özel sektörün oluşmasıyla kültür sanat konusu kurumsal imaj ve prestij amacına hizmet ettiği görülmektedir.

Kurumsal imaj ve sanatçıları desteklemek amacıyla DYO Resim Yarışmaları gibi özel sektör destekli diğer resim yarışmalarda; Eskişehir merkezli ESBANK (1984) ve TPAO (1982) resim yarışmaları olmuştur. Bu etkinlikler dönemi içinde sanat ortamına ve sanatçılara kendini gösterme şansı vermiş ancak, DYO Resim Yarışmaları gibi günümüzde devamlılıklarını sürdürememişlerdir. Yakın geçmişe baktığımızda sanat ortamında ve piyasasında yer alan önemli aktörlerin, DYO Resim Yarışmaları başta olmak üzere bu önemli yarışmalarda dereceler aldığı görülmektedir.

Diğer bir yandan, “Yeni Eğilimler Sergileri”, “Açıkhava Sergileri”, “Öncü Sanatından Bir Kesit”, “A, B, C, D Sergileri” gibi pek çok sergi ve yarışma düzenlenerek toplu sergiler gerçekleştirilmiş; sanatçılar bir tema/kavram etrafında bir araya gelmeye, birlikte hareket etmeye başladıkları görülmeye başlanmıştır. Bu sergiler ile sanatçılar kurumsal ve bireysel çabalar ile kendilerini gösterebilmek için yeni, çoğulcu ve uluslararası bir platform bulmuş, ayrıca özel şirketlerin vakıflar aracılığıyla bu etkinliklerin bazılarını destek vermesi ile çağdaş sanat alanını daha da desteklemeye başlamıştır. Özellikle, bienallerle birlikte giderek yaygınlaşan sponsorluk anlayışı, daha bilinçli ve sistemli hale geldiği görülmektedir. Özellikle, Dördüncü Bienal’den sonra Türkiye’de kültür sanat alanındaki sponsorluk anlayışı, etkili bir şekilde kullanılmaya başlanmıştır. 1980’lerden itibaren bu etkinlikler sanat ortamını belirleyici nitelik taşımışlardır. Devlet sergisi modeline göre oluşturulmuş bir organizasyon olan DYO Resim Yarışmalarıysa gelenekselleşen yarışma ve sergi sistemleri ile yeni gelişmelerin gerisinde kalmış ve tercih edilirliliği azalmıştır.

Maddi yeterliliğin kültürle etkileşimi sonucunda, satıcı ve alıcıların, ulusal ve uluslar arası sergilere katılarak sanat pazarını yakından takip etmeye başlamış, İstanbul Kültür ve Sanat Vakfı gibi faaliyet alanı kültür, sanat olan bir takım vakıflar kurulmuştur. Böylece, özel sermaye, sanatın hamisi durumuna gelerek; büyük sergiler finanse etmekte, koleksiyonlar oluşturmakta, genç sanatçıların keşfi için yarışmalar düzenlemekte ve bugün müzeler kurmaktadır. Özel koleksiyonlar, müzeye dönerek kurumsallaşmış, Ayrıca, geçici ve gezici koleksiyon sergileri ya da kataloglar basarak, koleksiyonu halkla paylaşılmıştır. Selçuk Yaşar Eğitim ve Kültür Vakfı ülkedeki ilk çağdaş sanat müzesinin kurması, katalog ve sergi etkinlikleri gerçekleştirmesine rağmen statik yapısı ve tanıtım eksikliğinden dolayı önemini yeterince vurgulayamamakta ve görünürlüğünü yitirmektedir.

Ülkedeki başarılı şirketlerin arasındaki iş ortamındaki rekabet kavramının, artan sponsorluk çalışmaları ile kültür sanat alanına taşınması sonucu DYO Resim Yarışmaları’nın biricikliğini

ortadan kaldırmış, ayrıca, öncelikli olarak Yeni Eğilimler ve Günümüz Sanatçıları Sergileriyle sanat ortamında çoğulcu ve farklı bir yapı oluşturmuş; A,B,C,D, Bienal gibi diğer sanat organizasyonlarıyla da, sanatçıların yeni anlatım biçimlerine açık olmaları sebebiyle genç kuşakların ilgi odağı haline gelerek, DYO Resim Yarışmaları malzeme kısıtı ile popülerliğini azaltmıştır.

Bütün bu gelişmelerin ışığında, sanatı ve sanatçıyı desteklemekte öncü nitelikte olan DYO Resim Yarışmaları, sanat ortamının gelişmesi, buna karşıt küratörlü sergi anlayışı, halkla ilişkiler çalışmaları gibi konularda yeniliklere ayak uyduramayarak oluşmuş olan dinamik yapının dışında kalmış, müze, sergi, yarışma tipleri sanatçıları desteklese de öncü niteliğinin gerisinde kalmış; etkinliği azalmış ve monotonlaşmıştır.

Sonuç olarak, şirketler tarafından düzenlenen sanat etkinliklerinin ilki olan DYO, sanatçıları üzerinde motive edici bir işlevi olmasına rağmen, kültürel ortamın ve ardından gelen örneklerin ortaya çıkmasıyla yeni gelişen ortama ayak uyduramamış, bu çok sesli ortamda dinamik yapıdan uzak monoton bir etkinliğe dönüşmüş ve ilk baştaki önemini kaybetmiştir.

KAYNAKÇA

- Açıkgöz, A. (Temmuz, 2011). Güzel Sanatların Meslek Rehberi. *Milliyet Sanat*, 627, 72-73.
- Ahmad, F. (1996). *Demokrasi Sürecinde Türkiye (1945 – 1980)*, İstanbul: Hil Yayınları.
- Ahmad, F. (2002). *Modern Türkiye'nin Oluşumu*, İstanbul: Doruk Yayınları.
- Akay, A. (1999). *Sanatın Sosyolojik Gözü*, İstanbul, Bağlam Yayınları.
- Akdeniz, H.(2004). *Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası Sanat Koleksiyonu 2*, Ankara: Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası Yayını.
- Aker, A. (1985). *12 Mart Döneminde Dışa Bağımlı Tekelleşme*, İstanbul: Sander Yayınları.
- Akkoyunlu, B. (2005), *1980'li Yılların Türk Sanatından Bir Kesit: İstanbul Sanat Bayramı ve Yeni Eğilimler Sergileri*, Sanat ve Sosyoloji, İstanbul: Bağlam Yayınları.
- Akşin, S. (2002). Türk Ulusçuluğu, *Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi (c.7, 1941 – 1942)*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Akşin, S. (2005). Siyasal Tarih (1950 – 1960). (Sina Akşin Ed.). *Türkiye Tarihi 4 : Çağdaş Türkiye 1908 – 1980* 215-224. İstanbul: Cem Yayınevi.
- Aksüğür Duben, İ., “Yeni Eğilimler Sergisi Değişik Sanat Dillerini, Çeşitli Araç ve Gereçleri Bir araya Getiriyor”, *Milliyet Sanat Dergisi*, Sayı 340, 22 Ekim. 1979: 5
- Aksüğür Duben, İ.,. “Türk Resminde Yeni Eğilimler ve Yeni Eğilimler Sergisi”, *Milliyet Sanat*, 83, 1 Kasım 1983: 32-35.
- Akyunak, N. (Mayıs, 1970).Jale Yasan Koleksiyonunu Sergiledi, *Ankara Sanat S*,49. s.14-15.
- Altıntren, D. (Ocak, 1985). 1984 Sanat-Edebiyat Ödülleri Takvimi: Resim Ödülleri. *Hürriyet Gösteri*, 50, 69-70.
- Amirsadeghi, H. (2010). *Unleashed Contemporary Art from Turkey*, London: Trans Globe Publishing
- And, M., Şenlik, E., Çanak E. (1981). *Kültürel Etkinlikler ve Büyük Kuruluşlar*, Ankara: Türkiye İş Bankası Yayınları.
- And, M. (Ekim, 1999). *Sanatçı Cariyeler*, Sanat Dünyamız, (73), İstanbul, 69-75
- Anonim, (19.02.1971).TRT Resim ve Heykel Yarışması Sonuçlandı, *Milliyet Gazetesi*, 19,s.6.
- Anonim. (Haziran, 1980). I. Günümüz İstanbul Sanatçıları Açık Hava Sergisi, *Sanat Çevresi*,

20, 32.

Anonim, (1977). 1. İstanbul Sanat Bayramı, Yeni Eğilimler Sergisi Kataloğu

Anonim, (1979). 2. İstanbul Sanat Bayramı Kataloğu.

Anonim (Kasım, 1979), Yeni Eğilimler Resim ve Heykel Sergisinin Değerlendirme Ölçütleri, *Sanat Çevresi*, 13, s.5.

Anonim, (1981). 3. İstanbul Sanat Bayramı, Yeni Eğilimler Sergisi Kataloğu

Anonim, (1983). 4. İstanbul Sanat Bayramı, Yeni Eğilimler Sergisi Kataloğu

Anonim (16.09.1983a), “ ‘Yeni Eğilimler Sergisi’ nin Sorumlusu Şükrü Aysan: Sanatlar

Arasında Ayrım Gözetmiyoruz”, Cumhuriyet Gazetesi, s.10

Anonim, (1984), Öncü Türk Sanatından Bir Kesit Sergisi Kataloğu 1, İstanbul: Ana Basım

Sanayi ve Ticaret A.Ş.

Anonim, (1985) 5. İstanbul Sanat Bayramı, Yeni Eğilimler Sergisi Kataloğu.

Anonim, (1987), 6. İstanbul Sanat Bayramı, Yeni Eğilimler Sergisi Kataloğu.

Anonim, (1986). Günümüz Sanatçıları 7. İstanbul Sergisi Kataloğu. İstanbul: Resim Heykel

Müzeleri Derneği.

Anonim, (1988). Günümüz Sanatçıları 9. İstanbul Sergisi Kataloğu, İstanbul: Resim Heykel

Müzeleri Derneği.

Anonim, TPAO Atatürk 5. Resim Yarışması Duyurusu. (Ağustos, 1986). *Milliyet Sanat*, 150,

17.

Anonim, (1989). 7. İstanbul Sanat Bayramı, Yeni Eğilimler Sergisi Kataloğu

Anonim, (1994). Yeni Eğilimler Resim ve Heykel Sergisinin Değerlendirme Ölçütleri, s.5.

Anonim, (1984). Öncü Türk Sanatından Bir Kesit Sergisi Kataloğu 1, İstanbul:

Anonim, (1985). Öncü Türk Sanatından Bir Kesit Sergisi Kataloğu 2, İstanbul:

Anonim,(1986). Öncü Türk Sanatından Bir Kesit Sergi Kataloğu, İstanbul

Anonim, (1987). Öncü Türk Sanatından Bir Kesit Sergi Kataloğu, İstanbul

Anonim (1987c), “I. Uluslararası İstanbul Çağdaş Sanat Sergileri 25 Eylül’de Açılıyor”, Sanat

Çevresi, 107, Eylül: 18-20

Anonim (1986a), “Günümüz Sanatçıları”, Sanat Çevresi, 94, Ağustos: 17.

Anonim (1994a), “7. İstanbul Sanat Bayramı Yeni Eğilimler Sergisi”, Sanat Çevresi, 186, Nisan: 13.

Anonim (Aralık, 1996), Birey Olarak Sanatçı ‘İfade Özgürlüğü, Bireysel Destek, Sosyal Güvence’, Türkiye’de Plastik Sanatların Yaşama Akışı, 21. Yüzyıl Perspektifinde Sanat, 49-69.

Anonim (1988), Günümüz Sanatçıları 6. İstanbul Sergisi Kataloğu.

Anonim (1988), 13. Uluslararası İstanbul Festivali Kataloğu.

Anonim (1990), Günümüz Sanatçıları 8. İstanbul Sergisi Kataloğu,

Anonim (1991), Günümüz Sanatçıları 10. İstanbul Sergisi Kataloğu.

Anonim (1992), Günümüz Sanatçıları 11. İstanbul Sergisi Kataloğu.

Anonim (1993), Günümüz Sanatçıları 12. İstanbul Sergisi Kataloğu.

Anonim,(13.2.2006) Denizbank Basın Bülteni Radikal, s.y.

Anonim, (06. 02. 1981). DYO Resim Yarışmaları, *Milliyet Gazetesi*,s.10.

Anonim. (11 Nisan 1968). DYO Resim Yarışmalarına Çağrı, *Yeni Asır Gazetesi*. s.8

Anonim, (1996). 27. DYO Resim Yarışmaları Sergisi. 35. DYO Resim Yarışmaları Kataloğu. İzmir: Yaşar Eğitim ve Kültür Vakfı.

Anonim, (1998). 28. DYO Resim Yarışmaları Sergisi. 35. DYO Resim Yarışmaları Kataloğu. İzmir: Yaşar Eğitim ve Kültür Vakfı.

Anonim, (2000). 29. DYO Resim Yarışmaları Sergisi. 35. DYO Resim Yarışmaları Kataloğu. İzmir: Yaşar Eğitim ve Kültür Vakfı.

Anonim, (2002). 30. DYO Resim Yarışmaları Sergisi. 35. DYO Resim Yarışmaları Kataloğu. İzmir: Yaşar Eğitim ve Kültür Vakfı.

Anonim, (2004). 31. DYO Resim Yarışmaları Sergisi. 35. DYO Resim Yarışmaları Kataloğu. İzmir: Yaşar Eğitim ve Kültür Vakfı.

Anonim, (2006). 32. DYO Resim Yarışmaları Sergisi. 35. DYO Resim Yarışmaları Kataloğu. İzmir: Yaşar Eğitim ve Kültür Vakfı.

Anonim. (27 Mayıs 1993). DYO Koleksiyonu Sergisi. *Cumhuriyet Gazetesi*, s.2

- Anonim. (Mayıs, 1993b). DYO Resim Yarışması. *Aktüel*. S.90. s.20
- Anonim. (Ekim, 1990). Selçuk Yaşar Resim Müzesi'nin Zemin Katı Resim Galerisi Oldu. *Sanat Çevresi*. S. 144. s. 71.
- Anonim. (8.05.1986). DYO Resim Yarışması. *Milliyet Gazetesi*, s.12.
- Anonim. (22. 12. 1985). DYO Resim Yarışması'na Çağrı. *Milliyet Gazetesi*, s.11.
- Anonim. (06.04.2002). DYO Resim Yarışması. *Hürriyet Gazetesi*, s.12.
- Anonim, (14 Nisan, 1997). DYO Resim Yarışması, *Milliyet Gazetesi* s. 5
- Anonim, (17.04.2002). DYO Resim Yarışması, *Milliyet Gazetesi*, s.11.
- Anonim. (1993). 25. *Yıl Selçuk Yaşar Müzesi Koleksiyonu Sergisi*. İzmir: Yaşar Eğitim ve Kültür Vakfı Yayınları.
- Anonim, (2008). 33. DYO Resim Yarışmaları Sergisi. 35. DYO Resim Yarışmaları Kataloğu. İzmir: Yaşar Eğitim ve Kültür Vakfı.
- Anonim, (2010). 34. DYO Resim Yarışmaları Sergisi. 35. DYO Resim Yarışmaları Kataloğu. İzmir: Yaşar Eğitim ve Kültür Vakfı.
- Anonim, (2012). 35. DYO Resim Yarışmaları Sergisi. 35. DYO Resim Yarışmaları Kataloğu. İzmir: Yaşar Eğitim ve Kültür Vakfı.
- Anonim, (2014). 36. DYO Resim Yarışmaları Sergisi. 35. DYO Resim Yarışmaları Kataloğu. İzmir: Yaşar Eğitim ve Kültür Vakfı.
- Antmen, A. (2005). *Türk Sanatında Yeni Arayışlar (1960 – 1980)*, Doktora Tezi, İstanbul, Mimar Sinan Üniversitesi, İstanbul.
- Antmen, A. (12 Temmuz 2006). 25. Günümüz Sanatçıları İstanbul Sergisi: Temiz, Titiz Bir Gençlik Sergisi, *Radikal*, s.18.
- Arslan, H.Ç. (1995). Erken Cumhuriyet Dönemi (1299- 1451)'nde Akıncı Beyleri ve Banilikleri, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Artun, A. (2006). *Müze ve Modernlik*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Artun, A. ve Somuncuoğlu S. (1994). *1950-2000 Kataloğu*. Ankara: T.C. Merkez Bankası Yayını

Artun, A. (2005). *Sanatçı Müzeleri*, İstanbul: İletişim Yayınları.

Asna, Sibel. (5 Aralık,1995). *Sponsorluk Nedir? Ne Değildir? Sponsorluk ve Bağış: İki Farklı Olgu* [Bildiri]. Üçüncü Hakla İlişkiler Kongresi:İstanbul.

Atagök, T. (1999). *Türkiye’de Müzecilik*”, A. Ödekan, (Ed.). *Bilanço ’98: Cumhuriyet’in Renkleri, Biçimleri* (s. 212-221.), İstanbul: Türkiye İş Bankası Tarih Vakfı Ortak Yayını.

Atagök, T. (Temmuz, 1993). Günümüz Sanatçıları 14. İstanbul sergisi, *Artist*, 21, s.8

Atagök, T. (1985). Öncü Türk Sanatından Bir Kesit Sergi Kataloğu, İstanbul.

Atagök, T. (1999). *Türkiye’de Müzecilik*”, A. Ödekan, (Ed.). *Bilanço ’98: Cumhuriyet’in Renkleri, Biçimleri* (s. 212-221.), İstanbul: Türkiye İş Bankası Tarih Vakfı Ortak Yayını.

Ayman, O. (22.10.1987). İşadamları Sanatı Destekliyor, *Güneş Gazetesi*. s.12

Bal, A. (Ocak 2010), Tartışmalı Bir Temsil Alanı; Türkiye’de Sanat Yarışmaları, *ACTA TURCICA Dergisi*, 1, 155- 161.

Baraz, Y. (2001). Rönesans’ın Büyük Patronları, *Skala Artist Dergisi*, 8.

Baraz, Y. (Eylül, 1993).Türkiye’de Galerıcilik ve Sanat Pazarının Gelişmesi. *Antika Kültürü*, 1, 18-20.

Baraz, Y. (Mart, 2005a). Sanat pazarı. *Rh+ Sanat*.16,30-32.

Baraz, Y. (Aralık, 2005b). Türkiye ve Dünyada Galerıcilik ve Sanat Piyasası. *Artist Dergisi*. 62, s.30-41.

Başgelen, N. (1999). *Dünden Bugüne Müzeciliğimiz: Türkiye’de Müzecilik*. İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları.

Baykam, B. (Şubat, 1996). Türk Resim Piyasası ve Çağdaş Sanatımız, *Toplum Bilim Plastik Sanatlar Özel Sayısı*, 4, s.23- 24.

- Baykam, S. (Şubat, 2002). Can Elgiz: "koleksiyonumu, hiçbir zaman kartvizitim gibi görmedim", *Skala*, 10, s.6-8.
- Bek, G. (2002). Türkiye’de Bienal Etkinlikleri, Yüksek Lisans Tez, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Bek, G. (2007). *1970 – 1980 Yılları Arasında Türkiye’de Kültürel ve Sanatsal Ortamı*, Doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Berk, N., Özsezgin K (1983), *Cumhuriyet Dönemi Türk Resmi*, Ankara: İş Bankası Kültür Yayınları.
- Berker, F., Uras, G. (2009), *Fikir Üreten Fabrika TÜSİAD’ın İlk On Yılı 1970-1980*. İstanbul: Doğan Kitapevi.
- Berman, Marshall (2003), *Marksizmle Maceram*, (Çev. Aylin Ülçer), İstanbul: İletişim, İstanbul. (2001).
- Beykal, C. (1996). Sınırlar ve Ötesi. D. Dayı, M.Pektaş (Haz.), *Genç Etkinlik Sınırlar ve Ötesi*, İstanbul: PSD Yayını.
- Bilgin, M. (2005). *Türkiye’de Sanatın Desteklenmesinde Sponsor Şirketler ve Kültür Kurumlarının İzlediği Stratejiler*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi: İstanbul.
- Boratav, K. (2004). *Türkiye İktisat Tarihi 1908 - 2002*, 8. Baskı, Ankara: İmge Kitabevi.
- Bugay, B. (2006). 1923'ten Günümüze Sosyo-Politik Durumun Türk Resim Sanatına Yansımaları, Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Üniversitesi, İstanbul.
- Cezar, M. (1991). *XIX. yüzyıl Beyoğlusu*, İstanbul: Ak Yayınları Kültür ve Sanat Kitapları.
- Çağdaş, H. (Aralık, 1990) Halil Bezmen Büyük Sergi’sini Anlatıyor, *Gösteri Dergisi*. Sayı, s.14- 16.
- Çalikoğlu, L. (2009). L. Çalikoğlu (Ed.). *Çağdaş Sanat Konuşmaları 4-Koleksiyon, Koleksiyonerlik ve Müzecilik (s.11- 21)*. İstanbul: YKY
- Çalikoğlu, L. (Kış, 2000). Maya Sanat Galerisi, *Sanat Dünyamız*, 78, .238-245.
- Çalikoğlu, L., (2005). *Çağdaş Sanat Konuşmaları*, Editör: Mine Haydaroğlu, *Yapı Kredi Yayınları*. Mine Haydaroğlu (Ed.). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Çalikoğlu, L. (2007). *Çağdaş Sanat Konuşmaları - 2 Çağdaş Sanatta Sivil Oluşumlar ve İnisiyatifler*. Mine Haydaroğlu (Ed.). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

- Çalıkoğlu, L. (2008). *Çağdaş Sanat Konuşmaları – 3 90’lı Yıllarda Türkiye’de Çağdaş Sanat*. Mine Haydaroglu (Ed.). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Çalidis, N. (Aralık 2009). Hangi Sanatçı Hangi Bankanın Koleksiyonunda?, *Milliyet Sanat Dergisi*, Sayı: 609, s. 42- 43.
- Çalidis, N. (26 Aralık 2004). Ve Sonunda İstanbul Modern, *Radikal Gazetesi*, s.15.
- Çoker, A.(1984). Giriş Yazısı, 1. Öncü Türk Sanatından Bir Kesit Sergisi Kataloğu, İstanbul.
- Debord, G. (1996). Gösteri Toplumu ve Yorumlar (A. Ekmekçi ve O. Taşkent, Çev.). İstanbul : Ayrıntı Yayınları (1970).
- Dedeal, H. (2005). *1945-1960 Yılları Arasında Türkiye’de Sanat Ortamı ve Yayın Hayatına Yansıması*, Yüksek Lisans Tezi, Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Demir, A. (1996). *DYO Resim Yarışmaları*, Lisans Bitirme Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Demirdöven, J. B. ve Ödekan, A. (2008). Müzayedelerin sanat piyasalarındaki rolü ve Türkiye’deki yansımaları. *İTÜ Dergisi/b*, 5(1), 55-66.
- Dirican, I. (1987), “Tepkisiz Öncülük”, Yeni Gündem, 72, Temmuz: 51–52.
- Dolmacı, S. (2006). *1939 -1950 Yılları Arasında Devlet Resim ve Heykel Sergileri*, (yayınlanmamış) Yüksek Lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Ecevit,B. (Temmuz, 1956). Helikon Sergisi, *Forum*, 55, s.30
- Edgü, F. (1996). Taviloğlu Koleksiyonunda Çağdaş Türk Resmi. *İstanbul P Sanat Dergisi*, Sayı 4, s. 115- 127.
- Edgü, F. (1997). *Taviloğlu Koleksiyonu Türk resmi*, İstanbul: Aksoy Yayıncılık.
- Elvan, N. (2005). *Resim Tarihimizden: “İş ve İstihsal” 1954 Yapı Kredi Resim Yarışması*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Erbay, F. (2003). Sanat Galerilerinin Değişen Boyutu, *Türkiye’de Sanat*, 58, 64-67.
- Erbay, F., Erbay, M.. (2005). *Cumhuriyet Dönemi (1923-1938) Atatürk’ün Sanat Politikası*, İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.

- Ergin A. (2000), (yayınlanmamış doktora tezi), Ankara, Hacettepe Üniversitesi, Sanat Tarihi Anabilim Dalı, 2000
- Eroğlu, Ö. (1998), Esbank XIV. Resim Yarışması'na eleştiriler, İstanbul : Sanat Çevresi, S.236 (Haziran 1998), p.18-19
- Erten, O. (2012), c.1 Türk Sanatına Yön Veren Sergiler ve Yahşi Baraz'ın Büyük Sergiler, İstanbul, Galeri Baraz Yay.
- Ertel, M. (Temmuz,1988). Kuzgun Acar, *Gergedan Dergisi*, 157, s.17-18.
- Evrin. B. (2002). Bir Koleksiyoner Barbaros Çağa, *Türkiye’de Sanat Dergisi*, 56.
- Eyüboğlu, (Ocak, 1951). Maya sanat galerisi, *Yeditepe dergisi*, 1, s.15
- Eyüpoğlu, S. (Mart, 1954). Maya’da A. Öztoprak, *20. Asır*, S.6, s.23
- Elgiz, C. (Mayıs, 2006). Türkiye’de Koleksiyonerlik, *rh Sanat*, S.17. s. 15- 17
- Fischer, E. (2005). *Sanatın Gerekliliği*, (C. Çapan çev.), 10. Baskı, İstanbul: Payel, Yayınları (1979).
- Gençel, Ö. (2013). *Günümüz Sanatçıları İstanbul Sergileri: 1980-2011*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, Hacettepe Üniversitesi.
- Germaner, S. (1999). *Cumhuriyet Döneminde Resim Sanatı*, Cumhuriyet’in Renkleri, Biçimleri, İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.
- Germaner, S. (2007), “Türk Sanatının Modernleşme Süreci: 1950-1990”, Modern ve Ötesi Sergisi Kataloğu, s.3-23.
- Gezgin, S. (1997). Uzun Dönemli Kar Artırımı, *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, (6), 5-8.
- Giray, K. (1997). *Türkiye İş Bankası Resim Koleksiyonu*, İstanbul: Türkiye İş Bankası Yayınları.
- Girgin,Ç. (Temmuz, 1986). Öncü Türk Sanatından Bir Kesit Ressamları, *Hürriyet Gösteri*, S.68. s.60-62
- Gönenç, (1982). Bir Seçimin Anatomisi. *DYO Resim Koleksiyonu*.Sanat Çevresi, 49, s.16-17.

- Görel, H. (Şubat, 1935). Bir Galeri İstiyoruz. *Tan Dergisi*, s.63
- Gören, A. K. (1998). *Destek Reasürans Koleksiyonu*, İstanbul: Destek Reasürans Galerisi Yayınları.
- Gören, A. K. (1998a). *50. Yılında Akbank Resim Koleksiyonu*. İstanbul : Akbank Sanat ve Kültür Kitapları.
- Gören, A. K. (1998b). 1980’li Yıllarda Yaygınlaşmaya Başlayan Müzayedecilik, *Türkiye’de Sanat*, 36, s.40-41.
- Grahame, P. (2001). *Creating Corporate Reputations: Identity, Image, and Performance*. New York: Oxford University Press.
- Güler, S. (2007), Osmanlı Ressamlar Cemiyeti ve Naşir-i Efkarı/Ehl-i Hiref’den Özgür Ressamlar Örgütüne. Zihnioğlu, Y(Ed.). *Osmanlı Ressamlar Cemiyeti Gazetesi 1911 14*. İstanbul: Kitap Yayınevi.
- Günyaz, A. (Nisan, 1996). Yarışmalar... Yarışmalı Sergiler. *Türkiye’de Sanat*. 13, s.33-35.
- Gürdaş, B. (2008). *1960- 2970 Yılları Arasında Türkiye’de Kültür ve Sanat Ortamı*. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Gürsel, S., Tunçay ve Diğerleri (2005). *Cumhuriyet Ansiklopedisi 1981-2000*. (c.3, s.4-10). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Haddad, M. (2001). *Halil Paşa: Bir İnsan, Bir Koleksiyon* (E. Gökteke). İstanbul: P Kitaplığı. (2000).
- Harvey, D. (2003). *Postmodernliğin Durumu*; (S. Savran, Çev.). İstanbul : Metis Yayınları. (1991).
- Héritier, A (2010). De Mécène à Mécénat.[Mesenliğin Felsefesi]. Jean-Pierre Allinne ve Renaud Carrier (Ed.). *La Culture Au Risque du Marché – Le Mécénat Face à Ses Acteurs*. [Kültür Marketi- Kültür Aktörleri] (s.85- 105), Paris: L’Harmattan Publication.

- İnal, E. (21 Haziran 1993). 5 yıl boyunca ödül almış 107 eser sergileniyor: Selçuk Yaşar Müzesi koleksiyonu İstanbul'da. *Tercuman Gazetesi*. s.8
- İnalcık, H. (2005). *Şair ve Patron: Patrimonyal Devlet ve Sanat Üzerine Sosyolojik Bir İnceleme*, 2. Baskı, Ankara: Doğu Batı Yayınları.
- İslimyeli, N. (Ocak, 1974). Sanat ve Özel Sektör, *Ankara Sanat*,93, s.4.
- İslimyeli, N. (Mayıs, 1981). 15. DYO Sergisi ve Düşündürdükleri. *Ankara Sanat*, 188, s.4-5.
- Jameson, F. (1984). Post Modernism, or the Cultural Logic of Late Capitalism [Post Modernizm veya Geç Kapitalin Kültürel Mantığı], *New Left Review*, 146, s. 53-92.
- Jung, I., Piccoli, W. (2003). *Yol Ayrımında Türkiye*, (B. Kurt, Çev.), İstanbul: Kitap Yayınları (2001).
- Kaplanoğlu, S. (Temmuz, 1988), Öncü Türk Sanatından Bir Kesit, *Gergedan*, 17, s. 11
- Kaptana, M. (2003). *Ben Bir Bizans Bahçesinde Büyüdüm*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Kaptana, M. (1972). *Maya ve Adalet Cimcoz*, İstanbul: Yenilik Basımevi.
- Kaptana, M. (2008), Galer'istler:70'lerin Sanat Ortamı, İstanbul: Kanat Kitap
- Kırlangıç, A. (Nisan,2005) Sanat Yarışmaları Üzerine Genel Bir Değerlendirme, *rh+ Sanat Dergisi*. S.48, s. 23- 33.
- Karsan, A. (Ağustos 1989). Topkapı Saray Müzesindeli Fatih Portreleri.*Sanat Çevresi*, S.130, s. 15-19.
- Kazgan, G. (1999). *Tanzimat'tan XXI. Yüzyıla Türkiye Ekonomisi*, İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.

Kepenek, Y. (1984). *Gelişimi, Üretim Yapısı ve Sorunlarıyla Türkiye Ekonomisi*, Ankara:

Savaş Yayınları.

Keyder, Ç. (1983). İktisadi Gelişmenin Evreleri, *Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi*

(c. 4, s.171- 173). İstanbul: İletişim Yayınları.

Koçan, H. “Sınırları Zorlamak”, Genç Etkinlik Sınırlar ve Ötesi (Sergi Kataloğu), Haz. Didem

Dayı, Mine Pektaş, İstanbul, 1996, s.5.

Köksal, A. (1999), Türkiye’de Çağdaş Sanat, A. Ödekan (Ed.). *Bilanço ’98:Cumhuriyetin*

Renkleri, Biçimleri (168-177).İstanbul: Türkiye İş Bankası-Tarih Vakfı OrtakYayını.

Köksal, A. (Ekim, 1979). Jale Yasan Koleksiyonu. *Milliyet Sanat*, 338, s.26.

Köksal, A. (Aralık, 1982). DYO Sergisi. *Milliyet Sanat*, sayı 61. S. 48- 49.

Köksal, A. (21 Haziran 1993). Bir Koleksiyon Sergisi. *Milliyet Gazetesi*. s.16.

Koçak, O. (2001). *1920’lerden 1970’lere Kültür Politikaları, Modern Türkiye’de Siyasi*

Düşünce: Kemalizm - 2. Cilt. İstanbul: İletişim Yayınları.

Köker, L.(2009) *Modernleşme, Kemalizm ve Demokrasi*, 11. Baskı, İstanbul: İletişim

Yayınları.

Madra, B. (Ocak, 1987). 1977-87 Geçmiş Bir On Yıla Bakış, *Hürriyet Gösteri*, 74, s. 60-62.

Madra, B.(Temmuz, 1987), ‘Günümüz Sanatçıları’ ve ‘Öncü Türk Sanatı Sergileri’, *Hürriyet*

Gösteri, 80, Temmuz: s.50–53.

Madran, B. (2001). *Kent, Toplum, Müze Deneyimler Katkıları*. İstanbul: Türkiye Ekonomik

ve Toplumsal Tarih Yayınları.

Madra, B. (15.10. 2007). Bienali Tartışmak. *Radika Gazetesi*, p.17.

Madra, B. (1987), *Yahşi Baraz* ile Bir Söyleşi, Y.Baraz (Ed.), *Türk Resminde Modernleşme*

Süreci, İstanbul: Galeri Baraz Yayını, 7-11.

Necipoğlu, G., Raby, J., Çağman, F., Bağcı, F., (2000), *Padişahın Portresi:Tesavir-i Ali*

Osman, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

- Nirven, N. (Ağustos, 1991). Günümüz Sanatçıları-12. *Sanat Çevresi*, 154, 72-73.
- Okay, A.ve Okay, A. (2001). Halkla İlişkiler - Kavram, Strateji ve Uygulamaları, İstanbul: Der Yayınları, 2001.
- Okay, A. (1997). Mesenlik, Bağışçılık ve Sponsorluk, *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, (5), 281-293.
- Olins, W. (1990). Corporate Identity: Making Business Strategy Visible through Design. Massachusetts: Harvard Business School Press
- Ödekan, A., (1999). Giriş, A. Ödekan (Ed.). *Bilanço '98: Cumhuriyetin Renkleri, Biçimleri* (1 7). İstanbul: Türkiye İş Bankası-Tarih Vakfı Ortak Yayını.
- Öğünç, P. (6 Ocak 2007). 2001 Krizi Sanata İyi Geldi, *Radikal Gazetesi*. s.10.
- Öndin, N. (2003). Cumhuriyet'in Kültür Politikası ve Sanat:1923-1950. İstanbul: İnsancıl Yayınları.
- Özayten, K. (2007). Türkiye'de Obje Sanatı, Kavramsal Sanat, Post Kavramsal Sanat Eğilimleri, S. Evren (Ed.). *Kullanma Klavuzu: Türkiye'de Güncel Sanat* (s.10- 26). İstanbul: Art- İst Prodüksiyon Tasarım Yayıncılık.
- Özpalabıyıklar, S. (2002). *Banka Koleksiyonlarından Seçmeler*. İstanbul: Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık A.Ş.
- Özsezgin, K. (1986). *Plastik Sanatlar ve Kültür Politikalar* , Gösteri Dergisi. S.6, s.96-97.
- Özsezgin, K. (1998), Cumhuriyetin 75.Yılında Türk Resmi, İş Bankası Yayınları, İstanbul.
- Özsezgin, K. (Kasım, 2002). Koleksiyoncuların İzinde: Muhsin Bilge Bilinçli Bir Toplayacı ve Biriktirici, *Artisit Dergisi*, s. 6-8.
- Özsezgin, K. (Aralık, 1978). 12. DYO Sergisi. *Milliyet Sanat*. 303. s.27.
- Özsezgin, K. (1993). *DYO Resim Yarışmalarının Katkısı ile Türk Resim Sanatında 27 Yıl Kataloğu*. Ankara: Yaşar Eğitim Kültür Vakfı.
- Özsezgin, K. (1997). *DYO Resim Yarışmalarının Katkısı ile Türk Resim Sanatında 30 Yıl Kataloğu*. Ankara: Yaşar Eğitim Kültür Vakfı.
- Özsezgin, K. (2002a.). Koleksiyonculuk: Merakın Tutkuya Dönüşmesi. Çağa Resim Koleksiyonu: 1975-2002. İstanbul: Sanat Bilgi Belge Ltd.
- Özsezgin, K. (2002b). Banka Koleksiyonlarının Seçki Buluşması. S. Özpalabıyıklar (Ed.). *Banka Koleksiyonlarından Seçmeler*. İstanbul: Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık A.Ş. s. 6-13.
- Özsezgin, K. (1998). Sanat Pazarı Mı Dediniz?. *Türkiye'de Sanat*, 36, s.26-28.

- Özsezgin (Haziran, 1975). Dar Bir Bütçenin, Sevgi ve İyi Niyetin Yarattığı Etkinlik: S.Ergi'nin Koleksiyonunda 300 Kadar Tablo Var. *Milliyet Sanat*, sayı 137, s.18-20
- Öztürk, S. A. (1992), Pazarlama İletişiminde Gelişen Bir Kavram: Destekleme Faaliyetleri (Sponsorluk), *Pazarlama Dünyası*, 6 (35), 18-23.
- Sönmez, A. (5 Aralık 2002). Sanat Tarihinde Devri Alem: Garanti Bankası Koleksiyonu'nda 500'den fazla Eser Bulunuyor. *Milliyet Gaz*, s.6.
- Peker,E. (Aralık, 1976). DYO Onuncu Resim sergisi,*Ankara Sanat*, Sayı 128, s.24
- Pekmezci, H. (2006). *1800'lerden Günümüze Zamanın Belleği: Resim Koleksiyonu Sergisi: Halkbank Sanat Koleksiyonundan*. İstanbul : Türkiye Halk Bankası Yayınları.
- Peltekoğlu, Filiz Balta. *Halkla İlişkiler Nedir?*. İstanbul: Beta Basım, 3. Baskı, 2004.
- Pelvanoğlu 2007 Pelvanoğlu, Burcu, Hale Asaf Türk Resim Sanatında Bir Dönüm Noktası, İstanbul, Yapı Kredi Yayınları, 2007.
- Phillips, C. (2010). De Mécène à Mécénat. Jean-Pierre Allinne ve Renaud Carrier (Ed.). *La Culture Au Risque du Marché – Le Mécénat Face à Ses Acteurs (193-195)*, Paris: L'Harmattan Publication.
- Renda, G., (1977). *Batılılaşma Döneminde Türk Resim Sanatı 1700-1850*, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları.
- Rona,Z. (2002). *Çağa Resim Koleksiyonu, Çağa Resim Koleksiyonu 1975-2002*, İstanbul: Sanat.Bilgi.Belge Ltd.
- Sabancı, S. (2002). Giriş. R. Alp (Ed.) *Sabancı Üniversitesi Sakıp Sabancı Müzesi: Bir Kuruluşun Öyküsü*. (s.6-8). İstanbul: Sabancı Üniversitesi Sakıp Sabancı Müzesi Yayını.
- Sadak, Yalçın (1987), “Türk Resmi: S.O.S.!", *Sanat Çevresi*, 106, Ağustos: 16-19.
- Sadak, Y. (Aralık, 2002). Çağa Resim Koleksiyonu Dolayısıyla, *İstanbul Gençsanat*, 100, s.18-21.
- Savran, S. (1992). *Türkiye 'de Sınıf Mücadeleleri 1919 - 1980*, İstanbul: Kardelen Yayınları.
-
- Sönmez, A. (5 Aralık 2002). Sanat Tarihinde Devri Alem: Garanti Bankası Koleksiyonu'nda 500'den Fazla Eser Bulunuyor, *Milliyet Gaz.*, *Kültür & Sanat Eki*, İstanbul:, s. 6.
- Şenocak, L. (2009). *Hatice Turhan Sultan: Osmanlı Kadın Baniler*, (A. Ortaç, Çev.). İstanbul: Kitap Yayınevi (2007).

- Şeni, N. (2009). *Oryantalizm ve Hayırseverliğin İttifakı*, (E. Ertan çev.). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Shaw, W.M.K. (2004). *Osmanlı Müzeciliği Müzeler, Arkeoloji ve Tarihin Görselleştirilmesi*, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Söğüt, M. (2000). *Adalet Cimcoz, Bir Yaşam Öyküsü Denemesi*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Sönmez, M. (1986). Türkiye Ekonomisinde Bunalım - 12 Eylül ve Sonrasının Ekonomi Polisiği- 2. Kitap, 2.Baskı, İstanbul: Belge Yayınları.
- Sönmez, N. (1987), “Yusuf Taktak ile ‘Öncü Türk Sanatından Bir Kesit’ Sergisi Üzerine, *Sanat Olayı*, 62, s.6-7.
- Sönmez, N. (1987). ‘Öncü Türk Sanatından Bir Kesit’ Sergisine ilişkin iki Ayrı Görüş: Adnan Çoker: ‘Bu Serginin Aleyhinde Olanlar Köhnemis Geleneklerin Savunucularıdır’, *Sanat Olayı*, s. 63, s. 60-61.
- Sönmez , M. (2004). Çok Sesli Bir Görsel Sanat Ortamına Doğru Adımlar, Resim Tarihimizden: *İş ve İstihsal 1954 Yapı Kredi Resim Yarışması Kataloğu*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Sözen, Metin. ve Tanyeli, U. (2011). *Sanat Kavram ve Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Stallabrass, J.(2009). Sanat A.Ş. – Çağdaş Sanat ve Bienaller (E. Soğancılar, Çev.). İstanbul: İletişim, Yayınları (2004).
- Taşpınar, Ö. (Şubat, 2009). Bankaların Milyar Dolarlık Resim Koleksiyonları. *CNBC-e Business*, 27, s.94-98.
- Tansuğ. (1982c). Dehaya Sunulan Şükran Yapıtları. *Hürriyet Gösteri*, 14, s.65.
- Tansuğ, S. (Temmuz, 1985). Üniversitesi Olan Her Kente Bir Müze. Cumhuriyet Gazetesi, *Milliyet Sanat*, 123 ,s.26.
- Tansuğ, S. (2003). *Çağdaş Türk Sanatı*, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Tansuğ, S. (1993). *Türk Resminde Yeni Dönem*, Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Tapınç, O. (2004). *Yapı Kredi Resim Koleksiyonu: Çağdaşlar*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Tekelioğlu, T. (8 Eylül 2005). Medyatik Ressamlar Pahalı. *Hürriyet Gazetesi*.s.11.
- Taviloğlu, (1997).Giriş. E.Ferit (Ed.).*Taviloğlu Koleksiyonu Türk Resmi*, İstanbul:Mudo A.Ş.

- Tunalı, İ. (Nisan, 1990). Plastik Sanatlarda Özlenen Gelişme Sağlanıyor. *Hürriyet Gösteri*, 110, s.46-48.
- Turani, A. (2002), Devlet Resim ve Heykel Sergisi, 2002”, 63. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Katalogu, T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 2002.
- Uçar, İ. M.(2006). İstanbul Sanat Bayramı, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Ural, M., (2000). *Resim ve Koleksiyonlari, En Sevdikleri 50 Koleksiyoncunun Seçkileriyle Türk Resim Sanatı*, İstanbul, YKY.
- Ürgüp, F. (Aralık, 1951), Resim Piyasası, *Yeditepe Dergisi*, 7, s.17-18.
- Üstünipek, M. (1998). Cumhuriyet’ten Günümüze Türkiye’de Sanat Yapıtı Piyasası, Doktora Tezi, Mimar Sinan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Üstünipek, M. (Eylül – Ekim, 1999). 1923-1950 Yılları Arasında Açılan Sergiler, *Türkiye’de Sanat*, S. 40, 40 – 42.
- Üstünipek, M. (1999). Cumhuriyetin İlk 50 Yılında Sanat Piyasası. A. Ödekan (Ed.). *Cumhuriyet’in Renkleri, Biçimleri* (188- 193). İstanbul: Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Yayınları.
- Üstünipek, M. (2007). *Tanzimattan Cumhuriyete Çağdaş Türk Resim Sanatında Sergiler*. İstanbul: Artes Yayın Evi.
- Üstünipek, M. (Mart- Nisan, 2001). Türkiyede özle galericiliğin tarihsel örnekleri: Galeri İsmail Oygur’, *Türkiye’de Sanat*. S.53. s.30 -33.
- Wu, C. T. (2002). *Privatising Culture: Corporate Art Intervention since the 1980s* (Kültürün Özelleştirilmesi: 1980’ler Sonrasında Şirketlerin Sanata Müdahalesi). London, New York: Verso Publication.
- Wu, C. T. (2005). *Kültürün Özelleştirilmesi: 1980’ler Sonrasında Şirketlerin Sanata Müdahalesi* (E. Soğancılar, Çev.). İstanbul: İletişim Yayınları. (2002).
- Yardımcı, S. (2005). *Kentsel Değişim ve Festivalizm: Küreselleşen İstanbul’da Bienal*. İstanbul: İletişim Yayıncılık A.Ş.
- Yasa Yaman, Z. (Mayıs/ Ağustos, 1993). Tavanarası Ressamları, Türkiye’de Sanat, 9, 60- 63.
- Yasa Yaman, Z. (Aralık, 1993). *Demokrasi ve Sanat, Anadolu Sanat*, 3, 183-196.
- Yaman, Yasa, Z. (1993). *Kayıt*. Ankara: T.C. Merkez Bankası Yayını.
- Yasa Yaman, Z. (1996). Yurt Gezileri ve Sergileri ya da “Mektepten Memlekete Dönüş”, *Toplumbilim Plastik Sanatlar Özel Sayısı*, 4, 35-32.

- Yasa Yaman, Z.(Kış 1998). 1950’li Yılların Sanatsal Ortamı ve Temsil Sorunu, *Toplum ve Bilim*, 79, 94- 136.
- Yasa Yaman, Z. (Güz, 2003). Değişen Manzaralar: Kültür ve Modernite. *Sanat Dünyamız*, 89, 216- 233.
- Yasa Yaman, Z. (Bahar 2005). “Tartışma: İş ve İstihsal” e Bugün Bakmak, *Sanat Dünyamız*, 49- 64.
- Yasa Yaman, Z. (2006). d Grubu : 1933- 1951 (2.basım) İstanbul: Yapı Kredi Kültür Yayıncılık.
- Yasa Yaman, Z. (2011). Suretin Sireti. İstanbul Pera Müzesi Yayınları.
- Yasa Yaman, Z. (Bahar 2005). Başka İzlenimler, Değişen Gelenekler. Ankara: Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası.
- Yasa Yaman, Z. (2012). İmparatorluktan Cumhuriyete Sanat. Z. Yasa Yaman (Ed.). Ankara Resim Heykel Müzesi, s.91- 370. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Yeldan, E. (2001). *Küreselleşme Sürecinde Türkiye Ekonomisi - Bölüşüm, Birikim ve Büyüme*, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Yeniceli, Y. (Nisan, 1954). Abdulraahman Öztoprak Sergisi, *Yenilik Dergisi*, s.4,s. 23.
- Yenişehirlioğlu, F. (Ocak, 1999), Saltanat İdeolojisi ve Osmanlı Sanatı. *Tarih Çevresi Dergisi*, 9, 17-22.
- Yenişehirlioğlu, F. (1991). "Balkanlarda Osmanlı Mimarisi". *Tarih Çevresi Dergisi*, S.11, 27- 37.
- Yenişehirlioğlu, F. (1989). *Türkiye Dışındaki Osmanlı Mimari Yapıları*. Ankara: Dışişleri Bakanlığı Yayınları.
- Yenişehirlioğlu, F. (2005). Architectural Patronage of Ayan Families in Anatolia. In *Provincial Elites in the Ottoman Empire.A. Ed.tor (Ed). Halycon Days in Crete V.* (s.321-343). Girit: Crete University Press.
- Yenişehirlioğlu, F. (2008). [Bildiri] Geçmişten Geleceğe Türkiye’de Müzecilik Üzerine Bazı Gözlemler. S. Oğuzertem (Ed.).*Geçmişten Geleceğe Müzecilik- II Eğitim, İşletmecilik ve Turizm Sempozyum: 21-23 Mayıs, 2008 (s. 1-7)*. Ankara: Vekam Yayınları.
- Yücebıyık, Ş. (2 Ağustos 2006). 22 İşadamı Daha Özel Müze Kuruyor. *Milliyet Gazetesi*. s.11.
- Yücel, D. (10 Temmuz 2005). Sanat mı, değil mi? *Radikal Gazetesi- Pazar Eki*, s.12.

Zizek, S. (1997). Multiculturalism, Or, the Cultural Logic of Multinational Capitalism [Çok Kültürlülük veya Çok Uluslu Kapitalin Kültürel Mantığı]. *New Left Review*, 225, s. 28- 51.

Zürcher, E. J. (2006). Modernleşen Türkiye'nin Tarihi, İstanbul: İletişim Yayınları.

Zyman, S., Brott, A. (2002). *The End of Advertising as We Know It* (Anladığımız Şekildeki Reklamcılığın Sonu). Hoboken, New Jersey: John Wiley & Sons, Inc.

4655225 Sayılı Kültür Yatırımları ve Girişimlerini Teşvik Kanunu. (2004). Resmi Gazete, Sayı: 25529. 07. 2010.

İnternet Kaynakları:

Anonim. Türk Dil Kurumu (t.y.). Erişim: 14 Mayıs 2013, Ağ Sitesi: <http://tdk.gov.tr/tdk>

Anonim. (27 Ağustos 2004). Bankaların Sanat Zirvesi. Erişim: 14.07.2013, Radikal Gazetesi, Ağ Adresi: <http://www.radikal.com.tr/haber.php?haberno=126164>.

Anonim. (22 Haiziran 2002). Bankalararası resim yarışı. Erişim: 16.07.2013 Hürriyet Gazetesi, Ağ Adresi: <http://webarsiv.hurriyet.com.tr/2002/06/22/142871.asp>.

Anonim. (7 Eylül 2007). Bankalar Sanata Ne Kadar Destek Oluyor?. Erişim: Marketing Türkiye 2003. 7 September 2007 <<http://www.marketingturkiye.com/BilgiBankasi/Detay/?no=13>>.

Anonim, Proje4L – Elgiz Çağdaş Sanat Müzesi Web Sitesi. Erişim: 27 Nisan 2007]. <http://www.elgizmuseum.org/>.

Sağlam, E. (2004). Kültürel Harcamaları Vergiden İndirebilirsiniz. *Milliyet Gazetesi*. Erişim: 31.09. 2013, <http://www.milliyet.com/2004/08/08/business/bus09.html>

Altuğ,E. (Aralık, 2007). Barışın Demir, Al Güvercini. Sabah Gazetesi. Erişim: 03.04. 2013.

Ağ Adresi:

<http://arsiv.sabah.com.tr/2008/01/25/cm/haber,8E16A909196545A199FBFB580056F0C9.html>

Anonim, İstanbul Kültür Sanat Vakfı (t.y.). Erişim: 21. 07. 2014, <http://www.iksv.org/bienal/english/arsiv.asp?biennial=6>

Ziraat Bankası. (t.y.). Erişim: 9 Temmuz 2013, Ağ Adresi: <http://www.ziraat.com.tr/tr/bankamiz/kultur-sanat/resimkoleksiyonu/resimkoleksiyon.aspx>

Akbank Koleksiyonu. (t.y.) Erişim: 9 Temmuz 2013,

<http://www.akbankart.com/collection/index.asp>

Antmen, A. (2004), Resim Tarihine Yolculuk. Erişim: 15.01.2014, Ağ Sitesi:

<http://www.radikal.com.tr/haber.php?haberno=134515>

Atagök, A. (2006). Yeni Bir Sanat Müzesine Doğru, Erişim: 21.09.2013. Ağ Sitesi: www.csnuze.anadolu.edu.tr/tomur.htm.

Bayıksel, ř. (2006). Yatırım Artıyor, Etkisi Yükseliyor. Erişim: 10.05.2014, Ağ Sitesi:

<http://www.capital.com.tr/liderlik/yatirim-artiyor-etkisi-yukseliyor-haberdetay-4052>

T. C. Merkez Bankası. (t.y.). Erişim: : 9 Temmuz 2013,

<http://www.tcmb.gov.tr/sanat/sanatindex.html>

Yapı Kredi Kurumsal Uyum Raporu. (t.y.). Erişim: 12.07. 2013,

<http://www.yapikredi.com.tr/assets/pdf/yatirimci-iliskileri/kurumsal-yonetim/2004->

[Kurumsal-Uyum-Raporu.pdf](http://www.yapikredi.com.tr/assets/pdf/yatirimci-iliskileri/kurumsal-yonetim/2004-Kurumsal-Uyum-Raporu.pdf)

Gürel, (1998). Taviloğlu Koleksiyonu ve Kataloglardan Müzelere (1). Erişim: 11.03. 2014.

Ağ Adresi: <http://www.sanalmuze.org/paneller/Muzed/taviloglu.htm>

Keskin. L. Türkiye Bankalar Birliği, Erişim: Ağ Adresi:

<http://www.tbb.org.tr/Content/Upload/Dokuman/808/2tbb50yil.pdf> 1998, s.13

M1886. Erişim: 07.07. 2013, http://www.m1886.com/leyla_alaton-sergiicerikler-4026

Ünsal, Ö. (2010). şirket Sanatı ya da Ekonomi Kültürü. Erişim: 29. 04. 2013, Ağ Sitesi:

<http://lebriz.com/pages/lis.aspx?lang=TR&sectionID=12&articleID=792&bhcp=1>

EKLER

EK-I TABLOLAR

Tablo 1- İstanbul Sanat Bayramı, Yeni Eğilimler Sergileri

Yıl	Tema	Seçici kurul	Ödül alan yarışmacılar	Sponsorlar
22 Ekim–13 Kasım 1977	1. İstanbul Sanat Bayramı, Yeni Eğilimler Sergisi	Seçici Kurul (Resim-Heykel): Şadi Çalık, Adnan Çoker, Turan Erol, Doğan Kuban, Zühtü Müritoğlu, Mustafa Pilevneli, Sezer Tansuğ (Baskı Resim), Mustafa Aslıer, Fethi Kayaalp, Kaya Özsezzin (Seramik), Erdinç Bakla, Sadi Diren, Füreyâ Koral (Grafik- Endüstri Tasarımı-Sahne ve Görüntü Sanatları), Doğan Aksel, Namık Bayık, Sinan Baykur, Umur Çamaş, Metin Deniz, Nezih Eldem, Sadun Ersin, Mengü Ertel, Ertuğrul Karabaki (Tekstil ve Duvar Halısı), Özdemir Altan, Ozanay Omur, Beyhan Saldıray, Ülkü Özkaya, Perin Üner (Fotoğraf), Ersin Alok, Mehmet Bayhan, Gültekin Çizgen, Şakir Eczacıbaşı, Güler Ertan, Raha Günay, Cafer Türkmen (Karikatür), Semih Balcıoğlu, Tan Oral, Turhan Selçuk	Şükrü Aysan, Tamer Akakıncı, Balkan Naci İslimyeli, Osman Dinç, Serhat Kiraz, Tangül Akakıncı, Halil Akdeniz, Nadide Akdeniz, Hasan Akın, Alaettin Aksoy, Gökhan Anlağan, Mustafa Ata, Betül Atlı, Aydın Ayan, Musatafa Ayaz, Aynur Aytaç, Zafer Aytekin, T. Hamza Bahadır, Seyyit Bozdoğan, Cengiz Çekil, B. Sami Çimen, Canan Çoker, Rafet Ekiz, Gülsün Erbil, Erol Eti, Adem Genç, Mehmet Güler, Mehmet Güleriyüz, Veysel Günay, Nermin Güzel, Ender Güzey, Ergin İnan, Manfred Jagar, Nihat Kahraman, Gençay Kasapçı, A. Nur Koçak, Hüsamettin Koçan, Mehmet Mahir, Mükremin Mungan, Zekai Ormancı, Aydemir Ökmen, İbrahim Örs, Mehmet Özer, Tülin Öztürk, Tülin Serpen, Nedret Sekban, A. İsmail Türemen, Demet Yersel, Hasan Safkan, Rahmi Aksungur, Hayri Karay, Ferit Özşemn, Koray Ariş, Tülay Baytuğ, A. Müfide Aksoy, Kadrünisa Aydemir, T. Hamza Bahadır, İnci durak, Ayşe Erkmen, Ramazan Gülseçen, Metin Haseki, Meriç Hızal, Erol Kınalı, Füsün Onur, Edip Perili, Nüzhet Şenel, Seyhun Topuz, Mehmet Uyanık	
15–26 Ekim 1979	2. İstanbul Sanat Bayramı, Yeni Eğilimler Sergisi	Seçici Kurul: Balkan Naci İslimyeli, Candeğer Furtun, Erol Eti, Özer Kabaş, Sezer Tansuğ, Şükrü Aysan, Metin Sözen, Süleyman Saim Tekcan, Cihat Aral, Ferit Özşen	Serhat Kiraz, Tamer Akakıncı, Erol Kınalı, Neşe Erdok, Mehmet Y. Özel, Mustafa Ata, Şenol Yoroğlu, Azade Köker, Ragıp Erdem, Ayşe Erkmen, Mehmet Güleriyüz, Gürel Yontan, Kemal İskende	

24 Ekim–14 Kasım 1981	3. İstanbul Sanat Bayramı, Yeni Eğilimler Sergisi	Seçici Kurul: Tamer Akakıncı, İpek Aksüğü, Sabri Berkel, Ergin İnan, Kemal İskender, Hayri Karay, Sezer Tansuğ	Nur Koçak, Füsün Onur, İlgi Adalan, Rahmi Aksungur, Tomur Atagök, Gülümser Atılğan, Aydın Ayan, Fatoş Beykal, Handan Börüteçene, Aleksandar Cvetkovic, Bozidar Damjanovski, İsmet Doğan, Bilal Erdoğan, Ayşe Erkmen, Ahmet Öner Gezzin, Özer Gürdeniz, Metin Haseki, Stane Jagodic, Gordana Jovic, Şükrü Karakuş, Gülsün Karamustafa, Rahmi Neyiş, İbrahim Örs, Ahmet Özel, Mehmet Y. Özel, Deniz Özen, Suat Özyönüm, Doğan Paksoy, Hasan Pekmezci, Azmi Sekban, Sevil Sert, Teoman Südor, Ercan Süelden, Tuncer Türkkan, Aydın Uğurlu, Thor Vigfusson, Gürel Yontan	
		Şükrü Aysan (Sorumlu), Gökhan Anlağan Seçici Kurul: Sadi Diren, Belkıs Mutlu, Özdemir Altan, Turgay Betil, Saim Bugay, Mehmet Ergüven, Jale N. Erzen, Güngör Güner, Sezer Tansuğ		
17 Ekim–11 Kasım 1983		Şükrü Aysan (Sorumlu), Gökhan Anlağan Seçici Kurul: Sadi Diren, Belkıs Mutlu, Özdemir Altan, Turgay Betil, Saim Bugay, Mehmet Ergüven, Jale N. Erzen, Güngör Güner, Sezer Tans	Gürel Yontan, Tomur Atagök, Yılmaz Aysan, Tamer Akakıncı, Tangül Akakıncı, Koray Ariş, Hale Arpacıoğlu, Celal Aydın, T. Hamza Bahadır, Mahmut Benek, Yüksel Boz, Namık Denizhan, C. Selçuk Dinçkurt, İsmet Doğan, Mustafa Dorsay, Ö. Faruk Erdurak, Ayşe Erkmen, Ahmet Öner Gezzin, Adem Genç, İbrahim Göğ, Meriç Hızal, Stane Jagodic, Cengiz Kabaoğlu, Enver Kajanac, Nihat Kahraman, Gülsün Karamustafa, Gülseren Kayalı, Bülğan Kerimoğlu, Ahmet Keskin, Nur Koçak, Mehmet Mahir, Bihrat Mavitan, Füsün Onur, Zekai Ormancı, M. Yalçın Özel, Suha Özkan, Gül Özturanlı, Tuncer Türkkan, Aydın Uğurlu, Zoran Belic W., Ahmet Yener, Mustafa Yıldırım, Özi Köymen, Nilüfer Ergin, H. Ertuğrul Atlı, Betik Sanat Bölümü	Enka Holding, Çuhadaroğlu Alüminyum Sanayi ve Ticaret A.Ş. (katalog basımı)

14 Ekim- 8 Kasım 1985		Yürütücüler Kurulu: Özer Kabaş, Yurdaer Altıntaş, Bülent Erkmen, Süleyman Saim Tekcan Sergi Sorumlusu: Kemal İskender Seçici Kurul: Erdoğan Aksel, Adnan Çoker, Neşe Erdok, Mehmet Ergüven, Ergin İnan, Özer Kabaş, İlhan Koman, Adnan Turani, Yılmaz Zenger	Fatoş Beykal, Lale Özgüder, Handan Börüteçene, Haluk Gedik, Balkan Naci İslimyeli, Zekai Ormancı, Şeyma Reisoğlu, Mine Ternar, Tuncay Akgün, Ramize Erer, Ömer Güney, Aziz Öz, Koray Ariş, Seyhan Atamer, Celal Aydın, Zafer Aytekin, Sedat Balkır, Sibel Çakar, Cengiz Çetinkaya, Hülya Talay, Cahit Çiltaş, Şükran Çoker, Namık Denizhan, İsmet Doğan, Mustafa Dorsay, Nilüfer Ergin, Haluk Gedik, Ali Teoman Germaner, Ahmet Öner Gezin, Meriç Hızal, Atilla Kanbir, Aydın Karadöller, Mehmet Tolga Karahasan, Gülsün Karamustafa, Mustafa Karyağdı, Şahin Kaygun, Abdullah Kıvrak, Nur Koçak, Saime Kurşunoğlu, Zekai Ormancı, Füsün Onur, Şenay Önal, Kemal Önsoy, Mehmet Yalçın Özel, Nurcan Perdahçı, Bünyamin Özgültekin, Füsün Sağlam, Sevgi Sancar, Aydın Uğurlu, Alp Tamer Ulukılıç, Franz Milan Wirth, Mustafa Yıldırım	Mudo Kuruluşları, Türk Güzel Sanatlar Vakfı
13 Ekim-6 Kasım 1987		Sergi Genel Sorumlusu: Kemal İskender Seçici Kurul: Alaettin Aksoy, Tamer Başoğlu, Cevat Çapan, Bülent Erkmen, Ergin İnan, Özer Kabaş, Mehmet Özer, Kaya	Mustafa Ata, Server Demirtaş, Gülsün Karamustafa, Gürcan Küçükoglu, Kadri Özyayten, Tülay Acaroğlu, Sedat Akdemir, Saadettin Aygün, Canan Beykal, Zepür Hanımyan, Lütfiye Bozdağ, Bubi, Ahmet Recep Çelik, Ünal Cimit, İbrahim	Türkiye İş Bankası

	Bilinmiyor		Özsezgin, Yılmaz Zenger	Çiftçioğlu, Yıldız Çitçi, Haluk Gedik, Adem Genç, Ahmet Öner Gezgin, Mehmet Tolga Karahasan, Ekrem Kahraman, Mustafa Karyağdı, Bahar Kocaman, Zerrin Kolaş, Süeda Kurdoğlu, Nihat Lale, Mehmet Mahir, Tülin Onat, İrfan Okan, Gülsün Orhon, Şenay Önal, Cihan Serdar Özcan, Mustafa Özdemir, Yüksel Özen, Bünyamin Özgültekin, Avni Öztopçu, Şahin Özyüksel, Şeyma Reisoğlu, Kadir Reislı, Timuçin Tarhanlı, Fusun Selen Tunca, Ayşegül Türedi, Alp Tamer Ulukılıç, Sevd Serpil Ümit, Şenol Yoroğlu	
3–31 Mart 1994			Sergi Sorumluları: Cihat Aral,	Fatoş Beykal, Mustafa Horasan, Sezai	Türk Güzel Sanatlar Vakfı, İDGSA ve Mimar Sinan Üniversitesi Mezunları Derneği, Galeri Baraz,

			Meriç Hızal, Hüsnü Koldaş, Gül Özturanlı Seçici Kurul: Sadi Diren, Neşe Erdok, Mehmet Ergüven, Sadun Ersin, Semra Germaner, Ergin İnan, Ferit Özşen	Özdemir, Tanju Demirci, Sinan Demirtaş, Hüseyin Suna, Aygün Arslan, Cafer Arslan, Sedat Balkır, Sinem Banna, Bülent Baş, Çetin Bilgin, Ahmet Umur Deniz, Dursun Dönmez, Ayşe Erel, Zafer Erkan, Koray Korol, Timur Güven, Sedef Hatapkapulu, Devabil Kara, Bedri Karayağmurlar, Suzy Huhg Levy, Faruk Manici, İrfan Önürmen, Gülây Semercioğlu, Sevil Soyer, Hakan Taşkiran, Aydın Uğurlu	Akademililer-Sanat Araç ve Gereçleri Kurumu, Türkiye’de Sanat Dergisi, Sanat Çevresi Dergisi, Mahir ve Numan A.Ş., Resim ve Heykel Müzeleri Derneği

Tablo-2 Günümüz Sanatçıları Yarışmalı Sergileri

Yıl	Seçici kurul	Ödül alan ve sergilenen yarışmacılar	Sponsorlar
28 Haziran-15 Temmuz 1980	Seçici Kurul: Sezer Tansuğ, Dinçer Erimez, Ali Teoman Germaner, Balkan Naci İslimyeli, Devrim Erbil, Atilla Galatalı, Zeki Çakaloz	İpek Aksüğür Duben, Şükrü Erdiren, Özer Kabaş, Zekai Ormancı, Ayşe Erkmen, Erol Kınalı, Mustafa Aslıer, Neşat Fehmi Erdoğan, Mehmet Aksoy, Zerrin Bölükbaşı, Celal Tutant, Zahide Özar, Kristin Saleri, Nüzhet Kutluğ, Süleyman Velioğlu, Hüseyin Bilişik, Ramiz Aydın, Cihat Aral, Aydın Ayan, Can Göksan, Faruk Cimok, Necmiye Gönenli, Gülseren Kayalı, Emel Erkmenol, Mehmet Güler, Cemal Baki, Müşerref Köktürk, Kainat Pajonk, Gül Derman, Birim Bozok, Türkan Rador, Jale Gün, Nevin Göker, Zeynep Göle, Seyyit Bozdoğan, Tomur Atagök, Şadan Bezeyiş, Gencay Kasapçı, Yusuf Taktak, Haluk Tezonar, Hakkı Karayığitoğlu, Mehmet Yalçın Özel, Fethi Kayaalp, Sabiha Erengönül, Mustafa Pilevneli, Süleyman Saim Tekcan	İstanbul Resim ve Heykel Müzesi, İKSV
4 - 31 Temmuz 1981	Seçici Kurul: İsmail Tunalı, Adnan Çoker, Özdemir Altan, Tamer Başoğlu, Ergin İnanc, Füreyâ Koral, Zeki Çakaloz, Mustafa Pilevneli	Hüsamettin Koçan, Güngör Taner, Mete Demirtaş, Azmi Sekban, Tayfun Erdoğan, Mevlüt Akyıldız, Mehmet Uyanık, Uğur Mine Tamay, Deniz Acar, Sabri Akça, Naile Akıncı, Müfide Aksoy, Muzaffer Akyol, Osman Altıntaş, Hakkı Aran, Güngör Arıbal, Kazım Arısan, Mehmet Arpacı,	İstanbul Resim ve Heykel Müzesi, İKSV

		Cemal Arslan, Tomur Atagök, Nihal Atamer, Gülümser Atılğan, Aynur Aytaç, Kadrünnisa Aydemir, Ramiz Aydın, Cemal Baki, Fatoş Beykal, Şadan Bezeyiş, Birim Bozok, Mehmet Boztaş, Önder, Büyükerman, Vedat Can, Letafet Çıpa, Şükriye Dikmen, Orhan Deliorman, Nihat Demir, Rafet Ekiz, Şükrü Erdiren, Sabiha Erengönül, Gönül Ergün, Nebahat Erkekli, Emel Erkmenol, Nuran Eruysal, İnci Eviner, Ruzin Gerçin, Handan Gökhan, Mine Gökkan, Zeynep Göle, Himmet Gümrah, Mehmet Gün, Cihat Günaydın, Şerif Günyar, Selçuk Haktanır, Zepür Hanımyan ,Berna İkbal, Fatma İzli, Fevzi Karakoç, Ayfer Karamani, Sabit Karamani, Gülsün Karamustafa, Hakkı Karayığitoğlu, Yusuf Katiboğlu, Mustafa Kaya, Gülseren Kayalı, Bülgen Kerimoğlu, Orhan Kırangül, Hülya Düzenli (Koç), Müşerref Köktürk, Mehmet Emin Kurçeren, Ayhan Kurdoğlu, Ergün Kurdoğlu, Nüzhet Kutluğ, Hülya Küçükoglu, Murat Kürüz, Vedat Mavitan, Aşık Mene, Nejat Öksüz, Kemal Önsoy, İbrahim Örs, Zahide Özar, İhsan Özbayrak, Necla Özbay Özdemir, Erkan Özdilek, Mehmet Yalçın Özel, Sübitay Özer, Lale Özgüder, Fatma Tülin Öztürk, Doğan Paksoy, Hasan Pekmezci, Türkan Sılay Rador, Günay Sağun, Nilhan Saygun , Tülin Sarpın ,Gülay Sevsevil,	

		Ursula Solderman (Katiboğlu), Hale Sontaş, Gülseren Südor, Teoman Südor, Hilal Şanda, Mithat Şen, Mehmet Şenel, Nüzhet Şenel, Rezzan Şenocak, Nevhiz Tanyeli, Haluk Tezonar, Belkıs Torunoğlu, A.Altan Tuncay, Celal Tutant, Mustafa Uçar, Dilek Ulusoy, Murat Uygun, Işık Uygur, A. Sema Ündeğer, Lilo Verdi, Nihat Yavaş, Osman Yazıcı, Demet Yersel.	
3 - 23 Temmuz 1982	Seçici Kurul: Candeğer Furtun, Neşet Günal, Hüsamettin Koçan, Fusun Onur, İsmail Tunalı	Deniz Acar, Harun Acı, Mehmet Akbaba, Ergin İnân, Mevlut Akyıldız, Aydın Ülken, Aydın Ayan, Güngör Güner, Mümtaz Işingör, Zekai Ormancı, Erkan Özdilek, Gülcan Sağun, Süleyman Saim Tekcan, Haluk Tezonar, Tuğrul Selçuk, Burhan Uygur, Muzaffer Akyol, Cevdet Altuğ, Işık Andreas, Seyfi Arıkan, Koray Ariş, Hale Arpacıoğlu, Mustafa Aslier, Aydın Aşkan, Tomur Atagök, Gülümser Atılgan, Kadrünnisa Aydemir, Ramiz Aydın Aynur Aytaç, Fatoş Beykal, Mustafa Betin, Çetin Bilgin, Bahattin Bozdoğan, Seyyit Bozdoğan, Ünal Cimit, Faruk Cimok, Cengiz Çekil, Emel Çevikcan, Letafet Çıpa, Hamiye Çolakoğlu, Filiz Dalbayrak, Orhan Deliorman, Cevat Demir, Yavuz Deniz, Erol Deran, Gül Derman, Şükriye Dikmen, Rafet Ekiz, Basri Erdem, Tayfun Erdoğan, Efsun Ergüven, Nebahat Erkekli, İrfan Ertel, Ayşe Erkmen, Sadun Ersin, Yurdağül Eyikoçak, Ruzin	İstanbul Resim ve Heykel Müzesi, İKSV, Hisarbank

		Gerçin, Rezzan Gökçay, Türkan Göksan, Zeynep Göle, Ayla Salman Görüney, Jale Gün, Mehmet Günaydın, Gülderen Güngören, İnci Günvar, Şerif Günyar, Selma Gürbüz, Dilara Gürses, Selçuk Haktanır, Semra Hasgüleç, İbrahim Hayta, Dilek Işıksel, Mürşide İçmeli, Nevin İşlek, Ekrem Kahraman, Feyzi Karakoç, Mahir Keçeli, Zerrin Kehnemuyi, Osman Keten, Erol Kınalı, Mehmet Koyunluoğlu, Remzi Köklü, Ayhan Kurdoğlu, Nüzhet Kutluğ, Memduh Kuzay, Osman Macunoğlu, Serap Murathanoğlu, Rahmi Neyiş, Bahattin Odabaşı, Sıtkı Olgar, Tankut Öktem, Necdet Öksüz, Muammer Öner, Eyüp Öz, Faruk Öz, Zahide Özar, Ayşe Özel, Yalçın M. Özel, Yalçın Özel, Deniz Özel, Ahmet Özge, Sibel Özkaygısız, Kenan Öztürk, Doğan Paksoy, Mustafa Pilevneli, Türkan Rador, Ekin Nayır Sağıroğlu, Nilhan Saygon, Bingöl Selçuk, Gülay Sevsevil, Özkan Sun, Gülseren Südor, Teoman Südor, Mithat Şen, Güngör Taner, Nevhiz Tanyeli, Orhan Taylan, Uğur Mine Tamay, Sema Ilgaz Temel, Hüseyin Turhan, Mustafa Tunçalp, Cemile Ertan Tuna, Semiramis Uçku, Lilo Verdi, Nihat Yavaş, Osman Yazıcı, Demet Yersel, Gürel Yontan, Hüseyin Yüce	

2 Temmuz - 28 Ağustos 1983	Sergi Düzeni: Yusuf Taktak Seçici Kurul: Adnan Çoker, Sadi Diren, Devrim Erbil, Ergin İnan, Füsün Onur, Zekai Ormancı, İsmail Tunalı	Şükrü Aysan, Mustafa Ata, Tomur Atagök, İbrahim Örs, Tuğrul Selçuk, Nazmi Akarçay, Tamer Akakıncı, Tangül Akakıncı, Azime Akbaş, Musrafa Aslıer, Aydın Aşkan, Celal Aydın, İsmail Abacı, Aynur Aytaç, Arzu Başaran, Fatoş Beykal, Yüksel Boz, Seyyit Bozdoğan, Ali Candaş, Mahmut Celayir, Ünal Cimit, Faruk Cimok, Coşkun Çayhan, Suna Çiftçi, Filiz Dalbayrak, Cevat Demir, Şükriye Dikmen Fatma Dilaver, İsmet Doğan, İsmail Erfindık, Ayşe Erkmen, Rafet Ekiz, Erol Eti, Nermin Faruki, Aydan Günderen, Sevil Gürler, Sema Hasgüleç, Kemal İskender, Balkan Naci İslimyeli, Asım İşler, Hakkı Karayığitoğlu, Ali Ferhat Kilment, Hüsamettin Koçan, S. Tunç Kurttekin, Nüzhet Kutluğ, Aydın Levent, Mehmet Mahir, Bihrat Mavitan, Kadri Özayten, Çiğdem Erbil Sağın Nejat Soyer, Bahriye Şarlı, Mehmet Şenel, Yusuf Taktak, Süleyman Saim Tekcan, Haluk Tezonar, Seyhun Topuz, Aydın Uğurlu, Ülker Urubay, Ali Yaldır, Nigar Zabcı.	İstanbul Resim ve Heykel Müzesi, İKSV, Pamukbank

23 Haziran - 31 Ağustos 1984	Seçici Kurul: Doğan Kuban, Beral Madra, Gürol Sözen, Süleyman Saim Tekcan, İsmail Türemen	Oktay Anılanmert, Kadri Özayten, Mehmet Özer, Çetin Bilgin, Gülümser Atılğan, Ahmet Kuseyrioğlu, Atilla Galatalı, Güngör Güner, Can Göknil, Necati Abacı, Feyzan Alaybeyoğlu, Cengiz Alpagut, İlhami Atalay, Metin Ateş, Aydın Ayan, Aynur Aytaç, Seyyit Bozdoğan, Ali Candaş, Mahmut Celayir, Ünal Cimit, Nilüfer Dericioğlu, Rafet Ekiz, Basri Erdem, N. Fehmi Erdoğan, Filiz Galatalı, Ruzin Gerçin, Buket Gürel, Gülten Güngören, İnci Eviner Günvar, Halil Özçelik, Erol Özden, Erkan Özilek, Ahmet Özel, Mehmet Özer, Ahmet Özge, Gül Öztuğranlı, Tülin Öztürk, Suat Özyönüm, Türkan Rador, Tuğrul Selçuk, Gülay Sevsevil, Faruk Sipahi, Faik Erdoğan Sözmen, Gülseren Südor, Teoman Südor, Timuçin Tarhanlı, Sema Ilgaz Temel, Semiramis Uçku, Emre Ulaş, Bilgehan Uzuner, Reha Yalnızcık, Ali Selami Yanya, Demet Yersel, Şenol Yorozlu, Bülent İsmailoğlu, Alp İşmen, Şükrü Karakuş, Eren Kocaman, Kasım Koçak, Necdet Öksüz, Kemal Önsoy, Filiz Başaran Özayten	İstanbul Resim ve Heykel Müzesi, İKSV, Altın Yıldız Tekstil A.Ş., Bekiroğlu Öztan Tanıtım Tic., Hacı Ömer Sabancı Holding, Halk Sigorta T.A.Ş., Net Turizm, Setur Servis Turistik A.Ş.

Haziran - 22 Ağustos 1985	Seçici Kurul: Sadi Diren, Belkıs Mutlu, Devrim Erbil, Tomur Atagök, Semra Germaner, Sami Şekeroğlu, Hüsamettin Koçan, Jale Erzen, Mehmet Ergüven, Turan Erol, Erdinç Bakla	Rafet Ekiz, Gülsün Karamustafa, Şeyma Reisoğlu, Sibel Çakar, Semra Hasgüleç, Burhan Uygur Ahmet Akata, Feyzan Alaybeyoğlu, Aynur Aytaç, Hale Arpacıoğlu, Arzu Başaran, Kezban Arca Batıbeki, Erim Bayrı, Fatoş Beykal, Ayten Bozdoğan, Feriha Büyükkunal, Salih Çolak, Yıldız Çiftçi, İbrahim Çiftçioğlu, Coşkun Çayhan, Ünal Cimit, Mahmut Celayır, Şükran Çoker, Tanju Demirci, Server Demirtaş, Laçın Emredoğu, Sadun Ersin, Buket Gürel, İnci Eviner Günvar, Berika İpekbayrak, Dilek Işıksel, Özer Kabaş, Ülkü Kaya Karabiber, Mehmet Keskin, Sevil Kısakürek , Temür Köran, Nüzhet Kutluğ, İtir Okaygün, Erkan Özdelek, Halil Özçelik, Lale Özgüder, Bünyamin Özgültekin, Ahmet Özge, Kemal Önsoy, Ayşe Özel, Nurcan Perdahçı, Belgin Salbacak, Sevi Sancar, Çiğdem Erbil Sağın, Tuğrul Selçuk, Gonca Sezer, Gülay Sevsevil, Tarık Sipahi, Namık Sofuoğlu, Teoman Südor, Gülseren Südor, Nigar Zapçı Swann, Neşe Şahin, Enis Şensever, Irma Tuğlacı, Nilay Uçkan, Demet Yersel, Mustafa Yıldırım, Nazmi Yılmaz	İstanbul Resim ve Heykel Müzesi, İKSV, AK Sigorta A.Ş., Akal Tekstil Sanayi, A.Ş., AK Bank T.A.Ş., Ayamasan Ayakkabı Malzemeleri San. Ve Tic., Çukurova Dış Ticaret A.Ş., Eczacıbaşı İlaç Sanayi A.Ş., Fruko- Tamek Meyva Suları San. A.Ş., Halk Sigorta T.A.Ş., Lassa Lastik San ve Tic. A.Ş., Olmuk Mukavva San. Tic. A.Ş., Otosan Otomobil Sanayi A.Ş., Profilo Holding A.Ş., San Sigorta A.Ş., Shell Company of Turkey Ltd. Tatko T.A.Ş., Ali Koçman, Ahmet Çuhadaroglu, Sakıp Sabacı, Suna Kırac

21 Haziran - 21 Temmuz 1986	Düzenleme Sorumlusu: Yusuf Taktak Seçici Kurul: Beril Anılanmert, Ferruh Başaga, Balkan Naci İslimyali, Belkıs Mutlu, Kaya Özsezgin, Ferit Özşen, Güngör Taner	Şükrü Aysan, Mustafa Ata, Ergün Kurdoğlu, Mine Çobanoğlu Yılmaz, Ali Osman Afşar, Koray Ariş, Meltem Aktaş,Tamer Akakıncı, Aydın Aşkan, Ertuğrul Ateş, Yasemin Aslan, Kezban Arca, Gülru Atak, Erdağ Aksel, Hüseyin Abil, Ann Dorsay Aksel, Sema Büyükcebeci, Wit Boguslawski, Arzu Başaran, Sedat Balkır, Elif Bilgin, Erim Bayrı, İbrahim Bayındır, Mahmut Celayır, Ünal Cimit, Leyla Coruk, Yıldız Çiftçi, Şükran Aziz Çoker, İbrahim Çiftçioğlu, Hüseyin Çelik, Sibel Çakar, Tanju Demirci, Cevat Demir, Muzaffer Dikici, Tahir Dastan, Gül Durucan, Gül Derman, Aytül Durgun, Kadir Demir, Nebahat Erkekli, Rafet Ekiz, Rahim Ekiz, Çiğdem Erbil, Efsun Ergüven, Elçin Erfa, Metin Ekiz, Tuluğhan Ertuğrul, Melih Görgün Adem Genç, İnci Eviner Günvar, Nur Gökbulut, Atilla Galatalı, Haluk Gedik, Sencer Gülün, Yaşar Ali Güneş, Nebahat Has İldan, Özi Huntürk, Dilek Hekimoğlu, Semra Hasgüleç, Ali Şahin Hazneci, Nuyan İnanç, Ayşegül İnce İsa, Mümtaz İşingör, Sevil Kısakürek, Feride Kılıçtaş, Eren Kocaman, Nihal Türk Kahraman, Ahmet Keskin, Nüzhet Kutluğ, Devabil Kara, Mustafa Karyağdı, Abdullah Kıvrak, Bahar Kocaman, Serap Murathanoğlu, Ahmet Müderrişoğlu, Zekai Ormancı, Senay Önal, Mehmet Özalp, Nur Özalp,	İstanbul Resim ve Heykel Müzesi, İKSİV, AK Bank, Ak Sigorta, Alarko Holding, Ali Koçman, Apa Ofset A.Ş., Aymasan A.Ş., Cankurtaran Holding, Dinarsu T.A.Ş., RTS Reklam Tanıtım Servisleri A.Ş., Suna Kıraç, Tekgül Koll Şti. Unilever T.A.Ş., Yiğit Okur

		Bünyamin Özgültekin, Abdurrahman Öztoprak, Tanju Sağlam, Hasan Fuat Sarı, Yonca Saraçoğlu, Celaleddin Sevim, Sümer Saldıray, Gül Kanmaz Serter, Teoman Südor, Gülseren Südor, Bircan Topaloğlu, İnayet Türkoğlu, Esad Tekand, Suna Turan, Ferhan Taylan, Süleyman Saim Tekcan, Alp Tamer, Selvi Tektaş, Hale Tenger Taygun, Hülya Talay, Mehmet Celal Ülken, Özcan Özkur, Sevda Serpil Ümit, Nurhan Yapıcı, Ali Selami Yanya, Burhan Yılmaz, Metin Yılmaz, Mine Çobanoğlu Yılmaz, Akın Yükselen, Nazmi Yılmaz, Mustafa Yıldırım, Yahya Yetim, Mehpere Aksay Yiğit, Müşerref Zeytinoğlu	
20 Haziran - 20 Temmuz 1987	Sergi Düzenleme Sorumlusu: Yusuf Taktak Seçici Kurul: Bülent Özer, Semra Germaner, Sezer Tansuğ, Kaya Özsezgin, Jale Erzen	YavuzTanyeli, Hayri Karay, Feride Kılıçtaş Binicioğlu, Neslihan Akyürek, Mustafa Altıntaş, Kezban Arca, Koray Ariş, Hale Arpacioğlu, Murat Çetinkaya, Kadir Demir, Server Demirtaş, Bilal Erdoğan, Haluk Gedik, Adem Genç, Yaşar Ali Güneş, Mümtaz Işingör, Nuyan İnanc, Devabil Kara, Mehmet Tolga Karahasan, Mustafa Karyağdı, Bahar Kocaman, Gürcan Küçükkoğlu, Işıl Kü,ür, Zekai Ormancı, Senay Önal, Aziz Özdemir, Yüksel Özen, Özcan Özkur, Kemal Önsoy, H.Avni Öztopçu, Ümit Öztürk, Onur Öztürk, Hülya Öztürk, Mc. Wharram Puh, Şeyma Reisoğlu Nalça, Tuğrul Selçuk, Mustafa Şanlı, İlhan Şen, Seyhun Topuz, Alp	İstanbul Resim ve Heykel Müzesi, İKSV, Çukurovar Dış Ticaret A.Ş., Dinarsu

		Tamer Ulukılıç, Nurhan Yapıcı	
5 Temmuz - 20 Ağustos 1988	Sergi Düzenleme Sorumlusu: Yusuf Taktak Seçici Kurul: Bülent Erkmen, Canan Beykal, Seyhun Topuz, Alaaddin Aksoy, Ergin İnan, Şükrü Aysan, Candegher Furtun Demirkalp	Ann Dorsay Aksel (A ²), Cengiz Çekil, Nur Özalp, Bünyamin Balamir, Mahmut Benek, Fatoş Beykal, Bubi, Haluk Gedik, Cem Çaltılıoğlu, Mine Çobanoğlu Yılmaz, Dego G.K. (Gürcan Küçükoğlu), Mümtaz Demirkalp, Server Demirtaş, Bilal Erdoğan, Haluk Gedik, Erol Mollaibrahimoğlu, Mustafa Karyağdı, Argun Okumuşoğlu, Tülin Onat, Gülsün Orhon, Senay Önal, Yüksel Özen, Erkan Özdilek, Bünyamin Özgültekin, Bora Türkkkan, Alp Tamer Ulukılıç, Ekrem Yalçındağ, Gürel Yontan, Müşerref Zeytinoğlu	Vestel Şirketler Grubu, Mensucat Santral, Dinarsu T.A.Ş., Nesrin Sarper, Maktaş Makarnacılık T.A.Ş., Alpay Koll Şti.
İstanbul: 27 Haziran - 30 Ağustos 1989 İzmir: 16-30 Eylül 1989 Ankara: 13-29 Ekim 1989	Sergi Düzeni: Zekai Ormancı Seçici Kurul: Tomur Atagök, Şükrü Aysan, Yalçın Sadak, Güngör Taner, Seyhun Topuz	Tülin Onat, Bünyamin Özgültekin, Bora Türkan, Mümtaz Demirkalp, Server Demirtaş, Senay Önal, İsmail Ateş, Aynur Aytaç, Kezban Arca Batıbeki, Cem Caltuluoğlu, Yıldız Çiftçi, Tanju Demirci, Bilal Erdoğan, Nur Gökbulut, Binnaz Nuyan İnanç, Şahin İnce, Reyhan Kağıtçı, Mustafa Karyağdı, Ahmet Keskin, Bahar Kocaman, Zafer Mintaş, Gülsün Orhon, Senay Önay, Gülçin Aksoy Özdemir, Mehmet	Vestel Şirketler Grubu, Hürriyet Gazetecilik ve Matbaacılık A.Ş., Mensucat Santral, Naim Arnas, Mektaş Makarnacılık ve Ticaret T.A.Ş., Mustafa Özcan Şirketler Grubu

		Zaman Saçlıoğlu, Sevgi Sancar	
22 Haziran - 31 Ağustos 1990	Seçici Kurul: Gökhan Anlağan, Tomur Atagök, Jale Erzen, Hüsamettin Koçan, Füsün Onur	Elvan Alpay, Burcu Or, Hakan Pehlivan , Tanju Demirci, Aynur Arıbaş, M. Sinan Atılmaz, Yılmaz Aysan, Aynur Aytaç, Esat C. Başak, Füsün Başargan, Füsün Bilgin, Selma Çevik, Berna Erkün, Zeynep Fıratlı, Haluk Gedik, Nur Gökbulut, Serdar Günbilen, Nuyan İnanc, Hakan Kamışoğlu, Ahmet Keskin, Bahar Kocaman, Zeynep Ayşe Mescioğlu, Tülin Onat, Deniz Orkuş, Yüksel Özen, Zehra Özmeral, Fikret Öztürk, Zümrüt Radau, Ahmet S.Sabuncu, Göktuğ Sarıöz, Sevil Saygı, Vural Sübiler, Mustafa Şanlı,	İstanbul Resim ve Heykel Müzesi
5 Temmuz - 24 Ağustos 1991	Seçici Kurul: Vasıf Kortun, Meriç Hızal, Tanju Demirci, Bubi, Bünyamin Özgültekin, Belkıs Mutlu, Yahşi Baraz	Cem Çaltuluoğlu, Ahmet Öner Gezgin, Hakan Onur, Zafer Mintaş, Mehmet Acar, Faruk Akın, Aynur Arıbaş, Mustafa Ata, Tomur Atagök, Gülümser Atılğan, M. Sinan Atılmaz, Neslihan Ayşe Aydaş, Melek Baydar, Bünyamin Balamir, Çetin Bilgin, Füsün Bilgin, Sibel Çakar, Selma Çevik, Hülya Dinç, Gül Aslı Dinçer, Rafet Ekiz, Can Göknıl, Atilla Galatalı, T. Melih Görgün, Güngör Güner, Semra Hasgüleç, Hakan Kamışoğlu, Şükrü Karakuş, Gülsün Karamustafa, Mustafa Karyağdı, Ahmet Ü. Kuseyrioğlu, Şeyma	-

		Reisoğlu Nalça, Aytekin Olgunsoy, İbrahim Örs, Kadri Özayten, Mehmet Özer, Zehra Özmeral, H.Avni Öztopçu, Nalan Öztürk, Nurcan Perdahçı, Neriman Polat, Göktuğ Sarıöz, Tuğrul Selçuk, Bülent Şangar, Serdar Şimşak, Burhan Uygur, Yiğit Yazıcı, Selçuk Yılmaz	
İstanbul: 7 Temmuz - 24 Ağustos 1992 Ankara: 1- 19 Eylül 1992	Seçici Kurul: Erol Eti, Tomur Atagök, Beril Anılanmert, Mehmet Aksoy, Hasan Bülent Kahraman, Ahmet Ö. Gezgin, Haldun Dostoğlu	Nur Gökbulut, Sibel Karaçoban, Mustafa Karyağdı, Zafer Mintaş, Ayşe Topbaş, İsmail Acar, Aynur Arıbaş, Erim Bayrı, Zeynep Ergin, Cemil Ergün, Yalçın Güvenç, Bahar Kocaman, Suzi Hug Levi, Levent Morgök, Göktuğ Sarıöz, Bülent Şangar, Gamze Tekin, Ayşegül Tekyıldırım, Korkut Tiryaki, Uğurcan, Aysel Ulaş, Gökhan Üner, Yiğit Yazıcı, Ayşen Yıldırım, Ayhan Yılmaz	Türk Ekonomi Bankası
7 Temmuz – 15 Ağustos 1993	Seçici Kurul: Tomur Atagök, Ludmila Behramoğlu, Handan Börüteçene, Adnan Çoker, Metin Deniz, Balkan Naci İslimyeli, Mustafa Karyağdı	Fatma Başoğlu, Suzy Hug Levi, Aydan Murtezaoğlu, Figen Uslu-Güler, KosovalıBeyhan Selçuk, Ayfer Kalsın, İsmail Acar, Meryem Arıcan, Bülent Baş, Fatoş Beykal, Cem Çaltuluoğlu, Zafer Erkan, Esra Ersen, Nur Gökbulut, Genco Gülan, İnel İnal, Güven İncirlioğlu, Kerim Kılıçarslan, Levent Morgök, Aytekin olgunsoy, Neşe Oğun, Zümrüt Radau, Göktuğ Sarıöz, Gülay Semercioğlu, Rüçhan Şahin, Bülent Şangar, Yusuf Murat Şen, Gamze Tekin, İzzet Temel, Yeşim Atik, Dilek Ünlü, Hüseyin Hüsnü Yaman, Hülya Yıldırım, Ayşen Yıldırım, Ayhan Yılmaz	-

18 Temmuz - 15 Eylül 1994	Seçici Kurul: Özdemir Altan, Mustafa Ata, Özer Kabaş, Aydan Murtezaoğlu, Füsün Onur, Hakan Onur, Kadri Özayten	Atalay Elpe, Ahmet Müderrişoğlu, Gamze Tekin, Gülay Semercioğlu, Sevilay Erdoğan. Füsün Çağlayan, Nurdan Özşeker, İsmail Acar, Mehmet Acar, Banu Aktaş, Gülay Alpay, Aygün Arslan, Işık Aslıhan, Gülru Atak, Sabine Aymergen, Paul Baekhoj, Bülent Baş, Yasemin Baydar, Serap Bülbül, Mukadder Çağlar, Cem Çaltuluoğlu ,Asiye Çetin, Mehmet Çetiner, Zeynep Dilek Çetiner, Gülizar Çuhacı, Sinan Demirtaş, Gül Aslı Dinçer, Sema Edkü, Ayşe Emre, Ayşe Erel, Şaziye Erel, Esra Ersen, Zeynep Ergin, Atilla Ergür, Sona Erül, Nelli Gavriyeloğlu, Esin Göçer, Serpil Ümit Görgü, Şakir Gökçebağ, Genco Gülan, Ümit Gürçekiç, Nihal Güres, Yalçın Güvenç, Mehmet Emin Güzeltepe, Pınar Haşlakoğlu, Oğuz Haşlakoğlu, Suzi Hug Levi, Volkan İleri, Güven İncirlioğlu, Yüksel Karayağız, Yaşar Kartoğlu, Kerim Kılıçarslan, Neşe Oğun, Aytekin Olgunsoy, Nur Özalp, Özlem Özer, Elvan Özkan, Avni Öztopçu, Fikret Öztürk, Nurdan Perdahçı Açıkbaş, Zümrüt Radau, Şafak Sakallıoğlu, Yıldız Saral, Aydın Sofu, Şebnem Somel, Özlem Süer, Makbule Sümer, Yusuf Murat Şen, Ülkü Terem, Emre Terlemez, Kadir Bora Topçu, Filiz Remziye Turan , Tülin Somel Türüdü, Uğurcan, Aysel Ulaş, Nilgün Yanılmaz, Erdil	-

		Yaşaroğlu, Metin Yelgin, Sevim Yüce	
10 Temmuz10 Eylül 1995	Seçici Kurul: Tayfun Erdoğan, Saim Bugay, Nur Koçak, Metin Deniz, Semra Germaner, Mehmet Güleryüz	Nur Gökbulut, Nihat Murat Işık, Gönül Nuhoğlu, Elif Çelebi, Tuba Ersen, Mehmet Acar, İbrahim Akbayrak, Füsün Altay, Berna Anaogul, Billur Apaydın, Dilek Aras, Ebru Arıksoy, Nurdan Yılmaz Arslan, Nazan Azeri, Süheyla Çağlayan, Mehmet Çetiner, Nalan Danabaş, Yasemin Baydar Demir, Asuman Demirkök, Gül Aslı Dinçer, Ayşe Emre, Ayşe Erel, Sevilay Erdoğan, Cemil Ergün, Zafer Erkan, Esra Ersen, Şakir Gökçebağ, Berin Gökçen, Reyhan Göksel, Senanur Gündoğdu, Yücel Kale, Levent Morgök, Özgür Özatay, Mehmet Özen, Nerhan Öztürk, Sevil Saygı, Gülay Semercioğlu, Hüseyin Suna, Nilüfer Şen, Yusuf Murat Şen, Nilgün Doğan Yanılmaz, Mohaç Yücel	-
15 Temmuz - 15 Eylül 1996	Seçici Kurul: Güngör Taner, Tamer Başoğlu, Hüsamettin Koçan, Ali Akay, Yurdaer Altıntaş, Balkan Naci İslimyeli, Nihat Murat Işık	Birsan Şenoğlu Canbaz, Süheyla Çağlayan, Mohaç Yücel, Mehmet Özen, Mehmet Acar, Gülru Atak, Yasemin Aydın, Bülent Baş, Hülya Bozbıyık, Serap Bülbül, Basri Cesur, Gülizar Çuhacı, Günay Demir, Ali Doğan, Orhan Kubilay Doğuş, İclal Erentürk, Oya Erol, Reyhan Göksel, Funda Gülay Günaydın, Hüsnü İyidoğan, Mehmet Kavukçu, Hayriye Koç, Neşe Oğun, Hande Orhun, Ferhat Özgür, Nurdan	-

		Özşeker, Gazi Sansoy, Nilüfer Tokay, Ayşen Urfalıoğlu, Simge Uygur, Mine Ünsal, Birgit Alev YeğİN	
10 Aralık - 27 Aralık 1997	Sergi Düzeni: Tomur Atagök, Server Demirtaş Seçici Kurul: Ferit Özşen, Seyhun Topuz, Adnan Çoker, Balkan Naci İslimyeli, Hüseyin Alptekin, Alaaddin Aksoy, Haldun Dostoğlu	Yasemin Aydın, Başır Borlakov, Mehmet Özen, Güneş Savaş, Zeynep Akgün, Halil Altındere, Derya Altınel, Nurdan Yılmaz Arslan, Gülru Atak, Hülya Bozbıyık, Galip Kemal Çelebi, Çiler Çetinel, Murat Çetinel, Gülizar Çuhacı, Senem Demirhan, Asuman Demirkök, Sinan Demirtaş, Tuna Dengiz, Devrim Doğan, Kubilay Doğuş, Ahmet Elhan, Yasemin Nur Erkalır, Oya Erol, Reyhan Göksel, Genco Gülan, Funda Gülay Günaydın, Senanur Gündoğdu, Gülin Hayat, İsmet Hoşel, Melik İskender, Mehmet Kavukçu, Betül Merkal, Neşe Oğun, Özgür Özatay, Özlem Özer, Erkan Özer, Hüseyin Özinal, Şener Özmen, Nurdan Özşeker, Alpaslan Sare, Ferhat Kamil Satıcı, Şehnaz Sayar, Gülay Semercioğlu, Gülfem Kessler Sertyel, Canan Şahin Şenol, Songül Telek, Aydın Tunaboşlu, Emek Can Tülüş, Figen Ünüvar, Altan Üren, Can Maden Yalay, Çağla Yeşim, Mine Yılmaz, Mohaç Yücel, Zazau (Zeliha Burtek)	-
17 Ekim - 6 Kasım 1998	Sergi Yapımı: Yusuf Taktak Seçici Kurul: Ali Akay, Yalçın Sadak, Nilgün Özayten, Hasan Bülent Kahraman,	Betül Merkan, Yasemin Erenzen, Zeliha Burtek, Alev Oskay, Canan Kurdoğlu, Canan Şenol, Cem Gencer, Devrim Doğan, Düznaz Akşit, Esra Özeren, Fatma Korkut,	-

	Ahu Antmen	Fatoş Demet Yoruç, Fatoş İlhan, Fazilet Karaca, Gönül Başar, Hülya Bozbıyık, Mehmet Kutlu, Necla Kahyaoğlu, Oya Erol, Ruhiye Onurel Şimşek, Selim Çatkın, Sabahat Çıkıntaş, Şakir Gökçebağ, Tanju Demirci, Yasemin Erkalır, Yasemin Özcan Kaya	
3 - 20 Nisan 2000	Seçici Kurul: Ayşe Erkmen, Hasan Bülent Kahraman, Vasıf Kortun, Cengiz Kabaoğlu, Necmi Sönmez	Derya Altınel, Burcu Arısoy, Şinasi Güneş, Kurucu Koçanoğlu, Füzuran Erkuş, Ali Osman Coşkun, Başır Borlakov, Sibel Dikel, Serpil Yıldırım, Oya Erol, Ülkü Terem, M. Turan Aksoy, Galip Kemal Çelebi, Şakir Gökçebağ, Erim Bikkul, Nurhayat Mega, Ragıp Basmazölmez, Filiz Demirkaya	Garanti Bankası
25 Ekim - 10 Kasım 2001	Küratör: Beral Madra	Başır Borlakov-Sefer Memişoğlu, Memed Erdener, Burak Delier, Yasemin Özcan Kaya, Yuan Shun*, Zeynep Ağartan, Yeşim Ağaoğlu, Tuncay Murat Atal, Burcu Arısoy, Gülsen Bal, Ragıp Basmazölmez, Bengisu Bayrak, Hülya Bozbıyık, Orthodoxia Constantinou, Andrej Djerkovich, Işıl Döneray, Cem Ege, Gül Ilgaz, Cemile Kaptan, Betül Merkan, Ercan Molla, Mehmet Özen, Ayşe Burcu Özbakır, Ferhat Özgür, Çağrı Saray, Gonca Sezer, Tiyatro Öteki (Soydan Kuş, Ebru Sözen, Mahir Özel, Derya Şirin, Edip Tüfekçi, Ufuk Göbel), Tiyatro Simurg (Murat Bayar, Bülent Arslan, Sevgi Doğan, Hasan Muallaoğlu, Senem Sönmez), Başak Şimşek, Zeynep Burcu	Ak Bank, Ak Sigorta

		Tokatlı, Sencer Vardarman, Ergün Yıldız	
26 Haziran -26 Temmuz 2003	Küratör: Necmi Sönmez, Hiromi Hanzawa, Alain Katz	Derya Altınel, Ragıp Basmazölmez, Yıldız Şermet, Nurdan Karasu Gökçe, Ani Setyan, Arzu Özkeskin Yeğenoğlu, Ata Öztürk, Murat Sönmez, Hiromi Hanzawa, Alain Katz Çalışkan, Cemile Kaptan, Betül Merkan, Çiler Çetinel, Didem Özbek, Fusun Salor, Hülya Bozbıyık, Mahbube Akar, Melik İskender, Nazan Azeri, Osman Bozkurt, Saadet Dalkıran, Serap Doğan, Sevil Güneysu Koçanoğlu, Şeyma Üstüner Uzunöz, Yasemin Özcan Kaya	Akbank
24 Haziran- 30 Temmuz 2004	Küratör: Anton Lederer, Başak Şenova, Eyal Danon	Evrensel Belgin, Berat Işık, Bengisu Bayrak, Banu Taylan, Can Türkinan, Özgür Özlem Sulak, Ahmet Albayrak, Ali Ekber Kumtepe, Batur Sönmez, Berna İpek, Ceren Oykut, Fatma Çiftçi, İlke İlter, Lebriz Rona, Pınar Yoldaş, Sali Saliji, Serap Doğan, Simge Göksoy, Zeynep Zeren Göktan	Akbank
18 Haziran - 28 Temmuz 2005	Küratör: Emre Baykal, Marcus Graf, Suzanne van de Ven	Mehmet Ali Uysal, Uluç Ali Kılıç, Deniz Gulyeva, Özlem Özdemir, Caner Girgin, Volkan Aslan, Serkan Dem	-
6 Temmuz – 3 Temmuz 2006	Seçici kişi: Hasan Bülent Kahraman	Bahar Arı, Bülent Bulduk, Çınar Eslek, Altuğ Katmer, Burcunur Şanal, Kerem Ozan Bayraktar, Bahra Yıldız, Mehmet Vanlıoğlu, Ebru Adıyaman, Sabriye	Akbank

		Çelik, Erdal Duman, Eren Erol	
27 Haziran – 28 Temmuz 2008	Seçici kişi: Hasan Bülent Kahraman	Burcu Şanal, Kerem Ozan Bayraktar, Bahadır Yıldız, Mehmet Vanlıoğlu, Ebru Adıyaman	
25 Haziran – 31 Temmuz 2008	Küratörler: İrina Batkova, Adanan Yıldız	Mehmet Dere, Nejat Satı, Viron Vert, Seçil Alkış, Turan Büyükkahraman, Yener Pınarbaş, sra Sağlık	Akbank
24 Haziran, 31 Temmuz 2009	Küratörler: Simona Vidmar, Derya Yücel	Yağız Özgen, Ali İbrahim Öcal, Reysi Kamhi, Emre Meydan, Seyit Mehmet Buçukluoğlu, Hüseyin Rüstemoğlu, Bahar Oganer, Öner Özlü, Gülden Aran, Murat Sezer, Fırat Neziroğlu, Ardan Özmen, Ali İbrahim Öcal, Esra Aliçavuşoğlu	Akbank
22 Temmuz- 28 Ağustos 2010	Küratörler Marc Gloede, November Paynter	Nermin Adanır, Deniz Üster, Aslıhan Özdemir, Gülderen Depas, Sibel Horada, Müge Bilgin, Deniz Üster, Ferit Futucu,	Akbank
6 Temmuz – 30 Temmuz 2011	Küratörler: Fulya Erdemci, Başar Şenova, Arzu Yayıntaş	İlgen Arzık, Ali Bozan, Onur Gökmen,	Akbank

Tablo-3 Esbank Resim Yarışmaları

Yıl	Tema	Seçici kurul	Ödül alan yarışmacılar
1984		Doğan Tunalı, Fehmi Bildik, Gülşen Akın, Güven Tanyeri, Hamit Kınaytürk, Mahmut Cuda, Mehmet Özer, Mehmet Sabır, Zeki Oral, Ögün Bakır	Cahit Koççoban birincilik, Hasan Pekmezci ikincilik, Cuma Ocaklı üçüncülük ödülü alırken Bünyamin Palamir, Sadun Çatalkılıç ve Yusuf Toprak
1985		Doğan Tunalı, Fehmi Bildik, Gülşen Akın, Hamit Kınaytürk, Mahmut Cuda, Mehmet Özer, Mehmet Sabır, Ögün Bakır	Bünyamin Balamir, Güler Arsöz, Münir Yücel, Orhan Benli, Oya Kınıklı
1986		Ayla Yılmaz, Bülent Özer, Doğan Tunalı, Fehmi Bildik, Gülşen Akın, Hamit Kınaytürk, İhsan Yüceözsoy Mustafa Aslier	

1987		Belkıs Mutlu, Doğan Tunalı, Gülşen Akın, Güven Tanyeri, Hamit Kınaytürk, İhsan Yücesoy, İsmail, Tunalı, Mustafa Ashier, Öğün Bakır	Ali Candaş, Bünyamin Özgültekin, Habib Aydoğdu, İhsan Çakıcı ve Mehmet Uyanık
1988		Belkıs Mutlu, Doğan Tunalı, Gülşen Akın, Güven Tanyeri, Hamit Kınaytürk, Mustafa Ashier, Öğün Bakır İsmail Tunalı, İhsan Yüceözsoy	Tanju Güneş, Yaşar Ali Güneş, Hasan Rastgeldi Ekrem Kahraman, Güler Akalan
1989		Belkıs Mutlu, Doğan Tunalı, Gülşen Akın, Güven Tanyeri, Hamit Kınaytürk, Mustafa Ashier, İhsan Yüceözsoy, İsmail Tunalı, İsmail Türemez	Sevil Gürür, Hamparsun Demircioğlu, Ekrem Kahraman, Abdullah Demir

1990		Belkıs Mutlu, Doğan Tunalı, Gülşen Akın, Güven Tanyeri, Hamit Kınaytürk, Mustafa Aslier, İhsan Yüceözsoy, Bülent Özer, İsmail Tunalı, İsmail Türemez ve Mustafa Aslier	Aynur Aytaç, Fikret Öztürk, Hayati Misman, Mehmet Akbaba, Zeki Serbest
1991		Belkıs Mutlu, Doğan Tunalı, Gülşen Akın, Hamit Kınaytürk, Bülent Özer, İsmail Tunalı, İsmail Türemez, Mustafa Aslier	Nüzhet Kutluğ, Mehmet Uygun, Halil Akdeniz, Bekir Sami Çimen, Emin Koç
1992		Bilinmiyor	Bilgehan Uzuner, Kezban Batıbekir, Melike Yaşarikiz, Murtaza Fidan , Mustafa Horasan
1993		Hamit Kınaytürk, Belkıs Mutlu, Bülent Özer, İsmail Tunalı, İhsan Yücesoy, Ayşe Dağıstanlı	Bilgehan Uzuner, Kezban Batıbekir, Melike Yaşarikiz, Murtaza Fidan ve Mustafa Horasan
1994		Erdağ Aksel, İsmet Doğan, Haldun Dostoğlu, Fulya Erdemci, Faruk Malhan, Nilgün Özayten, Ayşe Dağıstan	Selim Birsell, Kerim Kılışarslan, Orkun Müftüoğlu, Aylan Mürtezaoğlu,, Bülent Şangar
1995		Ali Akay, Erol Akyavaş, Adnan Çoker, Haldun Dostoğlu, Jale Erzen, Kadri Özayten, Ayşe Dağıstanlı	Fatoş Beykal, Balkan Şangar, Ayşen Urfalıoğlu, İsmet Değirmenci, Mustafa Karyağdı, Ayşen Urfalıoğlu
1996		Bilinmiyor	Bilinmiyor
1997 Gerçekleşmemiştir			

1998	‘Yansımalar’	Ali Akay Mustafa Ata, Tomur Atagök, Zahit Büyükişleyen, Tayfun Erdoğan, Hasan Bülent Kahraman, Yılmaz Mazlumoğlu	Sinan Demitaş, Fatma Dirik, Yasemin Nur Erkalı, Oya Erol, İsmail İhsan, Mehmet Kavukçu, Ferhat Özgür, Zümrüt Radau, Mehmet Sakızcı, Canan Şengül

Tablo- 4 TPAO Resim Yarışmaları

Yıl	Tema	Seçici kurul	Ödül alan yarışmacılar
1981	Atatürk Sergisi	Bilinmiyor	Alaattin Aksoy, Arif Kaptan, Cemal Bingöl, Duran Karaca, Elif Naci, Lütfü Günay, Mehmet Uzel, Münip Özben, Şeref Bigalı, Şefik Bursalı
1982		Alaattin Aksoy, Arif Kaptan, Cemal Bingöl, Duran Karaca, Elif Naci, Lütfü Günay, Mehmet Uzel, Münip Özben, Şeref Bigalı, Şefik Bursalı	Fethi Arda birincilik, Zafer Gençaydın ikincilik, Narin Uludağ üçüncülük, Şeref Bigalı Mansiyon
1983		Avni Çelebi, Eşref Üren, Fethi Arda, İsmail Ketefçioğlu, Nevzat Akoral	Cemal Bingöl, Nihat Tandoğan, Oya Kınıklı, Moutgomery, Mehmet Başbuğ mansiyon
1984		Bilinmiyor	Söbütay Özer Mansiyon almış, Mine Tamay

1985		Bünyamin Balamir Esat Arpacı Mehmet Başbuğ	
1986		Adnan Çoker Adnan Turani Kaya Özsezgin Kayıhan Keskinok Turan Erol Yavuz Eminuzer	Adem Genç – mansiyon Şükrü Aysan- mansiyon Bünyamin Özgültekin Mustafa Ayaz Lütfü Günay- mansiyon Mustafa Ata- masiyon
1987		Alattin Kayhan Doğan Kuban Kayıhan Keskinok Zeki Oral Şeref Bigalı	Birsen Selahi Fikri Cantürk- mansiyon Melek Oral – Mansiyon

1988		Alattin Kayhan Beral Madra Doğın Kuban Jale Erzen Turan Erol	Aynur Aytaç- mansiyon Cengiz Savaş- mansiyon Feride Binicioğlu- mansiyon Yenercioğlu- mansiyon Halil Akdeniz Çiçekliyurt
1989		Alattin Kayhan Adnan Çoker Adnan Turani Doğın Kuban	
1991		Adnan Çoker Alattin Kayhan Doğın Kuban Mustafa Ayaz Turan Erol	Halim Çeliker Melike Kaparikiz Mehmet Yılmaz Mithat Topal

EK-II. SÖYLEŞİLER

EK-II. I. Yaşar Eğitim ve Kültür Vakfı Müdürü Sema Kemahlı ile Görüşme

07. 07. 2013

Yaşar Eğitim ve Sanat Vakfı Binası

S.R.: Yarışmaların kuruluş hikayesinden bahseder misiniz ?

İlk altı yılda Ege yöresi sanatçılarının katılımıyla sınırlandırılmış organizasyon, her sene katılımcıları artarak devam etmiştir. Bunun yanı sıra, Ege Bölgesi dışında da yarışmalara gösterilen yakın ilgi, talep ve destek nedeniyle, DYO yetkilileri etkinliği yurt çapında organize etmeye karar vermiştir. Alınan bu karar, 1973 yılında,

1973 yılına kadar olan yarışmalarda dört kişiden oluşan jüri üyeleri, yarışma bütün Türkiye'yi kapsamaya başladığında 9 kişiye çıkarılmıştır. Bu duruma bağlı olarak ödül ve mansiyon sayısında arttırılmıştır.

S.R.: Seçici kurul üyeleri neye göre seçiliyor?

S.K.: Dönemin önemli sanat hocalarından, sanat otoriterlerinin var olduğu jüriler oluşturuyoruz, bunu vakıf bünyesindekiler oluşturuyor.

DYO Resim Yarışmalarının bağlı olduğu Yaşar Eğitim ve Sanat Vakfı'nın Kuruluşundan ve işleyişinden bahseder misiniz ?

Vakıf 1974 yılında Durmuş Yaşar tarafından kurulmuştur. Bu şekilde kültür ve eğitim faaliyetlerimizi daha organize gerçekleşmesi hedeflenmiştir. 1993 yılından beri DYO Resim Yarışmaları da bu vakıf tarafından organize edilmeye başlamıştır. Vakfın çalışma alanı, 'eğitim hizmetleri' ve 'kültür hizmetleri' olarak iki ana kısımdan oluşmaktadır. Vakıf bünyesinde eğitim yatırımları yapılmakta, bilimsel çalışmaları desteklenmekte, yarışmalar düzenlenmekte, arkeolojik kazılara destek verilmekte, kitaplar yayınlanmakta, kongreler düzenlenmekte, bilimsel çalışmalar yürütülmektedir.

Resim yarışmalarına katılım şartlarından bahsedebilir misiniz?

S.K.: Yarışma amatör ve profesyonel ayrımı gözetmeksizin bütün sanatseverlerin katılımına açık olmaktadır. Yalnız, ilk iki yıl boyunca Ege Bölgesi'ndeki sanatçılara çağrı yapılmaktaydı. Ancak daha önceden de belirttiğim gibi 1973 yılından itibaren, herkese açık

olmuştur. Yaşar Holdin boya malzemeleri üreten firması DYO Boya ve kağıt malzemeleri ürettiği firması Viking Kağıt A.Ş.' ye bağlı olarak sadece boya, sulu boya, tuval, kağıt gibi malzemeler kullanıldığı eserlerin katılımı uygun görülmüştür. Bazı zamanlar, eser boyutlarda da sınırlandırmalar getirilmektedir.

S.R.: Peki değişen sanat anlayışları ve çevresinde sanat yapının tuvalin önüne geçtiği son zamanlarda, neden tuval resmi anlayışınız değişmedi. Enstalasyon ve video çalışmalarına karşı organizasyonun duruşu nedir?

S.K.: Bu bize önerilen fikirler arasında olmuştur, ancak biz bağlı olduğumuz Viking Kağıt ve DYO Boya firmalarının ürünleriyle karakterize edilen eserlerin katılımını istiyoruz. Bu yüzden Tuval resmi ve baskı resimden başka bir sanat eseri türünü kabul etmiyoruz.

S.R. : DYO ve Viking Kağıt malzemelerinden bahsediyorsunuz, bu hem ürün tanıtımı görünüyor ancak sanatçılara eser tedarikini siz mi yapıyorsunuz?

S.K.: Hayır, her sanatçı kendi malzemesiyle katılıyor.

S.R.:Konulu resim yarışmaları nasıl gerçekleşti?

S.K.: 1981 yılındaki yarışma Atatürk'ün 100. Doğum yılı olduğu için milli duygulara bağlı olarak ortaya çıktı. 1984 yılında ise o dönemde iş ilişkilerimizin başladığı deniz kuvvetlerinin vakfı ile ortak bir organizasyon gerçekleştirdiğimiz için ve İzmir kentinin kimliğine uyduğu için 'deniz' konu olarak seçilmiştir.

S.R.: Müze'den bahsedebilir misin?

1985 yılında koleksiyonumuzun gelişmesine bağlı olarak koleksiyonumuzu müze bünyesinde sürekli sergilemeye başladık. Müze, İzmir'de merkezi bir yer olan Alsancakta yer almaktadır. 1993 yılında Yaşar Eğitimve Kültür Vakfı'nın kurulmasıyla müze vakfa bağlanmıştır. Şu anda Selçuk Yaşar Müzesi'nin alt katı galeri mekanı olarak kullanılmakta üst katta ise koleksiyon sergilenmektedir.

S.R.: Müze koleksiyonu hangi eserlerden oluşuyor; sadece yarışma eserleri mi ?

S.K.: Müze sadece, DYO Resim Yarışmaların'dan ödül alan eserlerden oluşmaktadır.

S.R.: Müzedenin içindeki galerinin işleyişi nasıl; sanatçılar yarışmaya katılan sanatçılar mı yoksa yarışmadan bağımsız sanatçılar da yer alıyor mu?

S.K.: Müzenin, alt katı galeri olarak kullanılmaktadır. Bu şekilde müze hareketli bir yapıya sahip olması sağlanmaktadır. Galeri’de sergiller düzenleyen sanatçılar genel DYO Resim Yarışmalarına katılmış sanatçılar almaktadır.

S.R.: 1999 yılından sonra yurtdışından da katılımlar başlıyor ve sergiler düzenleniyor bunun sebebi nedir?

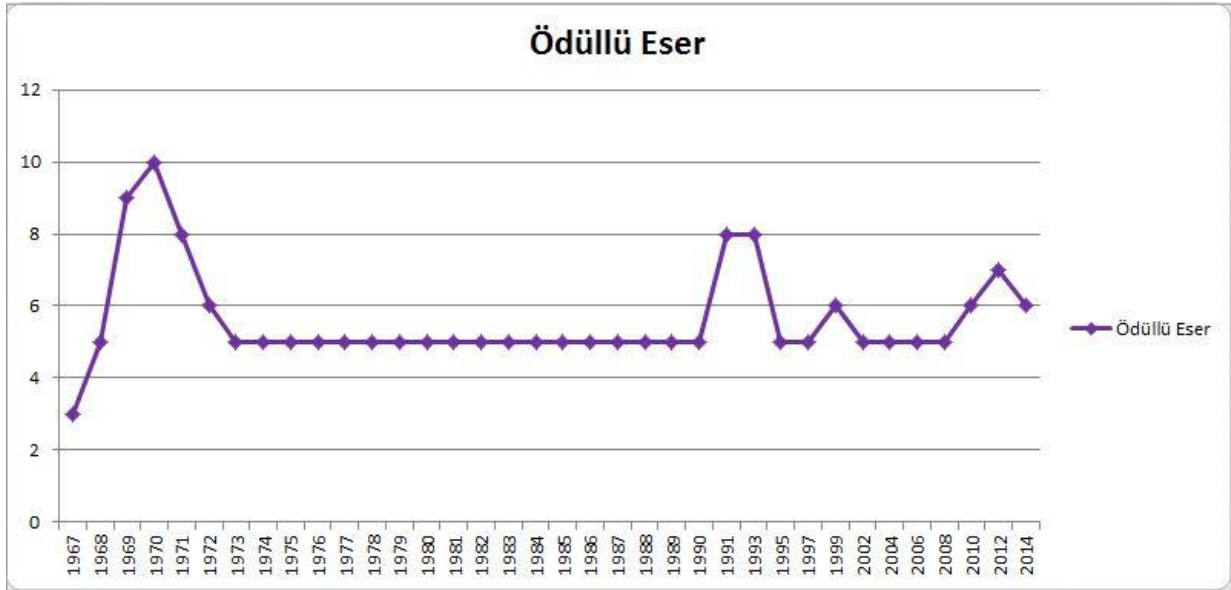
S.K.: Bu dönemde, şirketlerimizin yurtdışında ki iş ortaklarıyla ilişkilerinin geliştiği bir dönem; ülkelerde zaten iş ortaklığımızın olduğu ülkeler ve kentler.

S.R.: Sergileme döneminde, şehirlerdeki sergileme mekanını neye göre tercih ediyorsunuz, sergileme nasıl oluşturuluyor?

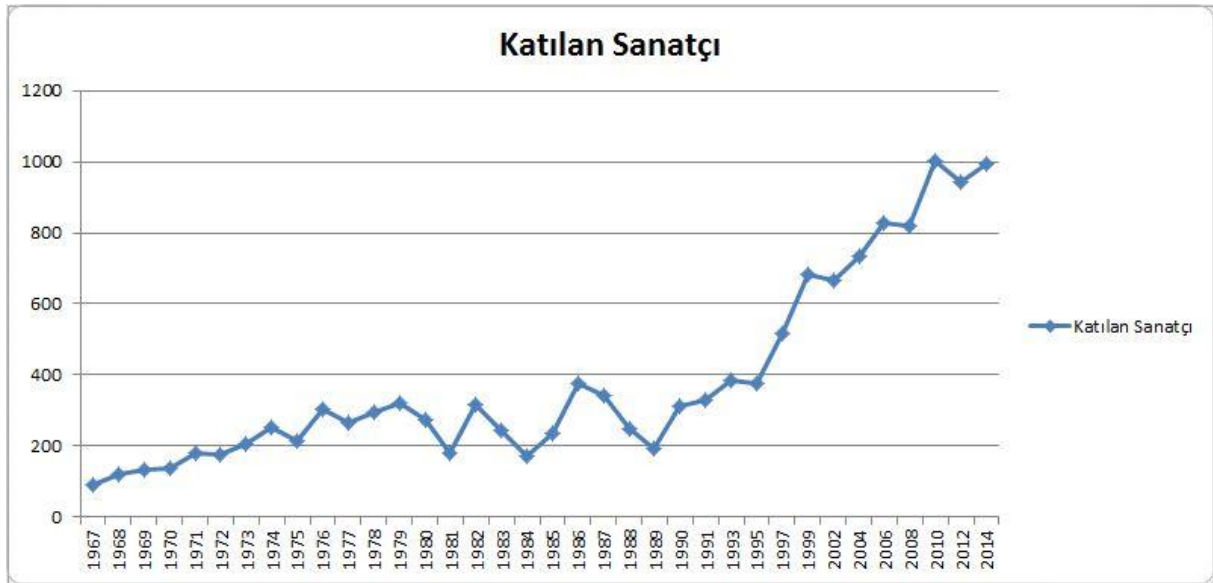
S.K.: Sergi mekanı, şehrin en geniş galerisine göre tercih ediliyor. Sergilerde mekandaki yetkililer tarafından düzenleniyor.

Ek- III DYÖ RESİM YARIŞMALARI'NIN SAYISAL DEĞERLENDİRİLMESİ

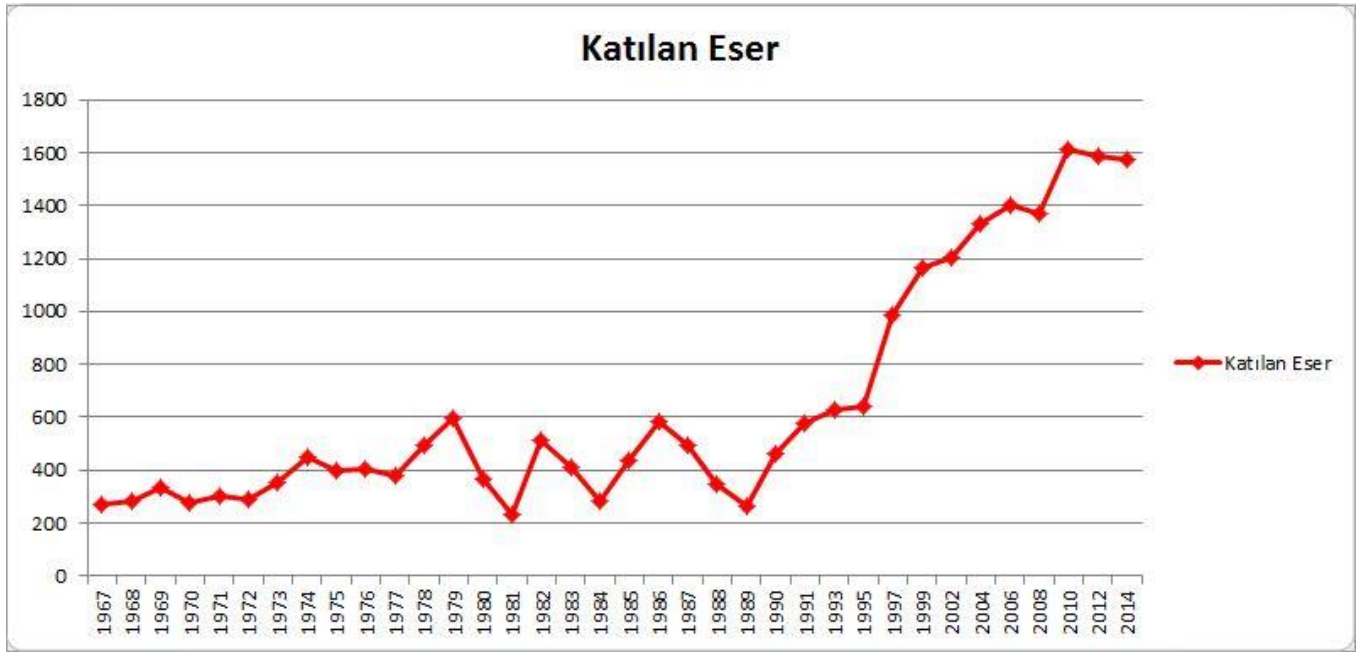
Tablo- 5 DYÖ Resim Yarışmalarının Yıllara Göre Ödül Dağılımı

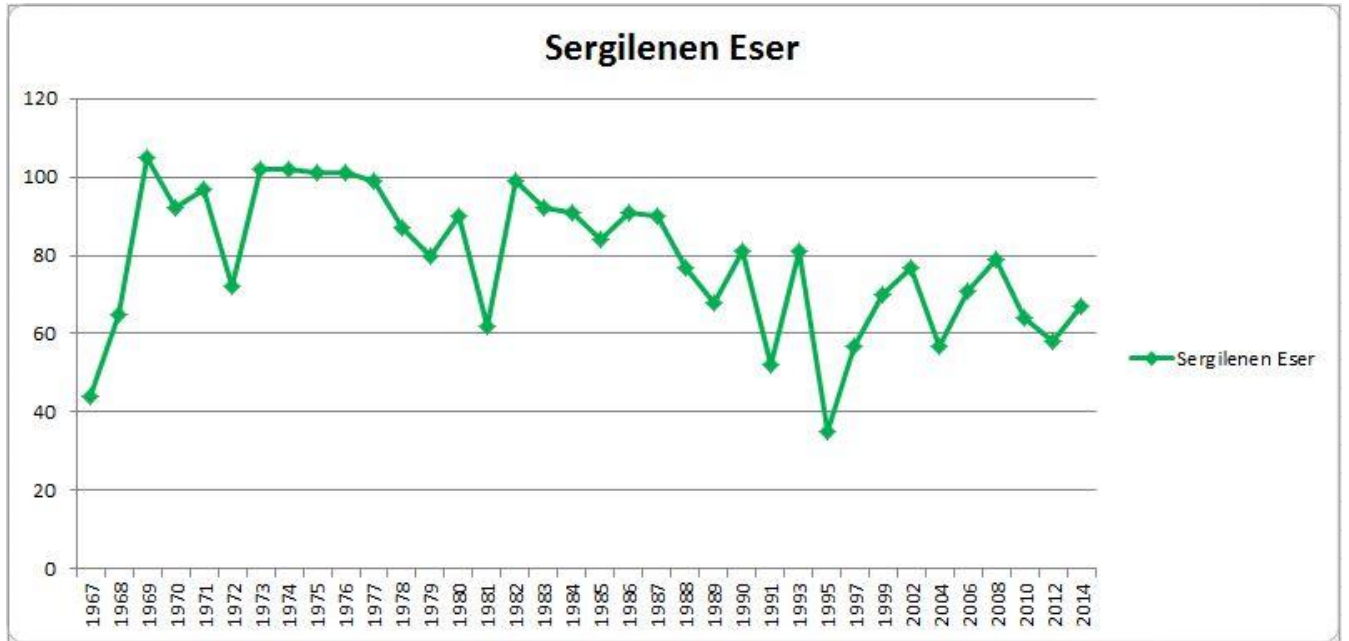
Tablo- 6 DYÖ Resim Yarışmalarının Yıllara Göre Katılan Sanatçı Dağılımı

Tablo- 7 DYÖ Resim Yarışmalarına Katılan Eserlerin Yıllara Göre Dağılımı

Tablo- 8 DYÖ Resim Yarışmaları Sonucunda Sergilenen Eserlerin Yıllara Göre Dağılımı

Ek- IV. RESİM LİSTESİ**Ek- IV.I. ÖDÜLLÜ ESERLER****1.DYO RESİM YARIŞMASI -1967**

Seçici Kurul Üyeleri	Ödül Alan Sanatçılar	Tema
Tugay Gönenç Turgut Pura Güven Zeyrek Vedat Mavitan	Metin Eloğlu Fahri Sümer Şeref Bigalı	Serbest

Resim 1:
Metin Eloğlu
Horoz Dövüşü
80x90cm
Tuval üzerine yağlıboya

2.DYO RESİM YARIŞMASI -1968

Seçici Kurul Üyeleri	Ödül Alan Sanatçılar	Tema
Nuri İyem Nazım Benli Eren Ünal	Sevin Atatür Şeref Bigalı Jak Edizel Ali Rıza Hiti Ünsal Toker	Serbest

Resim 2:

Sevin Atatür
Şemsiyeli Kadın

70 x 85cm

Tuval Üzerine Yağlıboya

Resim 3:

Jak Edizer
Kompozisyon 2

36x30cm

Duralit üzerine yağlıboya

Resim 4:

Ünsal Toker

Yeşilli Kompozisyon

70x100cm

Tuval Üzerine Yağlıboya

3.DYO RESİM YARIŞMASI -1969

Seçici Kurul Üyeleri	Ödül Alan Sanatçılar	Tema
Bilinmiyor	Zehra Kaptan Nejat Akkan Aydın Akdeniz Adnan Onbaşıoğlu Jak Edizel Perihan Güzel Tomris Toksan Hanife Türer Beyhan Özmaden	Serbest

Resim 5:

Zehra Kaptan
Portre

95x70cm

Tuval Üzerine Yağlıboya

Resim 6:

Nejat Akkan
Gelin Arabası

85x100cm

Tuval Üzerine Yağlıboya

Resim 7:

Aydın Akdeniz
Korkuluğun Korkusu

100x80cm

Tuval Üzerine Yağlıboya

Resim 8:

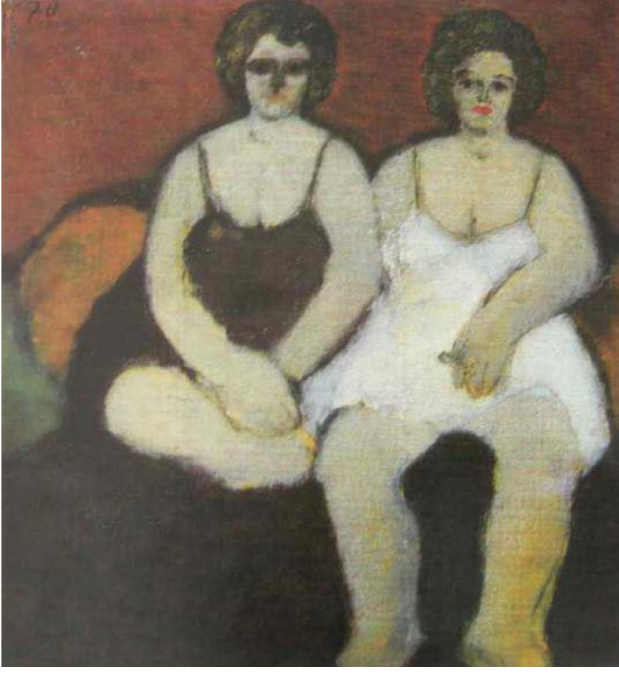
Adnan Onbaşıoğlu
Keman

85x75cm

Tuval Üzerine Yağlıboya

4.DYO RESİM YARIŞMASI -1970

Seçici Kurul Üyeleri	Ödül Alan Sanatçılar	Tema
Bilinmiyor	Balkan Naci İslimyeli Aydın Akdeniz Bilal Erdoğan Adnan Onbaşioğlu Şeref Bigalı	Serbest

Resim 9:

Balkan Naci İslimyeli
Kader Böyleymiş

70x70cm

Kağıt üzerine yağlı pastel boya

Resim 10:

Bilal Erdoğan
İsimsiz

67x97cm Tuval Üzerine Yağlıboya

Resim 11:
Şeref Bigalı
Meçhul
92x65cm
Tuval Üzerine Yağlıboya

5.DYO RESİM YARIŞMASI -1971

Seçici Kurul Üyeleri	Ödül Alan Sanatçılar	Tema
Bilinmiyor	Nejat Akkan Necati Ayder Şeref Bigalı Adnan Onbaşioğlu Bilal Erdoğan	Serbest

Resim 12:
Necati Ayder
Kuyruk

80x80cm

Tuval Üzerine Yağlıboya

Resim 13:
Adnan Onbaşlıoğlu
Sisli Havada Deniz
90x90cm

Tuval Üzerine Yağlıboya

6.DYO RESİM YARIŞMASI -1972

Seçici Kurul Üyeleri	Ödül Alan Sanatçılar	Tema
Sabri Berkel	Yalçın Gökçebağ Kadir Ata Cavit Atmaca Haluk Derbent İlknur Tabak (Özgün baskı) Sevgi Çeltik (Özgün baskı)	Serbest

Resim 14:

Yalçın Gökçebağ
Çizgi Oynayan Çocuk

70x100cm

Tuval Üzerine Yağlıboya

Resim 15:

Kadir Ata
Penceredeki Bahar

100x80cm

Tuval Üzerine Yağlıboya

Resim 16:
Cavit Atmaca
Yatanlar
62x92cm
Tuval Üzerine Yağlıboya

Resim 17:
Haluk Derben
Kerpiç Konutlar
55x90cm
Tuval Üzerine Yağlıboya

Resim 18:

İlknur Tabak

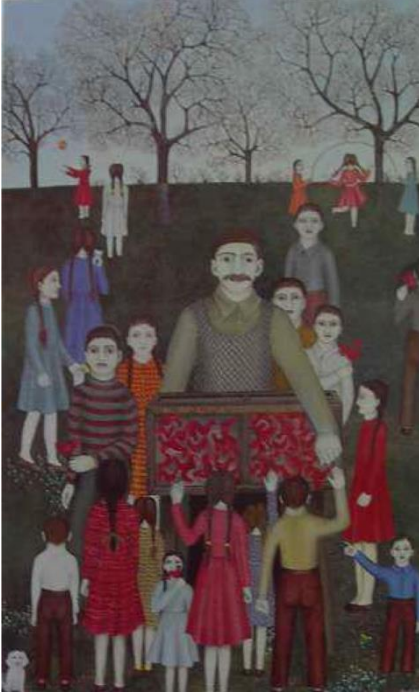
Çaba

59x75cm

Özgün Baskı

7.DYO RESİM YARIŞMASI -1973

Seçici Kurul Üyeleri	Ödül Alan Sanatçılar	Tema
Cevat Dereli Devrim Erbil Mustafa Aslier Turan Erol Kaya Özsezgin Cavit Atmaca Vacit Tümer Ünal Sarıhan	Filiz Başaran Özdemir Altan Kadir Ata Güngör İplikçi Özgün Baskı Adnan Çoker	Serbest

Resim 19:

Filiz Başaran
Horoz Şekerci

100x65cm

Tuval Üzerine Yağlıboya

Resim 20:

Özdemir Altan
Çalışkan Robot

100x97cm Tuval Üzerine Yağlıboya

Resim 21:

Kadir Ata
Yalduç Yamaç

100x81cm

Tuval Üzerine Yağlıboya

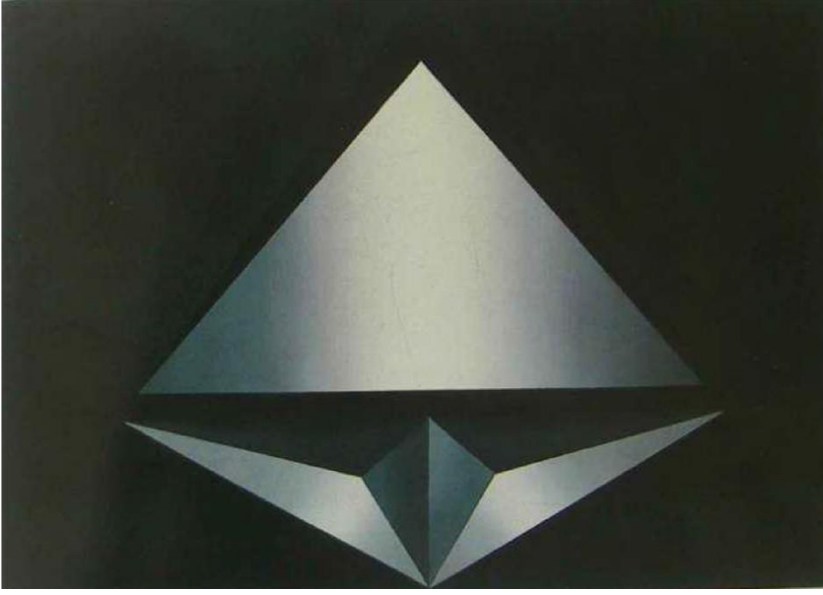

Resim 22:

Güngör İplikçi
Kompozisyon

46x51cm

Özgün Baskı

Resim 23:

Adnan Çoker
Metal Simetri

120cx100cm

Tuval Üzerine Yağlıboya

8.DYO RESİM YARIŞMASI -1974

Seçici Kurul Üyeleri	Ödül Alan Sanatçılar	Tema
Bilinmiyor	Mehmet Güler Gençay Kasapçı Cevat Demir Gülsüm Erbil Balkan Naci İslimyeli	Serbest

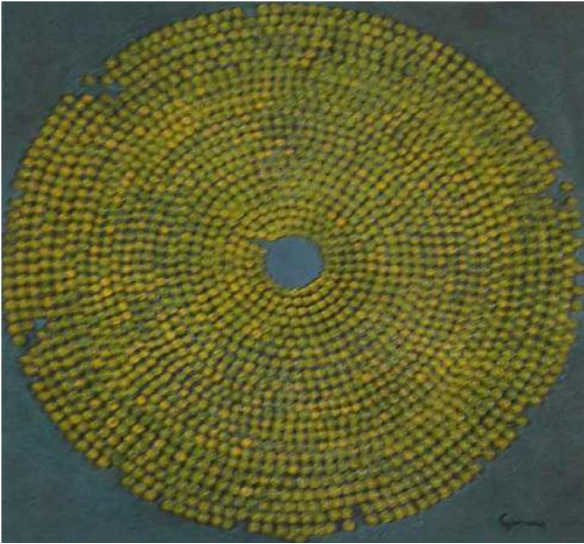
Resim 24:

Mehmet Güler

Acı Yığın

40x50cm

Tuval Üzerine Yağlıboya

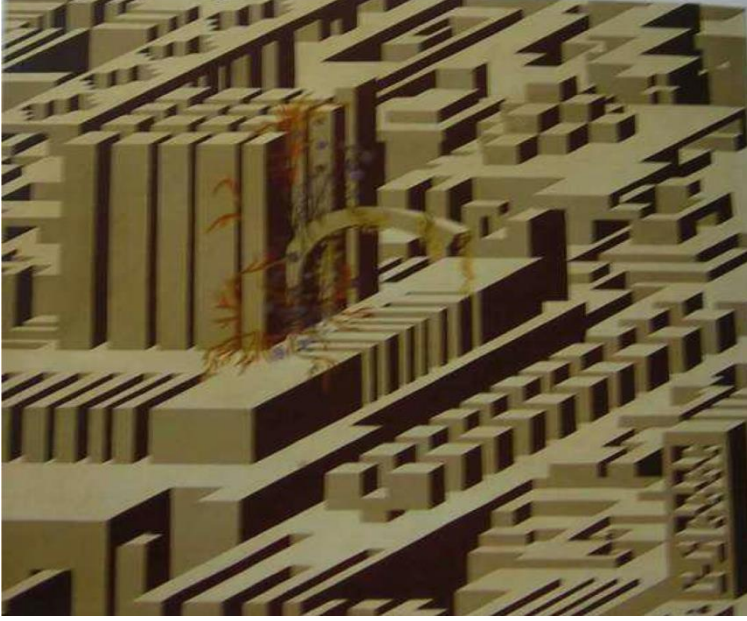
Resim 25:

Gençay Kasapçı

Mavi Kompozisyon

50x50cm

Sunta Üzerine Karışık Teknik

Resim 26:

Cevat Demir
Doğa ve İnsan

92x86cm

Sunta Üzerine Yağlıboya

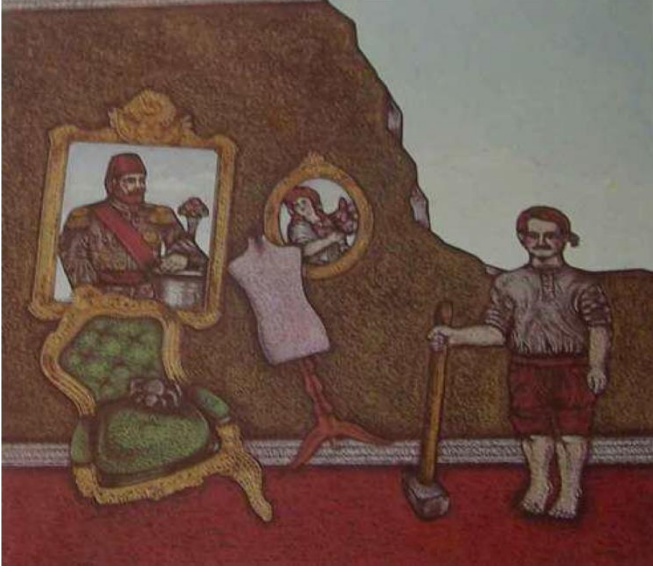

Resim 27:

Gülsüm Erbil
Pazar Yeri

100x100cm

Tuval Üzerine Akrilik Boya

Resim 28:

Balkan Naci İslimyeli
Yıkı

50x50cm

Kartın Üzerine Pastel ve Karışık Boya

9.DYO RESİM YARIŞMASI -1975

Seçici Kurul Üyeleri	Ödül Alan Sanatçılar	Tema
Bilinmiyor	Mustafa Ayaz Nurullah Berk Cavit Atmaca Filiz Başaran A.İsmail Türemen Özgün Baskı	Serbest

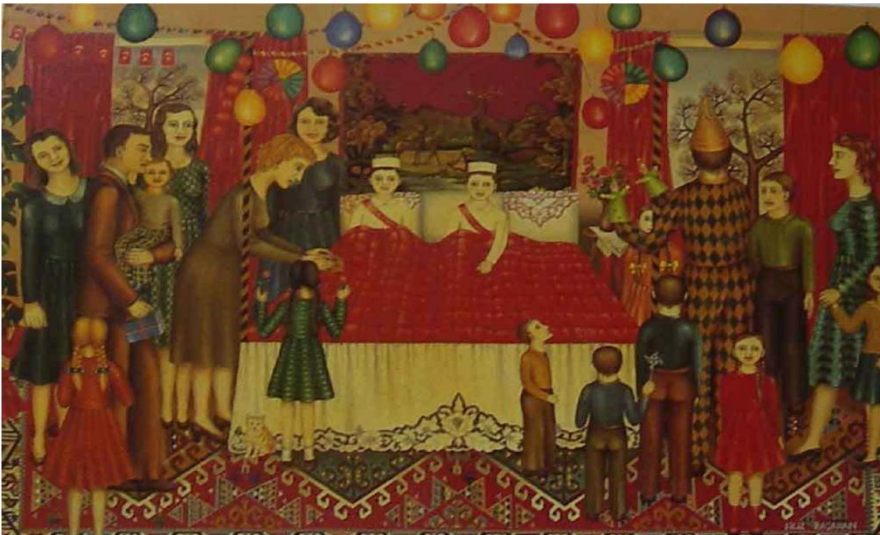
Resim29:
Mustafa Ayaz
Coşku
100x100cm
Tuval Üzerine Yağlıboya

Resim 30:
Nurullah Berk
Dikenler
70x70cm
Tuval Üzerine Yağlıboya

Resim 31:
Cavit Atmaca
İzmir Körfezi
65x81cm
Tuval Üzerine Yağlıboya

Resim 32:
Filiz Başaran
Sünnet
75x50cm
Tuval Üzerine Yağlıboya

Resim 33:
Ali İsmail Türemen
Oluşum
70x70cm Özgün
Baskı

10.DYO RESİM YARIŞMASI -1976

Seçici Kurul Üyeleri	Ödül Alan Sanatçılar	Tema
Bilinmiyor	Nedret Sekban Ali Rıza Hiti Asım İşler Hüsnü Koldaş Devrim Erbil	Serbest

Resim 34:

Nedret Sekban

Ayaklar2

120x60cm

Tuval Üzerine Yağlıboya

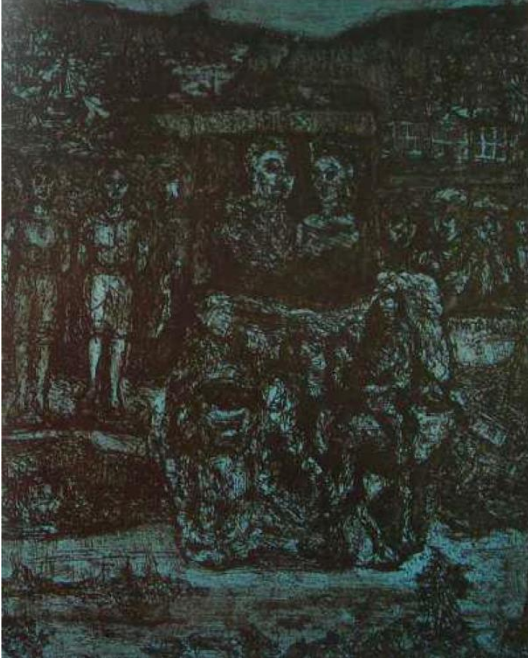
Resim35:

Ali Rıza Hiti

Karşıyaka'dan İzmir'e

155x55cm

Kağıt Üzerine Suluboya

Resim 36:

Asım İşler

Tirebolu Ezgi

65x75cm

Gravür Baskı

Resim37:

Hüsnü Koldaş

Ölüm

115x88cm

Tuval Üzerine Yağlıboya

Resim38:

Devrim Erbil
Yörük Düğünü

100x100cm

Tuval Üzerine Yağlıboya

11.DYO RESİM YARIŞMASI -1977

Seçici Kurul Üyeleri	Ödül Alan Sanatçılar	Tema
Bilinmiyor	Bihrat Mavitan Mustafa Ayaz Bilal Erdoğan İlhami Ercivan Özgün Baskı Tülin Göksayar	Serbest

Resim 39:

Bihrat Mavitan

Piyanist

50x50cm

Linol Üzerine Karışık Teknik

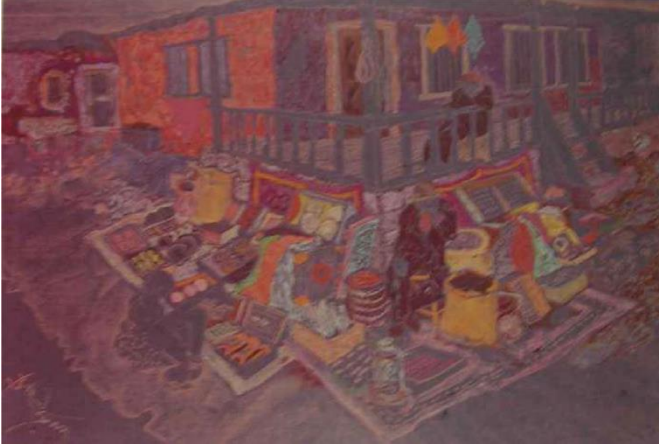
Resim 40:

Mustafa Ayaz

Düş Gibi

97x103cm

Tuval Üzerine Yağlıboya

Resim 41:
Bilal Erdoğan
Çerçi

70x100cm

Tuval Üzerine Yağlıboya

Resim 42:

İlhami Ercivan
Analar 1

50x70cm

Metal Gravür baskı

Resim 43:

Tülin Göksayar

Oyun

70x100cm

Tuval Üzerine Yağlıboya

12.DYO RESİM YARIŞMASI -1978

Seçici Kurul Üyeleri	Ödül Alan Sanatçılar	Tema
Prof.Dr. İsmail Tunalı Doç. Dr. Fethi Kayaalp Kaya Özsezgin Mustafa Pilevneli, Özer Kabaş	Faruk Cimok Tayfun Erdoğan Sefer Öztürk Nejat Soyer Bekir Sami Çimen	Serbest

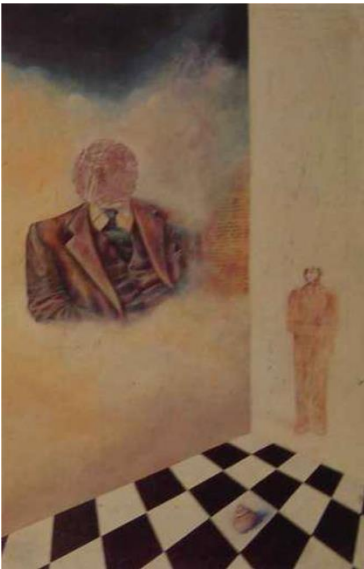

Resim 44:

Faruk Cimok
Sarı Sıcak İnsanlar

97x130cm

Tuval Üzerine Yağlıboya

Resim 45:

Tayfun Erdoğan
Paylaşılan

33x50cm

Duralit Üzerine yağlıboya

Resim 46:

Sefer Öztürk
Çifte Kuzulayan Koyuna Ödül

79x93cm

Tuval Üzerine Yağlıboya

Resim 47:

Nejat Soyer
Uyku

85x85cm Tuval Üzerine Yağlıboya

Resim 48:

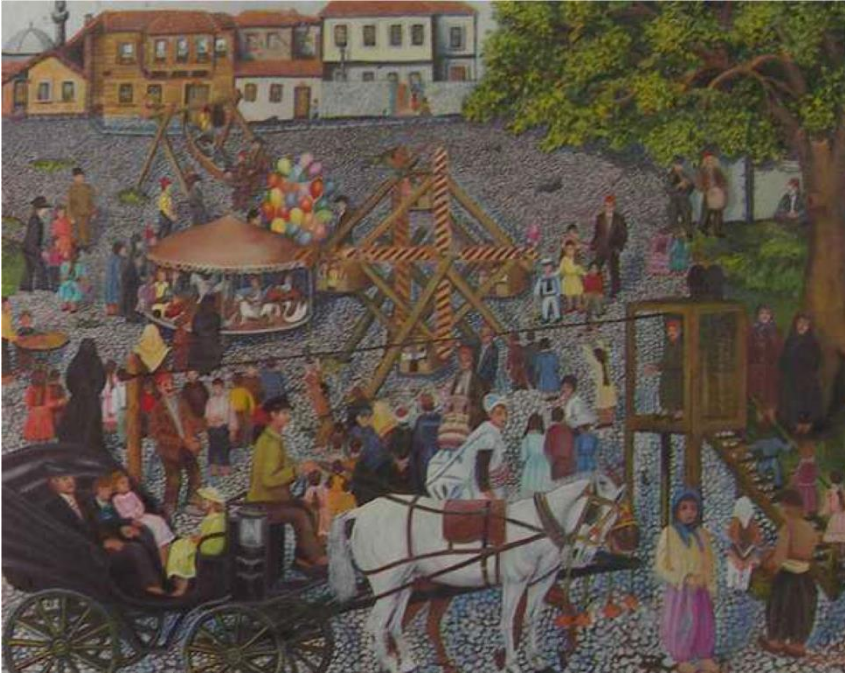
Bekir Sami Çimen
Çizgi Yüzyıl Hacim

105x105cm

Tuval üzerine yağlıboya

13.DYO RESİM YARIŞMASI -1979

Seçici Kurul Üyeleri	Ödül Alan Sanatçılar	Tema
Balkan Naci İslimyeli, Devrim Erbil, Ferit Edgü, Halil Akdeniz, Turan Erol	Fatma Eye Nusret Demren Alaettin Aksoy Zahit Büyükişliyen Veysel Günay	Serbest

Resim 49:
Fatma Eye
Çifte Bayram
65x54cm
Tuval Üzerine Yağlıboya

Resim 50:
Nusret Dermen
Yarın Sizin Küçüğüm
70x100cm
Sunta Üzerine Yağlıboya

Resim 51:
Alaettin Aksoy
Değişim
80x100cm
Tuval Üzerine Yağlıboya

Resim 52:
Zahit Büyükişliyen
Yaşantı
150x150cm
Tuval Üzerine Yağlıboya

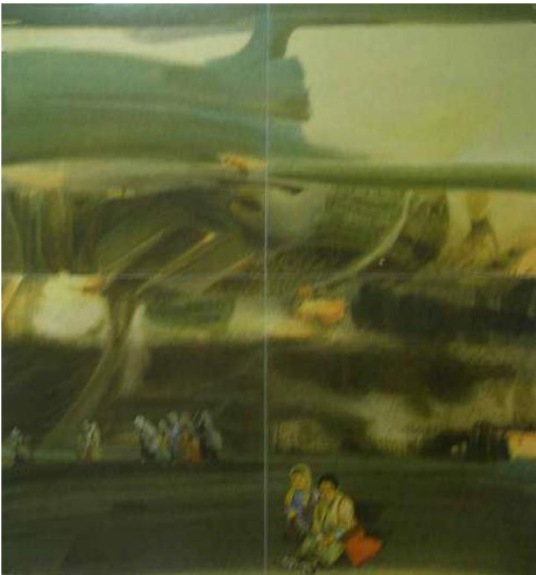
Resim 53:
Veysel Günay
Urga Arabası
86x120cm
Tuval Üzerine Yağlıboya

14.DYO RESİM YARIŞMASI -1980

Seçici Kurul Üyeleri	Ödül Alan Sanatçılar	Tema
Sadun Ersün, Adnan Çoker Mengü Estel İlhami Ercihan	Yalçın Gökçebağ Hüseyin Bilişik Alaettin Aksoy Mustafa Ata Dinçer Erimez	Serbest

Resim 54:
Yalçın Gökçebağ
Tülü Resim
85x95cm
Duralit Üzerine Yağlıboya

Resim 55:
Hüseyin Bilişik
İsimsiz
106x115cm
Tuval Üzerine Yağlıboya

Resim 56:
Alaettin Aksoy
İsimsiz

78x96cm
Tuval Üzerine Yağlıboya

Resim 57:
Mustafa Ata
İsimsiz

116x89cm
Tuval Üzerine Yağlıboya

Resim 58:
Dinçer Erimez
Unutulmaz Çiçekler 77
65x81cm
Tuval Üzerine Yağlıboya

15.DYO RESİM YARIŞMASI -1981

Seçici Kurul Üyeleri	Ödül Alan Sanatçılar	Tema
Ali Avni Çelebi Prof. Dr. İsmail Tunalı Prof. Özdemir Altan Şefik Bursalı Vedat Mavitan	Alaettin Aksoy Zekai Ormancı İbrahim Örs Seyfî Arıkan Kasım Koçak	Atatürk İlke ve İnkılapları, İstiklal Savaşı ve Türkiye Cumhuriyetin'de ki Yeri

Resim 59:
Alaettin Aksoy
Anılar
97x130cm
Tuval Üzerine Yağlıboya

Resim 60:
Zekai Ormancı
Gençliğe Saygı
130x120cm
Tuval Üzerine Yağlıboya

Resim 61:
İbrahim Örs
Atatürk
145x115cm Tuval Üzerine
Yağlıboya

Resim 62:
Seyfi Arıkan
Atatürk
195x130cm
Tuval Üzerine Yağlıboya

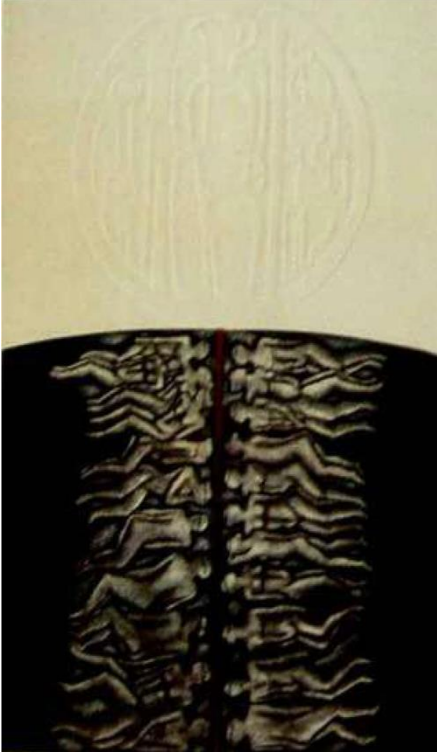
Resim 63:
Kasım Koçak
Mustafa Kemal Kağıdı
165x200cm
Tuval Üzerine Yağlıboya

16.DYO RESİM YARIŞMASI -1982

Seçici Kurul Üyeleri	Ödöl Alan Sanatçılar	Tema
Prof. Sabri Berkel Doç. Dr. Adnan Turani Prof. Dinçer Erimez M. Zahit Büyükişliyen Cavit Atmaca	Zafer Gençaydın Mürşide İçmeli Özgün Baskı Veysel Günay Atilla Tos Vedat Mavitan	Serbest

Resim 64:
Zafer Gençaydın
Bozkırdaki Olay
100x110cm
Tuval Üzerine Yağlıboya

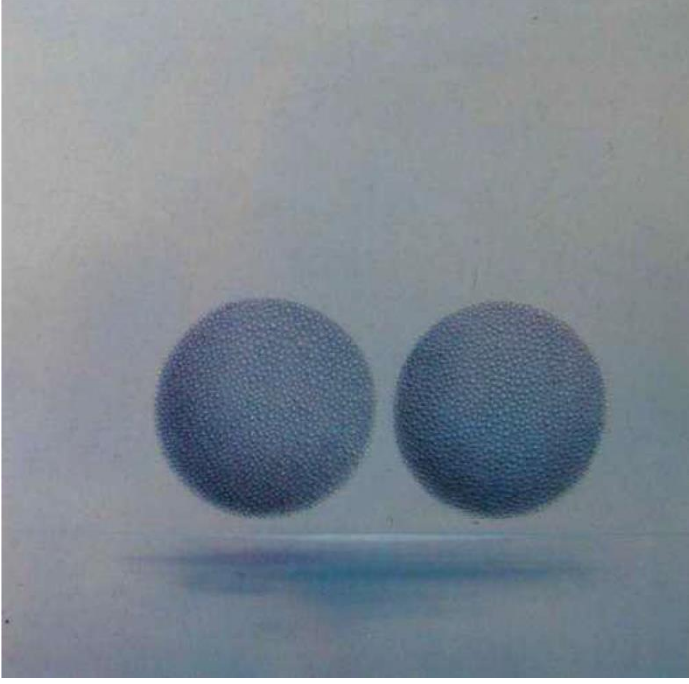
Resim 65:
Mürşide İçmeli
Güneşi Olmayan Plajdakiler
48x70cm
Özgün Baskı

Resim 66:
Veysel Günay
Odun Taşıyan Kadınlar
110x150cm
Tuval Üzerine Yağlıboya

Resim 67:
Attila Tos
Kuşlar
105x80cm
Tuval Üzerine Yağlıboya

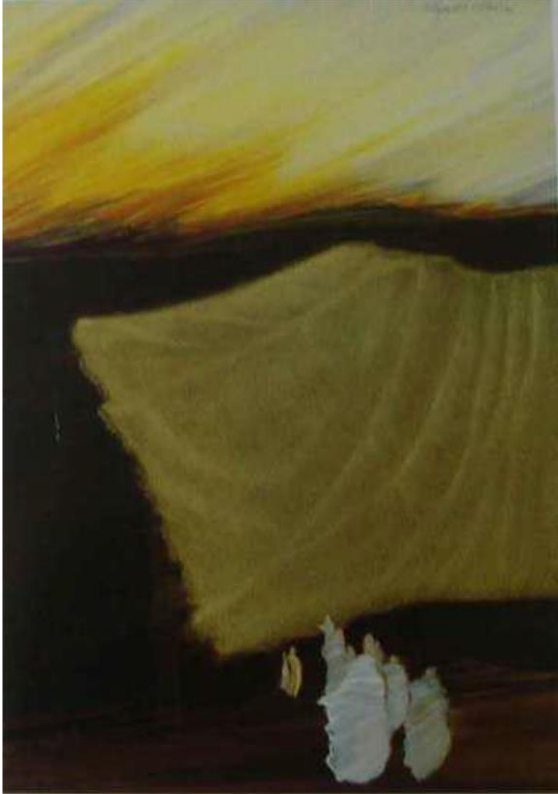
Resim 68:
Vedat Mavitan
Gri Yuvarlaklar
70x70cm
Tuval Üzerine Yağlıboya

17.DYO RESİM YARIŞMASI -1983

Seçici Kurul Üyeleri	Ödül Alan Sanatçılar	Tema
Zaik Faik İzler Kaya Özsezgin Nevzat Akoral A. İsmail Türemen Adil Geniş	Mahmut Celayir Mehmet Güler Söbütay Özer Necdet Öksüz Ekrem Kahraman	Serbest

Resim 69:
Mahmut Celayir
Bir Yalnızlık Öyküsü
113x121cm
Tuval Üzerine Yağlıboya

Resim 70:
Mehmet Güler
Son
60x42cm
Tuval Üzerine Yağlıboya

Resim 71:
Söbütay Özer
Kahya
155x155cm
Tuval Üzerine Yağlıboya

Resim 72:
Necdet Öksüz
İkilem
116,5x89,5cm
Tuval Üzerine Yağlıboya

Resim 73:
Ekrem Kahraman
Çocukluğum O En Büyük Çukurova
100x200cm
Tuval Üzerine Yağlıboya

18.DYO RESİM YARIŞMASI -1984

Seçici Kurul Üyeleri	Ödül Alan Sanatçılar	Tema
Mustafa Pilevneli Neşe Erdok İsmail Tunalı Turan Erol Ülker Biren	Mehmet Özer Nihat Kahraman Mevlüt Akyıldız Vedat Mavitan Hasan Akın	Deniz
Türk Deniz Kuvvetleri ile ortak organizasyon gerçekleştirilmiştir.		

Resim 74:
Mehmet Özer
Doğaya Saygı
100x100cm
Tuval Üzerine Yağlıboya

Resim 75:
Nihat Kahraman
Sıcak Deniz Soğuk Deniz
150x100cm
Tuval Üzerine Yağlıboya

Resim 76:
Mevlüt Akyıldız
Kaptanı Derya
81x65cm
Tuval Üzerine Yağlıboya

Resim 77:
Vedat Mavitan
Çocukluğum
80x80cm
Tuval Üzerine Yağlıboya

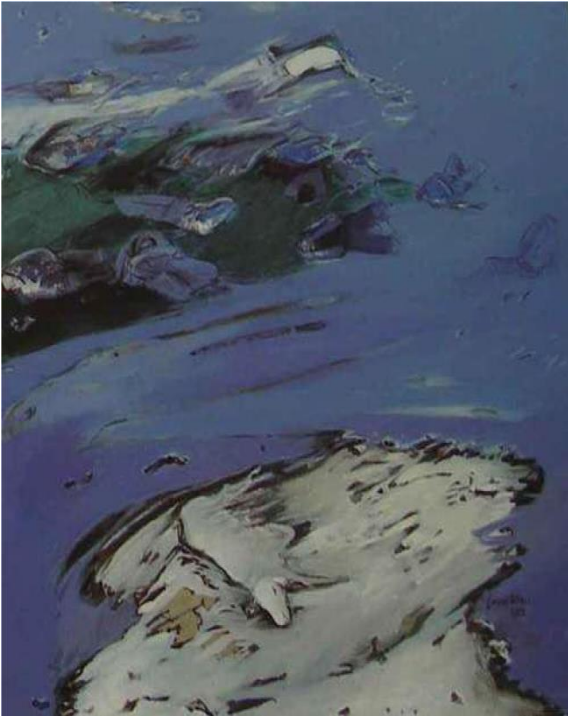
Resim 78:
Hasan Akın
Erdekte'te Grup
100x130cm
Tuval Üzerine Yağlıboya

19.DYO RESİM YARIŞMASI -1985

Seçici Kurul Üyeleri	Ödül Alan Sanatçılar	Tema
Prof Devrim Erbil Prof. Doğan Kuban Prof.Dr. Günsel Renda Ali İsmail Türemen Umur Türker	Mustafa Pilevneli Cuma Ocaklı İsmet Doğan Halil Akdeniz Fikri Cantürk	Serbest

Resim 79:
Mustafa Pilevneli
Kompozisyon
130x130cm
Cam Arkası Karışık Teknik

Resim 80:
Cuma Ocaklı
Aldak
130x130cm
Tuval Üzerine Yağlıboya

Resim 81:
İsmet Doğan
Adsız
140x115cm
Tuval Üzerine Yağlıboya

Resim 82:
Halil Akdeniz
İzmir'den notlar görsel notlar seri 2
117x117cm
Tuval Üzerine Yağlıboya

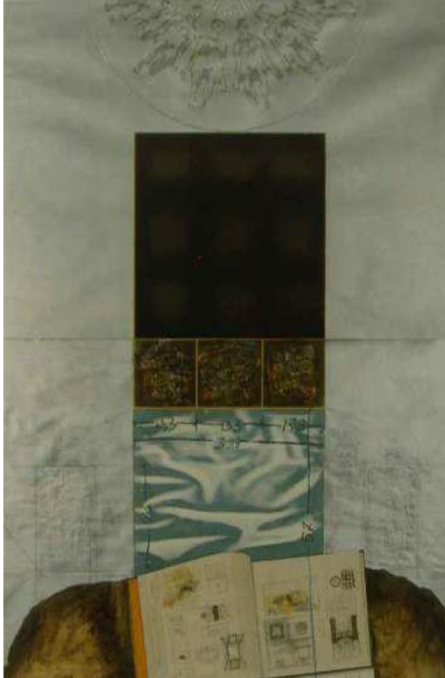
Resim 83:
Fikri Cantürk
Yanılsama
130x120cm
Tuval Üzerine Yağlıboya

20.DYO RESİM YARIŞMASI -1986

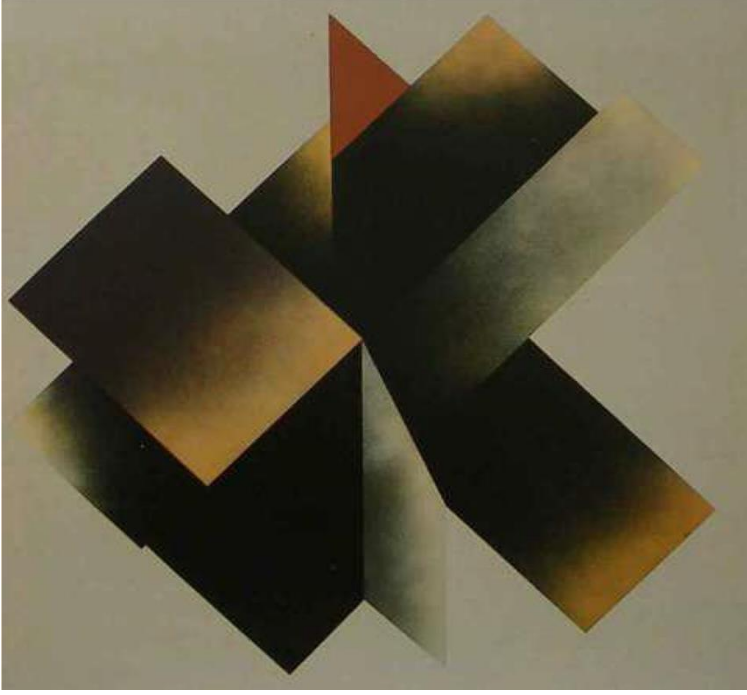
Seçici Kurul Üyeleri	Ödül Alan Sanatçılar	Tema
Prof. Adnan Çoker Ferruh Başağa Prof. Dr. Gönül Öney Mustafa Ayaz Doç. Dr. Turan Erol	İbrahim Çiftçioğlu İhsan Çakıcı Abdurrahman Öztoprak Hayati Misman Şükrü Aysan	Serbest

Resim 84:
İbrahim Çiftçioğlu
Karşı Duvar dibinde Albümler
121x130cm
Tuval Üzerine Yağlıboya

Resim 85:
İhsan Çakıcı
Karşıtlar Tasarımı
139,5x150cm
Tuval Üzerine Yağlı Boya

Resim 86:
Abdurrahman Öztoprak
3 boyut 4.boyutta resim xcv
128,5x128,5cm
Tuval Üzerine Yağlıboya

Resim 87:
Hayati Misman
Kompozisyon
70x100cm
Özgün Baskı

Resim 88:

Şükrü Aysan

Urbi et Orbi

146x90cm

Karışık Malzeme ve Teknik

21. DYO RESİM YARIŞMASI -1987

Seçici Kurul Üyeleri	Ödül Alan Sanatçılar	Tema
Mustafa Aslier Kaya Özsezgin Cavit Atmaca Cuma Ocaklı Halil Akdeniz	Habip Aydoğdu Adem Genç Kemal Önsoy Umur Türker Bünyamin Özgültekin	Serbest

Resim 89:

Habip Aydoğdu
Yağmur

100x120cm

Tuval Üzerine Yağlıboya

Resim 90:

Adem Genç
Hara-Kiri usulü bir intiharın koordinatları

148x120cm

Tuval Üzeri Yağlıboya

Resim 91:

Kemal Önsoy

Dağa tırmanır gibi

150x150cm

Tuval Üzeri Yağlıboya

Resim 92:

Umur Türker

Karşıtların Dengesi

150x125cm

Tuval Üzeri Yağlıboya

Resim 93:

Bünyamin  zg ltekin
Paralel Proses

105x105x10cm

Karışık Teknik    Boyutlu

22. DYO RESİM YARIŞMASI -1988

Seçici Kurul Üyeleri	Ödül Alan Sanatçılar	Tema
Devrim Erbil Adnan Turani İsmail Türemen Günsel Renda	Hamparsun Demircioğlu Bilal Erdoğan Devabil Kara Temur Köran Aydemir Kumru	Serbest

Resim 94:

Hamparsun Demircioğlu
İsimsiz

130x110cm

Tuval Üzerine Yağlıboya

Resim 95:

Bilal Erdoğan
Parçalanmalar

125x150cm

Tuval Üzerine Yağlıboya

Resim 96:

Devabil Kara
Figured

100x140cm

Serigraf Baskı

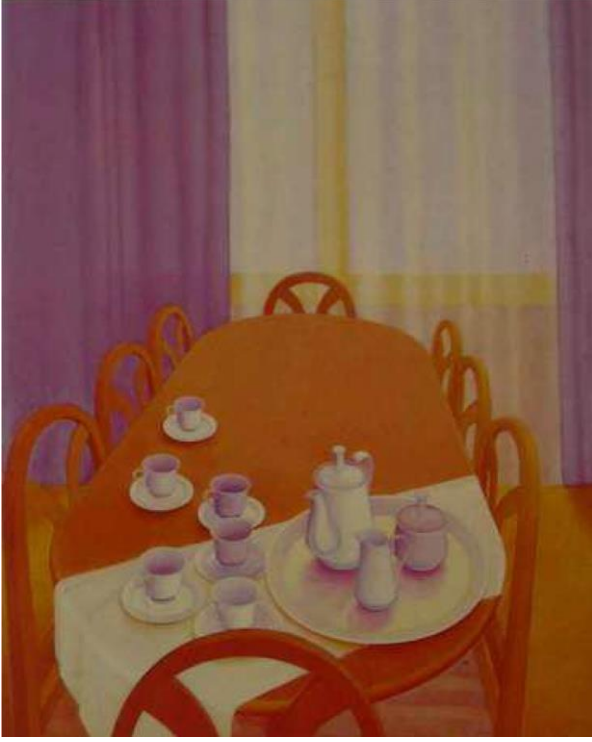
Resim 97:

Temur Kōran

Mezar Taşları

150x150cm

Tuval Üzerine Yağlıboya

Resim 98:

Aydemir Kumru

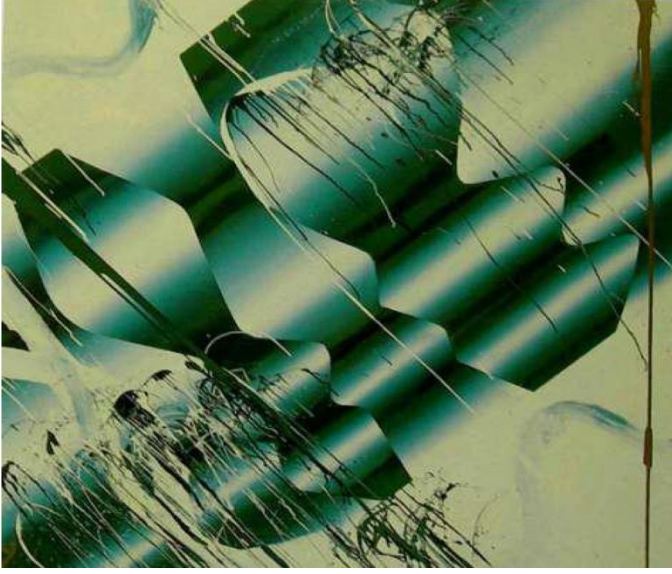
Çay Fincanları

106x82cm

Tuval Üzerine Yağlıboya

23. DYO RESİM YARIŞMASI -1989

Seçici Kurul Üyeleri	Ödöl Alan Sanatçılar	Tema
Dr. Turan Erol Cavit Atmaca Prof. Dinçer Erimez Mehmet Erguvan Mustafa Pilevneli Doç. Halil Akdeniz	Yıldız ifti Ali Özçelik Cengiz Bodur Alp Tamer Ulukılıç Mehmet Yılmaz	Serbest

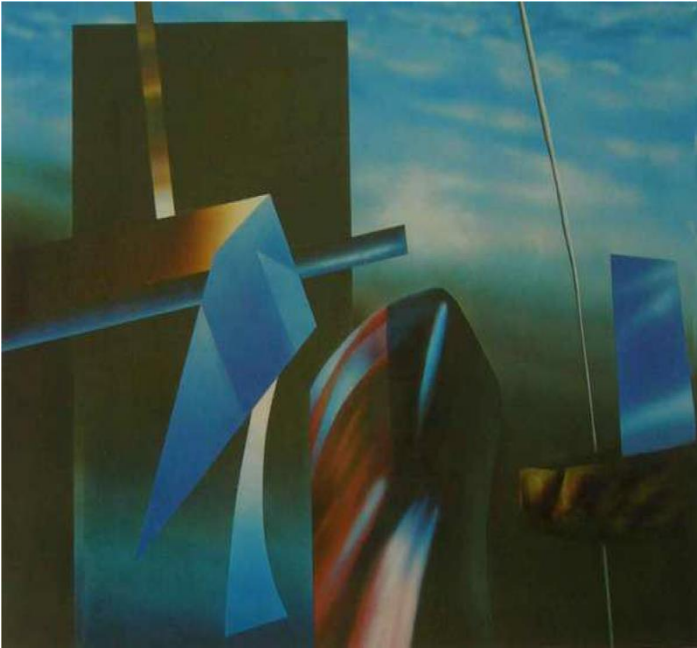

Resim 99:

Yıldız Çiftçi
Adsız Kompozisyon

150x150cm

Tuval Üzerine Yağlıboya

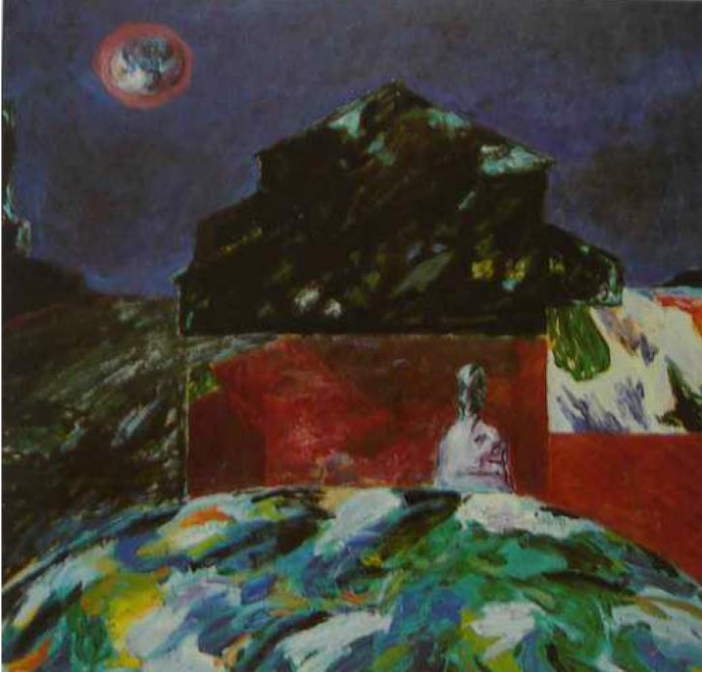

Resim 100:

Ali Özçelik
Adız Kompozisyon

73x92cm

Tuval Üzerine Yağlıboya

Resim 101:

Cengiz Bodur

İsimsiz

100 x100

Tuval Üzeri Yağlı Boya

Resim 102:

Alp Tamer Ulukılıç

Kompozisyon

150x 170

Tuval Üzeri Akrilik

Resim 103:

Mehmet Yılmaz

Fiskoscular

140x110cm

Tuval Üzerine Yağlıboya

24. DYO RESİM YARIŞMASI -1990

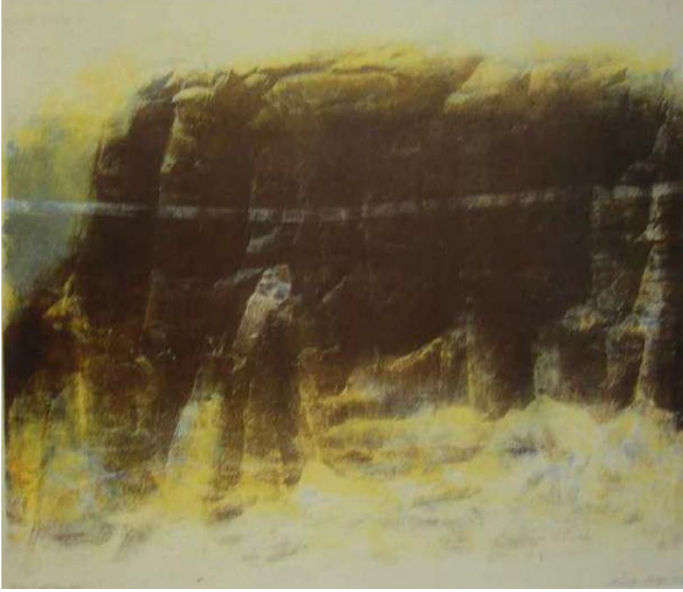
Seçici Kurul Üyeleri	Ödül Alan Sanatçılar	Tema
Avni Abraş Ferruh Başağa Neşe Erdok Hayati Misman Yaşar Yeniceli	Sezai Özdemir Hülya Koçulu Attila Atar Elif Okur Vural Yurdakul	Serbest

Resim 104:
Sezai Özdemir
Tiziano'lu Boyacı
150x120cm
Tuval Üzerine Yağlıboya

Resim 105:
Hülya Koçulu
Kapılar
100x100cm
Tuval Üzerine Yağlıboya

Resim106:
Atilla Atar
Dönüşüm
105x85cm
Özgün Baskı

Resim 107:
Elif Okur
Bidondan Soyuta
100x120cm
Tuval Üzerine Yağlıboya

Resim 108:

Vural Yurdakul
Ankara'da Zaman

146x114cm

Tuval Üzerine Yağlıboya

25.DYO RESİM YARIŞMASI -1992

Seçici Kurul Üyeleri	Ödül Alan Sanatçılar	Tema
Doç. Zahit Büyükişliyen, Prof. Devrim Erbil Abdülkadir Günyaz Doç. Cuma Ocaklı Prof. Dr. Gönül Öney Dr. Günsel Renda Saim Tekcan	Mustafa Horasan Bilal Erdoğan Alp Tamer Ulukılıç Zafer Gençaydın Mehmet Yılmaz İsmail İlhan Mehmet Gürel Hasan Pekmezci	Serbest

Resim 109:

Mustafa Horasan
Kımilda Ey Zaman

90x125cm

Tuval Üzerine Yağlıboya

Resim 110:

Bilal Erdoğan
Kirlenmeler

125x150cm

Tuval Üzerine Yağlıboya

Resim 111:

Alp Tamer Ulukılıç
Batarya Eri Mehmet

125x125cm

Tuval Üzerine Yağlıboya

Resim 112:

Zafer Gençaydın
Bir Düşün Psikogramı

150x135cm

Tuval Üzerine Yağlıboya

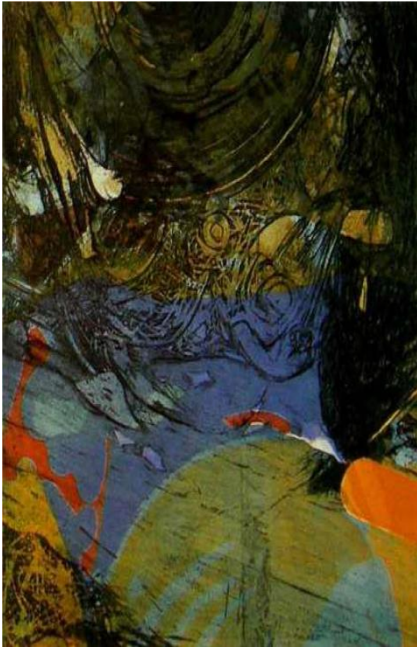

Resim 113:

Mehmet Yılmaz
Tercihli

150x96cm

Tuval Üzerine Yağlıboya

Resim 114:

İsmail İlhan
Çevirim

70x56cm

Özgün Baskı

Resim 115:

Mehmet Güreli

Kaos 2

49x64cm

Özgün Baskı

Resim 116:

Hasan Pekmezci

İnsanlarımız Üzerine

88,5x71cm

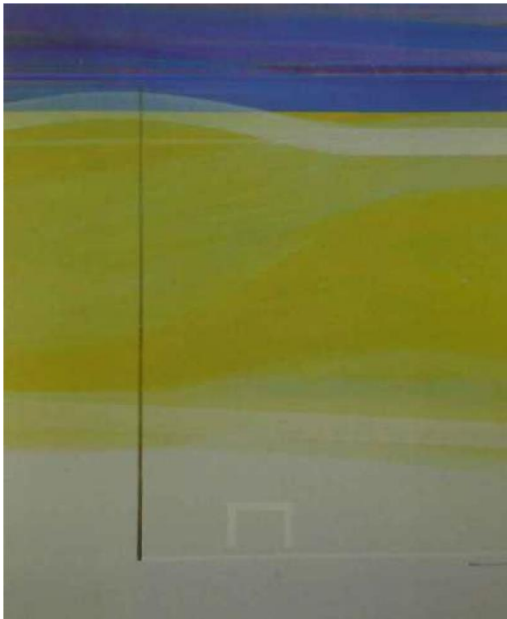
Özgün Baskı

26.DYO RESİM YARIŞMASI -1993

Seçici Kurul Üyeleri	Ödül Alan Sanatçılar	Tema
Bilinmiyor	Emin Başaranbilek Bekir Sami Çimen Bilal Erdoğan Özden Işıktaş Ahmet Yeşil Ayşen Gürel Caner Karavit Bilgehan Uzuner	Serbest

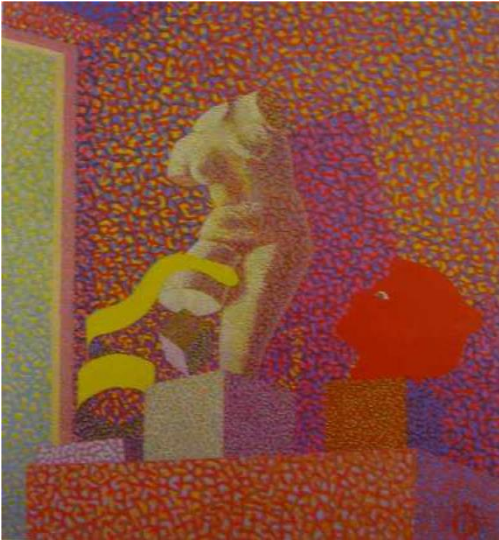
Resim 117:
Emin Başaranbilek
Ayasofya Meydanı
100x80cm
Tuval Üzerine Yağlıboya

Resim 118:
Bekir Sami Çimen
Çizgi Yüzey Hacim Renk
105x120cm
Tuval Üzerine Yağlıboya

Resim 119:
Bilal Erdoğan
Bozunum 1992-3
125x150cm
Tuval Üzeri Yağlıboya

Resim 120:
Özden Işıktaş
İsimsiz 1
130x110 cm
Tuval Üzerine Yağlıboya

Resim 121:
Ahmet Yeşil
Karpuz 1

90x100cm
Tuval Üzerine Yağlıboya

Resim 122:
Ayşen Gürel
Adsız
73x73cm
Özgün Baskı

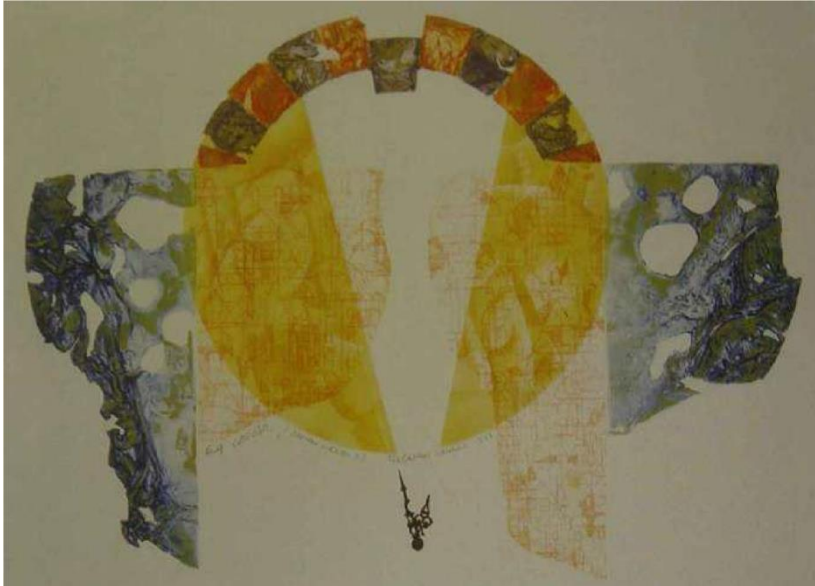
Resim 123:

Caner Karavit

Akışkan Bir Öykü

70x100cm

Özgün Baskı

Resim 124:

Bilgehan Uzuner

Mekanlar 5

94x75cm

Özgün Baskı

27.DYO RESİM YARIŞMASI -1995

Seçici Kurul Üyeleri	Ödül Alan Sanatçılar	Tema
Bilinmiyor	Adem Genç Ferhat Özgür Zümrüt Y. Radau Sevil Saygı Bilgehan Uzuner	Serbest

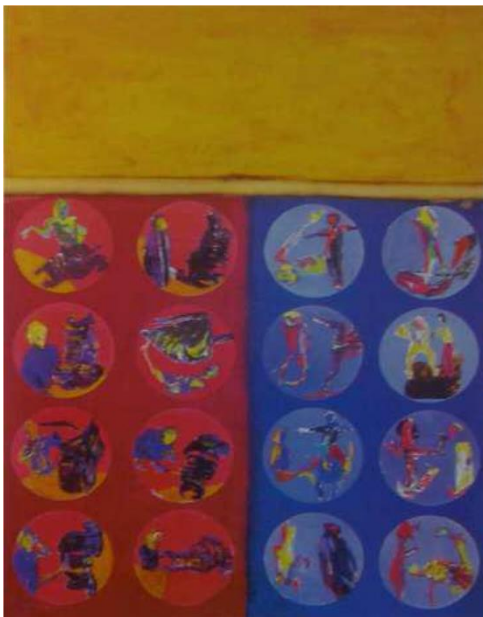
Resim 125:

Adem Genç

Hemera

100x100cm

Tuval Üzerine Yağlıboya

Resim 126:

Ferhat Özgür

Eglib Usarak Niçi 2

110x140cm

Karışık Teknik

Resim 127:
Zümrüt Y. Radau
Höyükler-Hommage to Fontana
125x150cm
Karışık Teknik

Resim128:
Sevil Saygı
Adsız
60x150cm
Karışık Teknik

Resim 129:
Bilgehan Uzuner
Dünyevi Uhrevi
80x120cm
Gravür

28.DYO RESİM YARIŞMASI -1997

Seçici Kurul Üyeleri	Ödül Alan Sanatçılar	Tema
Bilinmiyor	Reyhan Abacıoğlu Mustafa Pancar Nesrin Sağlam İlgaz Özgen Topçuoğlu Soydan Yılmaz	Serbest

Resim 130:

Reyhan Abacioğlu
Masumiyet Günleri

110x125cm

Tuval Üzerine Akrilik

Resim 131:

Mustafa Pancar
Sabah

148x115cm

Tuval Üzerine Yağlıboya

Resim 132:
Nesrin Sağlam
Otoportre
89x116cm
Tuval Üzerine Yağlıboya

Resim 133:
Ilgaz Özgen Topçuoğlu
Yaşananların Anısına
104x114cm
Tuval Üzerine Yağlıboya

Resim 134:
Soydan Yılmaz
Sihirbazın Odası
120x145cm
Tuval Üzeri Yağlıboya

29.DYO RESİM YARIŞMASI -1999

Seçici Kurul Üyeleri	Ödül Alan Sanatçılar	Tema
Avni Arbaş Ferruh Başağa Prof. Dr. Turan Erol Yalçın Gökçebağ Abdülkadir Günyaz Prof. Cuma Ocaklı	Şeniz Aksoy Antonio Cosentino Utku Dervent Sema Göney Hasan Kıran H. Yakup Öztuna	Serbest
İlk kez yurtdışından eserlerin katılımı başlamıştır		

Resim 135:

Şeniz Aksoy

Everywhere, Yet Nowhere

135 x 150cm

Akrilik

Resim 136:

Antonio Cosentino

Sirkeci Halkalı

135 x 150cm

Yağlı Boya

Resim 137:

Utku Dervent

İsimsiz

130 x 130 cm

Akrilik

Resim 138:

Semra Göney

İsimsiz

130x 142 cm

Yağlı Boya

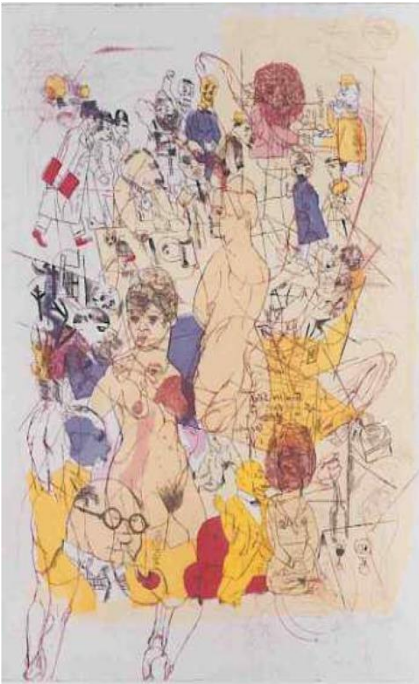

Resim 139:

Hasan Kıran
Kavarcık is Somewhere Yonder

90 x 100 cm

Baskı Resim

Resim 140:

H. Yakup Öztuna
İsimsiz

64x83

İpek Baskı

30. DYO RESİM YARIŞMASI -2002

Seçici Kurul Üyeleri	Ödül Alan Sanatçılar	Tema
Avni Arbaş Prof. Dr. Munir Ekonomi Prof. Hayati Misman Abdülkadir Gülyaz Dr. Nazan Ölçer Naile Akıncı Ferruh Başağa	Deniz Bayav Tayyar Eren Zeynep Özdemir Rıza Savaş İlgım Veryeri	Serbest

Resim 141:
Deniz Bayav
Kaybolan

100x140 cm
Yağlı Boya

Resim 142:
Tayyar Eren
Figür

100x75 cm

Tuval Üzeri Yağlı Boya

Resim 143:
Zeynep Özdemir
İsimsiz
100x120 cm
Yağlı Boya

Resim 144:
Rıza Savaş
Korku
120x150 cm
Yağlı Boya

Resim 145:

Ilgım Veryeri
The Ray In Water

70 x 100 cm

Özgün Baskı

31. DYO RESİM YARIŞMASI -2004

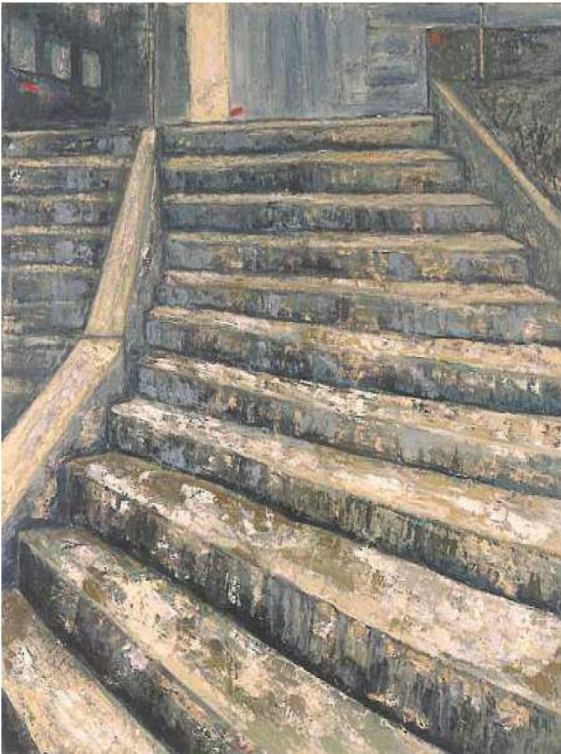
Seçici Kurul Üyeleri	Ödül Alan Sanatçılar	Tema
Prof. Dr. Adnan Turani başkanlığında Prof. Aydın Ayan Yalçın Gökçebağ Abdülkadir Günyaz Prof. Hüsamettin Koçan Prof. Cuma Ocaklı Prof. Hayati Misman	Nurhan Altay Gülgün Başarır Barış Yılmaz Şuayip Yücel Hikmet Sever	Serbest

Resim 146:
Nurhan Altay
Uyku

110x130 cm

Yağlı Boya

Resim 147:
Gülgün Başarır
Merdiven

110x 120 cm

Yağlı Boya

Resim148:

Barış Yılmaz
Yaşam ve Ben 1

150x150 cm

Yağlı Boya

Resim 149:

Şuayip Yücel
İsimsiz
150x 125 cm
Akrilik

Resim 150:
Hikmet Sever
Bilan'e ... Kitapta Yazdığı Gibi
143 x 145 cm
Baskı

32. DYO RESİM YARIŞMASI -2006

Seçici Kurul Üyeleri	Ödül Alan Sanatçılar	Tema
Prof. Kaya Özsezgin başkanlığında Cavit Atmaca Prof. Dr. Adem Genç Yalçın Gökçebağ Prof. Fevzi Karakoç Prof. Neşe Erdok Prof. Dr. Zahit Büyükişliyen	Nadide Acar Karaca Zeynep Özdemir Ahmet Sarı Kudret Türküm Murat Ateşli	Serbest

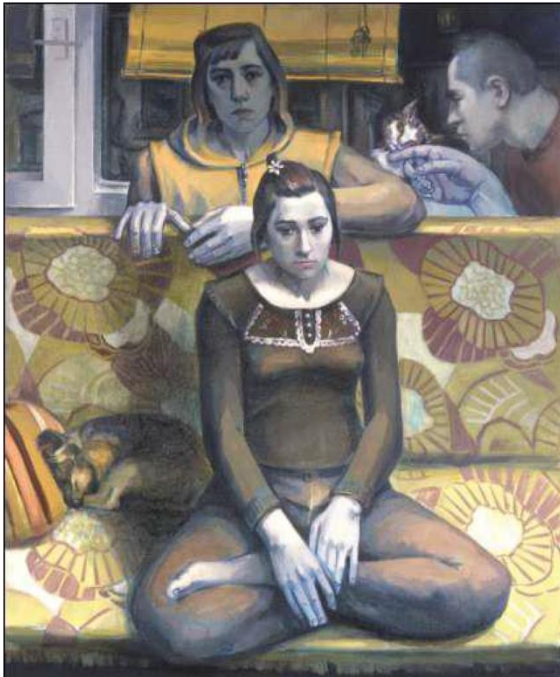
Resim 151:

Nadide Acar Karaca

Home Sweet Home

110 x 120 cm

Yağlı Boya

Resim 152:

Zeynep Özdemir

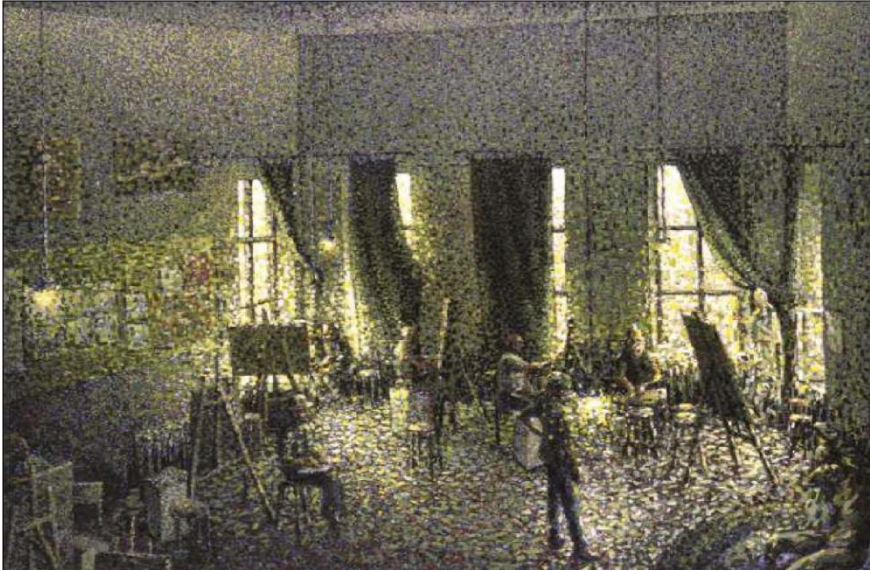
İsimsiz

120x 110 cm

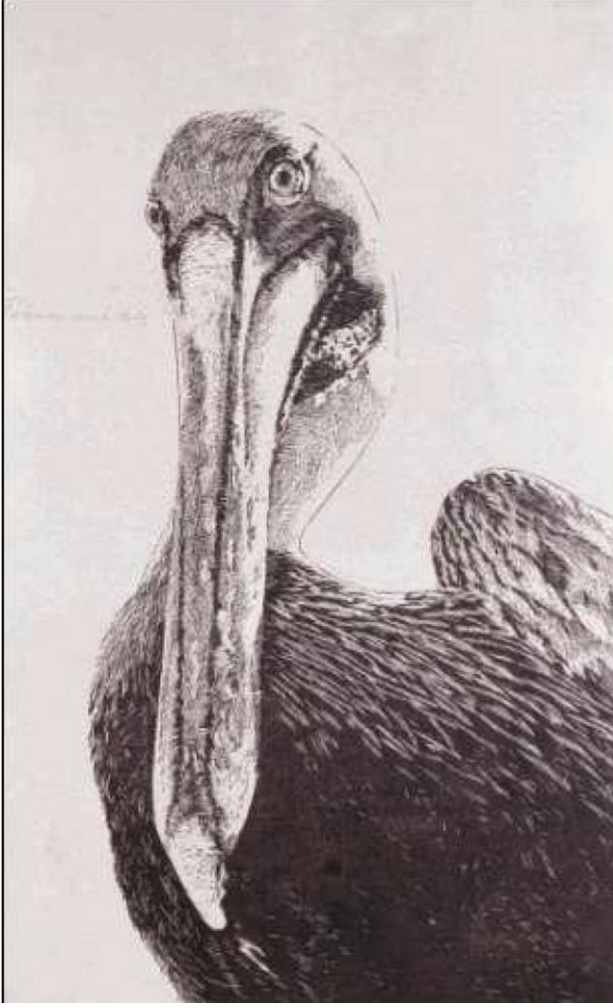
Yağlı Boya

Resim 153:
Ahmet Sarı
Dönüşüm
130 x 110 cm
Akrilik

Resim 154:
Kudret Türküm
Atölye
100 x 130 cm
Yağlı Boya

Resim 155:

Murat Ateşli

Cenetten Pelecanus Accidentalis

100x 70 cm

Linol Baskı

33. DYÖ RESİM YARIŞMASI -2008

Seçici Kurul Üyeleri	Ödül Alan Sanatçılar	Tema
Prof. Dr. Turan Erol (Başkan) Prof.Devrim Erbil Prof. Hasan Pekmez Prof. Neşe Erdok Prof. Fahri Sümer Prof. Kaya Özsezgin Prof..Dr. Süleyman Saim Tekcan	Mustafa Duymaz Burçin Erdi İsmail Özgür Soğancı M.Kudret Türküm Hasan Kıran	Serbest

Resim 156:
Mustafa Duymaz
Zaman –Mekan – Olay II

150 x 150
Karışık Teknik

Resim 157:
Burçin Erdi
Gece Masalları
150x170
Karışık Teknik

Resim 158:
İsmail Özgür Soğancı
Gececiler II

130 x 150
Yağlı Boya

Resim 159:
M.Kudret Türküm
Uyku
150 x 100 cm
Yağlı Boya

Resim 160:
Hasan Kıran
Gösteri II
91x71,5 cm
Baskı

34. DYO RESİM YARIŞMASI -2010

Seçici Kurul Üyeleri	Ödül Alan Sanatçılar	Tema
Burhan Doğançay (Başkan) Prof.Dr. Mustafa Pilevneli Prof.Atilla Atar Prof. Gören Bulut Prof. Ergin İnan Prof.Mümtaz Sağlam Yalçın Gökçebağ	Mehmet Aslışen İsmail Ateş Mehmet Çevik Fatih Karakaş Ali Can Metin Şükran Ulucan	Serbest

Resim 161:
Mehmet Aslışen
İsimsiz
120 x 140 cm
Yağlı Boya

Resim 162:
İsmail Ateş
Evren Tasarım –Mavi
150 x 120 cm
Yağlı Boya

Resim 163:

Mehmet Çevik
Demokrasi

116x 89cm

Yağlı Boya

Resim 164:

Mehmet Çevik
Porsuk Çayı

95 x 100 cm

Yağlı Boya

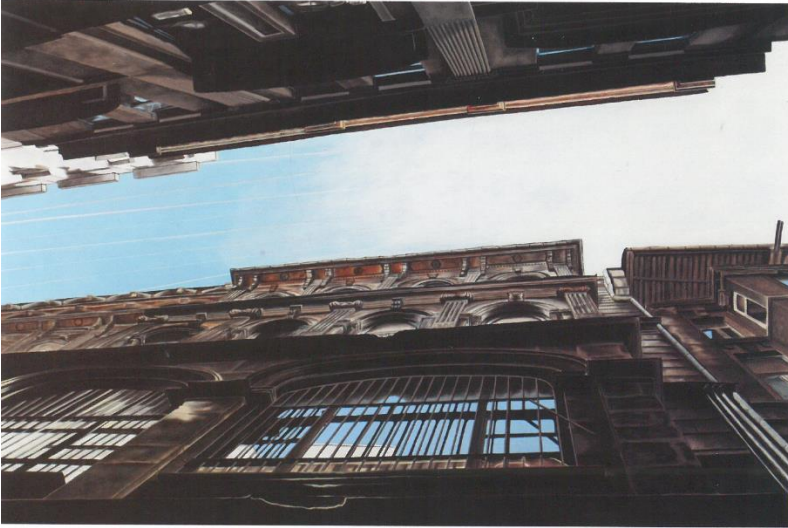
Resim 165:
Ali Can Metin
İsimsiz
70x100 cm
Taşbaskı

Resim 166:
Şükran Ulucan
Kültür Başkenti
70 x 90 cm
Ağaç Baskı

34. DYO RESİM YARIŞMASI -2012

Seçici Kurul Üyeleri	Ödül Alan Sanatçılar	Tema
Prof. Atilla Atar Burhan Doğançay Yalçın Gökçebağ Abdülkadir Günyaz Prof.Ergin İnan Prof.Dr.Bedri Karayağmurlar Prof.Dr.Mustafa Pilevneli	M. Yoldan Aktürk H. Gül Diri Ayşegül Doğan Ali Açıkalin Cansu Kuzu Hasan Kıran	Serbest

Resim 167:

M. Yoldan Aktürk

Tanık

100 x150 cm

Akrilik

Resim 168:

H. Gül Diri

Aynadaki İz

135x 150 cm

Akrilik

Resim 169:

Ayşegül Doğan

İsimsiz

110 x 140cm

Yağlı Boya

Resim 170:

Ali Açıkalın

İsimsiz

78 x 120cm

Gravür

Resim 171:

Cansu Kuzu

Form- art

90 x 50cm

Yüksek Baskı

Resim 172:

Hasan Kıran

Çatalhöyükte Yaşam I

120 x 84

Ağaç Baskı

36. DYO RESİM YARIŞMASI -2014

Seçici Kurul Üyeleri	Ödül Alan Sanatçılar	Tema
Prof. Şeniz Aksoy Prof. Aydın Ayan Prof. Dr. Zahit Büyükişleyen Prof. Dr. Zafer Gençaydın Dr. Ümit Gezgin Yalçın Gökçebağ Doç. Hasan Kıran Prof. Dr. Cuma Ocaklı Prof. Mümtaz Sağlam	Ayşe Bilir Gülveli Kaya Erdal Kocabey Belit Sak Seyit Mehmet Buçukoğlu Necla Tosmur	Serbest

Resim 173:

Ayşe Bilir

Nikbin Amnezi

120 x 150

Karışık Teknik

Resim 174:

Gülveli Kaya

Turist

120 x 150cm

Akrilik

Resim 175:

Erdal Kocabey

Eşref-i Mahlukat – Gelin Kız- I

100x 130 cm

Akrilik

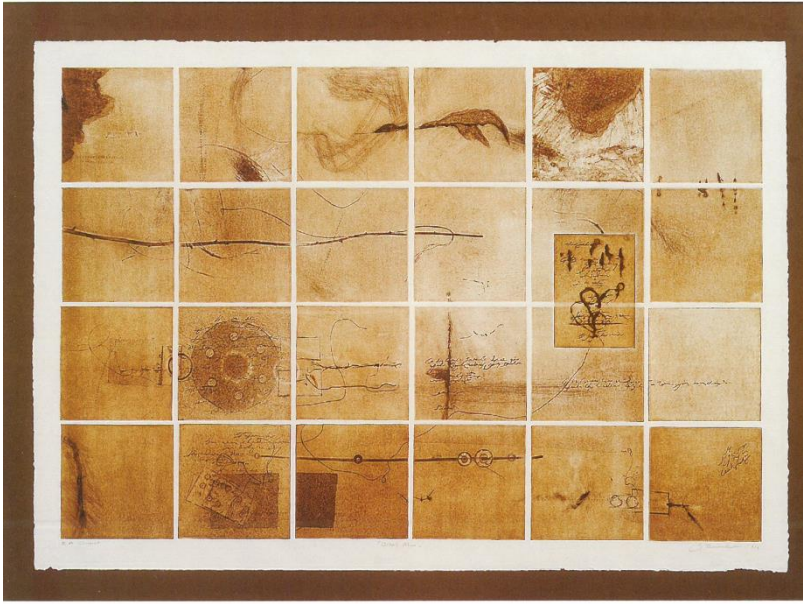
Resim 176:

Belit Sak

İd

120 x 73cm

Yağlı Boya

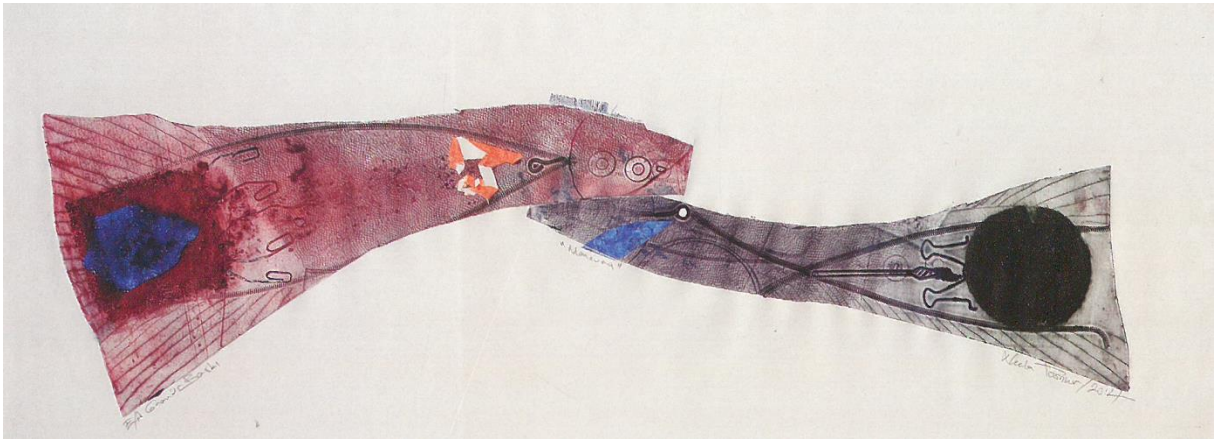
Resim 177:

Seyit Mehmet Buçukoğlu

Ortak Alan

63 x95

Gravür

Resim 178:

Necla Tosmur

Manevra

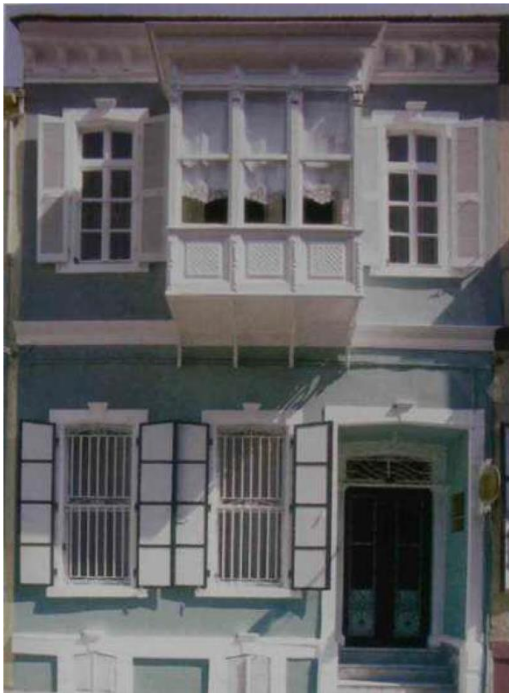
110 x 43

Özgün Baskı

Ek. IV.II. Fotoğraflar

Resim 179:

Durmuş Yaşar Eğitim Merkezi

Resim 180:

Selçuk Yaşar Müzesi ve Sanat Galerisi

EK-V. ETİK KURUL İZİN MUHAFİYETİ FORMU

 HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ TEZ ÇALIŞMASI ETİK KURUL İZİN MUAFİYETİ FORMU
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ SANAT TARİHİ ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞI'NA
Tarih: 12/06/2015
Tez Başlığı : DYÖ RESİM YARIŞMALARI VE SERGİLERİ Yukarıda başlığı gösterilen tez çalışmam: 1. İnsan ve hayvan üzerinde deney niteliği taşımamaktadır, 2. Biyolojik materyal (kan, idrar vb. biyolojik sıvılar ve numuneler) kullanılmasını gerektirmemektedir. 3. Beden bütünlüğüne müdahale içermemektedir. 4. Gözlemsel ve betimsel araştırma (anket, ölçek/skala çalışmaları, dosya taramaları, veri kaynakları taraması, sistem-model geliştirme çalışmaları) niteliğinde değildir. Hacettepe Üniversitesi Etik Kurullar ve Komisyonlarının Yönergelerini inceledim ve bunlara göre tez çalışmamın yürütülebilmesi için herhangi bir Etik Kuruldan izin alınmasına gerek olmadığını; aksi durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim. Gereğini saygılarımla arz ederim. Adı Soyadı: : Serra Rodoplu Öğrenci No: : N10126258 Anabilim Dalı: : Sanat Tarihi Programı: :Tezli Yüksek Lisans Statüsü: Yüksek Lisans 12.06.2015
<u>DANIŞMAN GÖRÜŞÜ VE ONAYI</u> Yrd. Doç. Dr. Suat Alp Detaylı Bilgi: http://www.sosyalbilimler.hacettepe.edu.tr Faks: 0-3122992147 E-posta: sosyalbilimler@hacettepe.edu.tr Telefon: 0-312-2976860

**HACETTEPE UNIVERSITY
GRADUATE SCHOOL OF SOCIAL SCIENCES
ETHICS BOARD WAIVER FORM FOR THESIS WORK**

**HACETTEPE UNIVERSITY
GRADUATE SCHOOL OF SOCIAL SCIENCES
ART HISTORY TO THE DEPARTMENT PRESIDENCY**

12/06/2015

Thesis Title: DYÖ PAINTING COMPETITIONS AND EXHIBITIONS

My thesis work related to the title above:

1. Does not perform experimentation on animals or people.
2. Does not necessitate the use of biological material (blood, urine, biological fluids and samples, etc.).
3. Does not involve any interference of the body's integrity.
4. Is not based on observational and descriptive research (survey, measures/scales, data scanning, system-model development).

I declare, I have carefully read Hacettepe University's Ethics Regulations and the Commission's Guidelines, and in order to proceed with my thesis according to these regulations I do not have to get permission from the Ethics Board for anything; in any infringement of the regulations I accept all legal responsibility and I declare that all the information I have provided is true.

I respectfully submit this for approval.

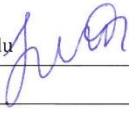
12.06.2015

Name Surname: : Serra Rodoplu
Student No: : N10126258
Department: : Art History
Program: : Masters
Status: Masters

ADVISER COMMENTS AND APPROVAL

 Yrd. Doç. Dr. M. Suat Alp

VI. ORJİNALLİK RAPORU

 HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ YÜKSEK LİSANS/DOKTORA TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ SANAT TARİHİ ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞI'NA
Tarih: 12/06/2015
Tez Başlığı : DYO Resim Yarışmaları Ve Sergileri Yukarıda başlığı/konusu gösterilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 119 sayfalık kısmına ilişkin, 12/06/2015 tarihinde şahsım/tez danışmanım tarafından Turnitin adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezin benzerlik oranı % 7'dir. Uygulanan filtrelemeler: 1- Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç, 2- Kaynakça hariç 3- Alıntılar dâhil Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nı inceledim ve bu Uygulama Esasları'nda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim. Gereğini saygılarımla arz ederim. Adı Soyadı: Serra Rodoplu Öğrenci No: N10126258 Anabilim Dalı: Sanat Tarihi Programı: Tezli Yüksek Lisans Statüsü: Yüksek Lisans 12.06.2015
<u>DANIŞMAN ONAYI</u> UYGUNDUR. Yrd. Doç. Dr. Suat ALP

**HACETTEPE UNIVERSITY
GRADUATE SCHOOL OF SOCIAL SCIENCES
THESIS/DISSERTATION ORIGINALITY REPORT**

**HACETTEPE UNIVERSITY
GRADUATE SCHOOL OF SOCIAL SCIENCES
TO THE DEPARTMENT OF ART HISTORY**

Date: 12/06/2015

Thesis Title / Topic: DYÖ PAINTING COMPETITIONS AND EXHIBITIONS

According to the originality report obtained by myself/my thesis advisor by using the Turnitin plagiarism detection software and by applying the filtering options stated below on 12/06/2015 for the total of 119 pages including the a) Title Page, b) Introduction, c) Main Chapters, and d) Conclusion sections of my thesis entitled as above, the similarity index of my thesis is 7 %.

Filtering options applied:

1. Approval and Declaration sections excluded
2. Bibliography/Works Cited excluded
3. Quotes included

I declare that I have carefully read Hacettepe University Graduate School of Social Sciences Guidelines for Obtaining and Using Thesis Originality Reports; that according to the maximum similarity index values specified in the Guidelines, my thesis does not include any form of plagiarism; that in any future detection of possible infringement of the regulations I accept all legal responsibility; and that all the information I have provided is correct to the best of my knowledge.

I respectfully submit this for approval.

12.06.2015

Name Surname: Serra
Student No: N10126258
Department: Art History
Program: Masters
Status: Masters

ADVISOR APPROVAL

APPROVED.

 Yrd. Doç. Dr. M. Suat ALP